WYTYCZNE KONSERWATORSKIE DO ELEWACJI FRONTOWYCH ZABUDOWY PRZYRYNKOWEJ ROZWADOWA

CZĘŚĆ DRUGA

Autorzy opracowania:

Anna Fortuna-Marek

Barbara Potera

Adam Sapeta

Jadwiga Stęchły

Rzeszów-Rozwadów 2018

NARODOWY INSTYTUT DZIEDZICTWA
ODDZIAŁ TERENOWY W RZESZOWIE

Rynek 1

Podstawowe dane historyczne

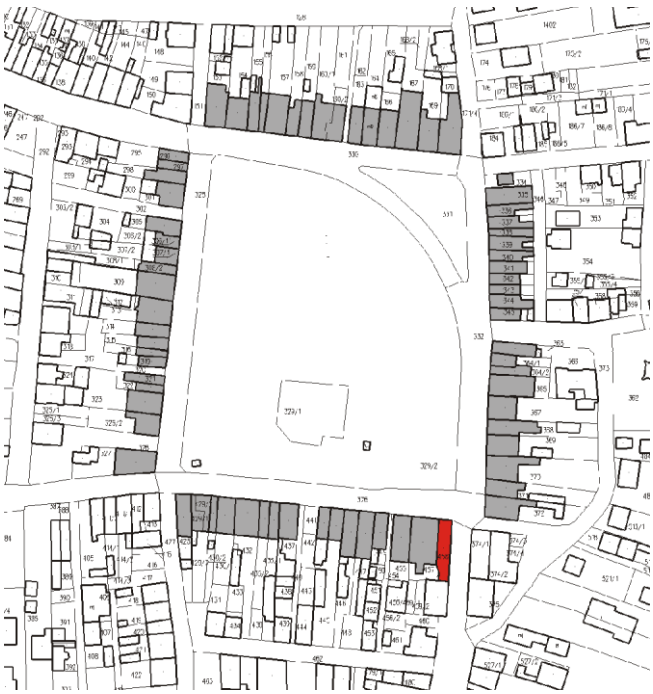

Budynek usytuowany w południowej pierzei Rynku, jako narożny od wschodu, u zbiegu ulicy Rozwadowskiej i Rynku. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. drewnianym budynkiem mieszkalno-gospodarczym, prawdopodobnie karczmą, należącą do Abrahama Rymanowskiego[1]. Obiekt przekształcony po pożarze w 1904 r. oraz w okresie powojennym (w bliżej nieokreślonym czasie). W trakcie przekształceń zasadniczym zmianom uległa elewacja frontowa, w zakresie kompozycji oraz wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie kilkakrotnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajduje się sklep pn. „ZACNY MEBEL”.

[1] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 121, a dom nr 28 a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

1904 r.

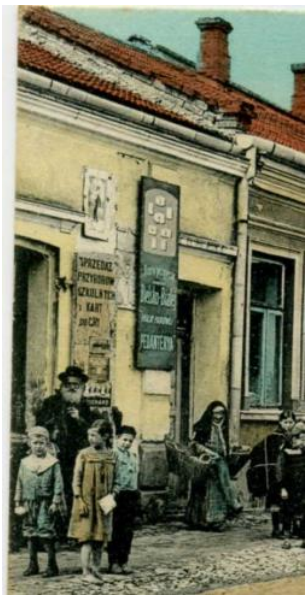
pocz. XX w.

1 ćw. XX w.

2 ćw. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, w części frontowej kryty dachem dwuspadowym, w części tylnej (od strony ul. Rozwadowskiej) - pulpitowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja frontowa dwuosiowa, z dużą witryną od wschodu oraz wejściem w osi zachodniej. Ujęta lizeną w narożniku, zwieńczona profilowanym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryna duża, prostokątna, stalowa, oraz drzwi z prześwitem i nadświetlem, stalowe, zaopatrzone w kraty; z 2 poł. XX w., malowane na kolor niebieski.

Balkony
Brak

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynki gładkie, jasne; okładzina ze współczesnych płytek ceramicznych, kwadratowych, w kolorze niebieskim, do wysokości ok. 1.80 m oraz na narożnej lizenie do wysokości gzymsu.

Inne elementy
Pomiędzy witryną a otworem drzwiowym skrzynka instalacyjna w kolorze białym, okablowanie na elewacji pod gzymsem.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Baner informujący o nazwie sklepu i rodzaju działalności rozpięty jest powyżej witryny. Reklama sklepu i towaru w witrynie.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha trapezowa, malowana w kolorze ceglastym, rynna z blachy cynkowej malowana w kolorze ceglastym, rura spustowa z blachy cynkowej malowana w kolorze niebieskim, w elewacji bocznej w kolorze brązowym.

Ściany boczne
Elewacja ze szczytem na połowie długości, pięcioosiowa, z cokołem wyodrębnionym tynkiem mozaikowym ujęta lizeną w narożniku, zwieńczona profilowanym gzymsem. W drugiej osi od strony rynku drzwi metalowe, dwuskrzydłowe, niesymetryczne, z prześwitem, w trzeciej osi drzwi metalowe, jednoskrzydłowe, pełne, z nadświetlem, okna parteru i dwa w szczycie z PCV w kolorze ciemnego brązu. Tynki gładkie, w kolorze szarym. Przy narożniku budynku przymocowany wspornik z rur stalowych ze znakami drogowymi. W ścianie szczytowej wspornik po dawnych bezpiecznikach elektrycznych i nowe elementy okablowania. Ponadto niewielka skrzynka instalacyjna w kolorze brązowym i osłona wentylacyjna. Poniżej gzymsu baner informujący o nazwie sklepu i rodzaju działalności, analogiczny do umieszczonego w elewacji frontowej.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zachowane fotografie archiwalne obrazują przekształcenia wyglądu elewacji w różnych okresach. Na najstarszej fotografii, sprzed pożaru w 1904 r. widoczny jest fragment elewacji frontowej z dużo bogatszym wystrojem i innym układem elewacji. W dwuosiowej elewacji wejście znajdowało się po zachodniej stronie i wydzielone było boniowaną lizeną. Drzwi oraz witryna obwiedzione były prostymi obramieniami a ponad nimi występowały proste naczółki na niewielkich wspornikach. Okno witrynowe z okiennicami, na których wewnętrznej stronie umieszczone napisy reklamowe. Zwieńczenie stanowił profilowany gzyms. Elewacja jasna, zróżnicowana kolorystycznie – detal jaśniejszy od płaszczyzny ściany. Pokrycie dachu z dachówki ceramicznej. (Fotografia nie ujmuje elewacji bocznej budynku).
Kolejne zdjęcie, zapewne z czasów okupacji (po pożarze i remoncie) pokazuje zamurowany, dotychczasowy otwór drzwiowy i nowe wejście w osi wschodniej oraz prostokątną witrynę niemal pośrodku elewacji. Okno witrynowe zabezpieczone jest okiennicami lub żaluzją. Zlikwidowany jest wystrój architektoniczny, poza lizeną w narożniku i gzymsem wieńczącym. Pokrycie dachu stanowi dachówka ceramiczna. Nad otworem wejściowym i witryną widoczne są

dwie reklamy, jedna malowana na elewacji, na niej kolejna przymocowana do ściany, z napisem: „MATERJAŁY/ ŻELAZNE I ELEKTRYCZNE”. W elewacji bocznej, w części budynku zamkniętej szczytem, trzy otwory okienne. W narożniku prawdopodobnie szyld.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła oraz skromny wystrój elewacji z czasu po roku 1904. Otwór wejściowy usytuowany w miejscu widocznym na najstarszej fotografii. Witryna powiększona. Stolarka zmieniona. Pokrycie dachowe z blachy – wtórne. Okładzina z płytek ceramicznych - wtórna. Kompozycja w elewacji bocznej zmieniona – dwa otwory okienne zamurowane.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować wielkość i rozmieszczenie otworów,
- zachować istniejący wystrój architektoniczny (narożną liznę, gzyms wieńczący),
- zlikwidować istniejącą okładzinę ceramiczną,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować istniejące reklamy,
- przy remoncie dachu zaleca się zastosowanie pokrycia z dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym, dopuszcza się blachę płaską lub blachodachówkę w kolorze ceglastym,
- rynny i rury spustowe pomalować w odcieniach brązu lub szarości,
- skrzynkę instalacyjną wpuścić w płaszczyznę ściany, scalić kolorystycznie z elewacją,
- na elewacji zastosować tynk gładki w kolorze jasnym - zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić kompozycję elewacji widoczną na fotografii sprzed 1904 r. (zmniejszyć wielkość witryny poprzez obustronne zwężenie),
- przywrócić najstarszy wystrój architektoniczny widoczny na fotografii sprzed 1904 r.: lizenę pomiędzy wejściem a witryną, obramienia otworów i gzymsy nadokienne,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 2

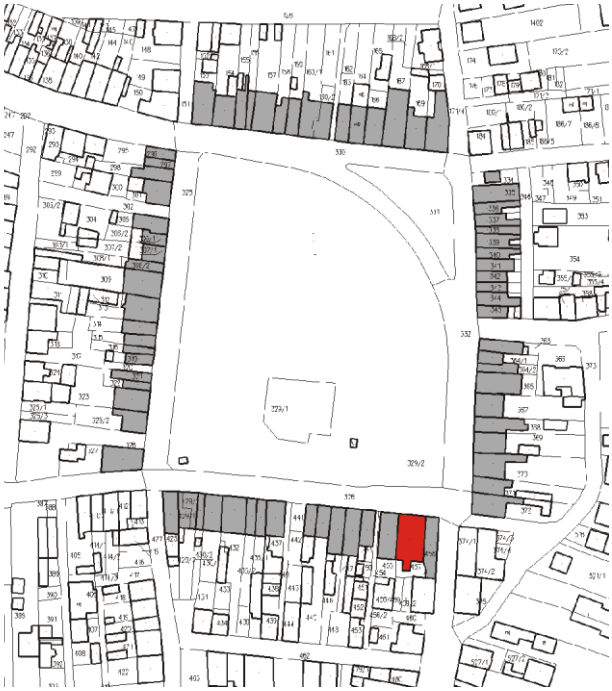

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w południowej pierzei Rynku, jako drugi od wschodu. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. drewnianym budynkiem mieszkalno-gospodarczym, prawdopodobnie karczmą, należącą do Abrahama Rymanowskiego[2]. Spalony w 1904 r., po pożarze nadbudowany o piętro. Od 1880 r. w budynku mieściły się hotel i restauracja „STARY KROPF", „WYSZYNK WINA ORAZ RÓŻNYCH TRUNKÓW"; w czasie okupacji kawiarnia „GRAND CAFE", „ZAKŁADY SZKLARSKIE A. RUSZCZYŃSKI", od czasów powojennych służył celom handlowym i mieszkalnym. W 2 poł. XX w. kilkakrotnie remontowany. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się trzy lokale handlowo-usługowe, dwa z nich są nieużytkowane.

[2] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 121, a dom nr 28 a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

1904 r.

pocz. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym, z wejściami do lokali po 2 – 3 stopniach.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja siedmioosiowa, z wejściem głównym w piątej osi od wsch. oraz trzema witrynami z odrębnymi wejściami do każdego z lokali. Na piętrze dwa balkony ujmujące po dwie osi zewnętrzne. W zwieńczeniu profilowany gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryny współczesne, wykonane z różnych materiałów, metalowa i z PCV, w kolorze niebieskim i brązowym, dwie od zach. zamykane roletami zewnętrznymi w kolorze białym. Drzwi

główne drewniane, pełne z nadświetlem, pomalowane w kolorze ciemnego brązu. Stolarka okienna współczesna, drewniana, w kolorze białym.

Balkony
Żelbetowe, z oryginalną balustradą metalową, ażurową.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynki gładkie, w dolnej kondygnacji kolorystycznie zróżnicowane, pomalowane w kolorze białym, żółtym i grafitowym - ozdobionym czerwonymi, pionowymi pasami; w górnej w tonacji naturalnego tynku z jaśniejszym gzymsem. Przy witrynie wsch. okładzina ze współczesnych płytek ceramicznych, kwadratowych, w kolorze niebieskim, do wysokości ok. 1.80 m, stanowiąca kontynuację wystroju z budynku nr 1.

Inne elementy
Pomiędzy witrynami dwa czujniki instalacyjne oraz skrzynka instalacyjna w ścianie w kolorze szarym. Poniżej gzymsu wieńczącego dwa metalowe wsporniki z bezpiecznikami. Pod balkonami i przy zachodniej krawędzi okablowanie na elewacji. Powyżej drzwi wejściowych numer domu, obok nich uchwyt na flagę. Na frontowej połaci dachu maszt podtrzymujący kabel sieciowy.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Nad witrynami reklamy: „GRAND CAFE", „SAN bank"; na balustradzie baner biura nieruchomości, podobny witrynie; ponadto mała tabliczka przy wejściu do banku. W witrynie banku bankomat.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha płaska malowana w kolorze ceglastym. Dwa kominy widoczne od frontu z odsadzką i czapą, otynkowane, przy bocznej ścianie szczytowej dobudowane dwa kominy z cegły, bez tynku. Rynny z blachy cynkowej, rury spustowe z blachy cynkowej malowane w parterze na kolor niebieski i czerwony.

Ściany boczne
Ściany szczytowe z pozostałościami tynku w kolorze naturalnym. W ścianie wschodniej dwa prostokątne okna w kondygnacji poddasza oraz jedno, prostokątne, nieco mniejsze, poniżej. Stolarka współczesna, biała, z PCV. Szczyt zachodni bez otworów.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zachowane fotografie archiwalne obrazują przekształcenia wyglądu elewacji w różnych okresach. Na najstarszych fotografiach widoczny jest budynek parterowy, w siedmioosiowym układem elewacji oraz dość bogatym wystrojem architektonicznym w postaci: profilowanych opasek okiennych, podokienników, gzymsów pośredniego i wieńczącego.
Kolejne fotografie, zapewne po pożarze, przedstawiają budynek dwupiętrowy, siedmioosiowy z wejściem do budynku w piątej osi od wschodu oraz wejściami do restauracji w drugiej osi, a do wyszynku w trzeciej. Elewację zdobią: gzymsy - podokienny w dolnej kondygnacji, schodkowy międzykondygnacyjny, pośredni i wieńczący profilowane; wokół okien dolnej kondygnacji płaskie opaski, wokół okien górnej kondygnacji wąskie opaski, z kluczem w osi, oraz proste podokienniki.

Na zdjęciu z czasów okupacji widoczne są niewielkie przekształcenia kompozycyjne. Otwór drzwiowy w drugiej osi od wschodu zamurowany, drzwi główne zabezpieczone dodatkowymi skrzydłami drzwiowymi.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła budynku oraz skromny wystrój elewacji w postaci podokienników na piętrze i gzymsu wieńczącego. Balkony zachowane. Otwór wejściowy usytuowany w miejscu pierwotnym, pozostałe otwory okienne i drzwiowe parteru przekształcone – połączone w trzy witryny z odrębnymi wejściami. Drzwi główne drewniane, ramowo-płycinowe z nadświetlem. Stolarka okienna wymieniona na nową z PCV. Pokrycie dachowe z blachy płaskiej malowanej na kolor ceglasty. Okładzina z płytek ceramicznych - wtórna.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować rozmieszczenie i wielkość otworów na piętrze oraz otwór wejściowy na parterze,
- zachować pokrycie dachu z blachy,
- zachować balkony z balustradami,
- zachować istniejący wystój architektoniczny (podokienniki, gzyms wieńczący),
- zachować historyczną formę kominów,
- zlikwidować istniejącą okładzinę ceramiczną,
- zlikwidować okładzinę schodów, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- wystrój architektoniczny uzupełnić o historyczne detale: gzymsy międzykondynacyjny i pośredni, płaskie opaski wokół okien dolnej kondygnacji, opaski wokół okien i klucze w tynku na piętrze,
- na elewacji zastosować tynk gładki w kolorze jasnym - zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- elewację frontową wykonać w jednym kolorze, z jaśniejszym detalem architektonicznym,
- ściany szczytowe otynkować, zastosować kolor fasady,
- ujednolicić kolorystycznie wszystkie witryny,
- zastosować rynny i rury spustowe w odcieniach szarości lub brązu,
- skrzynkę instalacyjną, scalić kolorystycznie z elewacją,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować istniejące reklamy, wykonać nowe zgodnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić historyczną kompozycję parteru,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową zgodnie z przekazami ikonograficznymi z okresu międzywojennego i z czasów 2 wojny światowej.

Rynek 3

Podstawowe dane historyczne

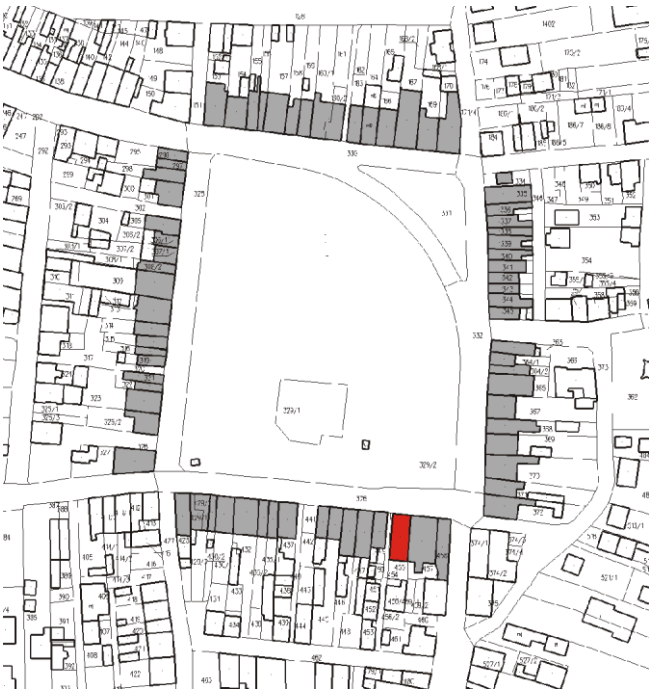

Budynek usytuowany we wschodniej części południowej pierzei Rynku. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. drewnianym budynkiem mieszkalnym, należącym do Izraela i Barocha Korn[3]. Częściowo zniszczony w czasie pożaru w 1904 r., wyremontowany oraz przekształcony w okresie powojennym. W trakcie przekształceń zasadniczym zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji jak i wystroju architektonicznego, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie kilkakrotnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się dwa lokale do wynajęcia.

[3] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 122, a dom nr 27a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

pocz. XX w.

1904 r.

1 ćw. XX w.

1 ćw. XX w.

1988 r.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja dwuosiowa, z dwiema dużymi witrynami z wejściami, podniesionymi w stosunku do chodnika o jeden stopień). W zwieńczeniu profilowany gzyms. W narożu zachodnim elewacji lizena.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Dwie duże witryny połączone z drzwiami, z aluminium malowanym w kolorze brązowym. Zabezpieczone zewnętrznymi roletami w kolorze brązu.

Balkony
Brak

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynki gładkie, jasne, w kolorze kremowym; okładzina ze współczesnych płytek ceramicznych, kwadratowych, w kolorze brązowym, do wysokości ok. 1,50 m.

Inne elementy
Przy narożniku metalowy wspornik na flagę, pod gzymsem okablowanie. Na frontowej połaci dachu zamontowany maszt podtrzymujący kabel sieciowy, na kominie – antena.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha trapezowa, malowana w kolorze ceglastym, we frontowej połaci dachu komin murowany, z odsadzką i czapą, tynkowany, rynny z blachy cynkowej, rura spustowa malowana w kolorze brązowym.

Ściany boczne
Elewacja boczna - szczytowa, z dwoma otworami drzwiowymi i oknem w parterze oraz siedmioma prostokątnymi oknami w kondygnacji poddasza, (dwa skrajne mniejsze od pozostałych). Tynki gładkie, w kolorze szarym, z częściowo widoczną malaturą w kolorze piaskowym. Pomiędzy otworami parteru skrzynka instalacyjna wpuszczona w ścianę, nad południowymi drzwiami niewielkie zadaszenie.

Analiza przekazów ikonograficznych
Fotografie archiwalne obrazują przekształcenia wyglądu elewacji w różnych okresach. Zdjęcie sprzed 1904 r. oraz z pożaru w 1904 r. pokazuje parterowy budynek, czteroosiowy, z wejściami w skrajnych osiach. Widoczne są też jasne opaski, podokienniki, gzymsy nadokienne i gzyms wieńczący oraz boniowana lizena w zachodnim narożu.
Na kolejnej fotografii, z okresu międzywojennego widoczna jest elewacja frontowa czteroosiowa z wejściami w skrajnych osiach, prowadziły do po nich trzy stopnie rozchodzące się na trzy strony. Otwory okienne i drzwiowe dekorowane są prostymi naczółkami, opaskami i płycinami podokiennymi. Zwieńczenie stanowi profilowany gzyms. Elewacja jest stosunkowo jasna, zróżnicowana jednak kolorystycznie – detal jaśniejszy od płaszczyzny ściany. Pokrycie dachu stanowi dachówka ceramiczna. (Fotografia nie ujmuje elewacji bocznej budynku). Ponadto na wewnętrznej stronie zewnętrznych drzwi umieszczone są tabliczki reklamowe, a przy zach. krawędzi wsch. drzwi zamontowany jest na wysięgniku semaforowy szyld z napisem: HOTEL.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowane są: bryła oraz gzyms wieńczący, lizena (choć pozbawiona boniowania), historyczna forma komina. Kompozycja elewacji uległa całkowitemu przekształceniu. Cztery historyczne otwory połączono w dwie szerokie witryny. Stolarka okienna i drzwiowa są wtórne. Pokrycie

dachowe z blachy – wtórne. Okładzina z płytek ceramicznych - wtórna. Brak przekazów dotyczących kompozycji elewacji bocznej, widoczny jest na niej ślad po zamurowanym (stosunkowo niedawno) oknie.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący gzyms wieńczący,
- zachować historyczną formę komina,
- zlikwidować istniejącą okładzinę ceramiczną z elewacji i stopni,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej kolorystyki elewacji frontowej; w elewacji bocznej zaleca się zastosowanie analogicznego tynku i koloru jak na frontowej,
- jako pokrycie dachu zaleca się zastosowanie dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym; dopuszcza się zastosowanie blachy płaskiej lub blachodachówki w kolorze ceglastym,
- ujednolicić kolor rur spustowych,
- usunąć maszt linii napowietrznej,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- odtworzyć historyczną kompozycję elewacji, tzn. cztery otwory: dwa okienne – pośrodku i dwa drzwiowe – w osiach skrajnych,
- odtworzyć wystrój architektoniczny w postaci: boniowania na lizenie, podokienników, opasek okiennych i drzwiowych oraz gzymsów nadokiennych,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową zgodnie z przekazami ikonograficznymi,
- wprowadzić drewnianą witrynę z okiennicami,
- elewację zróżnicować kolorystycznie poprzez zastosowanie jaśniejszego odcienia na detalu architektonicznym i ciemniejszego na płaszczyźnie ściany.

Rynek 4 i Rynek 5

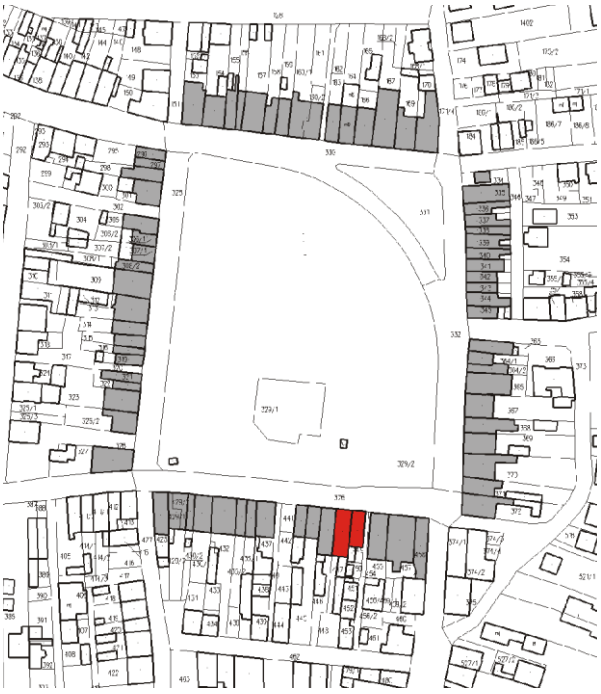

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w południowej pierzei Rynku, jako czwarty od wschodu. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. drewnianym budynkiem mieszkalnym, należącym do Izraela i Barocha Korn[4], przekształcony po pożarze w 1904 r. oraz w okresie powojennym (w bliżej nieokreślonym czasie). Przekształceniu uległa elewacja frontowa, w zakresie kompozycji i wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Porównanie fotografii pokazuje, iż po wojnie nastąpiły wtórne podziały własnościowe, budynek został podzielony na dwie części (ob. nr 4 i 5). Po wojnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku oznaczonej numerem 4 znajduje się kwiaciarnia, w części oznaczonej numerem 5 znajduje się zakład szklarski i sprzedaż luster.

[4] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 122, a dom nr 27a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

pocz. XX w.

1904.

1 ćw. XX w.

1 ćw. XX w.

1988 r.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym, z wejściami do lokali po 2 – 3 stopniach.

Podziały i wystrój elewacji

Budynek nr 4

Elewacja jednoosiowa, z witryną, zwieńczona profilowanym gzymsem, wejście podniesione w stosunku do chodnika o dwa stopnie.

Budynek nr 5
Elewacja jednoosiowa, z witryną, zwieńczona profilowanym gzymsem, wejście podniesione w stosunku do chodnika o trzy stopnie.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Budynek nr 4
Witryna (okno witrynowe połączone z drzwiami, umieszczonymi we wnęce z płycinowymi ościeżynami), drewniana, malowana w kolorze kremowo-beżowym (jasnobeżowym), z zamontowaną z zewnątrz kratą ze spawanych, metalowych prętów.
Budynek nr 5
Witryna (okno połączone z drzwiami) współczesna, biała, z PCV, zaopatrzona w żaluzję w kolorze ciemnobrązowym.

Balkony

Brak

Tynki, okładziny, kolorystyka

Budynek nr 4
Tynk gładki, malowany kolorze jasnobeżowym; poniżej witryny pięć rzędów współczesnych płytek ceramicznych.
Budynek nr 5
Tynk gładki, w kolorze różowo-ceglastym; okładzina ze współczesnych płytek ceramicznych, kwadratowych, w kolorze beżowym, do wysokości ok. połowy witryny.

Inne elementy

Budynek nr 4
Brak
Budynek nr 5
Pomiędzy witrynami skrzynka instalacyjna w kolorze białym, powyżej metalowa tabliczka z numerem domu, przy chodniku metalowa, ażurowa osłona okienka piwnic. Na połaci dachu w zach. części maszt podtrzymujący kabel sieciowy.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Budynek nr 4
Ponad witryną szyld z napisem „KWIATY”, przy drzwiach w witrynie zamocowany szyld semaforowy.
Budynek nr 5
Brak nośników.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Budynek nr 4
Dachówka ceramiczna, rynny z blachy cynkowej, rura spustowa z blachy malowana w kolorze brązowym. Na granicy z domem o kolejnym numerze (czyli pośrodku historycznej nieruchomości), w kalenicy, komin ceglany, nietynkowany.
Budynek nr 5

Blacha trapezowa, niemalowana, rynny z blachy.

Ściany boczne

Budynek nr 4

Elewacja boczna - szczytowa, od strony wschodniej, trzyosiowa, z wejściem po dwóch betonowych stopniach i niewielkim, wspornikowym zadaszeniu oraz z dwoma otworami okiennymi w parterze i dwoma oknami i jednym niewielkim okienkiem w kondygnacji poddasza. Stolarka okienna drewniana, drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, płycinowe. Tynki gładkie i nakrapiane, w naturalnym kolorze.

Budynek nr 5

Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych

Fotografie archiwalne obrazują przekształcenia wyglądu elewacji w różnych okresach. Zdjęcie z pożaru w 1904 r. pokazuje doszczętnie spalony obiekt. Na budynku nie ma więźby dachowej, czytelny jest komin oraz pokazana fragmentarycznie (pomiędzy elementami pierwszego planu) elewacja frontowa do poziomu gzymsu wieńczącego. Jednak odczytać można parterowy budynek, o trzyosiowej elewacji frontowej, z wejściami w skrajnych osiach.

Na fotografii z okresu międzywojennego (z l. 20. XX. ?) widoczna jest elewacja frontowa o szerokości ob. dwóch własności (nr 4 i 5), z nieco bogatszym, niż obecnie, wystrojem i innym układem elewacji. W trzyosiowej elewacji, z czytelnymi pasami w tynku (bądź boniowaniem) wejścia znajdowały się w skrajnych osiach, prowadziły do nich po trzy, rozchodzące się na trzy strony, stopnie. Nad drzwiami i oknami widoczne są proste naczółki. Tabliczka reklamowa umieszczona jest obok okna, widoczny jest także szyld nad wschodnim otworem drzwiowym. Zwieńczenie stanowił profilowany gzyms. Elewacja jasna, sprawia wrażenie jednolitej kolorystycznie. Pokrycie dachu stanowi dachówka ceramiczna. Na zdjęciu czytelny jest jedynie fragment elewacji bocznej, bez dekoracji, z oknem w szczycie.

Na fotografii z czasów PRL, z 1988 r. widoczny jest budynek o elewacji pokrytej tynkiem w kolorze naturalnym, formalnie podzielony na dwie części o czym świadczą dwie witryny połączone z wejściami, różnej wielkości, konstrukcji i koloru, pokrycie dachu stanowi w części wsch. dachówka ceramiczna a w zach. blacha trapezowa.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła oraz gzyms wieńczący. Historyczne otwory połączono po dwa, tworząc dwie witryny z wejściami. A zatem stolarka zmieniona. Obecna witryna wschodnia z ok. połowy XX w., witryna zachodnia prawdopodobnie z pocz. XXI w. Zachowane pokrycie z dachówki ceramicznej na części wschodniej, na zachodniej blacha trapezowa. Okładzina z płytek ceramicznych - wtórna. Brak danych dotyczących pierwotnej kompozycji elewacji bocznej.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejące pokrycie z dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym w części wsch.
- zachować istniejący gzyms wieńczący,
- wymienić pokrycie z blachy trapezowej w części zach. (ob. nr 5) na dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym (taką, jak na pozostałej części), ew. wymienić pokrycie na

całości budynku na dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, ew. dopuszcza się zastosowanie blachy płaskiej lub blachodachówki w kolorze ceglastym,
- zlikwidować istniejące okładziny ceramiczne na elewacji i na schodach,
- jako okładzinę schodów zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- poddać konserwacji istniejącą witrynę wsch.,
- ujednolicić kolorystycznie obie części elewacji,
- elewację boczną – wschodnią ujednolicić kolorystycznie i materiałowo z frontową częścią budynku,
- zastosować tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne
- wprowadzić kompozycję elewacji zbliżoną do historycznej, (pełne odtworzenie jest prawdopodobnie niemożliwe, ze względu na formalny podział nieruchomości),
- odtworzyć detal architektoniczny w postaci naczółków nad oknami,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 6

Podstawowe dane historyczne

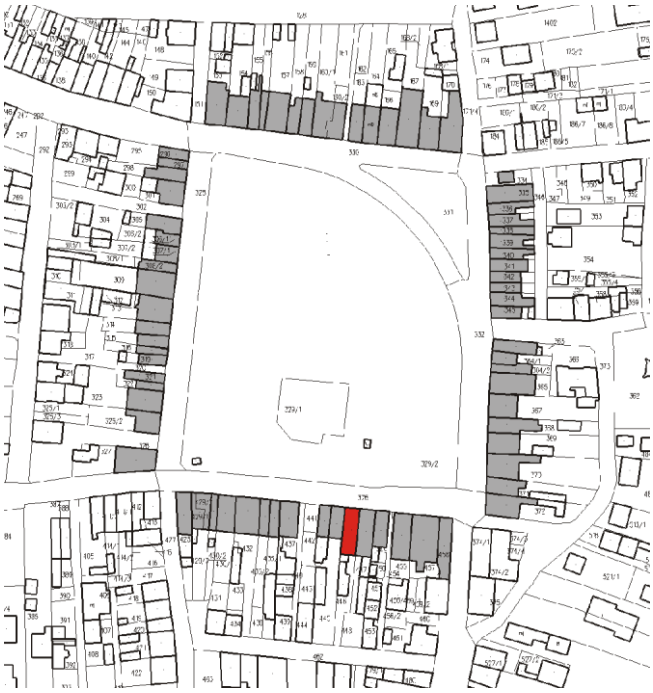

Budynek usytuowany w środkowej części południowej pierzei Rynku. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. drewnianym budynkiem mieszkalnym, należącym do Berla i Schaji Wienmann[5], przekształcony po pożarze w 1904 r. oraz kilkakrotnie w okresie powojennym. W trakcie przekształceń zasadniczym zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji jak i wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie kilkakrotnie remontowany, jest obecnie podzielony na dwa obiekty o różnej stylistyce. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się cztery lokale handlowe, każdy z odrębnym wejściem i witryną. W dwóch funkcjonuje sklep AUTO EKSPERT, dwa pozostałe są nieużytkowane.

[5] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 125, a dom nr 26a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

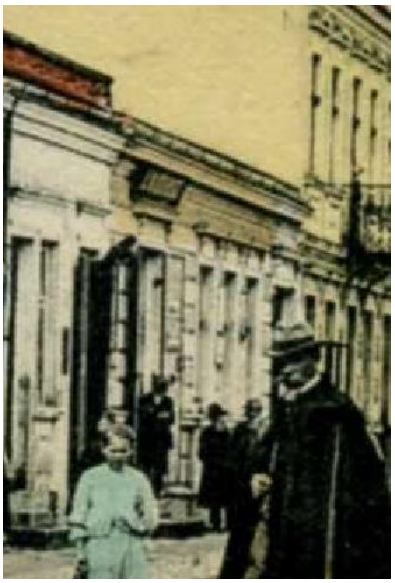

pocz. XX w.

1904 r.

1 ćw. XX w.

l. 40. XX w.

l. 70. XX w.

1988 r.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym, z wejściami do lokali po 2 – 3 stopniach.

Podziały i wystrój elewacji

Budynek podzielony na dwie części poprzez odrębną kolorystykę i materiały wykończeniowe. Elewacja sześcioosiowa, z dwoma witrynami i niezależnymi wejściami w części wschodniej oraz dwoma wejściami połączonymi z witrynami w części zachodniej. Elewacja podbudowana cokołem i zwieńczona profilowanym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

W części wschodniej witryny i drzwi współczesne, z PCV w kolorze białym, z zamontowanymi od zewnątrz żaluzjami w kolorze ciemnobrązowym. W części zachodniej witryny z drzwiami z 2 poł. XX w. (l. 60. – 70.), stalowe, malowane w kolorze zielonym, z zamontowanymi na stałe kratami w witrynie wsch. i otwieraną od wewnątrz kratą w witrynie zachodniej. Obie pary drzwi części zachodniej stalowe, z prześwitem w górnej części, o różnej stylistyce.

Balkony

Brak

Tynki, okładziny, kolorystyka

Tynki gładkie, w części wschodniej malowane na kolor szary, podbudowane cokołem z tynku mozaikowego w kolorze grafitowym, w części zachodniej ściana malowana na kolor kremowy w dolnej części z okładziną z płytek ceramicznych w kolorze jasna zieleń – melanż, do wys. ok. 1,8 m

Inne elementy

We wschodniej części zamontowano poniżej gzymsu klimatyzator na metalowych wspornikach, w kolorze białym, nad dwoma wejściami proste zadaszenia z poliwęglanu, na wspornikach metalowych oraz przyłącz linii napowietrznej oraz okablowanie prowadzone po elewacji. W części zachodniej budynku, pomiędzy witrynami, zamontowano skrzynkę instalacyjną a przy zach. krawędzi czujnik instalacyjny.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

W części wschodniej w witrynach naklejane banery reklamowe, powyżej witryn napisy przestrzenne, ponadto trzy reklamy semaforowe. W części zachodniej, nad większą witryną widoczna zamalowana płaszczyzna dawnego szyldu.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu stanowi blacha trapezowa, w kolorze brązowym, rynny w kolorze brązowym, rury spustowe w kolorze brązowym oraz z blachy cynkowej. W zach. części kalenicy komin murowany, tynkowany.

Ściany boczne

Brak

Analiza przekazów ikonograficznych

Zachowane fotografie archiwalne obrazują przekształcenia wyglądu elewacji w różnych okresach. Na fotografii z pożaru w 1904 r. widoczny jest fragment elewacji frontowej z innym układem i wystrojem elewacji. Na zdjęciu widoczna jest wschodnia część budynku, z dwuskrzydłowymi drzwiami w skrajnej osi i dwa okna. Otwory obwiedzione są jasnymi obramieniami, na elewacji wyróżnić można dwukolorowe pasy, węższe jaśniejsze i szersze znacznie ciemniejsze. Ponad drzwiami widoczny jest ciemny szyld a pokrycie dachu stanowi blacha płaska. Na kolejnym zdjęciu z okresu międzywojennego widoczna jest pięcioosiowa elewacja budynku, z dwoma otworami drzwiowymi w skrajnych osiach oraz zgrupowanymi trzema oknami, środkowym, nieco szerszym. Otwory dekorowane są jasnymi obramieniami, gzymsami nadokiennymi i płycinami podokiennymi. W otworach okiennych widoczne są ciemne okienice, w drzwiach wschodnich wyniesionych na poziom dwóch stopni zamontowane zewnętrzne skrzydła drzwiowe, (zapewne deskowo-szpungowe). Drzwi zachodnie to prawdopodobnie wejście główne do budynku, ulokowane nieco niżej niż drzwi do lokalu handlowego, są szersze, dwuskrzydłowe, pełne, z nadświetlem. W płaszczyźnie ściany czytelny jest nieco ciemniejszy cokół oraz pasy w tynku. Pokrycie dachu stanowi dachówka ceramiczna.
Zdjęcie z okresu okupacji, z czasu brukowania rynku, pokazuje nowe otwory drzwiowe w miejscu dwóch okien – w drugiej i trzeciej osi od wsch., boniowanie na płaszczyźnie elewacji oraz ciemniejszy cokół.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła budynku, z dekoracji jedynie gzyms podokapowy. Rozmieszczenie, ilość i wielkość otworów okiennych i drzwiowych uległy zmianie. Stolarka zmieniona. Pokrycie dachowe z blachy trapezowej – wtórne. Okładzina z płytek ceramicznych - wtórna.

Wytyczne konserwatorskie – do przedyskutowania

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący gzyms wieńczący,
- zlikwidować istniejącą okładzinę ceramiczną na elewacji i schodach,
- jako okładzinę schodów zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- zlikwidować tynk mozaikowy w cokole,
- przywrócić jednolitą kolorystykę na całości budynku,
- zastosować tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- jako pokrycie dachu zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się zastosowanie pokrycia z blachodachówki w kolorze ceglastym lub blachy płaskiej,
- ujednolicić kolor rynny i rury spustowej,
- ujednolicić kolorystykę witryn,
- witryny w zach. części poddać konserwacji,
- zlikwidować istniejące reklamy,
- w przypadku sytuowania nowych szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- usunąć urządzenie klimatyzatora z elewacji (przenieść w inne miejsce),

- skrzynkę instalacyjną scalić kolorystycznie z elewacją.

Optymalne

- przywrócić kompozycję elewacji widoczną na fotografiach z 1904 r. oraz z międzywojnia,
- przywrócić elementy wystroju architektonicznego, zgodnie z ikonografią: boniowanie, obramienia, gzymsy nadokienne i płyciny podokienne,
- zróżnicować kolorystycznie elewację: ciemniejsza ściana i jaśniejsze elementy wystroju,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową zgodnie z przekazami ikonograficznymi,
- przenieść rurę spustową na zach. krawędź elewacji.

Rynek 7 i 7a

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w środkowej części południowej pierzei Rynku. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w. lub w pocz. XX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. drewnianym budynkiem mieszkalnym, należącym do Berla i Schaji Wienmann[6]. Służył celom handlowym i mieszkalnym. Budynek kilkakrotnie remontowany, także w 2 połowie XX w. Wtedy dostosowano go dla potrzeb GS, na piętrze urządzono biura, w parterze dwa lokale handlowe, prawdopodobnie cały budynek przebudowano, zmieniając układ funkcjonalny kamienicy. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się dwa lokale handlowe, nieużytkowane.

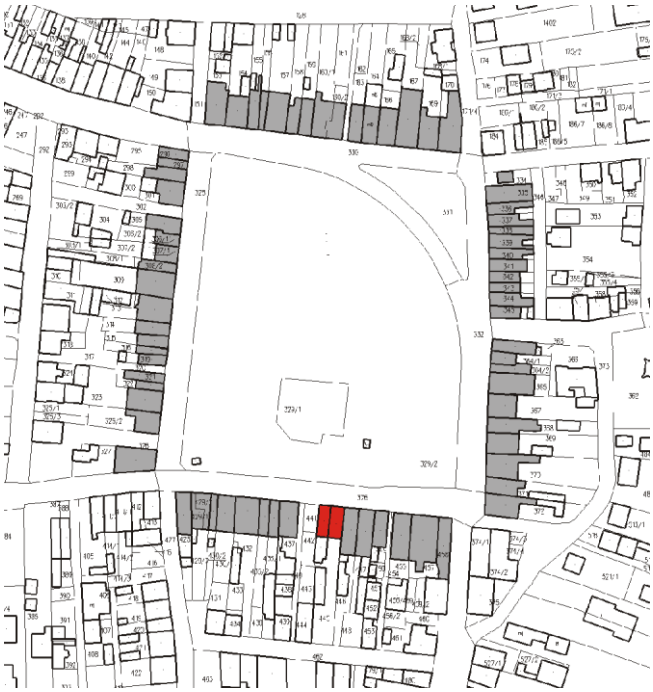

[6] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 125, a dom nr 26a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

1 ćw. XX w.

1 ćw. XX w.

l. 40. XX w.

l. 40. XX w.

l. 70. Xx w.

1988 r.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym, z wejściami do lokali po 2 – 3 stopniach.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja pięcioosiowa, w parterze z dwoma dużymi witrynami oraz wejściem do kamienicy w osi zachodniej, na piętrze pięć otworów okiennych oraz balkon z kutą balustradą na osi. Kondygnacje rozdzielone są profilowanym gzymsem pośrednim. Zwieńczenie stanowi profilowany gzyms, przełamany przy krawędziach, w miejscach nieistniejących lizen.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Dwie witryny, symetryczne, z drzwiami umieszczonymi w płytkiej wnęce, z prześwitem i nadświetlem, metalowe, zaopatrzone w kraty, z 2 poł. XX w., w kolorze brązowym. Drzwi wejściowe do kamienicy drewniane, dwuskrzydłowe, pełne, z okratowanym nadświetlem.

Balkony

Balkon ze wspornikowo zamocowanej płyty żelbetowej, z kutą, metalową balustradą o motywach geometryczno-roślinnych.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Tynki gładkie, w kolorze szarym, ciemniejsze w parterze, nieco jaśniejsze na piętrze, mocno zabrudzone; w partii cokołowej okładzina z płytek terakotowych, prostokątnych, (położonych pionowo) w kolorze ceglastym, do wysokości ok. 1,20 m.

Inne elementy

Pomiędzy witrynami metalowa, malowana na niebiesko tablica z numerem domu, poniżej tabliczka z napisem ZGM, powyżej potrójny uchwyt na flagi, po obu stronach witryn pojedyncze uchwyty na flagi, okablowanie na elewacji pod gzymsem międzykondygnacyjnym. Obok drzwi biała skrzynka instalacyjna, ponadto dwa metalowe wsporniki w przyłączami linii napowietrznych i okablowanie pionowe na elewacji, przy wschodniej krawędzi pionowy kabel instalacji odgromowej.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Brak szyldów (są ślady po zdemontowanych). W nadświetlu obu wejść w witrynach tabliczki, na szybie jednej z witryn naklejane napisy.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu stanowi blacha trapezowa, rynny i rury spustowe z blachy cynkowej, niemalowane.

Ściany boczne

Ściana szczytowa wschodnia z pozostałościami tynków w kolorze naturalnym, z dwoma, umieszczonymi symetrycznie, okrągłymi otworami wentylacyjnymi. Przy narożniku metalowy wspornik z przyłączem nadziemnej instalacji. W zachodniej ścianie szczytowej, pokrytej gładkimi tynkami w jasnym, naturalnym kolorze, rozmieszczono dwa okna w kondygnacji piętra.

Analiza przekazów ikonograficznych

Zachowane fotografie archiwalne obrazują wygląd elewacji w różnych okresach, wydaje się, iż nie ulegał on znacznym zmianom. Na fotografiach z pocz. XX w. i z okresu międzywojennego widoczna jest elewacja frontowa z dużo bogatszym niż obecnie wystrojem i innym układem elewacji. W pięcioosiowej elewacji wejście znajdowało się pośrodku, oś była dodatkowo podkreślona w kondygnacji piętra balkonem z kutą, wybrzuszoną balustradą. Elewacja podbudowana była ciemnym cokołem, ramowana dwoma lizenami na krawędziach, przecięta gzymsem międzykondygnacyjnym i zwieńczona gzymsem podokapowym. Otwory na parterze podkreślone były prostymi gzymsami nadokiennymi a na piętrze naczółkami w postaci łukowych gzymsów, wspartych na wspornikowych konsolkach oraz płycinami podokiennymi a także obramieniami. Na parterze widoczna jest faktura ściany: bonia bądź pasy w tynku. Fotografie

przedstawiają elewację o kolorystyce zmieniającej się w czasie, tylko na zdjęciach z czasu okupacji widoczne są dwie szaty kolorystyczne: wyraźnie skontrastowana, z ciemnymi ścianami i jasnymi detalami (na zdjęciu ze zbożem przy ratuszu) oraz stonowana, w jasnych odcieniach (na zdjęciu z brukowania płyty rynku). Na części zdjęć jednolita kolorystycznie, na innych z jaśniejszymi elementami, np. płycinami podokiennymi, w parterze urozmaicona naprzemiennymi pasami w tynku: gładkimi i rustykowanymi. Pokrycie dachu wykonane było z blachy płaskiej. Ściany boczne gładko tynkowane. Na fotografii z lat 60. XX w. widoczny jest już budynek pozbawiony niemal dekoracji (zachowane jedynie gzymsy), o zmienionej wielkości otworów okiennych na piętrze i bez drzwi balkonowych. W takiej postaci przetrwał do czasów współczesnych.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła oraz część wystroju elewacji: gzyms międzykondygnacyjny i wieńczący, balustrada balkonu. Po II wojnie światowej w ramach prowadzonych remontów układ kompozycyjny elewacji oraz wystrój uległy przekształceniom. Prawdopodobnie w l. 50. XX w. otwór wejściowy do domu usytuowano w skrajnej osi od zach., połączono okna tworząc dwie duże witryny sklepowe połączone z wejściami, wymieniono okna w górnej kondygnacji zmniejszając ich wielkość oraz wewnętrzne podziały stolarki, w miejsce drzwi balkonowych wstawiono okno, usunięto detal architektoniczny w postaci podokienników oraz prostych naczółków nad oknami parteru i łukowych naczółków nad oknami piętra. Ponadto wprowadzono okładzinę cokołu z płytek terakotowych, elewacje otynkowano. Pokrycie dachu w późniejszym okresie wymieniono na blachę trapezową.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący wystrój architektoniczny (gzyms międzykondygnacyjny i wieńczący),
- zlikwidować istniejącą okładzinę ze ściany,
- zlikwidować okładzinę z płytek na schodkach przed wejściami, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- wstawić drzwi balkonowe na piętrze,
- w przypadku zmiany pokrycia dachu zastosować blachę płaską, dopuszcza się zastosowanie dachówki ceramicznej lub blachodachówki w kolorze ceglastym,
- skrzynkę instalacyjną scalić kolorystycznie z elewacją, ew. wpuścić w płaszczyznę ściany,
- na elewacji zastosować tynk gładki w kolorze jasnym - zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- w przypadku sytuowania nowych nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania,
- na schodach prowadzących do sklepów jako okładzinę na stopniach zastosować beton architektoniczny,

Optymalne

- przywrócić wielkość otworów okiennych na piętrze,
- zmniejszyć wielkość witryn w parterze,
- odtworzyć wystrój architektoniczny widoczny na archiwalnych fotografiach, na parterze: proste gzymsy nadokienne, na piętrze: naczółki w postaci łukowych gzymsów, wsparte na wspornikowych konsolkach oraz płyciny podokienne,
- przywrócić fakturę ściany na parterze: bonia lub pasy,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 10

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w środkowej części południowej pierzei Rynku. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w. lub w pocz. XX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. drewnianym budynkiem mieszkalnym, należącym do Dawida i Leiba Bernbaum[7], przekształcony w międzywojniu oraz w okresie powojennym (w bliżej nieokreślonym czasie). W trakcie przekształceń zasadniczym zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji oraz wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. W pocz. XXI w. zmianie uległa forma witryny oraz otworu drzwiowego w zach. części fasady.

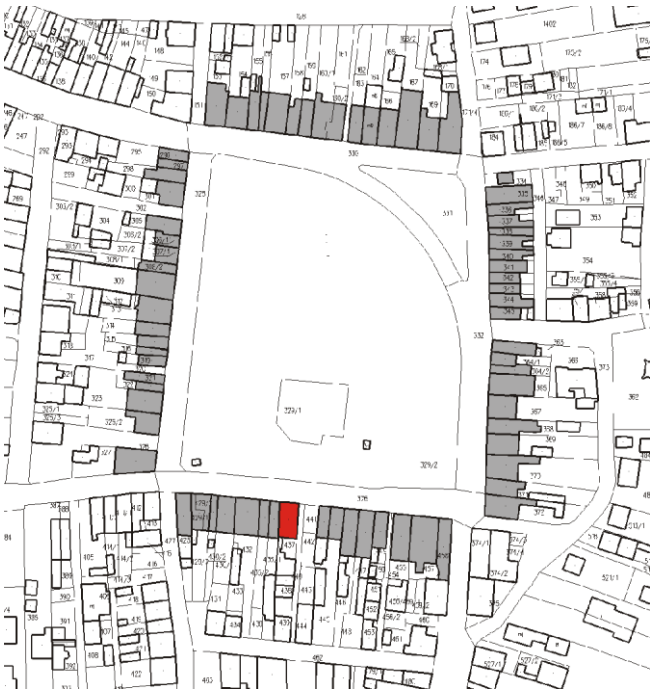

[7] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 126, a dom nr 25. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

pocz. XX w.

1 ćw. XX w.

1 ćw. XX w.

l. 40. XX w.

l. 60. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym, z wejściami do lokali po 2 stopniach.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja trzyosiowa, w parterze niesymetryczna, z dużą witryną pośrodku oraz dwoma parami drzwi w skrajnych osiach. Podbudowana kamiennym cokołem, przedzielona poziomo profilowanymi gzymsami: międzykondygnacyjnym, pośrednim i wieńczącym. Ściana parteru rozrzeźbiona boniowaniem uwypuklonym dodatkowo w narożach. Wschodnie wejście połączone z witryną wspólnym obramieniem, ulokowane w licu ściany, zachodnie w głębokiej wnęce. Otwory na piętrze ozdobione obramienia z kluczem, na osi balkon z metalową balustradą. Powyżej fryz z trzema okrągłymi otworami i metopami pomiędzy nimi.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

W parterze witryna oraz dwoje drzwi z prześwitem i nadświetlem, współczesne, z PCV w kolorze żółtym. Na piętrze okna i drzwi balkonowe współczesne, z PCV, w kolorze białym, o podziałach nawiązujących do historycznych.

Balkony

Balkon z płyty żelbetowej na żeliwnych wspornikach, z kutą, metalową, lekko wybrzuszoną balustradą o motywach geometryczno-roślinnych.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Parter boniowany, z płaszczyznami malowanymi na ciemny brąz i białym rowkowaniem. Na piętrze tynki gładkie, jasne, w kolorze kremowym. Obramienia z kluczami i gzymsy malowane na biało.

Inne elementy

Przy wschodniej krawędzi ściany latarenka z numerem domu, na wysokości gzymsu międzykondygnacyjnego okablowanie, we wnęce z drzwiami szklana oprawa oświetleniowa, powyżej gzymsu pośredniego metalowy wspornik z przyłączem linii napowietrznej.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Przy wschodniej krawędzi szyld semaforowy.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu stanowi blacha płaska pokryta papą na lepiku, rynny i rura spustowa z blachy cynkowej malowana w kolorze brązowym. W połaci frontowej dość masywny komin z odsadzką i czapą murowany, tynkowany.

Ściany boczne

Ściana boczna od wschodu gładka, z drzwiami na osi w parterze, drzwiami balkonowymi i oknem na piętrze i trzema, kwadratowymi okienkami w kondygnacji poddasza. Drzwi w parterze, drewniane, płytowe, z nadświetlem podkreślone płaskim obramieniem. Pozostała stolarka z PCV w kolorze białym. Tynk gładki, w kolorze piaskowym. W parterze widoczne są dwie

skrzynki instalacyjne wpuszczone w ścianę, kable prowadzone po elewacji, wspornik z anteną satelitarną oraz dwie, różnej wielkości, ulokowane przy krawędzi ściany, tablice reklamowe.

Analiza przekazów ikonograficznych

Na fotografii z pocz. XX w. widoczny jest budynek piętrowy, o trzyosiowej elewacji frontowej, na piętrze z balkonem na osi, podbudowanej cokołem, z wydatnymi gzymsami wieńczącym i pośrednim oraz czytelnymi boniami w kondygnacji parteru oraz dekoracją „pasową" na piętrze, prawdopodobnie pasami z cegły licowej łączonymi z pasami gładkiego tynku. W czasie I wojny lub w okresie międzywojennym obiekt uległ, prawdopodobnie, znacznym zniszczeniom. Na fotografii z tamtego okresu widoczny jest budynek z przepalonymi otworami okiennymi, bez stolarki. Fotografia z czasu II wojny przedstawia elewację frontową o nieco zmienionym układzie otworów w parterze, w miejscu wcześniejszych trzech otworów jednakowej wielkości odczytać można dwa większe, będące prawdopodobnie witrynami. Elewacja jest ponadto zróżnicowana kolorystycznie, uwagę przykuwają różnokolorowe pasy na piętrze, kontrastujące z jasnymi obramieniami okien i z jaśniejszą ścianą parteru. Na fotografiach archiwalnych (przedwojennych) widoczna jest ponadto w połaci dachowej klapa, prawdopodobnie kuczka, element charakterystyczny dla domów żydowskich.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła oraz część historycznego wystroju elewacji w postaci gzymsów, obramień okien, balkonu z balustradą i boniowania na parterze. W trakcie remontu otynkowano górną kondygnację oraz narożne bonie na płasko. Witryna powiększona. Wydaje się że było – II wojna – wejście – witryna i szerokie drzwi do kamienicy – czyli prawie układ nie zmieniony. Stolarka zmieniona. Pokrycie dachowe z papy – prawdopodobnie wtórne, być może położone na blasze płaskiej.

Wytyczne konserwatorskie:

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący układ kompozycji piętra,
- zachować istniejące elementy wystroju architektonicznego,
- zachować formę komina,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- w przypadku wymiany pokrycia dachu zaleca się zastosowanie pokrycia z blachy płaskiej, dopuszcza się dachówkę ceramiczną lub blachodachówkę w kolorze ceglastym
- dopuszcza się utrzymanie istniejącej kolorystyki,
- scalić kolorystycznie elewację frontową i szczytową, zastosować kolor piętra,
- przywrócić cokół z piaskowca,
- na stopniach zastosować okładzinę z piaskowca,
- zlikwidować istniejące reklamy,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić brakujące elementy historycznego wystroju architektonicznego widoczne na fotografii z czasu okupacji: narożne bonia na piętrze,

- zaproponować „pasowe” zróżnicowanie kolorystyczne (być może także fakturowe) ściany w kondygnacji piętra jako niezwykle malowniczy dla rozwadowskiego rynku sposób dekoracji elewacji,
- zmienić kolorystykę boniowania w kondygnacji parteru na nową w tonacji naturalnego piaskowca,
- przywrócić stolarkę drzwiową na parterze w osi zachodniej, widoczną na fotografii z l. 50. XX w.

Rynek 11

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w środkowej części południowej pierzei Rynku. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w. lub na pocz. XX w., na części parceli niezabudowanej w połowie XIX w., należącej do Barocha Spergela[8], nadbudowany w okresie międzywojennym. W trakcie przekształceń zasadniczym zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji jak i wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajduje się sklep z artykułami sanitarnymi. Elewacja budynku tworzy optycznie z elewacją sąsiedniego obiektu nr 11a jedną całość. Są one ujednolicone kolorystycznie i materiałowo.

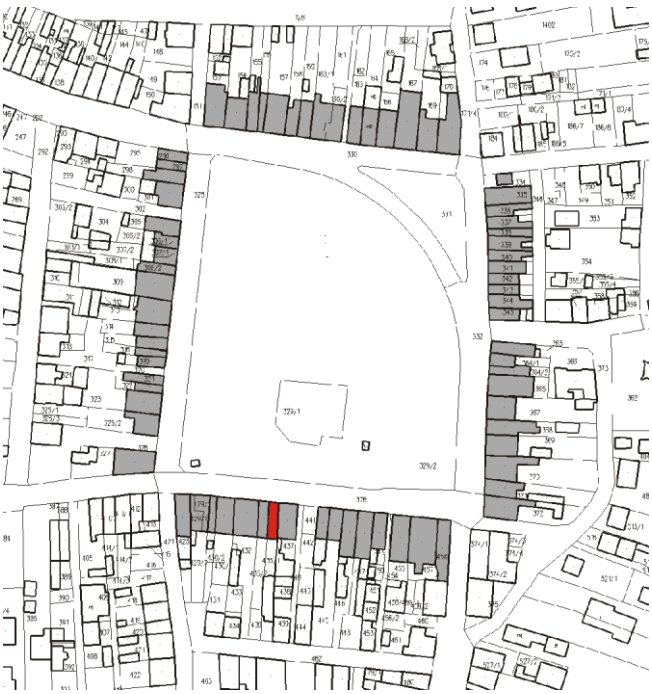

[8] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 127. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs-Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

1 ćw. XX w.

1 ćw. XX w.

l. 40. XX w.

l. 60. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym, z wejściami do lokali po 1 – 3 stopniach.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja trójosiowa, na parterze z dużą witryną z drzwiami oraz wejściem w osi zachodniej. Na piętrze drzwi balkonowe ramowane oknami oraz niesymetrycznie umieszczony balkon. Kamienica zwieńczona prostym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryna z drzwiami stalowa, malowana w kolorze szarym, drzwi z podłużnym prześwitem i nadświetlem, drewniane, z 2 poł. XX w., w kolorze naturalnym.

Balkony
Balkon w postaci wypuszczonej asymetrycznie wspornikowej płyty żelbetowej, balustrada ażurowa, żeliwna, o motywach geometrycznych, malowana na kolor bordowy i szary.

Tynki, okładziny, kolorystyka
W parterze, do wysokości prostego gzymsu międzykondygnacyjnego założono okładzinę ze współczesnych, kwadratowych płytek ceramicznych, w kolorze białym. W kondygnacji piętra tynki gładkie, w kolorze ciemnego, brudnego różu.

Inne elementy
Pod gzymsem umieszczono metalowy wspornik z przyłączem linii napowietrznej, okablowanie na elewacji pod gzymsem.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
W kondygnacji parteru powieszono duży szyld, wchodzący częściowo w światło witryny i przechodzący na sąsiedni budynek, pomiędzy elewacją i słupem wysokiego napięcia rozpięto tablicę reklamową.
Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha trapezowa w kolorze szarym, rynny z blachy cynkowej, rura spustowa z blachy cynkowej malowana w parterze na biało, powyżej w kolorze ściany.

Ściany boczne
Brak

Analiza przekazów ikonograficznych
Fotografie archiwalne obrazują przekształcenia wyglądu elewacji w różnych okresach. Na najstarszej z nich, z l. 20. XX w. widoczny jest parterowy, dwuosiowy budynek, z otwieranymi na zewnątrz dodatkowymi skrzydłami drzwiowymi, na których umieszczano szyldy i reklamy. Na kolejnej fotografii, z czasów okupacji widoczny jest jedynie fragment elewacji frontowej, dwupiętrowego już, a więc nadbudowanego w międzyczasie, budynku, z innym układem elewacji, prawdopodobnie trzyosiowym. Na piętrze dostrzec można zarys balkonu, pokrycie dachu stanowi prawdopodobnie blacha. Na fotografii z 2 poł. XX w. (l. 50.- 60.?) widoczny jest piętrowy

budynek o trzyosiowej elewacji frontowej, z parterem przeprutym witryną od wsch., wejściem z drewnianymi, dwuskrzydłowymi drzwiami z nadświetlem od zach. oraz wejściem do sklepu pośrodku. Na piętrze czytelny jest symetryczny układ otworów, z drzwiami balkonowymi pośrodku oraz asymetrycznie zlokalizowanym balkonem z kutą, metalową balustradą.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowana bryła oraz elementy historycznego wystroju: balkon z balustradą oraz gzyms wieńczący. Wielkość i rozmieszczenie otworów na piętrze prawdopodobnie nie zostały zmienione, w parterze zapewne połączono dwa otwory od wschodniej strony, tworząc witrynę z drzwiami. Stolarka zmieniona. Pokrycie dachowe z blachy trapezowej – wtórne. Okładzina z płytek ceramicznych - wtórna.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować otwór wejściowy na parterze a także wielkość i rozstaw otworów na piętrze,
- zachować istniejący wystrój architektoniczny: balkon z balustradą i gzyms,
- zlikwidować istniejącą okładzinę ceramiczną na ścianie,
- zlikwidować okładzinę schodów z płytek ceramicznych i marmurowych, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować metalowy wspornik,
- zlikwidować istniejące reklamy,
- w przypadku wymiany pokrycia zaleca się zastosowanie blachy płaskiej, dopuszcza się użycie dachówki ceramicznej lub blachodachówki w kolorze ceglastym,
- pomalować balustradę balkonu na kolor czarny lub grafitowy,
- rurę spustową pomalować w jednym kolorze (szarym lub brązowym),
- witrynę poddać konserwacji,
- na elewacji zastosować tynk gładki w kolorze jasnym - zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne
- przywrócić historyczny podział elewacji w parterze, wielkość i rozstaw otworów,
- przywrócić historyczny detal: gzyms międzykondygnacyjny, obramienie wokół drzwi w zach. osi parteru,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 11a

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w środkowej części południowej pierzei Rynku. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w. lub w pocz. XX w., na części parceli niezabudowanej w połowie XIX w., należącej do Barocha Spergela[9], nadbudowany w okresie międzywojennym. W trakcie przekształceń zasadniczym zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji oraz wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajduje się sklep z artykułami sanitarnymi. Elewacja budynku tworzy optycznie z elewacją sąsiedniego obiektu nr 11 jedną całość. Są one ujednolicone kolorystycznie i materiałowo.

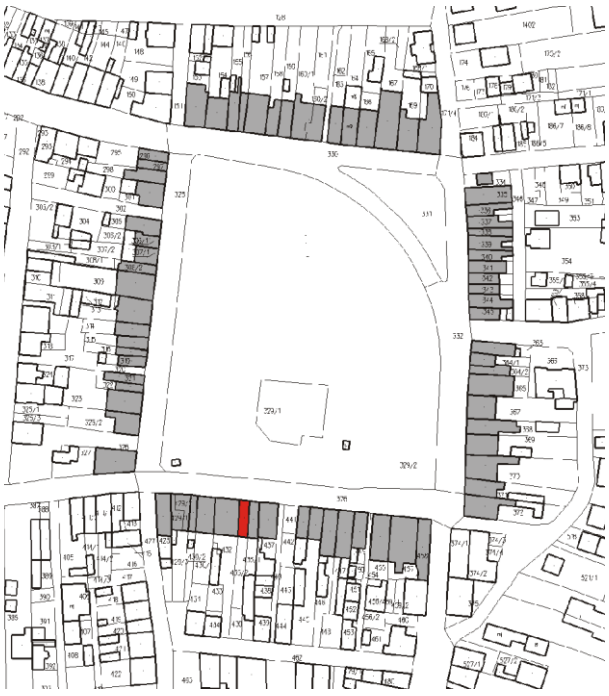

[9] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 127. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs-Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

1 ćw. XX w.

1 ćw. XX w.

l. 60. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym, z wejściami do lokali po 2 – 3 stopniach.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja dwuosiowa, z dużą witryną z drzwiami w osi wschodniej oraz wejściem w osi zachodniej. Na piętrze duże przeszklenie złożone z czterech, różnej szerokości kwater okiennych i jednego skrzydła drzwi balkonowych oraz niesymetrycznie umieszczony balkon. W zwieńczeniu profilowany, kostkowy gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryna z drzwiami stalowa, malowana w kolorze szarym, drzwi z podłużnym prześwitem i nadświetlem, drewniane, z 2 poł. XX w., w kolorze naturalnym, nadświetle z pustaków szklanych.

Balkony

Balkon w postaci wypuszczonej asymetrycznie płyty żelbetowej, balustrada ażurowa, żeliwna, o motywach geometrycznych, malowana na kolor bordowy i szary.

Tynki, okładziny, kolorystyka
W parterze, do wysokości prostego gzymsu międzykondygnacyjnego założono okładzinę ze współczesnych, kwadratowych płytek ceramicznych w kolorze białym. W kondygnacji piętra tynki gładkie, w kolorze ciemnego, brudnego różu.

Inne elementy
Pod gzymsem umieszczono metalowy wspornik z przyłączem linii napowietrznej, okablowanie na elewacji pod gzymsem.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
W kondygnacji parteru powieszono duży szyld, przechodzący na sąsiedni budynek nr 11, wchodzący częściowo w światło witryny.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha trapezowa w kolorze szarym, rynny z blachy cynkowej, rura spustowa z blachy cynkowej malowana w parterze na biało, powyżej w kolorze ściany.

Ściany boczne
Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych
Budynek nr 11a widoczny jest na dwóch fotografiach, tylko na jednej od frontu. Na zdjęciu z l. 20. XX w. widoczny jest parterowy, trzyosiowy budynek z oknem i drzwiami do sklepu we wschodniej części i wejściem do budynku w osi zachodniej, w wejściu do sklepu zamontowane są dodatkowe, pełne, drewniane drzwi. Na późniejszej fotografii, przedstawiającej już piętrowy budynek, zachowane jest rozplanowanie otworów na parterze, na piętrze zaś widać trzy otwory; drzwi balkonowe umieszczone są pośrodku, lecz niesymetrycznie. Kolorystyka budynku jest wyraźnie jaśniejsza niż sąsiednie, elewacji, pokrycie dachu stanowi blacha płaska.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowana bryła oraz nieliczne elementy historycznego wystroju: balkon z balustradą oraz gzyms wieńczący. Otwory na piętrze zmienione, w parterze zapewne połączono dwa od wschodniej strony, tworząc witrynę z drzwiami. Stolarka zmieniona. Pokrycie dachowe z blachy trapezowej – wtórne. Okładzina z płytek ceramicznych - wtórna.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący otwór wejściowy w parterze,
- zachować istniejący wystrój architektoniczny: balkon z balustradą i gzyms wieńczący,
- zlikwidować istniejącą okładzinę ceramiczną ze ściany,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodkach przed wejściami, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- w przypadku wymiany pokrycia zaleca się zastosowanie blachy płaskiej, dopuszcza się użycie dachówki ceramicznej lub blachodachówki w kolorze ceglastym,

- rurę spustową pomalować w kolorze szarym lub brązowym,
- balustradę balkonu pomalować w kolorze czarnym lub grafitowym,
- witrynę poddać konserwacji,
- na elewacji zastosować tynk gładki w kolorystyce zgodnej z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować istniejące reklamy,
- w przypadku ewentualnego sytuowania nowych szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić historyczny podział elewacji w parterze, wielkość i rozstaw otworów,
- przywrócić historyczną wielkość i rozstaw otworów na piętrze,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 12

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej części południowej pierzei Rynku. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. budynkiem mieszkalnym należącym do Izaaka Schachtera[10]. Nie wiadomo, czy od początku był piętrowy, czy też został nadbudowany. W trakcie przekształceń niewielkim zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji oraz wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się dwa lokale handlowe, czasowo nieużytkowane.

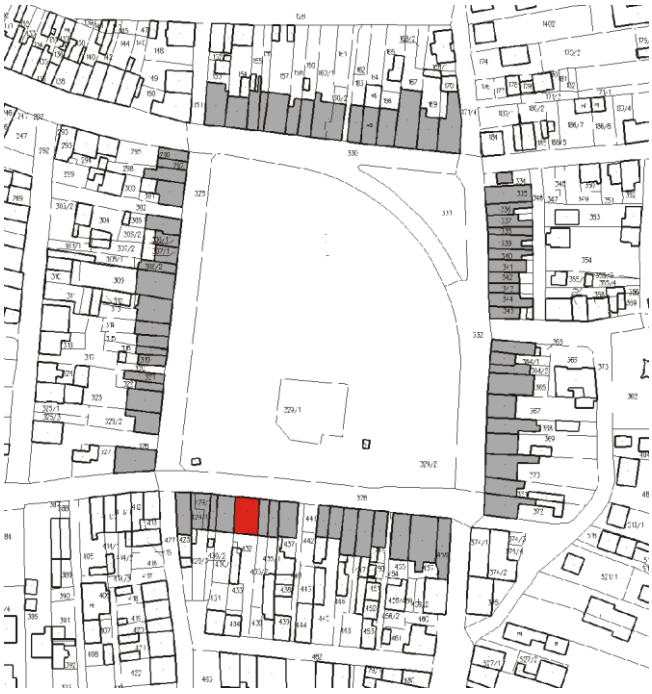

[10] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 128, a dom nr 23a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

pocz. XX w.

1 ćw. XX w.

l. 60. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja czteroosiowa, z dwoma witrynami w parterze i wejściem głównym do kamienicy we wschodniej, skrajnej osi. Na piętrze w jednolitym rozstawie rozmieszczone cztery otwory jednakowej szerokości, w tym drzwi balkonowe, z dekoracją w postaci obramień okiennych, łukowych gzymsów nadokiennych wspartych na konsolkach i podokienników. Elewacja w parterze i na piętrze ramowana pilastrami z podłużną płyciną (na parterze od zach. wypłaszczoną, zniwelowaną), pokryta w parterze boniowaniem rustykowanym, przedzielona w połowie gzymsem międzykondygnacyjnym i zwieńczona gzymsem z fryzem kostkowanym. W parterze widoczne ślady po wcześniejszych, nieco większych otworach, w postaci gładko tynkowanych fragmentów ścian i braku boniowania.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Drzwi wejściowe wtórne, drewniane, dwuskrzydłowe z niesymetrycznym podziałem, osadzone w starszych odrzwiach z nadświetlem o symetrycznym podziale. Obok duże okno witryny, współczesne, z PCV w kolorze białym, z wydzielonym nadświetlem i podziałem na pół. W zach. części parteru otwór drzwiowy i witryna z wejściem przesłonięte żaluzjami, jasną osadzoną w ciemnobrązowych prowadnicach, niewidoczne podziały i rodzaj stolarki. Na piętrze okna o historycznej wielkości i wtórnych, uproszczonych podziałach, z nadświetlem, z PCV w kolorze białym, drzwi balkonowe jednoskrzydłowe.

Balkony

Balkon w postaci wypuszczonej płyty wspartej na trzech dwuteownikach stalowych, z dwoma żeliwnymi, ozdobnymi wspornikami i metalową, kutą, lekko wybrzuszoną balustradą o motywach geometryczno-roślinnych.

Tynki, okładziny, kolorystyka
W parterze boniowanie malowane w kolorze brązowym, na piętrze tynki gładkie malowane w kolorze rozbielonej, ciepłej organicznej zieleni, detal architektoniczny w kolorze białym.

Inne elementy
Pod gzymsem umieszczono metalowy wspornik z przyłączem linii napowietrznej, na parterze podświetlany kaseton z adresem, na drzwiach wejściowych skrzynka na listy a powyżej, w nadświetlu czujnik instalacji.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
W kondygnacji parteru pomiędzy otworami niewielki szyld semaforowy.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha trapezowa, malowana w kolorze ceglastym, rynny z blachy cynkowej malowane w kolorze dachu, rura spustowa z blachy cynkowej.

Ściany boczne
Ściana boczna, zachodnia, bez otworów, z pozostałościami tynków w kolorze naturalnym.

Analiza przekazów ikonograficznych
Fotografie archiwalne obrazują wygląd kamienicy w jej wcześniejszej szacie estetycznej. Na fotografii z pocz. XX w. widoczna jest jedynie, w znacznym oddaleniu, piętrowa kamienica. Więcej szczegółów dostarcza zdjęcie z okresu międzywojennego. Widoczny jest na nich piętrowy, czteroosiowy budynek, z otworami równej wielkości w każdej kondygnacji i balkonem w obecnej lokalizacji. W parterze czytelne jest boniowanie, na piętrze dekoracja odpowiadająca dzisiejszej, prawdopodobnie z jakimś wypełnieniem płycin podokiennych, dach pokryty jest blachą płaską, z wyraźnie wyodrębnioną kuczką we wsch. części przy kalenicy. Uwagę zwraca kolorystyka, ściana na piętrze jest ciemna, na jej tle wyodrębnia się detal, jednak nie biały, prawdopodobnie w kolorze piaskowym. Na fotografii z l. 50. XX w. przedstawiony jest zbliżony wygląd kamienicy, czytelne lico ściany na piętrze jako wykonane z cegły, na parterze widoczne są zmiany w dwóch środkowych osiach: we wschodnim, znacznie powiększonym widoczne jest okno witrynowe z charakterystycznym podziałem („falistym ślemieniem") połączone z wejściem do sklepu. W zachodnim, poszerzone nieco otwór, wstawiono okno witrynowe.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowana bryła oraz elementy historycznego wystroju: gzymsy, boniowanie, obramienia, nadokienniki i podokienniki oraz balkon z balustradą. Wielkość otworów na piętrze nie została zmieniona, drzwi wejściowe zachowały swoje miejsce i wielkość, dwa otwory zostały powiększone pod witryny, jeden pomniejszony, o czym świadczą ślady w boniowaniu. Stolarka zmieniona. Pokrycie dachowe z blachy trapezowej – wtórne.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować otwór wejściowy,

- zachować istniejący wystój architektoniczny (gzymsy, pilastry z płycinami, boniowanie, obramienia, naczółki z konsolami, podokienniki),
- przy remoncie dachu zaleca się zastosowanie blachy płaskiej, dopuszcza się zastosowanie dachówki ceramicznej lub blachodachówki w kolorze ceglastym,
- drzwi wejściowe poddać konserwacji,
- stolarkę na parterze scalić kolorystycznie (np. na ciemny brąz),
- dopuszcza się zachowanie obecnej kolorystyki w kondygnacji piętra,
- ścianę szczytową pokryć tynkiem w kolorze piętra,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania,

Optymalne

- przywrócić historyczny podział elewacji w parterze, wielkość i rozstaw otworów,
- uzupełnić brakujący element dekoracyjny na parterze: pilaster przy zach. krawędzi,
- odtworzyć boniowanie parteru,
- odtworzyć ceglaną elewację na piętrze,
- na ścianie parteru i elementach dekoracji architektonicznej piętra (obramienia, łukowe naczółki, podokienniki, gzymsy) zastosować kolor piaskowy,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 13

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w południowej pierzei Rynku, jako dwunasty od wschodu, trzeci licząc od zachodu. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w, na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. budynkiem mieszkalnym, należącym do Ite Feifeld[11]. W trakcie przekształceń zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji oraz wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się trzy lokale handlowe, dwa z nich są czasowo nieużytkowane.

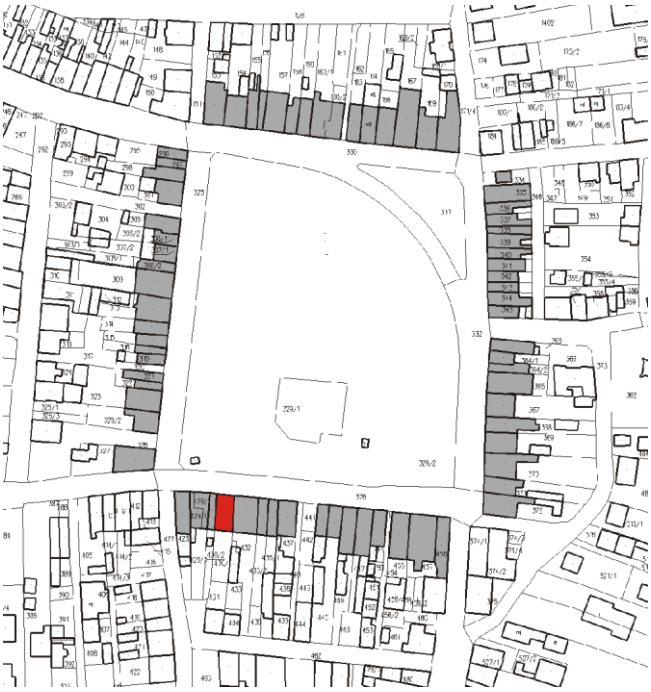

[11] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 130, a dom nr 22. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

1 ćw. XX w.

2 ćw. XX w.

2 ćw. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja czteroosiowa, z trzema witrynami w i wejściem głównym do kamienicy w trzeciej (licząc od wsch.) osi. Elewacja zwieńczona profilowanym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Drzwi wejściowe wtórne, drewniane, dwuskrzydłowe z niesymetrycznym podziałem, osadzone w starszych odrzwiach z nadświetlem. Dwie witryny w części wsch. z wejściami, współczesne, z PCV w kolorze białym. Witryna z wejściem w zach. części budynku z 2 poł. XX w., stalowa, malowana w kolorze brązowym, drzwi we wnęce.

Balkony
Brak

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynki gładkie malowane trzech kolorach (dwa odcienie beżu i biel), gzyms w kolorze białym, w partii cokołowej wschodnia część budynku pokryta tynkiem mozaikowym, zachodnia łuszczącą się farbą w kolorze ciemnobrązowym.

Inne elementy
Pośrodku elewacji umieszczona jest skrzynka instalacyjna w kolorze brązowym, poniżej skrzynka na listy, powyżej numer domu z cyfr montowanych pojedynczo na elewacji, pod gzymsem okablowanie.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Nad jedną witryną umieszczono duży szyld wypełniający przestrzeń od nadproża do gzymsu, obok niewielki szyld wspornikowy.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
We wschodniej części połaci blacha trapezowa, w zachodniej również blacha trapezowa o innej wysokości fali trapezu, malowana w kolorze brązowym, rynny z blachy cynkowej, rura spustowa z blachy cynkowej malowana na brązowo. Widoczne dwa kominy, tynkowane, z czapami oraz dwa ceglane, nietynkowane a także komin stalowy. Przy okapie zamontowano maszt z przyłączem linii napowietrznej.

Ściany boczne
Brak

Analiza przekazów ikonograficznych

Fotografie archiwalne obrazują wygląd budynku w jego wcześniejszej szacie estetycznej. Zdjęcia z okresu międzywojennego pokazują parterowy budynek, pięcioosiowy, z trzema otworami drzwiowymi i dwoma oknami, drzwi w skrajnych osiach, z prześwitem (prawdopodobnie wejścia do sklepików) zaopatrzone są w dodatkowe, drewniane, pełne skrzydła drzwiowe. Czy-

telna jest dekoracja w postaci gzymsu wieńczącego, gzymsów nadokiennych, obramień, podokiennika (obejmującego dwa okna), czytelny jest ciemniejszy cokół. Dach pokryty był blachą płaską. Elewacja utrzymana jest w jasnej kolorystyce.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła a z historycznego wystroju jedynie gzyms wieńczący. Wielkość otworów została zmieniona, jedynie drzwi wejściowe zachowały swoje miejsce i wielkość, dwa otwory drzwiowe zostały powiększone pod witryny, a dwa okna połączone. Stolarka zmieniona. Pokrycie dachowe z blachy trapezowej – wtórne.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować otwór wejściowy,
- zachować istniejący gzyms,
- zlikwidować istniejącą reklamę,
- usunąć tynk mozaikowy z cokołu,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodkach przed wejściami, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- przy remoncie dachu zaleca się zastosowanie blachy płaskiej, dopuszcza się pokrycie z dachówki ceramicznej lub blachodachówki w kolorze ceglastym,
- rurę spustową scalić kolorystycznie z elewacjami,
- zastosować tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania,
- witrynę w zach. osi poddać konserwacji lub odtworzyć.

Optymalne

- przywrócić kompozycję elewacji widoczną na fotografiach z międzywojnia,
- przywrócić elementy wystroju architektonicznego, zgodnie z ikonografią: obramienia, gzymsy nadokienne i płyciny podokienne,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.
- wykonać dodatkowe, zewnętrzne skrzydła drzwiowe (wg ikonografii).

Rynek 14 (14 i 14a)

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w południowej pierzei Rynku, jako drugi od zachodu. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w, na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. budynkiem mieszkalnym, należącym do Izaaka i Mosesa Blasbag[12]. W trakcie przekształceń zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji oraz wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się dwa lokale handlowe, czasowo nieużytkowane.

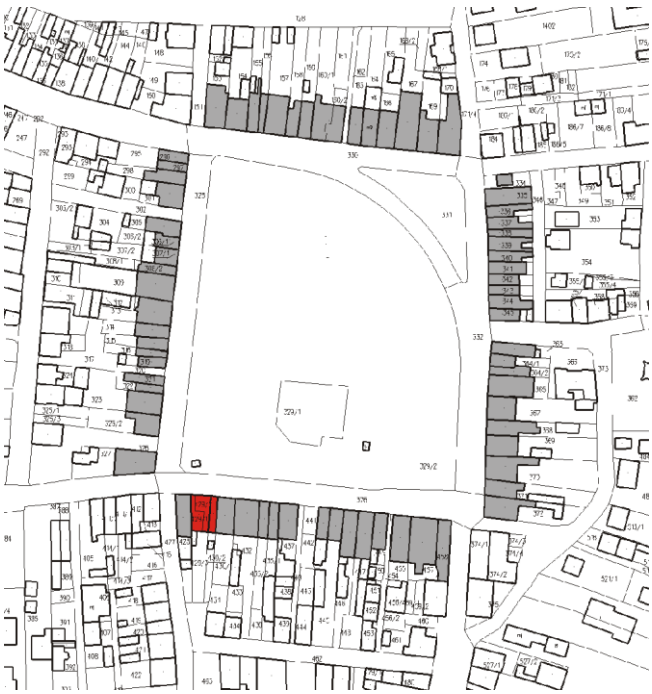

[12] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 131, a dom nr 181. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

1 ćw. XX w.

2 ćw. XX w.

2 ćw. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja czteroosiowa, z dwoma witrynami i niezależnym wejściem do sklepu oraz wejściem głównym do kamienicy w skrajnej, zachodniej osi. Elewacja zwieńczona profilowanym gzymsem, od zachodu zakończona boniowaną lizeną.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Drzwi wejściowe prawdopodobnie historyczne, drewniane, dwuskrzydłowe z symetrycznym podziałem, z nadświetlem, malowane na kolor ciemnobrązowy. W pozostałych otworach: oknie witrynowym, drzwiach i witrynie z wejściem założono współczesną stolarkę z PCV, w kolorze białym.

Balkony
Brak

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynki gładkie malowane dwóch kolorach (szary i beżowy), gzyms w kolorze białym.

Inne elementy
Przy wejściu głównym umieszczona jest skrzynka instalacyjna w kolorze kremowym, pośrodku numer domu z cyfr montowanych pojedynczo na elewacji. Przy zachodniej krawędzi, pod okapem widoczny jest metalowy wspornik dawnego przyłącza prądu.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha trapezowa, malowana w kolorze ceglastym, rynny i rury spustowe z blachy cynkowej. Kominy niewidoczne od frontu, w zach. części połaci zamontowano maszt z przyłączem linii napowietrznej.

Ściany boczne
Brak

Analiza przekazów ikonograficznych
Fotografie archiwalne obrazują wygląd kamienicy w jej wcześniejszej szacie estetycznej. Fotografia z okresu międzywojennego przedstawia parterowy budynek, czteroosiowy, z wejściami w skrajnych osiach i dwoma oknami pośrodku, dekorację stanowią: obramienia, gzymsy nadokienne i podokienne oraz gzyms podokapowy. Nieco późniejsze zdjęcie pokazuje ten sam budynek z niewielkimi zmianami, jako czteroosiowy, z wejściem w zachodniej, skrajnej osi, witryną z wejściem we wschodniej, skrajnej osi oraz witryną i niezależnym wejściem w dwóch osiach środkowych. Czytelna jest dekoracja w postaci obramienia z gzymsem nadokiennym głównego wejścia, boniowanej skrajnej lizeny w zach. narożu, gzymsu wieńczącego, gzymsów

nadokiennych nad pozostałymi oknami (widocznych w małych fragmentach), wyróżnić można nieco ciemniejszy cokół. W dwóch środkowych otworach widoczne są żaluzje a ponad nimi duży szyld: „CUKIERNIA" (nałożony na wcześniejszy szyld o innej treści „...KATESÓW...DNIOWYCH). Pomiędzy witrynami wyróżnić można latarenkę z numerem domu. Dach budynku kryty jest dachówką ceramiczną. Elewacja utrzymana jest w jasnej kolorystyce.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowana bryła a z historycznego wystroju jedynie gzyms wieńczący oraz zachodnia lizena boniowana. Wielkość otworów prawdopodobnie nie została (lub tylko nieznacznie zmieniona). Stolarka wtórna, za wyjątkiem głównych drzwi, które są prawdopodobnie historyczne. Pokrycie dachowe z blachy trapezowej – wtórne.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejące otwory,
- zachować istniejący gzyms i boniowaną lizenę,
- przy remoncie dachu zaleca się zastosowanie dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym, dopuszcza się zastosowanie blachodachówki w kolorze ceglastym lub blachy płaskiej,
- poddać konserwacji istniejące drzwi w osi zach., w razie wymiany wymienić na analogiczne,
- zastosować tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania,

Optymalne
- przywrócić kompozycję elewacji widoczną na fotografiach z okresu międzywojennego,
- przywrócić elementy wystroju architektonicznego, zgodnie z ikonografią: gzymsy nadokienne, obramienie drzwi,
- zróżnicować kolorystycznie elewację: ciemniejsza ściana i jaśniejsze elementy wystroju,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową oraz witryny w oparciu o przekazy ikonograficzne i analogie,
- poddać konserwacji stolarkę drzwiową, ramowo-płycinową z nadświetlem.

Rynek 15

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w południowej pierzei Rynku, jako narożny od zachodu. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. budynkiem mieszkalnym, należącym do Izaaka i Mosesa Blasbag[13]. W trakcie przekształceń zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji oraz wystroju, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się dwa lokale handlowe, jeden czasowo nieużytkowany.

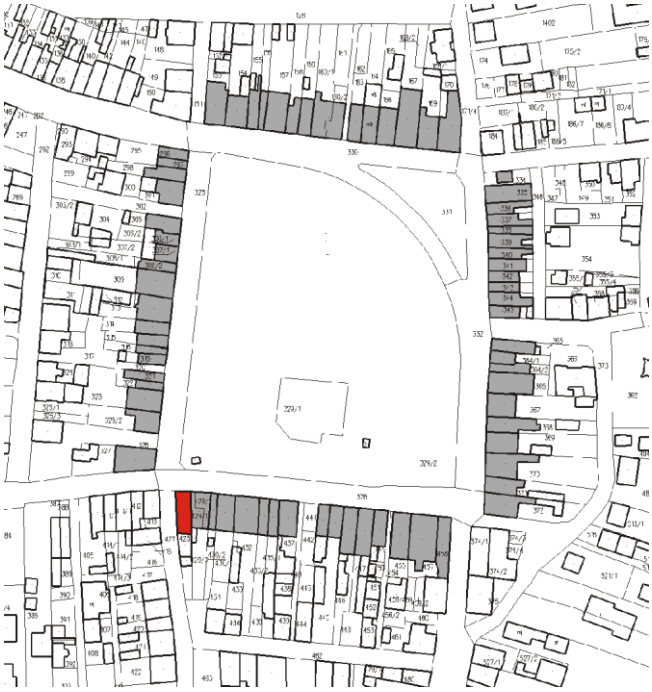

[13] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 131, a dom nr 181. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).

Fotografie archiwalne

1 ćw. XX w.

2 ćw. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym, ze dwoma stopniami prowadzącymi do drzwi wejściowych.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja czteroosiowa, z dwiema witrynami i dwoma niezależnymi wejściami do lokali. Elewacja zwieńczona profilowanym gzymsem, od zachodu zakończona lizeną.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

W dwóch oknach witrynowych, różniących się wysokością i szerokością, zamontowano współczesna stolarka z PCV w kolorze białym, w otworach drzwiowych drzwi, jednoskrzydłowe z prześwitem i nadświetlem, z PCV w kolorze białym.

Balkony

Brak

Tynki, okładziny, kolorystyka

Tynk gładki malowany w kolorze kremowym, do wys. ok. 1.2 m w kolorze brązowym, gzyms w kolorze białym. Na ok. połowie długości położono przy chodniku 1 rząd płytek ceramicznych (gresowych).

Inne elementy

Pomiędzy witrynami przymocowano tabliczkę z adresem, pod gzymsem i na elewacji okablowanie.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

W zachodniej części elewacji, powyżej otworów umieszczono duży szyld, obok reklamę na wsporniku.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu stanowi papa na lepiku, rynny i rury spustowe z blachy cynkowej, niemalowanej. Komin ceglany, nietynkowany.

Ściany boczne

Ściana szczytowa sześcioosiowa, z trojgiem drzwi i trzema oknami, z jedyną dekoracją w postaci wypłaszczonego (przez docieplenie ściany) gzymsu. W elewacji współczesna stolarka, z PCV w kolorze białym, w kondygnacji poddasza dwa okna z drewnianą, dawną stolarką. Na elewacji rozmieszczone są trzy skrzynki instalacyjne, różnej wielkości, białe, metalowy wspornik z przyłączem linii napowietrznej oraz zamocowana na wsporniku antena satelitarna. Przy narożniku umieszczono wspornikową reklamę. Ściana, koloru szarego, pokryta jest gładkim tynkiem.

Analiza przekazów ikonograficznych

Fotografie archiwalne obrazują wygląd kamienicy w jej wcześniejszej szacie estetycznej. Zdjęcia z okresu międzywojennego pokazują parterowy budynek, dwuosiowy, z dwoma dwuskrzydłowymi drzwiami, z prześwitem i nadświetlem oraz dodatkowymi, zewnętrznymi skrzydłami drzwiowymi. Powyżej nich widoczne są szyldy. Czytelna jest dekoracja w postaci gzymsu wieńczącego, oraz pasów w tynku (bądź boniowania), wyróżnia się też ciemniejszy cokół. Dach pokryty jest dachówką ceramiczną. Elewacja utrzymana jest w jasnej kolorystyce.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła a z historycznego wystroju jedynie gzyms wieńczący i narożna lizena. Wielkość i ilość otworów została zmieniona. Stolarka zmieniona. Pokrycie dachowe z papy – wtórne.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący gzyms,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodkach przed wejściami, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- usunąć okablowanie zewnętrzne,
- przy remoncie dachu zaleca się zastosowanie dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym, dopuszcza się zastosowanie blachodachówki w kolorze ceglastym lub blachy płaskiej,
- zastosować tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- ścianę boczną scalić kolorystycznie z elewacją frontową budynku,
- skrzynkę instalacyjną scalić kolorystycznie z elewacją,
- zlikwidować istniejące reklamy, wykonać nowe zgodnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić kompozycję elewacji widoczną na fotografiach z okresu międzywojennego,
- przywrócić elementy wystroju architektonicznego, zgodnie z ikonografią: gzymsy nadokienne i boniowanie (ew. pasy w tynku),
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii,
- wykonać dodatkowe, zewnętrzne skrzydła drzwiowe (wg ikonografii).

Rynek 16

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei Rynku, jako narożny przy wlocie ul. Jagiellońskiej. Zbudowany w l. 60. XX w.(?), w miejscu murowanego budynku parterowego[14], prawdopodobnie przez jego nadbudowę i wykorzystanie ścian nośnych, z przeznaczeniem na cele mieszkalne i handlowo-usługowe. W ostatnich latach był remontowany w obrębie dolnej kondygnacji fasady rynkowej.

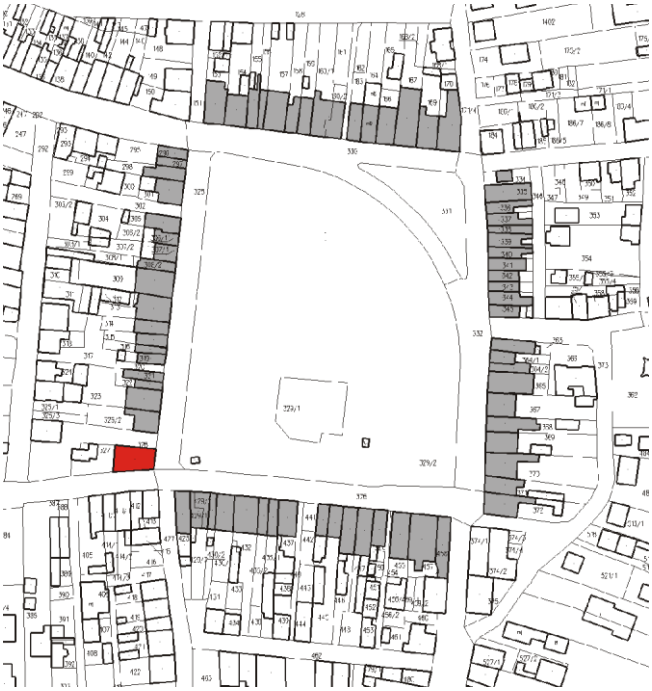

[14] Dom zajmował parcele budowlaną, która w 1853 r. oznakowana była numerem katastralnym nr 158 i zabudowana dużym drewnianym domem nr 21a należącym do Berty Rotenbluth (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 4).

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, wolnostojący, murowany, kryty dachem płaskim.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja frontowa trzyosiowa, ujęta lizenami w narożach. W parterze na osi przeszklone wejście – witryna, po bokach dwie witryny sklepowe połączone z wejściami zlokalizowanymi w układzie antytetycznym względem osi środkowej. Na piętrze centralnie balkon z dwuskrzydłowymi drzwiami oraz dwa okna po bokach. W zwieńczeniu wysunięty gzyms schodkowy.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryny współczesne, wykonane z PCV w kolorze brązowym. Stolarka okienna i balkonowa współczesne, wykonane z PCV w kolorze białym.

Balkony

Balkon ujęty metalową balustradą z przęseł wypełnionych białym szkłem zbrojonym, pomiędzy którymi motywy romboidalne.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk stanowi drobna cyklina w naturalnym kolorze cementu; cokół wyodrębniony lastrico zachowanym tylko w partii lizen, w obrębie elewacji obłożony wraz z częścią ściany (ok. 1,50 m) płytkami ceramicznymi. Nad płytkami do wysokości płyty balkonowej ściana pomalowana farba w szarym kolorze różniącym się, nieco ciemniejszym, od koloru tynku.

Inne elementy
W partii cokołowej stalowa kratka – wywietrznik.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Po bokach wejścia głównego reklama z napisem: „Lody" oraz reklama w formie loda - trójwymiarowa. Nad witryną po prawej reklama sklepu: „Piekarnia ZŁOTY KŁOS", na lizenie od pd. szyld kancelarii notarialnej.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie stanowi papa. Kominy otynkowane. Rynna stalowa ocynkowana.

Ściany boczne
Elewacja boczna od ul. Jagiellońskiej pięcioosiowa, symetryczna, na cokole z lastrico, ujęta lizenami i zwieńczona schodkowym gzymsem. Centralnie niewielki ryzalit z wejściem do domu oraz głęboką niszą z balkonem na piętrze. Drzwi główne drewniane, ościeżnicowe, dwuskrzydłowe, z nadświetlem, pełne, z opierzeniem klepkowym. Balustrada balkonu metalowa z przęsłami wypełnionymi szkłem zbrojonym. Stolarka okienna i balkonowa z PCV, współczesna. Okablowanie powierzchniowe w kilku miejscach, skrzynki instalacyjne po bokach drzwi głównych, skrzynka instalacji alarmowej nad oknem przy narożniku pd.-zach., dwa klimatyzatory – ponad oknem w drugiej osi od zach. i w oknie parteru w osi pierwszej od wsch. Przy narożniku pd.-zach. reklama na wysięgniku z napisem: „NOTARIUSZ".
Ściana boczna od pn. z dwoma oknami, gładko tynkowana.

Analiza przekazów ikonograficznych
Budynek zachował bryłę i wystrój z czasu budowy. Niewielkie zmiany nastąpiły w obrębie witryn elewacji frontowej.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Budynek współczesny.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe
- zachować istniejący wygląd: bryłę budynku, tynki łącznie z lastrikowym cokołem, stolarkę drzwiową w elewacji bocznej, balustrady balkonów,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych w elewacji frontowej oraz na stopniach schodów przed fasadą, jako okładzinę na schodach zastosować beton architektoniczny,
- elewację frontową scalić kolorystycznie z zachowaniem istniejącej tonacji barwnej (szarego tynku),
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne.

Rynek 17

Podstawowe dane historyczne
Budynek usytuowany w zachodniej pierzei Rynku. Wzniesiony w l. 70 XX. (?) na miejscu parterowego domu, murowanego w k. XIX albo na pocz. XX w., prawdopodobnie przez jego nadbudowę i wykorzystanie ścian nośnych, z przeznaczeniem na cele mieszkalne i handlowo-usługowe.

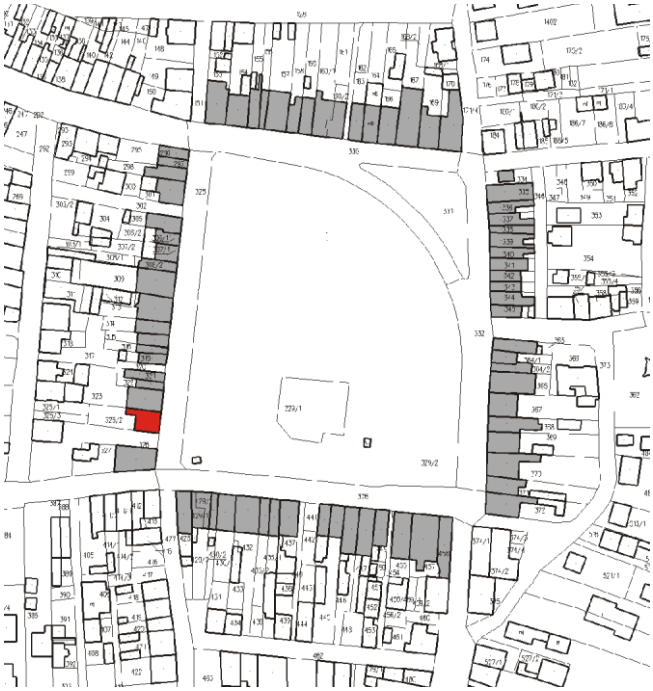

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres PRL

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja trzyosiowa, niesymetryczna. W parterze od pd. strony wejście do domu, dalej dwie duże witryny połączone są z wejściami do lokali. Na piętrze, niemal centralnie wejście na balkon połączone z szerokim oknem, po prawej drugie okno „weneckie". W zwieńczeniu profilowany gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryny metalowe łącznie z drzwiami, pomalowane ciemno zieloną farbą olejną. Drzwi do domu drewniane, jednoskrzydłowe, pełne, z nadświetlem. Skrzydło ramowe z opierzeniem z poziomych deseczek. Okna i drzwi na piętrze, drewniane, podwójne, od zewnątrz pomalowane w kolorze brązowym.

Balkony
Balkon ujęty metalową balustradą z prostych prętów.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk stanowi gruba warstwa porowatej cykliny w naturalnym kolorze cementu; w parterze z dodatkiem białego kruszywa (zapewne marmuru), na piętrze o nieco bardziej zróżnicowanej fakturze. Gzyms wieńczący biały.

Inne elementy
Brak.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak. (obecnie lokale w parterze nieużytkowane, witryny zasłonięte papierem).

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie stanowi blacha płaska, na rąbek, pomalowana w kolorze brązu. Kominy otynkowane. Rynna i rura spustowe ocynkowane, malowane w kolorze brązu.

Ściany boczne
Ściana boczna od pd. tynkowana bez podziałów.

Analiza przekazów ikonograficznych
Brak.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Budynek współczesny.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować istniejący wygląd: bryłę budynku, tynki, stolarkę, metalowe witryny, balustradę balkonu (przy ewentualnej wymianie stolarki zachować istniejące rozmiary, podziały i stylistykę).

Rynek 18

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei Rynku, w zwartej zabudowie. Zbudowany jako parterowy zapewne w 2 poł. XIX w. lub na pocz. XX w.[15], w końcu 2 dekady XX w. nadbudowany o piętro, przeznaczony na cele mieszkalne i handlowo-usługowe. W 2 poł. XX w. remontowany. W ostatnich latach w wyniku kompleksowego remontu przekształcony całkowicie w zakresie kompozycji i wystroju fasady.

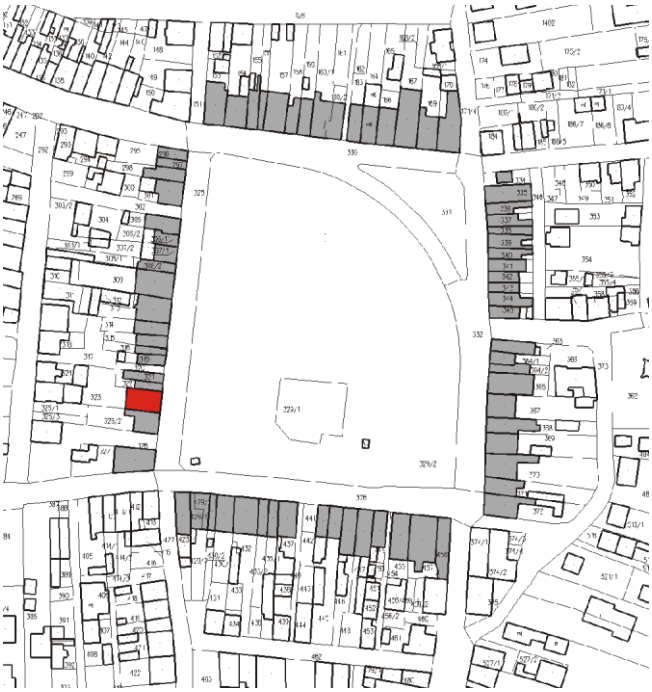

[15] Parterowy dom zbudowany był w pd. części parceli oznakowanej w poł. XIX w. numerem 161 i zabudowanej domem nr 18 należącym do Salomona Walda i Leib Nusbauma. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja trzyosiowa, niesymetryczna, ujęta lizenami, w parterze przepruta trzema dużymi witrynami, z których dwie od pd. strony połączone są z wejściami do sklepów. Na piętrze wejście na balkon oraz dwa okna po bokach ujęte opaskami z kluczem z gotowych elementów. W miejscu gzymsu między kondygnacyjnego profilowana listwa.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryny, drzwi, okna współczesne, wykonane z PCV w kolorze brązowym.

Balkony
Balkon ujęty oryginalną, metalową, ażurową balustradą.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk współczesny, pomalowany w intensywnym, żółtym kolorze, gzyms i opaski wokół okien w kolorze bieli.

Inne elementy
Trzy skrzynki instalacyjne pomiędzy witrynami, oświetlenie halogenowe na wysięgnikach, skierowane na reklamy zamontowane nad witrynami. Parter do wysokości ok. 1,70 m obłożony płytkami ceramicznymi w kolorze brązu.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Ponad witrynami, na całej szerokości fasady reklama z napisem: „DELIKATESY PREMIUM DELIKATESY". Szyby witryn i drzwi oklejone folią z reklamą produktów spożywczych. Pomiędzy witrynami dwie tablice z reklamą – ofertami wybranych produktów. Na lizenie od pn. reklama podświetlana: „LOTTO" na wysięgniku.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie stanowi blacha szara, dachówkopodobna. Komin obity blachą trapezową. Rynna i rury spustowe stalowe, ocynkowane, malowane w kolorze brązu.

Ściany boczne
Brak

Analiza przekazów ikonograficznych
Budynek pierwotnie, jako parterowy, był czteroosiowy, z trzema wejściami – drzwiami dwuskrzydłowymi oraz jednym oknem w 2 osi od pd. W końcu 2 dekady XX w. został nadbudowany z zachowaniem czteroosiowego układu elewacji. Podział ten został zatracony prawdopodobnie w trakcie remontów po II wojnie światowej. Zapewne oryginalną oś, trzecią od pd. wyznacza balkon, który stanowi jedyny, oryginalny element wystroju elewacji. Wielkość pozostałych otworów i stolarka uległy zmianie prawdopodobnie podczas kompleksowego remontu sprzed kilku lat.

Stan zachowania substancji
Zachowała się bryła budynku, balkon z metalową balustradą. Kompozycja i wystrój elewacji uległy przekształceniom.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować balkon z metalową balustradą,
- dopuszcza się zachowanie układu kompozycji dolnej kondygnacji,
- zlikwidować ceramiczną okładzinę na elewacji i schodach prowadzących do sklepów, jako okładzinę na stopniach zastosować beton architektoniczny,
- wprowadzić nową, jednolitą kolorystykę elewacji budynku – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- istniejące reklamy usunąć, zmienić na nowe stosując się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania,
- skrzynki instalacyjne scalić w kolorze elewacji.

Optymalne
Z uwagi na brak na tym etapie badań szczegółowych przekazów ikonograficznych proponowane wytyczne stanowią pewną kreacją konserwatorską, której celem jest przede wszystkich przywrócenie ładu kompozycyjnego elewacji oraz historycznych walorów, w oparciu o analogie. Wobec powyższego należy:
- w dolnej kondygnacji odtworzyć układ zgodny z przekazem ikonograficznym obiektu sprzed nadbudowy,
- w górnej kondygnacji wprowadzić układ czteroosiowy, kolejno od pd. dwa okna, drzwi balkonowe i okno, o wielkościach i proporcjach otworów historycznych, czytelne na fotografii z okresu po nadbudowie,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 19

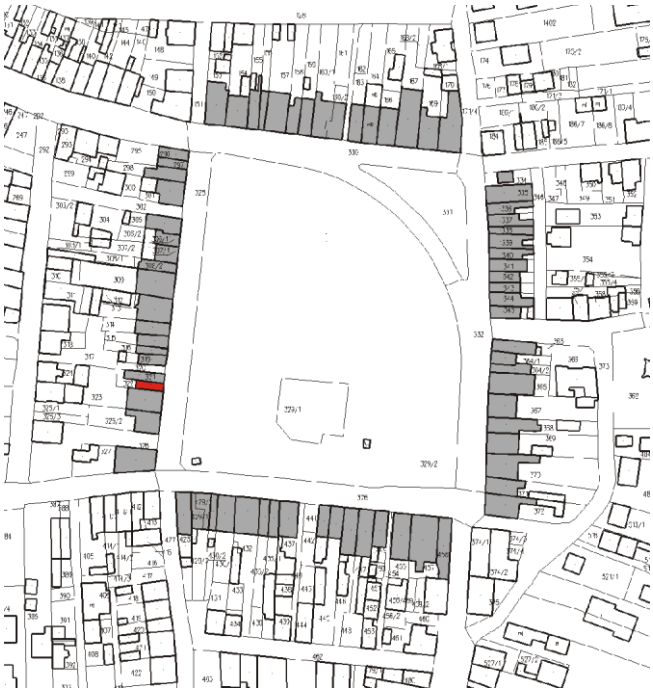

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei Rynku, w zwartej zabudowie. Zbudowany jako parterowy zapewne w 2 poł. XX w. lub na pocz. XX w., krótko po 1915 r. nadbudowany o piętro, przeznaczony wówczas na cele mieszkalne i handlowo-usługowe. Zajął środkową część działki, która w poł. XIX w. należała do Salomona Walda i Leib Nusbauma[16]. W okresie wojny mieścił zakład fotograficzny. W 2 poł. XX w. był remontowany, w ostatnich latach przekształcony w zakresie układu kompozycyjnego parteru.

[16] Działka w 1853 r. oznakowana była liczbą katastralną nr 161, a dom numerem 18. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

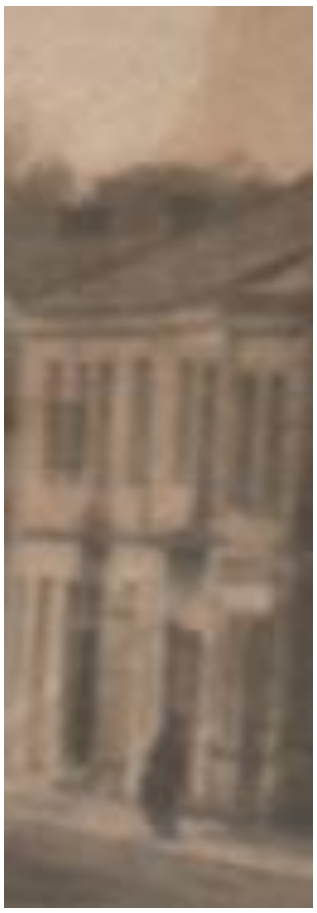

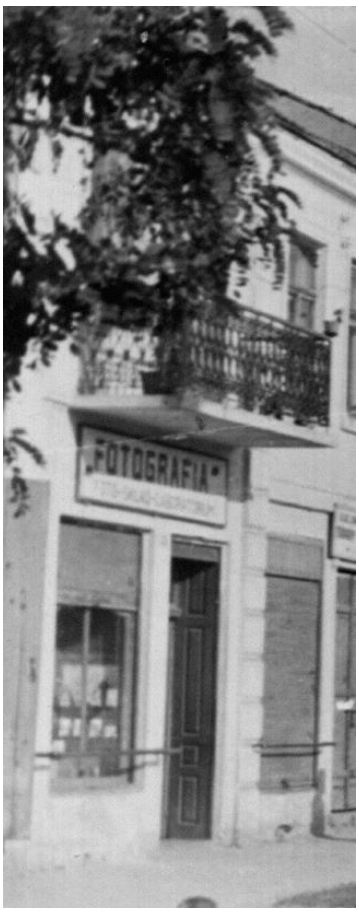

Okres II wojny światowe

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja w parterze przepruta jednym szerokim oknem, na piętrze dwuosiowa, z oknem i wyjściem na balkon w osi od pn. Otwory ujęte profilowanymi opaskami. W zwieńczeniu mocno wysunięty gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Okno w parterze współczesne, wykonane z PCV, na piętrze drewniane, dwuskrzydłowe, drzwi balkonowe drewniane, dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, z prześwitami.

Balkony

Balkon rozciągający się na szerokość prawie całej elewacji ujęty metalową ozdobną, ażurową balustradą, z prostych prętów połączonych motywami ósemek oraz detali geometrycznych.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Dolna kondygnacja – do wysokości parteru wtórnie obłożona elewacyjną płytką ceramiczną, po czym przemalowana na kolor brązowy w partii cokołu i żółty powyżej. Na wysokości piętra tynk gładki w kolorze jasno niebieskim.

Inne elementy
Okablowanie na całej szerokości fasady pod balkonem. Na wysokości nadproża okna w parterze skrzynka elewacyjna. Przy oknie na I piętrze maszt z antenami, na balustradzie balkonu antena sat.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie stanowi blacha trapezowa. Komin ceglany. Rynna i rury spustowe ocynkowane, malowane w kolorze brązu.

Ściany boczne
Brak

Analiza przekazów ikonograficznych
Budynek po nadbudowie posiadał w dolnej kondygnacji wejście z dwuskrzydłowymi drzwiami (zapewne ramowo-płycinowymi, z prześwitami i nadświetlem) z płycinowymi ościeżynami oraz okno wystawowe. Obydwa otwory zabezpieczone były żaluzjami. W wyniku prac remontowych obiekt zatracił w dolnej kondygnacji układ kompozycji i detal architektoniczny. Parter obłożony został okładziną ceramiczną, później przemalowaną. W 2018 r. otwór wejściowy został zamurowany, a w miejscu wystawy sklepowej wprowadzono okno półtoraskrzydłowe. Remont jest nieukończony, widoczne pustaki w miejscu zamurowania. Górna kondygnacja zachowała pierwotny wygląd. Pokrycie dachu zmieniono na blachę trapezową.

Stan zachowania substancji
Zachowała się bryła budynku i wystój architektoniczny górnej kondygnacji wraz z balkonem. Układ kompozycyjny w parterze przekształcony. Stolarka wtórna. Pokrycie dachu wtórne.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować historyczny detal w postaci profilowanych opasek na piętrze i gzymsu wieńczącego,
- zachować balkon z oryginalną balustradą,
- zlikwidować okładzinę ceramiczną z elewacji,
- zastosować gładki tynk, tradycyjny, wprowadzić jednolitą kolorystykę elewacji budynku – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zastosować jako pokrycie dachu dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się pokrycie z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym oraz blachodachówki w kolorze ceglastym,
- skrzynkę instalacyjną wpuścić w głębokość ściany, scalić w kolorze elewacji,

- zlikwidować maszt antenowy na elewacji i antenę sat.; przenieść na połać dachową - w miejsce najmniej widoczne z placu rynkowego.

Optymalne

- odtworzyć pierwotny układ kompozycyjny elewacji z oknem wystawowym oraz wejściem w parterze, zgodnie z przekazem ikonograficznym,
- w przypadku utrzymania obecnej funkcji mieszkalnej na parterze dopuszcza się wykonanie blendy w miejscu pierwotnego otworu wejściowego zamiast drzwi (celem uzyskania harmonii elewacji),
- odtworzyć historyczną stolarkę okienną i drzwiową oraz metalową roletę na podstawie zachowanych fotografii i analogii.

Rynek 20

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei, jako narożny przy wąskiej uliczce bez nazwy – dawnym miedzuchu prowadzącym do Rynku. Zbudowany w k. XIX w. lub na pocz. XX w., jako piętrowy, z przeznaczeniem na cele mieszkalne i handlowo-usługowe. Usytuowany został w części pn. parceli zabudowanej w poł. XIX w. znacznie większym domem drewnianym należącym do Salomona Walda i Leib Nusbauma[17]. W 2 poł. XX w. był remontowany. W trakcie remontu przekształcono układ kompozycyjny elewacji zmieniając ilość i wielkość okien.

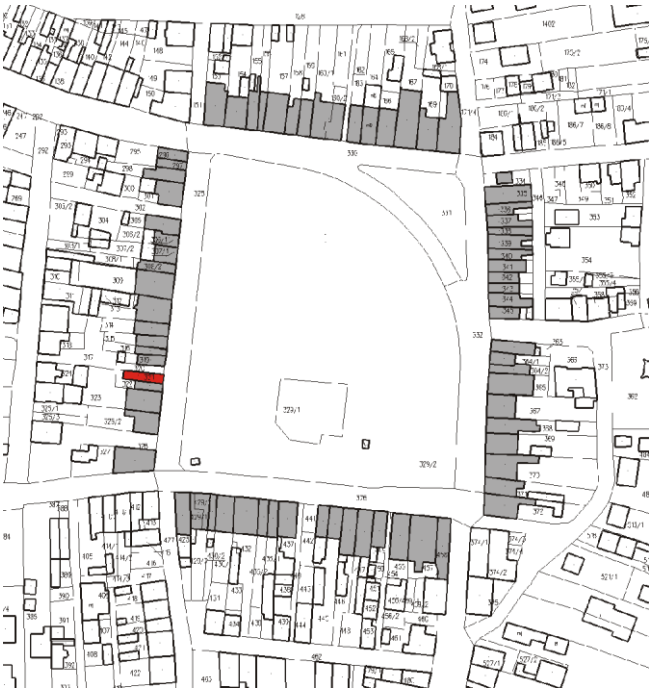

[17] Działka w 1853 r. oznakowana była liczbą katastralną nr 161, a dom numerem 18. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja dwuosiowa w dolnej kondygnacji, na piętrze z jednym, szerokim oknem, ujęta po bokach pilastrami, zwieńczona profilowanym gzymsem. W parterze ściana przepruta dość dużym oknem wystawowym, obok wejście do lokalu.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Drzwi i okno w witrynie metalowe, wejście zabezpieczone metalową kratą. Okno na piętrze drewniane, weneckie.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk nakrapiany, wtórny, w kolorze ugru, lizeny pomalowane w kolorze brązu, w partii cokołu okładzina z płytki ceramicznej elewacyjnej w kształcie i kolorze cegły.

Inne elementy
Okablowanie na całej szerokości fasady pośrodku elewacji. Nad witryną , w osi środkowej, trójboczna latarenka z numerem domu. Przy krawędzi pn. płaskownik – pozostałość po metalowej bramie zamykającej miedzuch.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie stanowi blacha trapezowa. Komin ceglany. Rynna i rury spustowe ocynkowane, malowane w kolorze jasnego brązu.

Ściany boczne
Ściana szczytowa od pn. dwuosiowa, asymetryczna. W tylnym trakcie budynku w dolnej kondygnacji wejście i okno (zabezpieczone roletami zewnętrznymi), nad nimi na piętrze dwa okna. W partii górnej kondygnacji w kolorze naturalnego tynku, w dolnej pomalowana na kolor jasno brązowy (jak lizeny), w przyziemiu wąski cokół z okładziny ceramicznej jak w fasadzie.

Analiza przekazów ikonograficznych
Budynek pierwotnie posiadał elewację dwuosiową, ujętą boniowanymi pilastrami, rozdzieloną gzymsem międzykondygnacyjnym i zamkniętą profilowanym gzymsem wieńczącym. W parterze w osi od pn. znajdowało się wejście do lokalu zamykane od zewnątrz drzwiami deskowo-szpungowymi na zawiasach pasowych. Okno obok podbudowane było gzymsem i ujęte opaską. Już przed 1943 r. okno zostało przekształcone w większą nieco witrynę sklepową i zabezpieczone żaluzjami. W górnej kondygnacji występowały dwa okna ujęte opaskami. Pokrycie

dachu stanowiła dachówka. W wyniku remontów po II wojnie światowej zwężono otwór wejściowy i powiększono jeszcze bardziej witrynę sklepową wprowadzając ślusarkę. Ponadto zlikwidowano gzyms międzykondynacyjny, w miejsce dwóch okien na piętrze wykonano jedno, zlikwidowano opaski, scalono bonie na lizenach. Partię cokołową obłożono okładziną ceramiczną. Elewacje pomalowano w kolorach ugru, brązu (lizeny) i bieli (gzyms). Zmieniono pokrycie dachu na blachę trapezową. Zmiany w bocznej elewacji są trudne do ustalenia z uwagi na brak przekazów ikonograficznych, czy badań architektonicznych.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowała się bryła budynku, lizeny (ale pozbawione boniowania) i gzyms wieńczący. Układ kompozycyjny oraz wystrój uległy przekształceniom. Stolarka okienna i drzwiowa wtórne. Pokrycie dachu wtórne.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować gzyms wieńczący,
- zlikwidować okładzinę ceramiczną z elewacji,
- zastosować pokrycie dachu z dachówki ceramicznej, dopuszcza się zastosowanie blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym oraz blachodachówki w kolorze ceglastym,
- elewacje pomalować w kolorze zgodnym z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych, z wyodrębnieniem detalu architektonicznego jaśniejszą tonacją barwną,
- kolorystykę elewacji frontowej i bocznych utrzymać w tej samej tonacji,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- w bocznej elewacji skrzynkę gazową scalić w kolorze elewacji.

Optymalne
- odtworzyć gzyms międzykondygnacyjny oraz bonie na lizenach,
- odtworzyć dwa okna na piętrze oraz detal architektoniczny w postaci opasek i gzymsów podokiennych,
- odtworzyć wejście i witrynę sklepową zgodnie z przekazem ikonograficznym,
- odtworzyć stolarkę w oknie wystawowym, metalową roletę oraz drzwi na podstawie przekazów ikonograficznych oraz analogii.

Rynek 21

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei, jako narożny przy wąskiej uliczce bez nazwy prowadzącej do Rynku. Zbudowany jako parterowy w 2 poł. XIX w. lub na pocz. XX w.[18] i w końcu 2 dekady XX w. nadbudowany o piętro z użytkowym poddaszem, przeznaczony na cele mieszkalne i handlowo-usługowe. W 2 poł. XX w. remontowany był przynajmniej dwukrotnie, m. in. pomalowano wówczas elewację i partię cokołową obłożono płytkami terakotowymi w kolorze brązowym.

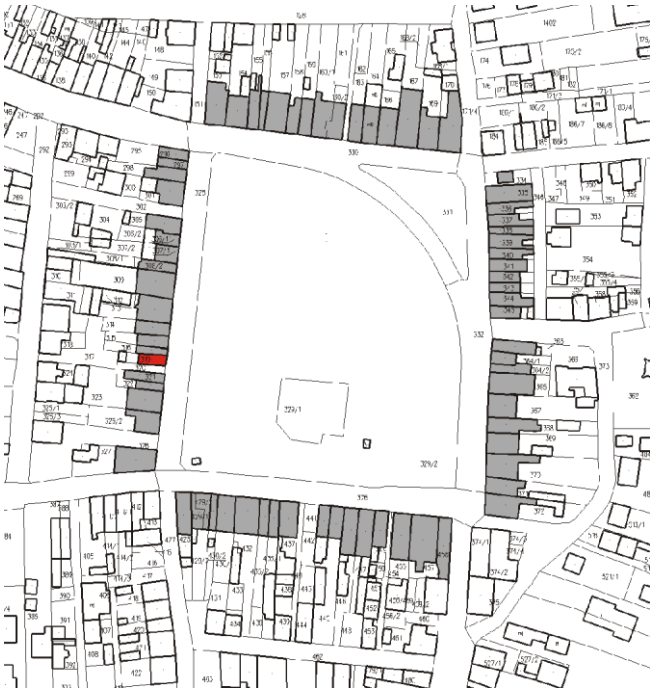

[18] Budynek zajął ok. 1/3 od pd. dawnej parceli budowalnej oznakowanej w 1853 numerem katastralnym 163 i zabudowanej dużym drewnianym domem nr 17 należącym do Judy Korna. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

Fot. 2016 r.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, z użytkowym poddaszem, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja dwuosiowa, ujęta po bokach pilastrami, zwieńczona profilowanym gzymsem. W parterze szerokie wejście oraz witryna, na piętrze balkon z ażurową balustradą, a ponad witryną okno.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Wejście zamykane od zewnątrz drewnianymi drzwiami dwuskrzydłowymi (łamanymi?), deskowo-szpungowymi. Okno zamykane drewnianą okiennicą konstrukcji deskowej. Na piętrze drzwi balkonowe drewniane, dwuskrzydłowe z nadświetlem, ramowo-płycinowe, z prześwitami. Okno drewniane, pojedyncze, dwuskrzydłowe z nadświetlem.

Balkony
Balkon ujęty metalową balustradą, ażurową, z prostych prętów połączonych motywami esowymi.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk nakrapiany, wtórny, w kolorze ugru, w partii cokołu okładzina z płytki ceramicznej elewacyjnej na kształt cegły, w kolorze brązu.

Inne elementy
Okablowanie na całej szerokości fasady pod balkonem. Na lizenie od pn. metalowy uchwyt – kątownik być może po lampie.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie stanowi blacha trapezowa. Komin ceglany. Rynna i rury spustowe ocynkowane, malowane w kolorze brązu.

Ściany boczne
Ściana szczytowa od pn. gładka. Ściana szczytowa od pd. czteroosiowa, asymetryczna. W pierwszej osi od zach. okno na piętrze, w drugiej wejście z współczesną stolarką drzwiową zabezpieczone metalową kratą i zadaszeniem z tworzywa sztucznego. W trzeciej osi na wysokości piętra i poddasza wejścia z płytami balkonowymi. W czwartej okno na piętrze i poddaszu. Stolarka na piętrze, drzwi i okna analogiczne do frontowych. Na poddaszu otwory zabite deskami. Elewacja pomalowana tonacjach różu i ochry.

Analiza przekazów ikonograficznych
Budynek od czasu nadbudowy nie uległ większym przekształceniom pod względem kompozycji i wystroju. Likwidacji uległ tylko prosty gzyms rozciągający się nad drzwiami i witryną w

parterze. Dolną kondygnację obłożono zapewne z końcem XX w. okładziną ceramiczną. Zmiany w bocznej elewacji są trudne do ustalenia z uwagi na brak przekazów ikonograficznych, czy badań architektonicznych.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowała się bryła budynku i gzyms wieńczący. Układ kompozycyjny elewacji przetrwał nie zmieniony. Zachowały się okiennice w witrynie wystawowej, stolarka okienna i drzwiowa, balustrada balkonu.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zastosować pokrycie dachu z dachówki ceramicznej, dopuszcza się zastosowanie blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym oraz blachodachówki w kolorze ceglastym,
- zachować historyczny detal: lizeny i gzyms wieńczący,
- odtworzyć gzyms nad wejściem i witryną,
- stolarkę poddać konserwacji, przy ewentualnej wymianie odtworzyć zachowując oryginalne okucia, zwłaszcza z drzwi i witryny w dolnej kondygnacji,
- elewacje pomalować w kolorze zgodnym z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych, z wyodrębnieniem detalu architektonicznego jaśniejszą tonacją barwną,
- kolorystykę elewacji frontowej i bocznych utrzymać w tej samej tonacji,
- zlikwidować okładzinę ceramiczną z elewacji,
- zlikwidować okablowanie powierzchniowe,
- skrzynki instalacyjne scalić w kolorze elewacji.

W odniesieniu do elewacji bocznej dopuszcza się dwa alternatywne rozwiązania:

1. zamontować balustrady balkonów z prostych metalowych prętów oraz odtworzyć drewniane schody z piętra na poddasze zgodnie z fotografią,
2. zlikwidować betonowe podesty balkonów a otwory wejściowe zabezpieczyć metalowymi balustradami.

Rynek 22 i Rynek 23

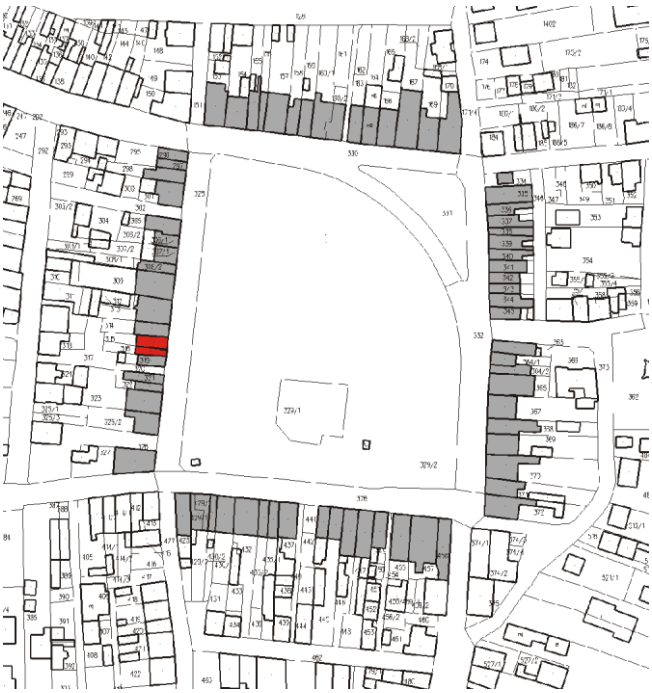

Podstawowe dane historyczne

Budynek oznaczony obecnie numerami Rynek 22 i Rynek 23 stanowił historycznie jeden obiekt usytuowany w zwartej zabudowie pierzei zachodniej. Zbudowany zapewne w 2 poł. XIX w. lub na pocz. XX w. w miejscu drewnianego budynku mieszkalnego należącego w poł. XIX w. do Judy Korna[19]. Wzniesiony z przeznaczeniem na cele mieszkalne i handlowo-usługowe. Przekształcony w obrębie kompozycji elewacji prawdopodobnie tuż przed II wojną, kiedy wejście w trzeciej osi zmieniono na okno oraz niedługo po II wojnie. Wówczas powiększono otwór wejściowy od pd. urządzając witrynę połączoną z wejściem. Wymieniono także okno w trzeciej osi na

[19] W 1853 r. działka oznakowana liczbą katastralną 163 zabudowana była dużym domem Judy Korna pod numerem 17. Dom obecnie oznakowany numerami 22 i 23 zajmuje ok. 2/3 tej działki. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.

nowe o zmienionych gabarytach i podziałach. Wprowadzono nowe drzwi w drugiej osi. Budynek był remontowany ponownie w obrębie elewacji w ostatnim ćwierćwieczu. Pomalowano wówczas fasadę oraz stolarkę, wprowadzono okładzinę w partii cokołu. Obecnie jest nieużytkowany (?).

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

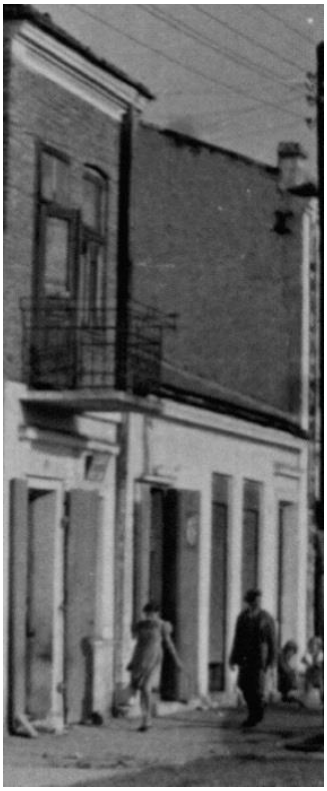

Okres II wojny światowej

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja czteroosiowa, kolejno od pd. znajdują się: dość duża witryna sklepowa połączona z wejściem, otwór wejściowy, duże, zbliżone do kwadratu okno i otwór wejściowy. W zwieńczeniu profilowany gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryna zabezpieczona drewnianymi okiennicami, konstrukcji deskowo-szpungowej, łamanymi; drzwi zewnętrzne (obok witryny) deskowo-szpungowe, na zawiasach szarnierowych. Drzwi w drugiej osi od pd. drewniane, jednoskrzydłowe z nadświetlem, ramowo-płycinowe, pełne. Okno trójdzielne, dwupoziomowe. Drzwi w skrajnej osi od pn. drewniane, dwuskrzydłowe z nadświetlem, ramowo-płycinowe, pełne.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk nakrapiany, wtórny, w kolorze ugru, w partii cokołu wtórna okładzina terakotowa.

Inne elementy
Skrzynka instalacyjna elektryczna przy wejściu od zach. i druga przy wejściu od pd., okablowanie na całej szerokości fasady i miejscowo do puszek poniżej gzymsu. Nad oknem i w połaci dachowej maszty z instalacją sieciową. Numery domów, dwa różne, ponad witryną oraz nad skrzynką instalacyjną.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu stanowi eternit. Kominy ceglane. Rynna i rury spustowe ocynkowane, malowane w kolorze brązu.

Ściany boczne
Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych
Najstarsze przekazy ikonograficzne potwierdzają, że elewacja budynku była czteroosiowa, z dwoma wejściami po bokach i dwoma oknami pośrodku. Posiadała skromny wystrój elewacji – proste opaski wokół otworów oraz naczółki i profilowany gzyms wieńczący. Pokrycie dachu stanowiła dachówka. Prawdopodobnie tuż przed, albo na początku II wojny okno w drugiej osi od pd. zamieniono na drzwi wejściowe do lokalu, a okno w trzeciej osi zamieniono na witrynę. Jednocześnie zlikwidowano naczółki nad oknami. Zapewne niedługo po II wojnie, dwuskrzy-

dłowe drzwi od pd. przekształcono w witrynę połączoną z wejściem i zabezpieczono je drewnianymi okiennicami oraz drzwiami deskowo-szpungowymi (zachowanymi do dnia dzisiejszego). Po wojnie przekształcono także otwór wejściowy i okienny w osiach wewnętrznych elewacji, zmieniając ich wielkości i stolarkę. Ponadto usunięto naczółki nad wejściami, a partię cokołową obłożono płytkami terakotowymi w kolorze ceglastym.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Z pierwotnego budynku zachowały się: bryła, gzyms wieńczący i komin. Elewacja uległa przekształceniu w zakresie wystroju oraz układu kompozycyjnego poprzez zmianę wielkości otworów wejściowych. Obecnie zachowane podziały i stolarka, stanowią dość jednorodne historyczne nawarstwienie z okresu powojennego, nie uległy dalszym zmianom dlatego proponuje się je zachować. Pokrycie dachowe wtórne.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować gzyms wieńczący,
- zachować kominy z cegły,
- poddać konserwacji okiennice i drzwi od strony pd., przy ewentualnej wymianie odtworzyć zachowując oryginalne okucia,
- zachować istniejącą stolarkę okienną i drzwiową,
- zastosować jako pokrycie dachu dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się pokrycie z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym oraz blachodachówki w kolorze ceglastym,
- na elewacji zastosować gładki tynk,
- elewację pomalować w kolorze zgodnym z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych, z wyodrębnieniem detalu architektonicznego jaśniejszą tonacją barwną,
- zlikwidować okładzinę ceramiczną na elewacji,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne oraz maszty,
- skrzynki instalacyjne wpuścić w ścianę i scalić w kolorze elewacji.

Optymalne
- przywrócić pierwotny czteroosiowy układ kompozycji elewacji (z dwuskrzydłowymi drzwiami od pd., dwoma oknami i jednoskrzydłowymi drzwiami od pn.)
- odtworzyć detal architektoniczny w postaci opasek i naczółków,
- odtworzyć stolarkę okienną i drzwiową na podstawie fotografii i analogii.

Rynek 24

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei Rynku, w zwartej zabudowie. Zbudowany na pocz. XX w. (?), na miejscu drewnianego budynku mieszkalnego należącego w poł. XIX w. do Anselma Berlmana (Perlmana)[20]. Wzniesiony z przeznaczeniem na cele handlowo-usługowe i mieszkalne. Elewacja frontowa po remoncie w ostatnich latach, przekształcona w obrębie witryny sklepowej. Obecnie budynek przeznaczony w dolnej kondygnacji na usługi.

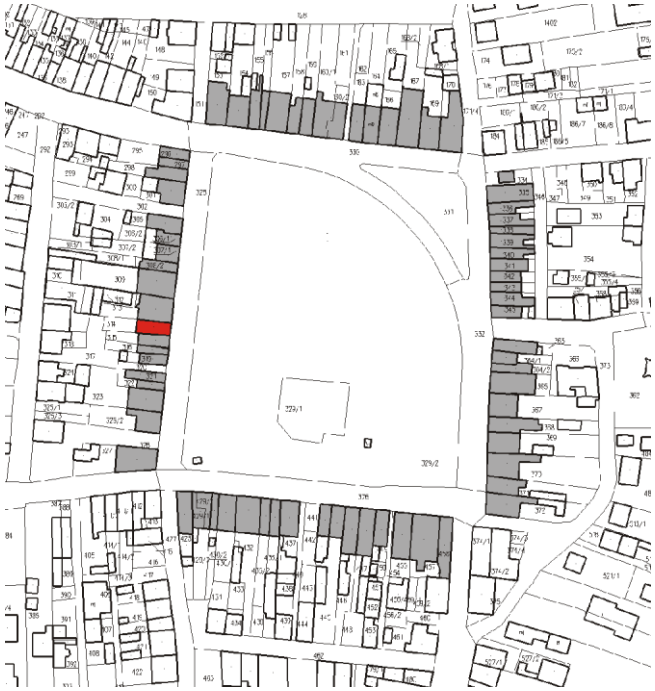

[20] Budynek zajął pd. cz. działki oznakowanej w 1853 r. numerem katastralnym 164, zabudowanej drewnianym dużym domem nr 16a. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja w dolnej kondygnacji przepruta dużą witryną połączoną z wejściem wyniesionym na poziom trzech stopni. Na piętrze dwusosiowa, z oknem od pd. oraz drzwiami balkonowymi od pn. strony. Elewacja ujęta po bokach boniowaniem, rozdzielona gzymsem międzykondynacyjnym i zwieńczona profilowanym gzymsem podbudowanym wąskim fryzem kostkowym. Wokół oka i drzwi na piętrze profilowane opaski z kluczem w osi, pod oknem gzyms rozciągający się na elewacji pomiędzy pasem boniowania a opaską przy balkonie.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Stolarka otworowa współczesna, drewniana, w kolorze złoty dąb. Witryna łącznie z wejściem zamykana współczesną roletą zewnętrzną.

Balkony

Balkon wsparty na trzech prostych wspornikach. Balustrada metalowa, ażurowa z prostych prętów połączonych ozdobnymi motywami esowymi.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Elewacja ocieplona styropianem, gładko otynkowana, pomalowana w kolorze jasnego beżu, z wyodrębnionym ciemniejszym o ton detalem architektonicznym. Partia cokołowa obłożona ugrowym granitem.

Inne elementy
Po bokach witryny dwie stylizowane lampy. Po prawej stronie wejścia skrzynka na listy.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Nad witryną, pośrodku, podświetlana gablota z napisem: „GABINET KOSMETYCZNY/ ZALOTKA".

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu z blachochodachówki, rynna i rura spustowa z blachy stalowej ocynkowanej pomalowanej w kolorze brązu.

Ściany boczne
Ceglana, miejscowo zatarta cienką warstwą tynku.

Analiza przekazów ikonograficznych
Pierwotnie elewacja budynku w dolnej kondygnacji była dwuosiowa, z wejściem do lokalu usytuowanym w osi od pn. (w osi drzwi balkonowych) oraz z witryną sklepową (większą nieco od okna na piętrze). Otwory ujęte były profilowanymi opaskami oraz naczółkami, podbudowanymi gładkim pasem fryzu. Boniowanie po bokach elewacji wieńczyły sterczyny z płycinką pośrodku i zamknięciem w formie wysuniętego gzymsu. Detal ozdobny dopełniały na piętrze opaski wokół otworów okiennego i balkonowego oraz gzyms wieńczący z kostkowym fryzem. Do wnętrza lokalu prowadziły drzwi podwójne; wewnętrzne dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, z nadświetlem rozdzielonym słupkiem oraz skrzydłami - w dole rozczłonkowanymi dwoma płycinami i prześwitami w górnej partii. Prześwity rozdzielone były szczebliną w osi poziomej. Zewnątrz wejście zabezpieczały drzwi deskowo-szpungowe (?) opierzone od środka wąskimi deseczkami w układzie na skos, z motywem połowy rombu pośrodku. Drzwi balkonowe powtarzały podział drzwi dolnych. Czarno-białe zdjęcie pozwala na rozczytanie gradacji kolorystycznej elewacji, w której wyróżniają się jaśniejsze od tła detale architektoniczne. Pokrycie domu stanowiła blacha płaska.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowała się bryła budynku, wystrój architektoniczny w postaci: bonii, opasek z kluczem w osi w górnej kondygnacji, gzyms wieńczący z kostkowym fryzem oraz balkon z oryginalną balustradą. Zmieniony został podział dolnej kondygnacji – wielkość witryny, którą powiększono i połączono z wejściem. Zlikwidowano/lub przysłonięto w trakcie remontu opaski i naczółki w parterze oraz usunięto sterczyny w osiach bonii na dachu. Wymieniono stolarkę otworową.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
Elewacja frontowa budynku została poddana kompleksowym pracom remontowym w ostatnim czasie.

- dopuszcza się zachowanie istniejącej kompozycji, kolorystyki i wystroju elewacji,

- ścianę szczytową otynkować na gładko i scalić kolorystyczne z fasadą,
- przy zmianie reklamy nad witryną dostosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

Zasadne jest przywrócenie pierwotnego układu kompozycji i wyglądu parteru poprzez:

- usunięcie okładziny z granitu,
- zmianę wielkości witryny - odtworzenie proporcji zgodnie z przekazem ikonograficznym,
- odtworzenie detalu architektonicznego w postaci opasek i naczółków,
- odtworzenie stolarki drzwiowej na podstawie fotografii i analogii.

Rynek 25

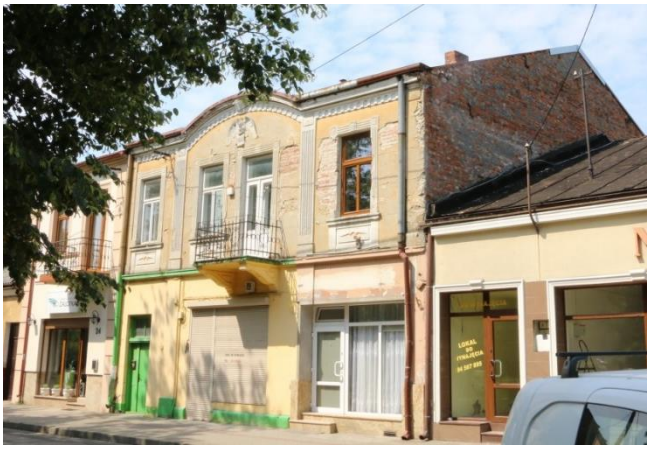

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany jest w osi centralnej zachodniej pierzei Rynku, w zwartej zabudowie i stanowi najbardziej okazały i reprezentatywny obiekt pod względem gabarytów i wystroju elewacji rynkowych Rozwadowa. Zbudowany został w 1914 r., w miejscu drewnianego budynku mieszkalnego należącego w poł. XIX w. do Anselma Berlmana (Perlmana?)[21]. Wzniesiony został z przeznaczeniem na cele mieszkalne i handlowo-usługowe. Przed II wojną światową sklepy należały do rodziny Migielskich o czym świadczą napisy reklamowe: „TOWARY GALANTERYJNE/ I PISEMNE/ JÓZEF MIGIELSKI/ I „SPRZEDAŻ WÓDEK/ F. MIGIELSKA". Migielski oferował: „OBRAZY LUSTRA/ skrzypce mandoliny/ brzytwy maszynki/ zegary okulary" a także: „KARTKI I ZNACZKI POCZTOWE", „BŁONY, PŁYTY, PAPIERY: firmy Alfa". W lokalu Migielskiej funkcjonowała: „RESTAURACJA" z wędlinami własnego wyrobu. W czasie II wojny centralnie usytuowane okno w dolnej kondygnacji połączono z drzwiami. Po II wojnie budynek był remontowany, przekształcony w niewielkim stopniu w obrębie dolnej kondygnacji, w zakresie wielkości witryn i otworów wejściowych. Powiększono wówczas witrynę sklepową w pn. osi elewacji o szerokość pilastra. Zmniejszono otwór wejściowy i wymieniono drzwi główne oraz stolarkę okienną i drzwiową na piętrze. W ostatnim czasie wymieniono okno na piętrze w osi pn.

[21] Budek zajął cz. pn. parceli budowlanej oznakowanej w 1853 r. liczbą katastralną 164, zabudowanej domem nr 16a. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

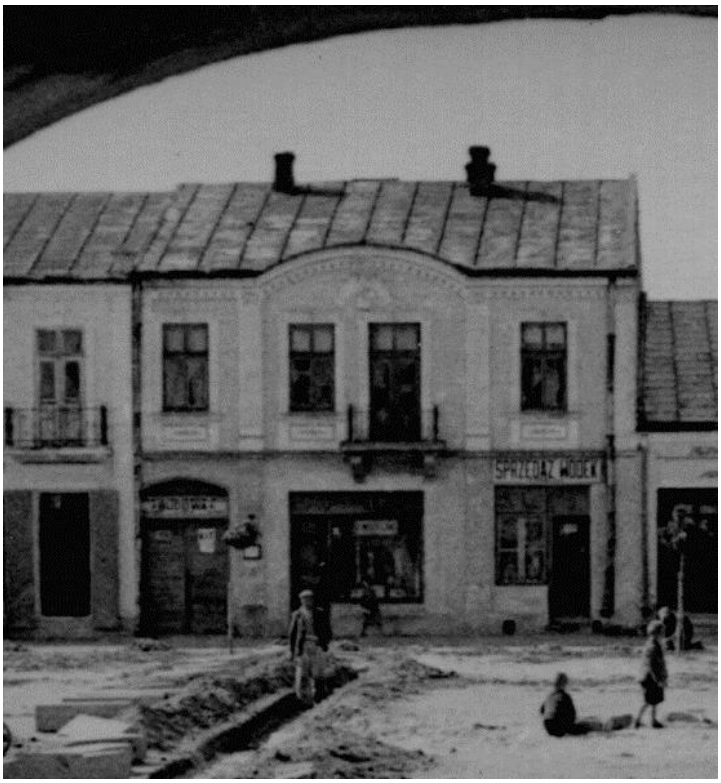

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondynacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja w dolnej kondygnacji trój- a w górnej czteroosiowa, rozdzielona gzymsem międzykondygancyjnym, rozczłonkowana pilastrami, w środkowej części zamknięta łukiem odcinkowym i zwieńczona profilowanym gzymsem z kluczem w osi, podbudowanym fryzem arkadkowym. W parterze otynkowana gładko, na piętrze boniowana (bonie zarysowane w tynku, dość szerokie). Pilastry kanelowane. Wokół okien oraz drzwi balkonowych opaski ze żłobieniami, pod oknami płyciny z ozdobnym motywem geometrycznym pośrodku. W polu pod gzymsem wieńczącym, a ponad oknami, płaskorzeźbiony motyw sokoła/orła (?) spoczywającego na banderoli z napisem 1914.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
W osi zewnętrznej od pd. wejście do domu z drzwiami drewnianymi, półtora skrzydłowymi, pełnymi, ramowo-płycinowymi z nadświetlem, pomalowanymi na kolor zielony. Centralnie witryna sklepowa zabezpieczona zewnętrzną roletą w kolorze beżowym. W osi od pn. witryna sklepowa o wysokości drzwi, wyniesiona na wysokość dwóch stopni, wykonana z PCV, w kolorze białym. Solarka okienna i drzwi balkonowe na piętrze drewniane. Na lewo od balkonu okna ze ślemieniem, dwuskrzydłowe, pomalowane na biało, na prawo od balkonu okno wymienione na nowe z PCV, z podziałem analogicznym do istniejących, w kolorze złoty dąb.

Balkony
Balkon umieszczony w trzej osi od pd. na wspornikach ozdobionych płycinkami, z rozetą umieszczoną centralnie na spodzie płyty balkonowej. Balustrada metalowa, ażurowa z prostych prętów połączonych motywami esowymi i kółkami.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynki w parterze gładkie, w części pomalowane w kolorze różowym, w części w tonacji jasnej ochry. Część cokołu, rury spustowej i gzymsu wyodrębniona zieloną farbą, podobnie jak drzwi do domu. Piętro w tonacji ugru, detal architektoniczny biały. Partia cokołowa w obrębie witryny od pn. obłożona ugrowym granitem.

Inne elementy
W dolnej kondygnacji dwie skrzynki instalacyjne na pilastrze, zwisające, liczne kable, przy rurze spustowej uchwyt na flagę i kolejna skrzynka instalacyjna. Na piętrze, na wysokości ślemienia drzwi balkonowych sygnalizator alarmowy zewnętrzny, w płycinie podokiennej skrzynka instalacyjna z podstawą reflektora (?).

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu z blachy trapezowej, rynna i rury spustowe cynkowe, malowane częściowo w kolorach: brązu, zieleni i ugru. Komin ceglany z odsadzką.

Ściany boczne

Ceglane, miejscowo zatarte cienką warstwą tynku.

Analiza przekazów ikonograficznych

W świetle najstarszych przekazów ikonograficznych elewacja była czteroosiowa z szerokim wejściem do budynku w osi zewnętrznej od pd. zamkniętym łukiem odcinkowym. W drugiej osi usytuowane było wejście do sklepu, w trzeciej pod balkonem mieściło się okno wystawowe. W czwartej osi znajdowało się wejście do kolejnego lokalu połączone z oknem wystawowym o szerokości i wysokości sąsiedniego okna. Elewacja rozczłonkowana jest pilastrami na cokołach, w partii parteru płasko boniowanymi, na piętrze kanelowanymi. Płaszczyznę elewacji również dzielą dość szerokie, płaskie bonie. Całość podbudowana jest niskim cokołem, na wysokość dwóch stopni prowadzących do obydwu lokali. Otwory drzwiowe ujęte są płaskimi opaskami z kluczem w osi, otwory okienne żłobionymi opaskami i podokiennikami ozdobionymi płycinami. Dolne pilastry wspierają schodkowy gzyms międzykondygnacyjny, górne profilowany gzyms wieńczący podbudowany arkadkowym fryzem i w osi zaakcentowany wydatnym kluczem. Pod nim wyobrażenie sokoła/orła (?) spoczywającego na banderoli z datą budowy domu. Pokrycie dachu stanowi blacha płaska łączona na rąbek. Czarno-biała fotografia pozwala na rozróżnienie gradacji kolorów na elewacji – najciemniejszą barwą pokryto cokół i pilastry parteru, łącznie z opaskami wokół drzwi i okna z podokiennikiem; pośrednią barwą pokryto powierzchnię elewacji, a najjaśniejszą detal architektoniczny górnej kondygnacji (tj. pilastry, opaski, podokienniki, gzyms wieńczący, motyw sokoła). Stolarka drewniana wyróżnia się ciemnym kolorem, zatem nie była malowana na biało.

Drzwi główne secesyjne, zajmowały całą szerokość pomiędzy ścianą boczną a pilastrem. Wykonane były z drewna jako ościeżnicowe, dwuskrzydłowe, lewe, z nadświetlem. Skrzydła ramowo-płycinowe, z prześwitami w górnej partii dzielonymi wąskimi ramiakami na cztery kwatery (górna zewnętrzna w kształcie trapezu). W dolnej partii płycina prostokątna w układzie poziomym, powyżej dwie w układzie pionowym, ozdobione stylizowaną dekoracją ornametalno-roślinną. Ślemię profilowane półwałkiem. Listwa przymykowa gładka. (Na zachowanej fotografii prześwity i nadświetle zabezpieczone są deskami). W wejściu do lokalu na osi budynku występowały zapewne drzwi podwójne, zewnętrzne dwuskrzydłowe, deskowe, łamane, z nadświetlem. W osi pn. występowały drzwi jednoskrzydłowe, lewe, ramowo-płycinowe z prześwitem i nadświetlem (słabo czytelne na fotografii). Okna wystawowe podzielone były ślemieniem i rozczłonkowane wąskimi szczeblinami na cztery kwatery. W górnej kondygnacji występowały okna czterokwaterowe, z profilowanym ślemieniem. Drzwi balkonowe podwójne (?) dwuskrzydłowe, z nadświetlem. Skrzydła ramowo-płycinowe z wydłużonymi prześwitami, listwa przymykowa profilowana, z głowicą (?).

Na fotografiach z okresu II wojny światowej widoczne jest już wejście pośrodku budynku połączone z oknem tworzące tym samym już większą witrynę sklepową zabezpieczoną metalowymi roletami.

Fotografia z okresu wczesnego PRL-u potwierdza iż, okno w osi pn. powiększono poprzez wykucie muru na szerokość przyległego doń pilastra. Zlikwidowano także wrota, zmniejszono otwór i wstawiono nowe drzwi klepkowe.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowała się bryła budynku, w dużym stopniu układ kompozycyjny i wystrój architektoniczny górnej kondygnacji, balkon z oryginalną balustradą. Zmienione zostały głównie wielkości witryn i drzwi wejściowych w parterze oraz stolarka.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

Kamienica posiada wyjątkowo bogaty wystrój architektoniczny elewacji, który wyróżnia obiekt w zabudowie rynkowej Rozwadowa. Stan zachowania zabytkowej substancji oraz istniejące przekazy ikonograficzne pozwalają w pełni na odtworzenie układu kompozycji i detalu, dlatego proponuje się by przywrócić pierwotny wygląd kamienicy w maksymalnym stopniu. Może ona po remoncie stanowić wizytówkę rozwadowskiego Rynku.

Wobec powyższego należy:

- zachować bryłę budynku,
- poddać konserwacji istniejący detal architektoniczny w górnej kondygnacji wraz z metalową balustradą balkonu,
- w dolnej kondygnacji odtworzyć pilaster w pn. osi elewacji, jednocześnie zmniejszyć otwór witryny sklepowej,
- zlikwidować w jej obrębie okładzinę z granitu,
- przywrócić boniowanie w parterze na ścianie i pilastrach oraz cokół na całej szerokości budynku,
- przywrócić detal architektoniczny w postaci opasek, gzymsów, podokienników – zgodnie z najstarszym przekazem ikonograficznym,
- zastosować na elewacji kolorystkę uwzględniającą gradację barw (zgodnie z przekazem ikonograficznym), w oparciu o przeprowadzone wcześniej badania konserwatorskie tynków, w celu ustalenia jej pierwotnej kolorystyki,
- ścianę szczytową otynkować, scalić kolorystycznie z frontową,
- jako pokrycie dachu zastosować blachę płaską, rynny i rury spustowe wymienić na analogiczne (wskazane stalowe ocynkowane),
- odtworzyć historyczną formę kominów z odsadzką i czapą,
- witryny przeprojektować nawiązując do oryginalnych (pod względem techniki wykonania, wielkości, kształtu i podziałów), dopuszcza się zachowanie wielkości witryny środkowej (analogicznej do witryny z czasów II wojny),
- zastosować jednorodną stolarkę okienną na piętrze pod względem materiału, formy i kolorystyki (analogiczną do nowego okna),
- niezbędne skrzynki instalacyjne wpuścić w ścianę, scalić w kolorze elewacji,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić układ kompozycyjny i wystrój architektoniczny elewacji w dolnej kondygnacji, zgodnie z przekazami ikonograficznym sprzed II wojny światowej,
- odtworzyć stolarkę okienną i drzwiową parteru, w tym secesyjne drzwi główne.

Rynek 26

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany niemal w centralnej osi zachodniej pierzei Rynku, w zwartej zabudowie. Zbudowany zapewne w k. XIX w. lub na pocz. XX w., w miejscu drewnianego budynku mieszkalnego należącego w poł. XIX w. do Schmoja Dorf[22]. Wzniesiony z przeznaczeniem na cele mieszkalne i handlowo-usługowe. W okresie II wojny światowej zapewne dostosowany do nowych funkcji i zmieniony nieco w obrębie kompozycji elewacji. W miejscu środkowego okna wprowadzono drzwi jednoskrzydłowe, okno a czwartej osi powiększono na okno wystawowe. Układ ten pozostawał długo po II wojnie. Ostatni kompleksowy remont elewacji skutkował całkowitą zamianą w zakresie kompozycji i wystroju elewacji.

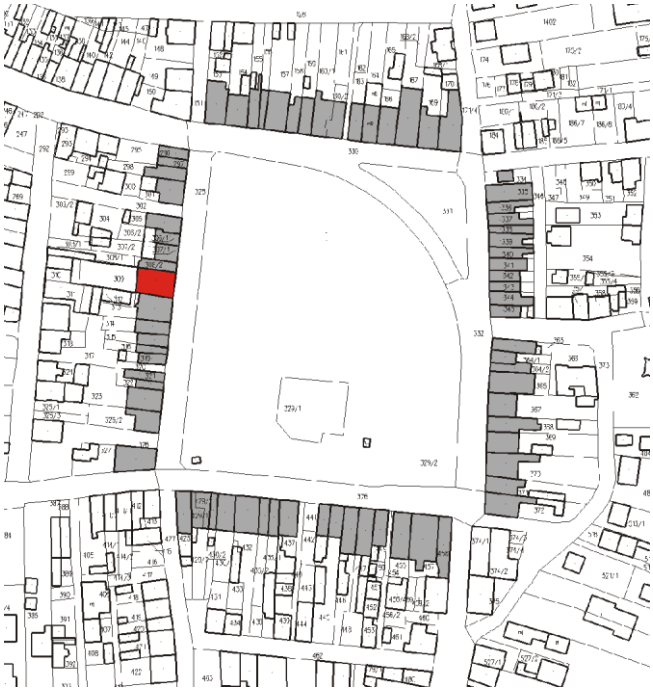

[22] W 1853 r. przedmiotowa działka budowlana oznakowana była numerem 167, a dom nr 15. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.

Fotografie archiwalne

Ok. międzywojenny

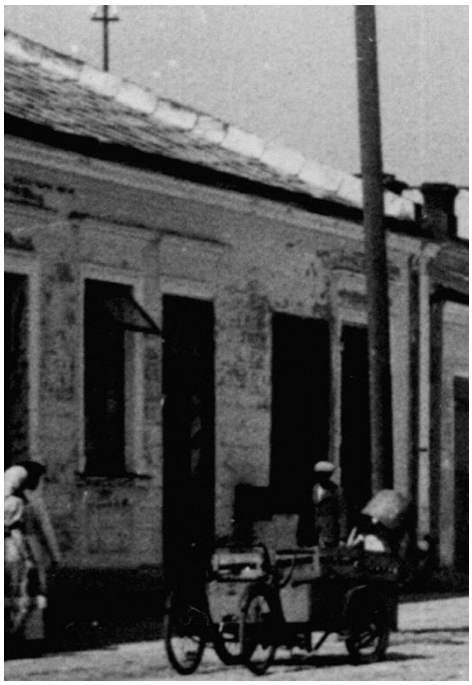

Okres II wojny

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja trzyosiowa, przepruta trzema dużymi witrynami sklepowymi, sięgającymi progu, w osiach zewnętrznych połączonymi z drzwiami wejściowymi. Wejścia z witrynami wyniesione na wysokość dwóch stopni. Wokół witryn opaski, w zwieńczeniu gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryny i drzwi współczesne, wykonane z PCV, w okleinie drewnopodobnej.

Balkony

Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Elewacja ocieplona styropianem, do wysokości nadproży witryn obłożona płytkami ceramicznymi w kolorze brązowym, stopnie prowadzące do lokali z czerwonego granitu.

Inne elementy

Pomiędzy witrynami skrzynki instalacyjne, w pobliżu rury spustowej od pn. sygnalizator zewnętrzny. Na dachu maszty z przyłączami.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Ponad witrynami , na osi, bezpośrednio na elewacji napis z wyciętych liter: „MEBLE”, obok „Rynek 26”

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu z blachy płaskiej łączonej na rąbek, rynna i rury spustowe cynkowe, malowane w kolorze brązu. Komin otynkowany.

Ściany boczne
Szczytowa od pn., ceglana.

Analiza przekazów ikonograficznych
W świetle przekazów ikonograficznych elewacja pierwotnie była pięcioosiowa z szerokim wejściem w osi zewnętrznej od pd. oraz węższym w osi zewnętrznej od pn. Pomiędzy drzwiami występowały okna, dwuskrzydłowe ze ślemieniem i nadświetlem. Okno w drugiej osi od pn. zostało z czasem powiększone (okres II wojny światowej) i pełniło funkcję witryny, dzielonej słupkiem w osi pionowej i poziomej. Natomiast środkowe okno zostało przerobione na wejście z drzwiami dwuskrzydłowymi, z prześwitami i nadświetlem. Elewacja była ujęta boniami w narożach i rozczłonkowana na całej powierzchni boniami zarysowanymi w tynku, węższymi od narożnych. Wszystkie otwory wejściowe i okienne ujęte były profilowanymi opaskami i zwieńczone prostymi naczółkami podbudowanymi gładkim pasem fryzu. Pod oknami występowały płyciny. Elewacja zwieńczona była profilowanym, mocno wysuniętym gzymsem. Pokrycie dachu stanowiła blacha płaska na rąbek. Komin ceglany ozdabiały gzyms pośredni i czapa. Drzwi główne wyniesione na poziom trzech stopni wykonane były z drewna jako ościeżnicowe, dwuskrzydłowe, pełne, z nadświetlem. Skrzydła ramowo-płycinowe, trzypoziomowe (po dwie płyciny pionowe w górnej i dolnej partii oraz pozioma pomiędzy nimi na wysokości klamki). Nadświetle rozdzielone słupkiem. W osi od pn. występowały drzwi dwuskrzydłowe, deskowo-szpungowe, na zawiasach pasowych, zapewne prowadziły do lokalu usługowego lub handlowego.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowała się bryła budynku. Układ kompozycyjny elewacji został niemal całkowicie przekształcony i zatracony, podobnie jak detal architektoniczny. Tylko wejście od strony pd. powtarza miejsce lokalizacji głównych drzwi wejściowych do domu. Elewacja domu w stosunku do pozostały w zabudowie rynkowej miasta była dość bogata. Istniejące przekazy pozwalają na odtworzenie jej kompozycji i detalu dlatego warto byłoby przywrócić jej pierwotny wygląd.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zlikwidować okładzinę ceramiczną,
- zlikwidować wtórny detal architektoniczny (opaski, gzyms wieńczący),
- odtworzyć gzyms wieńczący,
- otynkować na gładko elewację, pomalować zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej kolorystyki,

- otynkować elewację szczytową, scalić kolorystycznie z frontową,
- zastosować pokrycie dachu z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym, dopuszcza się zastosowanie blachodachówki w kolorze ceglastym,
- odtworzyć historyczną formę komina,
- stopnie schodów wykonać z betonu architektonicznego,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania,
- skrzynki instalacyjne scalić w kolorze elewacji,
- zlikwidować maszty z połaci dachowej.

Optymalne

- przywrócić pierwotną kompozycję elewacji,
- przywrócić detal architektoniczny w postaci: boniowania na elewacji, opasek, gzymsów i płycin – zgodnie z przekazem ikonograficznym,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 27 i Rynek 28

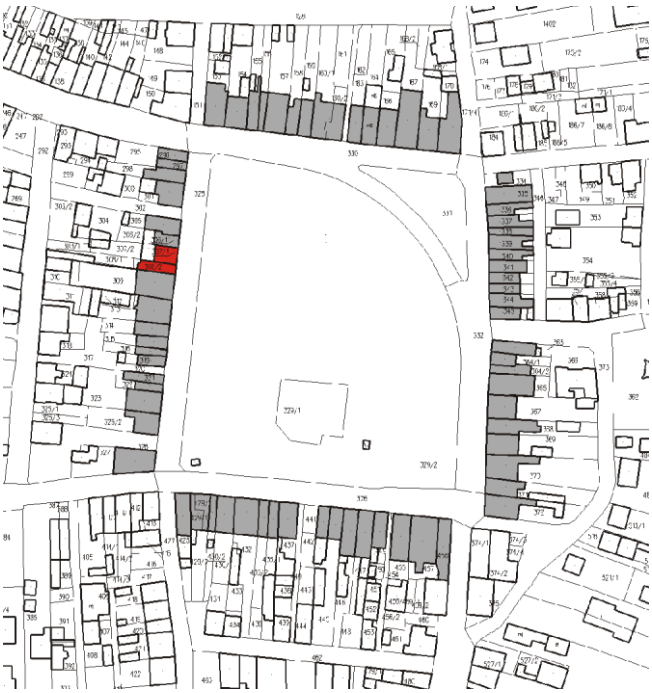

Podstawowe dane historyczne

Budynki oznaczone obecnie numerami Rynek 27 i Rynek 28 stanowiły pierwotnie jeden obiekt usytuowany w zwartej zabudowie zachodniej pierzei Rynku. Zbudowany w 2 poł. XIX w. lub na pocz. XX w., w miejscu drewnianego budynku mieszkalnego należącego w poł. XIX w. do Samuela Rosenbaum[23]. Wzniesiony z przeznaczeniem na cele mieszkalne i handlowo-usługowe, co potwierdzają akta z pocz. XX w. W tym właśnie czasie Chana Weinmann prowadziła w budynku kram towarów bławatnych z uprawnieniami do odbywania targów i jarmarków[24], a Etla Reich – wyszynk wina i trunków propinacyjnych[25]. W okresie II wojny światowej był zapewne remontowany w obrębie elewacji. Zmieniono wówczas nieznacznie wielkość otworów drzwiowych i okiennych. Po II wojnie budynek był remontowany i dostosowany do nowych potrzeb, a w ostatnich latach w ramach kompleksowego remontu przekształcony w zakresie kompozycji i wystroju elewacji.

[23] W 1853 r. przedmiotowa działka budowlana oznakowana była numerem 168, a dom nr 14. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.
[24] AP Prz., zesp. 789, sygn. 67, s. 65 (z datą 18.09.1905 r.)
[25] AP Prz., zesp. 789, sygn. 67, s. 157, 158, 160-161 (z datami: 26.02.1908 i 1.01. 1911 r.)

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Rynek 27 – elewacja przepruta dużą witryną sklepową z wejściem od pn. strony, zwieńczona schodkowym gzymsem.

Rynek 28 – elewacja frontowa z dwiema dużymi witrynami połączonymi razem z wejściami, usytuowanymi w osiach zewnętrznych, większą witryną od pd. strony, nieco węższą od pn. strony.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Rynek 27 – drzwi i witryna metalowe, pomalowane szarą farbą olejną, zabezpieczone metalową, ozdobną kratą od wnętrza.
Rynek 28 – drzwi i witryny współczesne, z PCV, w kolorze białym.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Rynek 27 – tynk gładki, jasno szary, partia cokołowa obłożona płytkami ceramicznymi w kolorze jasnej zieleni oliwkowej.
Rynek 28 – elewacja ocieplona styropianem, tynk gładki w tonacji ochry, w partii cokołowej do wys. ok. 100 cm tynk mozaikowy w kolorze brązu.

Inne elementy
Rynek 27 – klimatyzator zawieszony w partii nadświetla drzwi prowadzących do lokalu. Na ościeżnicy po prawej metalowa poręcz.
Rynek 28 – na wysokości ślemienia stolarki, po pd. stronie wejścia oraz pomiędzy witrynami, skrzynki instalacyjne, pomiędzy witrynami skrzynka na listy.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Rynek 27 – na całej szerokości elewacji, w pasie ponad witryną a rynną reklam z napisem „MINI DELIKATESY”
Rynek 28 – brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Rynek 29 – pokrycie stanowi papa, rynna i rura spustowa ocynkowane.
Rynek 28 – blacha trapezowa szara. Dwa kominy z czapą, tynkowane. Rynna i rura spustowa z PCV w kolorze brązu.

Ściany boczne
Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych
Przekazy ikonograficzne z okresu II wojny światowej jednoznacznie potwierdzają, że obecne budynki Rynek 27 i 28 stanowiły jeden obiekt o jednorodnym wystroju elewacji. Była to elewacja pięcioosiowa, niesymetryczna, z trzema wejściami od pd. strony i jednym od pn. strony oraz dużym oknem wystawowym w drugiej osi od pn. Nad wszystkimi otworami występowały proste naczółki, a wokół opaski. W okresie międzywojennym otwór wejściowy w drugiej osi był zamurowany. Przed lub w okresie II wojny wykonano remont elewacji wprowadzając niewielkie zmiany. Przywrócono wejście w drugiej osi, usunięto detal w postaci naczółków, zwiększono wysokość wejścia i okna w środkowej partii elewacji do wysokości naczółków i wprowadzono nowe, proste opaski wokół stolarki. Detal architektoniczny wyodrębniono kolorem jaśniejszym od koloru elewacji. Detal stolarki jest nieczytelny na zachowanych fotografiach poza drzwiami w pierwszej osi, które były typowe dla zabudowy Rozwadowa. Były to drzwi deskowo-szpungowe na zawiasach pasowych. Po II wojnie zamieniono drzwi w pierwszej osi na

witrynę połączoną z wejściem. Podczas ostatniego remontu w miejscu opisanych wyżej otworów wstawiono dwie duże witryny z PCV.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowała się bryła budynku. Układ kompozycyjny elewacji został całkowicie przekształcony i zatracony, podobnie jak detal architektoniczny.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
Elewacje należy scalić w taki sposób, by obecne dwa budynki zewnętrznie sprawiały wrażenie jednego, posiadały jednorodną kolorystykę i wystrój. W tym celu należy przede wszystkim:

- zachować bryłę budynku,
- zlikwidować ceramiczną okładzinę na elewacji budynku nr 27 oraz tynk mozaikowy na elewacji budynku Rynek 28 łącznie z wtórnym gzymsem wieńczącym,
- zlicować powierzchnie obydwu partii budynku (dopuszcza się docieplenie budynku Rynek nr 27),
- odtworzyć na całej szerokości obiektu profilowany gzyms wieńczący,
- zastosować gładki tynk na elewacji,
- ujednolicić kolorystykę elewacji, pomalować zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować papę i blachę trapezową, jako pokrycie dachu zastosować blachę płaską w kolorze szarym lub ceglastym, dopuszcza się blachodachówkę w kolorze ceglastym,
- zachować historyczne formy kominów,
- istniejącą reklamę usunąć, nową zaprojektować stosując się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania,
- skrzynki instalacyjne scalić w kolorze elewacji.

Optymalne

- przywrócić pierwotny układ kompozycyjny i wystrój elewacji z okresu II wojny światowej,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 29

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zwartej zabudowie zachodniej pierzei Rynku. Zbudowany zapewne po pożarze/pożarach (?) w k. XIX w. lub na pocz. XX w. w miejscu drewnianego budynku mieszkalnego należącego w poł. XIX w. do Izraela Spergel[26]. Wzniesiony z przeznaczeniem na cele mieszkalne i handlowo-usługowe. Po II wojnie był kilkakrotnie remontowany, zaadaptowany do nowych funkcji, które skutkowały zamianą w zakresie kompozycji i likwidacją wystroju elewacji.

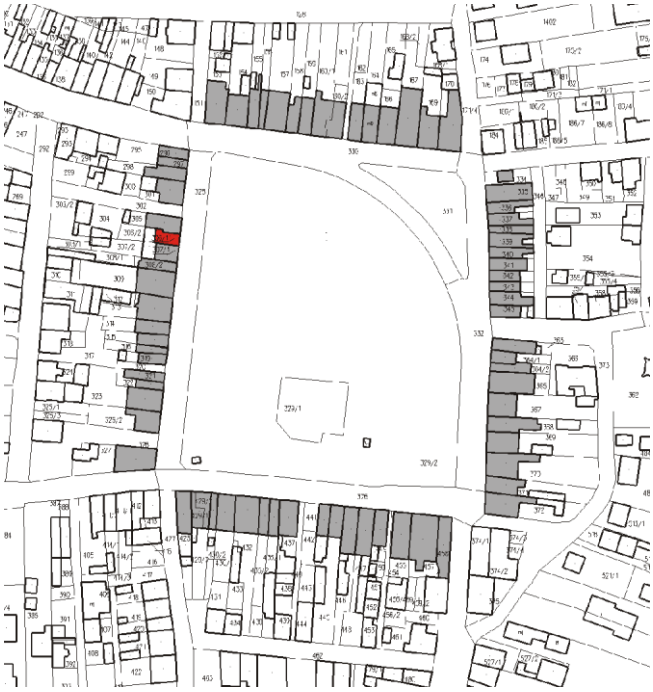

[26] Budynek zajmuje pd. cz. parceli budowlanej oznakowanej w 1853 r. numerem katastralnym 169 i zabudowanej drewnianym, dużym domem nr 13 a. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.

Fotografie archiwalne

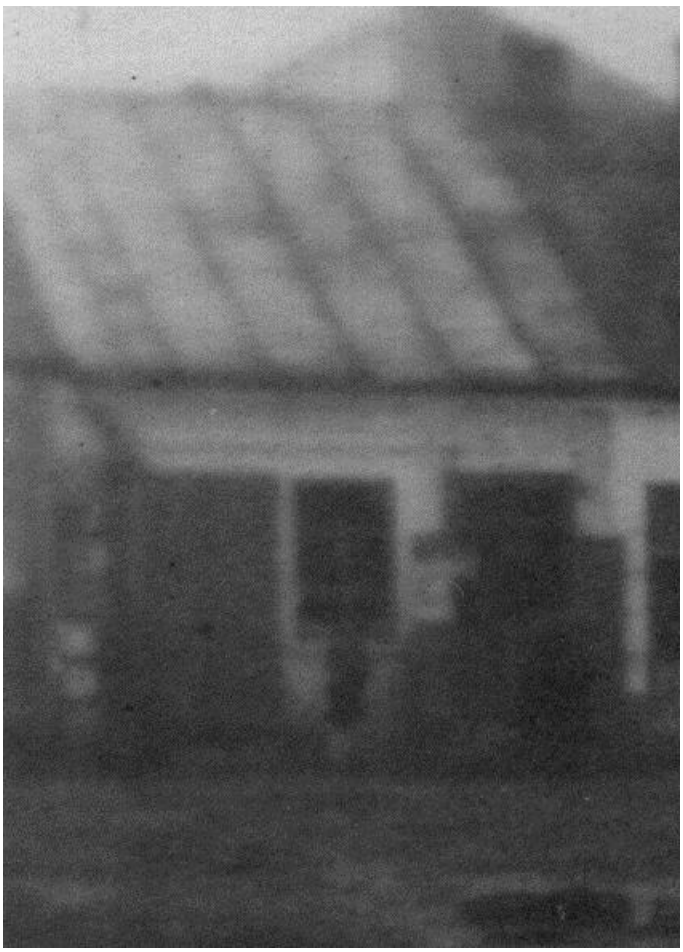

Okres II wojny światowej

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja dwuosiowa, z wejściem od pd. oraz dużą witryną sklepową, ujęta po bokach lizenami, zwieńczona gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Drzwi i witryna współczesne, wykonane z PCV w kolorze ciemnobrązowym.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk gładki, neutralny – piaskowy, partia cokołowa obłożona kamieniem dekoracyjnym w kolorze jasnego piaskowca.

Inne elementy
Skrzynka instalacyjna na wysokości nadświetla w drzwiach po pd. ich stronie.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Połać frontowa kryta blachą trapezową szarą, rynna i rura spustowa ocynkowane.

Ściany boczne
Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych

W świetle fotografii z okresu I i II wojny elewacja budynku była trójosiowa, z dwoma wejściami po bokach oraz oknem w środkowej osi elewacji. Elewacja ujęta była boniowanymi lizenami, zwieńczona profilowanym gzymsem wieńczącym, zdobiona skromnym detalem architektonicznym w postaci opasek wokół otworów okiennych i wejściowych oraz prostego ciągłego gzymsu ponad oknami, rozciągającego się na całej szerokości elewacji. Detal był jaśniejszy w stosunku do tynku na elewacjach, stolarka natomiast ciemna. Pokrycie dachu stanowiła blacha płaska. Od pd. drzwi dwuskrzydłowe pełne, okno ze ślemieniem, sześciokwaterowe, drzwi od pn. dwuskrzydłowe z nadświetlem, skrzydła pełne.

Stan zachowania substancji

Zachowała się bryła budynku i gzyms wieńczący. Układ kompozycyjny elewacji został przekształcony, detal architektoniczny zlikwidowany. Stolarka wtórna. W partii cokołu wtórna okładzina.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować profilowany gzyms wieńczący,
- zlikwidować blachę trapezową, zastosować blachę płaską w kolorze szarym lub ceglastym,
- dopuszcza się istniejącą kolorystykę na elewacji,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej okładziny na elewacji do czasu kolejnego remontu

Optymalne
- przywrócić kompozycję elewacji w parterze widoczną na zachowanych fotografiach, odtworzyć gzyms nad oknami, boniowanie,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

ul. Poprzeczna 1

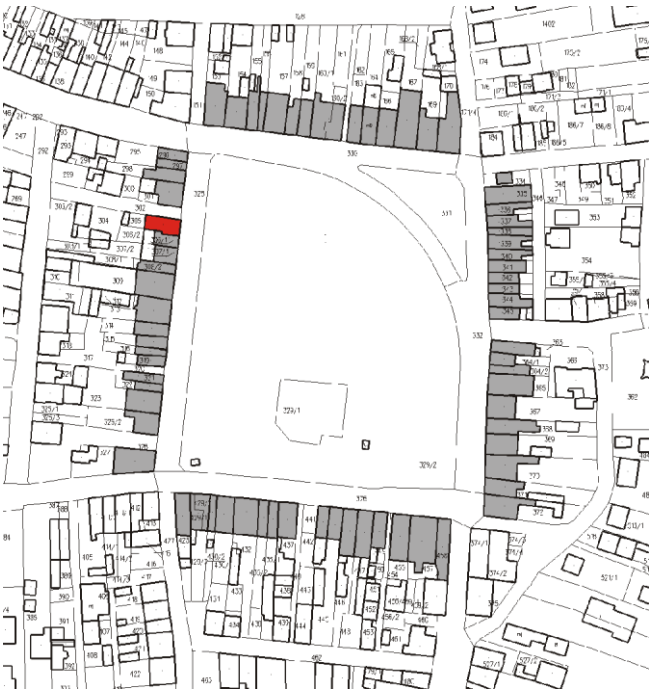

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei Rynku, jako narożny, przy dawnym miedzuchu, obecnie wąskiej ulicy Poprzecznej. Zbudowany zapewne po pożarze/pożarach (?) w k. XIX w. lub. pocz. XX w., w miejscu drewnianego budynku mieszkalnego należącego w poł. XIX w. do Izraela Spergel[27]. Wzniesiony z przeznaczeniem na cele mieszkalne i handlowo-usługowe, o czym świadczy widoczna na przekazach ikonograficznych dość duża witryna. Wiadomo też, iż w 1904 r. Abraham Dawid Feith prowadził w nim handel skórami i obuwiem[28]. Po II wojnie obiekt był kilkakrotnie remontowany i zaadaptowany do nowych funkcji, które skutkowały całkowitą zmianą w zakresie kompozycji i wystroju elewacji.

[27] Budynek zajmuje pn. cz. parceli budowlanej oznakowanej w 1853 r. numerem katastralnym 169 i zabudowanej drewnianym, dużym domem nr 13 a. Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.

[28] AP Prz., zesp. 789, sygn. 65, s. 88-92.

Fotografie archiwalne

Okres II wojny światowej

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja frontowa trzyosiowa, z wejściem pośrodku i dwoma witrynami po bokach, większą od pd., nieco węższą od pn. strony, ujęta lizenami, zwieńczona profilowanym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryny i drzwi współczesne, z PCV, w kolorze białym.

Balkony

Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Tynk gładki, na elewacji frontowej w tonacji różu, na bocznej w kolorze ugru. Partia cokołowa do wys. ok. 1m. obłożona płytkami ceramicznymi w kolorze brązowym

Inne elementy

Na lizenie od pd. nośnik na flagę, przy rurze spustowej poniżej gzymsu sygnalizator alarmowy. Na dachu maszty z kablami sieciowymi oraz anteny sat. i RTV.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Dwie podświetlane reklamy semaforowe po bokach elewacji: jedna z napisem „BAR" i druga firmy Żywiec. Nad witryną i wejściem reklama baru z nazwą lokalu: „PHONG LAN". W witrynach barwne reklamy z folii zajmujące większą część ich powierzchni.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu stanowi blacha płaska na rąbek. Jeden komin ceglany z gzymsem, drygi ceglany z odsadzką i gzymsem, tynkowany, obok wyprowadzone dwie rury kominowe (?). Rynna i rura spustowa cynkowe, pomalowane w kolorze brązu.

Ściany boczne

Elewacja szczytowa dwuosiowa, z witryną oraz oknem sytuowanymi w trakcie od strony Rynku oraz z dwoma okienkami strychowymi w szczycie, ujęta we wsch. narożniku lizeną. Na elewacji bocznej umieszczone są trzy skrzynki instalacyjne, dwie anteny sat. i RTV, okablowanie powierzchniowe. W witrynie naklejane barwne reklamy z folii.

Analiza przekazów ikonograficznych

Przekazy ikonograficzne z okresu II wojny światowej potwierdzają, że elewacja frontowa była trójosiowa, z dużą witryną połączoną z wejściem od pd., oknem w osi środkowej oraz drzwiami dwuskrzydłowymi w osi skrajnej od pn. Elewacja zwieńczona była profilowanym gzymsem i zdobiona skromnym detalem architektonicznym w postaci profilowanych gzymsów pod oknem oraz nad oknem i wejściem do domu. Ujęta była boniowanymi lizenami. Detal wydaje się być jaśniejszy w stosunku do tynku na elewacjach, stolarka natomiast ciemna. Pokrycie dachu stanowiła blacha płaska. Detal stolarki trudny do odczytania. Zapewne witryna sklepowa z podziałem wewnętrznym w osi i poziomie zamykana roletą. Drzwi do mieszkania, dwuskrzydłowe, pełne, z nadświetlem.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowała się bryła budynku, gzyms wieńczący, pokrycie dachu, jeden z kominów, lizeny w miejscu narożnego boniowania. Układ kompozycyjny elewacji został całkowicie przekształcony. Witryny i stolarka są wtórne. Okładzina partii cokołowej wtórna.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować profilowany gzyms wieńczący,
- zastosować pokrycie dachu z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym,
- komin rozbudować zgodnie ze sztuką budowlaną i potrzebami, zachowując historyczną formę,
- zlikwidować ceramiczną okładzinę na elewacjach,
- zlikwidować zadaszenie nad wejściem,
- ujednolicić kolorystykę elewacji bocznej z frontową, na detalu architektonicznym zastosować jaśniejszą barwę,
- na stopniu przy wejściu zastosować beton architektoniczny,

- usunąć istniejące reklamy, ograniczyć ich ilość i wielkość, nowe zaprojektować zgodnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- skrzynki instalacyjne scalić w kolorze elewacji.

Optymalne

- przywrócić pierwotny układ kompozycyjny elewacji oraz detal architektoniczny, odtworzyć gzymsy podokienne i nadokienne, boniowanie na lizenach,
- odtworzyć drewniane witryny, stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 30

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei, jako narożny przy dawnym miedzuchu obecnie wlocie wąskiej ul. Poprzecznej prowadzącej do Rynku. Zbudowany został w l. 70. XX w. (?) w miejscu pustej parceli po budynku rozebranym już w czasie II wojny światowej (?). W poł. XIX w. przedmiotową parcelę budowlaną zajmował obszerny drewniany dom[29]. Obecnie pełni funkcje mieszkalne i handlowo-usługowe w dolnej kondygnacji. W ostatnim ćwierćwieczu był remontowany w obrębie dolnej kondygnacji fasady.

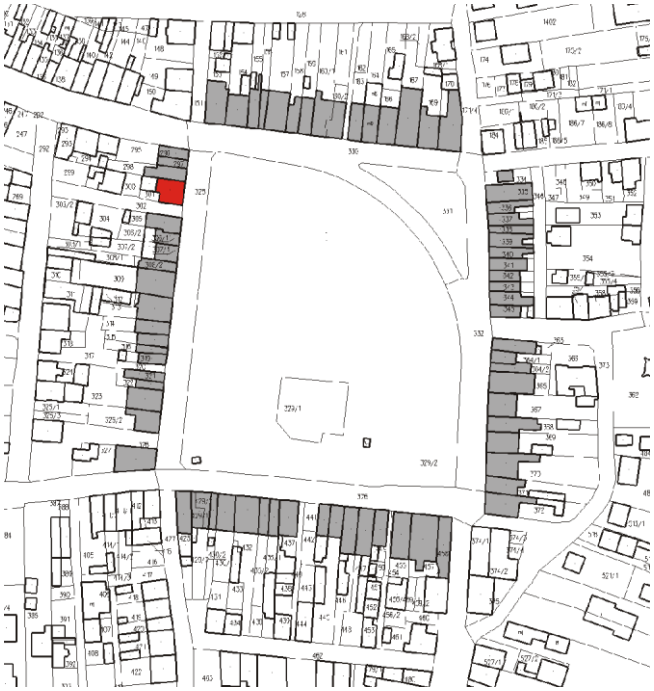

[29] Dom położony był na działce katastralnej nr 172 i oznakowany nrem 12a, należał do Chill Felsen i Wolfa Felsen. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3. W domu tym Felsenowie w 1905 r. prowadzili kram towarów żelaznych. (AP Prz. Zesp.789, sygn. 67, s. 37).

Fotografie archiwalne

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek trzykondygnacyjny, murowany, z użytkowym poddaszem, kryty dachem dwuspadowym o niewielkim pochyleniu połaci.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja frontowa trzyosiowa, niesymetryczna. W parterze przepruta dwoma dużymi witrynami sklepowymi przy których wejścia do lokali wyniesione na poziom kilku stopni. Na piętrach, w osi od pd. dwa okna połączone ze sobą oraz z drzwiami balkonowymi, w drugiej osi okna dwuskrzydłowe, w trzeciej dwuskrzydłowe drzwi balkonowe. W poddaszu dwa okienka dwuskrzydłowe.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryny współczesne, wykonane z PCV w kolorze brązowym. Drzwi do lokali metalowe, jednoskrzydłowe, z prześwitami. Otwory wejściowe zamykane dodatkowo zewnętrznymi roletami w kolorze beżowym i beżowym. Stolarka okienna i balkonowa na I p. drewniana, biała, na II p. współczesna, wykonana z PCV, w kolorze złoty dąb. Okienka poddasza drewniane.

Balkony
Balkony ujęte metalową balustradą z przęseł wypełnionych szkłem zbrojonym, pomiędzy którymi motywy kółek. Szkło w przęsłach balustrad zróżnicowane kolorystycznie, na I p. białe, na II p. ugrowe. Każdy balkon pomalowany w innym kolorem farby.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Budynek murowany jest z cegły, nietynkowany, z partią cokołową pierwotnie wyodrębnioną od frontu okładziną z lastrico. Obecnie otynkowany do wysokości płyty balkonowej, w partii cokołu obłożony betonową okładziną elewacyjną w kolorze terakoty. Fragmenty lastrico zachowane w obrębie witryny od pd. Tynk pomalowany na biało.

Inne elementy
W przyziemiu dwa okienka piwniczne zamykane blaszanymi drzwiczkami. Okablowanie powierzchniowe ponad witrynami. Nad balkonami II kondygnacji zadaszenia ze sztucznego tworzywa w ugrowym kolorze wspartego na metalowej konstrukcji. Na balustradzie balkonu II p. antena sat.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Reklamy na folii wypełniają całą powierzchnię witryn sklepowych

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie stanowi blacha płaska lub papa (?). Kominy ceglane. Rynna i rura z blachy ocynkowanej.

Ściany boczne
Elewacja boczna południowa asymetryczna, na cokole wyodrębnionym wysuniętą cegłą. W przyziemiu dwa okienka piwniczne zabezpieczone kratami. W zach. partii elewacji na wysokości parteru dwa małe okienka, powyżej na I p. okno „weneckie”, w poddaszu dwa okienka

dwuskrzydłowe. Mały fragment elewacji od strony pd.-wsch. narożniku pomalowany białą farbą. Elewacja boczna północna gładka
Elewacja od pn. gładka.

Analiza przekazów ikonograficznych
Obecny budynek usytuowany jest w miejscu domu parterowego, rozebranego już w okresie II wojny światowej. Od czasu budowy nie uległ przekształceniom pod względem bryły i kompozycji elewacji, poza wyglądem dolnej kondygnacji fasady, gdzie wprowadzono nową okładzinę ceramiczną oraz tynk do poziomu balkonów I. p.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Budynek współczesny

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe

- otynkować elewacje - zastosować tynk gładki w kolorze zgodnym z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- dokonać optycznej korekty wysokości budynku na przykład poprzez wydzielenie ciemniejszym kolorem dolnej kondygnacji oraz ścianki kolankowej,
- wymianę stolarki okiennej kontynuować pod względem typologii i kolorystyki już zastosowanej na II p.,
- pomalować balustrady balkonów w jednym kolorze (np. grafitowym, szarym lub brązowym),
- zlikwidować zadaszenie nad balkonami na II p.
- zlikwidować okładzinę z płytek elewacyjnych.

Optymalne

- obniżyć wysokość budynku poprzez likwidację ścianki kolankowej i wprowadzenie stromych połaci dachowych.

Rynek 31

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei Rynku, jako drugi od wylotu ul. Broniewskiego. Zbudowany przed II wojną światową[30]. Wzniesiony jako murowany, dwukondygnacyjny, z dachem dwuspadowym. Po II wojnie był kilkakrotnie remontowany. Budynek służył celom handlowo-usługowym oraz mieszkalnym i nadal pełni taką funkcję.

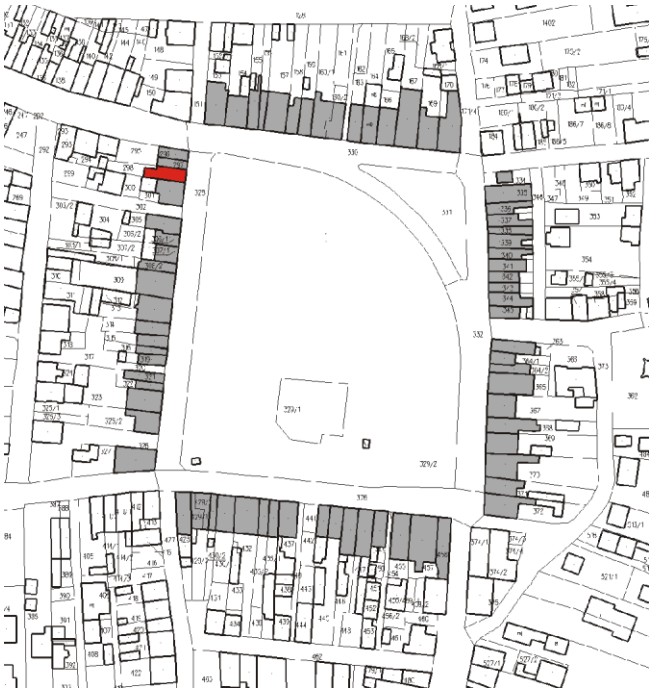

[30] W 1853 r. działka budowlana pod obecnym domem nr 31 oznakowana była nrem katastralnym 173 i zabudowana drewnianym budynkiem mieszkalno-gospodarczym (karczmą?) należącą w poł. XIX w. do Leiba Messinga. Na jego miejscu w k. XIX w. lub w pocz. XX w. wybudowano budynek murowany, ob. oznaczony adresami Broniewskiego 1 i Rynek 31a, prawdopodobnie po I wojnie wybudowano drugi budynek ob. oznaczony nr 31. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3).

Fotografie archiwalne

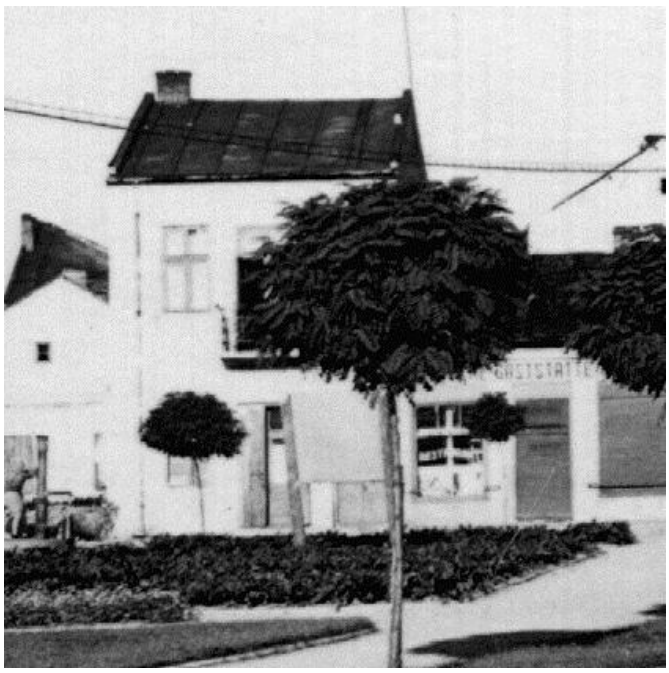

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja frontowa trzyosiowa, z wejściem do domu w osi pn., wejściem do sklepu w osi środkowej oraz oknem wystawowym od pd. W górnej kondygnacji pośrodku balkon ujęty po bokach oknami. W zwieńczeniu wysunięty mocno profilowany gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryny współczesne, wykonane z PCV w kolorze ciemnobrązowym, zabezpieczone zewnętrznymi roletami w kolorze ciemnego brązu i beżu. Drzwi główne drewniane, wielopłycinowe, z nadświetlem, współczesne. Stolarka okienna i drzwiowa w górnej kondygnacji współczesna, z PCV, biała.

Balkony
Płyta betonowa ujęta metalową, ażurową balustradą z prostych prętów łączonych motywami kółek i esów w górnej partii.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Elewacja w dolnej kondygnacji obłożona płytkami ceramicznymi w kolorze brązowym, na wysokości piętra otynkowana obrzutką pod tynk właściwy (prace nieukończone).

Inne elementy
Skrzynka gazowa zewnętrzna przy witrynie okiennej, wyniesiona na wysokość ok. 1,60 m, żółta. Pod płytą balkonową na całej szerokości instalacje w rurkach z PCV, okablowanie oraz dwa reflektory doświetlające reklamę sklepu zawieszoną nad wejściem i witryną. Pomiędzy wejściami metalowa skrzynka na listy.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Nad witryną i wejściem reklama sklepu „SPOŻYWCZO MONOPOLOWY”, poniżej baner z napisem: „LOKAL DO WYNAJĘCIA”. W witrynie sklepowej, na całej powierzchni szyby reklama z nazwą „Świat alkoholi”.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu z eternitu. Komin ceglany z odsadzką. Rynna i rura spustowa z blachy stalowej ocynkowanej, w partii dolnej kondygnacji pomalowana w kolorze brązowo-czerwonym.

Ściany boczne
Elewacja boczna ceglana, z pozostałościami tynku, z pięcioma metalowymi kotwami na wysokości gzymsu wieńczącego elewację frontową.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zasadniczo kompozycja elewacji nie uległa większym zmianom. Zachowany został trójosiowy układ, przy jednoczesnym powiększeniu otworu okiennego w parterze i prawdopodobnie zwężeniu otworu wejściowego do sklepu, gdzie pierwotnie występowały drzwi dwuskrzydłowe.

Stan zachowania substancji

Zachowana jest bryła i trójosiowy układ kompozycji elewacji, balustrada balkonu, gzyms wieńczący. Powiększony został otwór okienny w parterze i prawdopodobnie zwężony otwór wejściowy do sklepu, zamykany pierwotnie drzwiami podwójnymi, dwuskrzydłowymi. Partię cokołową obłożono współcześnie okładziną ceramiczną. Stolarkę okienną i drzwiową wymieniono. Pokrycie dachu również wtórne.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować gzyms wieńczący,
- zastosować pokrycie dachu z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym, dopuszcza się zastosowanie blachodachówki w kolorze ceglastym,
- zachować historyczną formę komina,
- zachować oryginalną balustradę balkonu,
- zlikwidować wtórną okładzinę z płytek ceramicznych,
- otynkować elewację frontową i szczytową, zastosować tynk gładki, wprowadzić jednolitą kolorystykę elewacji budynku – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- dopuszcza się zachowanie drewnianych drzwi głównych,
- skrzynkę gazową wpuścić w płaszczyznę ściany, scalić kolorystycznie z elewacją,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne wraz z oświetleniem reklam,
- zlikwidować istniejące reklamy, nowe zaprojektować stosując się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić kompozycję elewacji w parterze widoczną na zachowanych fotografiach,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

Rynek 31a i W. Broniewskiego 1

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w zachodniej pierzei Rynku, jako narożny przy wylocie ul. Broniewskiego. Zbudowany w k. XIX w. lub na pocz. XX w., zapewne po pożarach, na miejscu drewnianego budynku mieszkalno-gospodarczego (karczmy?) należącego w poł. XIX w. do Leiba Messinga[31]. Z początkiem XX w. w budynku mieścił się kram towarów mieszanych należący do Chaji Silber[32]. Po II wojnie światowej obiekt był remontowany i przekształcony w obrębie kompozycji elewacji. Budynek służył celom handlowo-usługowym i mieszkalnym. Obecnie w całości pełni funkcje usługowe. Posiada dwa numery adresowe. Lokal pod nr. Rynek 31a jest obecnie nieużytkowany.

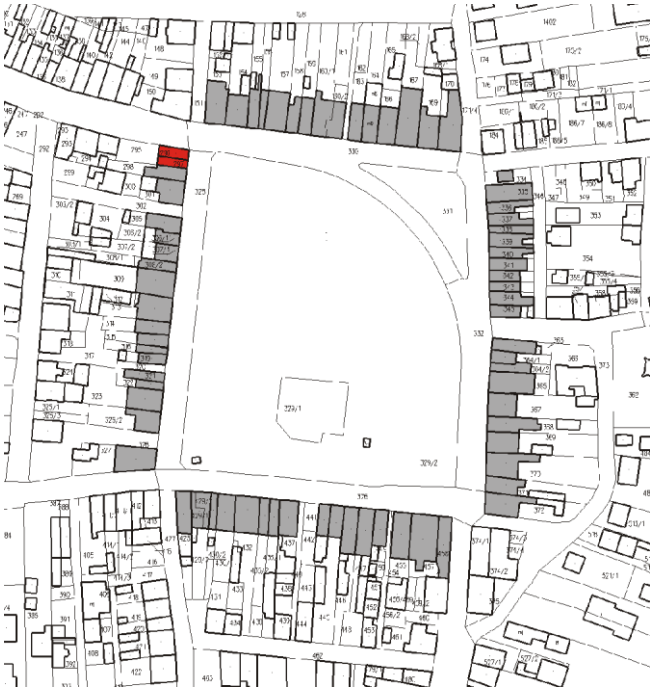

[31] W 1853 r. działka budowlana oznakowana była nr. 173, a dom nr 11 a. (Por. AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 45v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 3.)

[32] AP Prz., zesp. 789, sygn. 65, s. 273-279.

Fotografie archiwalne

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja frontowa dwuosiowa, z dwiema dużymi witrynami sklepowymi połączonymi z wejściami (do dwóch odrębnych lokali), ujęta w narożniku lizeną, zwieńczona profilowanym gzymsem (w cz. pd. z zatartym profilem).

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryny współczesne, wykonane z PCV, w kolorze ciemnobrązowym, różnych wielkości. W części pn. budynku witryna o wysokości równej drzwiom, w części pd. nieco mniejsza, sięgająca do wysokości dolnej płyciny w drzwiach wejściowych.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Elewacja w części pd. ocieplona styropianem, otynkowana gładkim tynkiem, w kolorze kremowym (cz. pd.), żółtym i ugrowym (cz. pn.) oraz naturalnego tynku (w szczycie domu). Dolna część elewacji pn. cz. budynku do poziomu ok. 1 m obłożona jest płytkami ceramicznymi w kolorze brązowym.

Inne elementy
Skrzynka energetyczna w kolorze brązowym na styku z elewacją sąsiedniego budynku, na wysokości ok. 1,80 m. W środkowej osi elewacji, wzdłuż wystającego ocieplenia instalacje w rurkach z PCV. Na dachu maszt podtrzymujący kabel sieciowy.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Nad witryną sklepową w cz. pn. budynku duża reklama „AGD-RTV". Podobna w treści i kolorystyce reklama semaforowa na skraju elewacji szczytowej.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu w cz. pd. budynku z blachy płaskiej na rąbek, pomalowanej w kolorze brązowo-czerwonym; w cz. pn. z blachy trapezowej w kolorze stalowym. Jeden komin w tylnej połaci dachowej, ceglany zwieńczony czapą. Rynna i rura spustowa z blachy stalowej ocynkowanej, w cz. pd. pomalowana jak pokrycie dachu.

Ściany boczne
Elewacja boczna trójosiowa, z trzema witrynami, w tym wschodnią sięgającą progu, połączoną z wejściem. Ujęta w narożach lizenami, od szczytu oddzielona profilowanym gzymsem. W szczycie dwa wąskie okienka strychowe. W dolnej partii, do poziomu ok. 1 m, okładzina z płytek ceramicznych w kolorze brązowym. Witryny sklepowe wykonane z PCV, w kolorze brązowym. Przy narożniku wsch. skrzynka instalacyjna w kolorze białym.

Analiza przekazów ikonograficznych
Przekazy ikonograficzne z okresu II wojny światowej oraz wczesnego PRL-u wykazują, iż elewacje uległy przekształceniom w końcu XX w. lub początkiem XXI w. W tamtym czasie elewacja frontowa była czteroosiowa, z dużą witryną od pd. i wejściem do lokalu, w okresie II wojny światowej lokalu gastronomicznego o czym świadczy szyld reklamowy nad wejściem. Dalej ku pn. znajdowała się kolejna witryna i wejście zabezpieczone żaluzjami. Dach kryty był dachówką. W trakcie adaptacji do nowych potrzeb w k. XX w. lub z pocz. XXI w. witryny zostały powiększone i połączone z wejściami.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana jest bryła i gzyms wieńczący w elewacji frontowej i bocznej, narożna lizena oraz komin. Elewację frontową przepruto dużymi, przeszklonymi witrynami zatracając pierwotny podział. Część elewacji ocieplono styropianem i otynkowano. Partię cokołową w części budynku obłożono okładziną ceramiczną.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

Elewacje należy scalić w taki sposób, by obecne dwa budynki zewnętrznie sprawiały wrażenie jednego, posiadały jednorodną kolorystykę i wystrój. W tym celu należy przede wszystkim:

- zachować bryłę budynku,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych,
- zlicować powierzchnie obydwu partii budynku (dopuszcza się docieplenie budynku przy ul. Broniewskiego 1),
- odtworzyć na całej szerokości obiektu profilowany gzyms wieńczący, lizeny w narożach,
- zastosować tynk gładki,
- ujednolicić kolorystykę elewacji, pomalować zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych, dopuszcza się wyodrębnienie detalu architektonicznego,
- zastosować pokrycie dachu z dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym, dopuszcza się zastosowanie pokrycia z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym oraz blachodachówki w kolorze ceglastym,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- skrzynki instalacyjne scalić w kolorze elewacji,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić kompozycję elewacji widoczną na zachowanych fotografiach,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii.

3 Maja 2

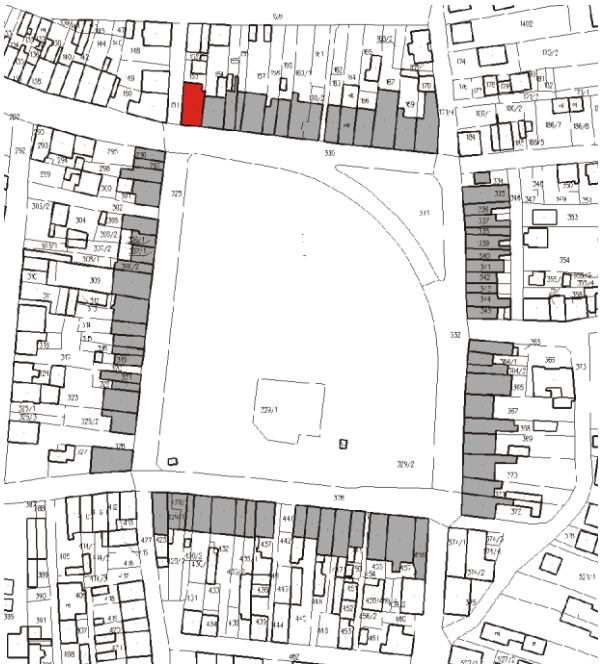

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w północnej pierzei Rynku, jako narożny od zachodu, przy wlocie ul. 3 Maja na Rynek. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu długi, drewniany budynek o funkcji mieszkalnej, zajmujący całą głębokość działki. Jego właścicielem w tym czasie był Amschel Feuer (Amseln Feyer)[33]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Murowany budynek został wzniesiony zapewne po pożarze, w końcu XIX w. Służył celom handlowo-usługowym i mieszkalnym. Po II wojnie światowej został wyremontowany i przekształcony w zakresie kompozycji elewacji. W 2. poł. XX w. mieścił sklep tekstylny. Obecnie, po kolejnym remoncie, w części frontowej budynku znajduje się sklep z instalacjami sanitarnymi pn. *Hurtownia AGD Sklep Firmowy PPHU „BEKAZET”*.

[33] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 17, a dom nr 10 a. (AP Prz., AG, sygn. 56/126/0/0/1413M, *Markt Rozwadow in Galizien*, ark. II, 1853 r., skala 1:2880; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 3; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).

Fotografie archiwalne

Okres II wojny światowej

Lata 50. lub 60. XX w.

Lata 50. lub 60. XX w.

Lata 70. lub 80. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem, murowany, kryty dachem naczółkowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja dwuosiowa, z dwiema witrynami różnej wielkości i wejściem do części mieszkalnej w elewacji zach. Elewacja pd. zwieńczona profilowanym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryny współczesne, stalowe, pomalowane na kolor brązowy.

Balkony

W elewacji zach. balkon o konstrukcji żelbetowej, płytowej – wtórny. Brak balustrady.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynki gładkie i nakrapiane, jasne; okładzina ze współczesnych płytek ceramicznych, kwadratowych, w kolorze ugrowym, do wysokości nadproża witryn. W elewacji zach. naturalny kolor tynku.

Inne elementy
W narożniku elewacji poręcz stalowa, pomiędzy witrynami wspornik na flagę, pod wsch. witryną, przy chodniku otwór wentylacyjny, poniżej gzymsu wspornik z izolatorami nieistniejącej napowietrznej sieci telefonicznej, w połaci dachowej maszt przyłącza energetycznego NN.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Powyżej witryn oraz pomiędzy wejściem i zach. krawędzią elewacji reklamy związane z działalnością prowadzoną w budynku.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha ryflowana, malowana w kolorze ceglastym, w połaci pd. ślad po rozebranym kominie (otwór zaślepiony blachą trapezową). Zachowane dwa kominy ceglane z odsadzką i stopniowaną czapą. Jeden z kominów otynkowany, drugi bez tynku, z dwoma obejmami wzmacniającymi z kątowników i prętów stalowych. Rynny i rury spustowe z PCV, brązowe.

Ściany boczne
Pozbawiona dekoracji architektonicznej z częściowo zachowanym układem otworów okiennych i drzwiowych (na piętrze) i wtórnym (w parterze). Na piętrze w osi środkowej drzwi balkonowe dwuskrzydłowe płycinowe, w górnej części oszklone oryginalne. Po bokach symetrycznie okna - jedno większe ościeżnicowe i drugie mniejsze krosnowe zapewne oryginalne, (1 większe półskrzynkowe nowsze). Podziały okien i drzwi zachowane. W parterze wtórne okna i drzwi z PCV. Tynk cementowo-wapienny nakrapiany, kolor tynku naturalny.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zachowany materiał archiwalny wskazuje na przekształcenie kompozycji elewacji w okresie po II wojnie światowej. Wcześniej w partii zach. elewacji wyodrębnione były drzwi i witryna sklepowa, przesłaniane stalowymi roletami. W części wsch. okno czterokwaterowe oraz wejście (prawdopodobnie do lokalu usługowego) z drzwiami dwuskrzydłowymi, pełnymi. Na fotografii z okresu II wojny światowej widoczne jest pokrycie dachu dachówką i trzeci, obecnie niezachowany komin. Fotografie powojenne z lat 50. lub 60. XX w. ukazują ten sam stan budynku. Przebudowa nastąpiła więc w okresie późniejszym.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowana bryła, gzyms wieńczący w elewacji frontowej, kompozycja ściany szczytowej częściowo. Kompozycja w elewacji frontowej zmieniona – wejście od zach. strony połączone z witryną, odrębne wejście od wsch. częściowo zamurowane, połączone z oknem tworząc kolejną witrynę. Stolarka zmieniona.
Pokrycie dachowe z blachy – wtórne. Okładzina z płytek ceramicznych - wtórna.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować gzyms wieńczący w elewacji frontowej, przywracając jego historyczną formę oraz odtworzyć gzyms wydzielający szczyt w elewacji bocznej, zgodnie z fotografią z okresu PRL,
- zlikwidować istniejącą okładzinę ceramiczną,
- zastosować tynki gładkie (w elewacji frontowej i bocznej), kolorystykę utrzymać w tonacji zgodnej z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować istniejące pokrycie z blachy trapezowej,
- zastosować jako pokrycie dachu dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się pokrycie z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym oraz blachodachówki w kolorze ceglastym,
- zachować historyczną formę kominów,
- zamontować w ścianie bocznej nową balustradę balkonu z prostych prętów metalowych,
- scalić kolorystycznie z elewacją skrzynki instalacyjne,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować istniejące reklamy, zaprojektować nowe, z ograniczeniem ich ilości do jednego szyldu, umieszczonego pomiędzy górną krawędzią witryny a gzymsem, zgodnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne

- odtworzyć pierwotny układ kompozycyjny elewacji, zgodnie z przekazem ikonograficznym,
- odtworzyć historyczną stolarkę okienną i drzwiową oraz metalową roletę na podstawie zachowanych fotografii i analogii.

Rynek 32

Podstawowe dane historyczne

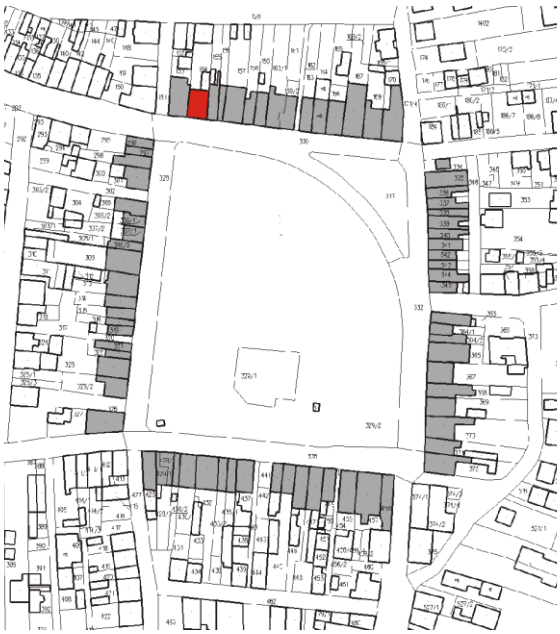

Budynek usytuowany w północnej pierzei Rynku, jako drugi od strony zachodniej. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu drewniany budynek o funkcji mieszkalnej. Jego właścicielem w tym czasie był Abraham Zanger[34]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Murowany budynek został wzniesiony zapewne po pożarze, w końcu XIX w. Służył celom handlowo-usługowym i mieszkalnym. Po II wojnie był kilkakrotnie remontowany i przebudowany. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się dwa lokale usługowe: od strony zach. lokal obecnie nieużytkowany, od strony wsch. zakład rzemieślniczy pn.: EURO-ELEKTRONIK Zakład elektroniki i telekomunikacji.

[34] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 16, a dom nr 10 b. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 3; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).

Fotografie archiwalne

Okres II wojny światowej

Lata 50. lub 60. XX w.

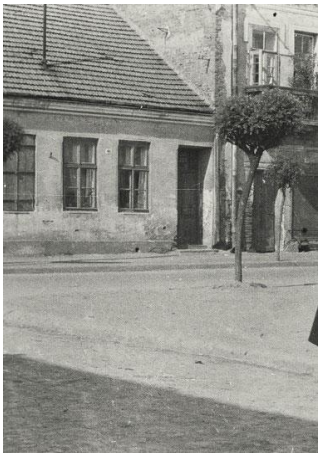

Lata 70. lub 80. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja trzyosiowa, z dwiema witrynami podobnej wielkości w układzie lustrzanym i wejściem do części mieszkalnej w skrajnej osi od strony wsch. Elewacja frontowa zwieńczona profilowanym gzymsem. W zach. skraju elewacji płaska lizena.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryny współczesne. Witryny stalowe, od strony zach. w kolorze zielonym, od strony wsch. brązowa, z drzwiami przeszklonymi cofniętymi w głąb, w kolorze białym. Od zewnątrz witryna i drzwi zaopatrzone są w metalowe żaluzje w kolorze ciemnobrązowym, rozwijane z kaset umieszczonych od zewnątrz powyżej górnej krawędzi witryny. Drzwi do części mieszkalnej jednoskrzydłowe, pełne z nadświetlem z luksferów. Skrzydło z płyty MDF z imitacją prostokątnych

płycin jednakowej wielkości, rozmieszczonych po 3 w 5 rzędach. Drzwi w kolorze ciemnobrązowym.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynki gładkie i nakrapiane, zach. część elewacji w tonacji zieleni, wsch. część elewacji w kolorze jasnożółtym. Lizena obłożona okładziną ze współczesnych płytek ceramicznych, kwadratowych, w kolorze ugrowym, do wysokości nadproża witryn (jak w sąsiednim budynku). Dolna część elewacji, obłożona płytkami ceramicznymi w różnych rodzajach i kolorach.

Inne elementy
Dwa otwory wentylacyjne obok drzwi w witrynach, przy chodniku i w niewielkiej odległości powyżej niego, zamknięte kratkami. Nad witryną zach. rurka instalacji elektrycznej z puszkami instalacyjnymi. W połaci dachowej maszt przyłącza energetycznego NN. We wnęce drzwi we wsch. skrajnej osi metalowa skrzynka na listy i powyżej niej skrzynka instalacyjna.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Duży szyld powyżej witryny wschodniej.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym. Styki połaci dachowej ze ścianą ogniową oraz ze ścianą szczytową sąsiedniego budynku (nr 33), a także górna część ściany ogniowej uszczelniona papą termozgrzewalną i folią izolacyjną. Jeden komin w pn. połaci dachowej nieznacznie przewyższający kalenicę. Rynny i rury spustowe z PCV, brązowe.

Ściany boczne
Ceglana, nieotynkowana, górna część oklejona papą termozgrzewalną.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zachowany materiał archiwalny wskazuje na przekształcenie kompozycji elewacji w okresie po II wojnie światowej. Wcześniej elewacja była 5-osiowa, od zach. kolejno: drzwi dwuskrzydłowe, deskowo-szpungowe, dalej trzy 6-kwaterowe okna i kolejne drzwi. Na fotografii z okresu II wojny światowej widoczny jest wyższy komin z odsadzką i stopniowaną czapą. Ten sam układ elewacji widoczny jest na fotografiach z lat 50. lub 60. XX w. Na jednej fotografii w skrajnym oknie od strony zach. widoczna jest okiennica deskowo-szpungowa. Na późniejszym zdjęciu z lat 70. lub 80. XX w. widoczna jest zmiana – skrajne okno od strony zach. zastąpiono witryną dochodzącą do wnęki drzwiowej. Podczas ostatniej przebudowy zmieniono układ tej witryny łącząc ją z nowymi drzwiami, kolejne dwa okna połączono w drugą witrynę z drzwiami.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowane: bryła, gzyms wieńczący, wejście od strony wsch., pokrycie dachowe. Stolarka wtórna.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować gzyms wieńczący,
- zachować porycie dachu z dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym (usuwając uszczelnienia z papy),
- zlikwidować istniejącą okładzinę ceramiczną,
- zastosować tynk gładki,
- ujednolicić kolorystykę elewacji, zastosować tonację zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- otynkować i scalić kolorystycznie fragment ściany szczytowej z elewacją frontową,
- ujednolicić kolorystykę witryn i drzwi sklepowych,
- rurę spustową wymienić,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować istniejące reklamy, zaprojektować nowe, z ograniczeniem ich ilości i wielkości, zgodnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne

- odtworzyć pierwotny układ kompozycyjny elewacji, zgodnie z przekazem ikonograficznym,
- odtworzyć historyczną stolarkę okienną i drzwiową na podstawie zachowanych fotografii i analogii.

Rynek 33 i 34

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w północnej pierzei Rynku, jako trzeci od strony zachodniej. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu duży, drewniany budynek o funkcji mieszkalnej i gospodarczej. Jego właścicielem w tym czasie był Leib Maier Thonhausen[35]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Po pożarze budynek został prawdopodobnie odbudowany, być może w formie domu parterowego, murowanego (tak jak sąsiednie budynki nr 32 i narożny, ul. 3 Maja 2). W 1905 r. w budynku nr 9 funkcjonował zakład krawiecki Dawida Waksa[36]. Zapewne po I wojnie światowej na działce nr 15 wzniesiono dwie piętrowe kamienice. Kamienica od strony zach., została podzielona prawdopodobnie pomiędzy dwóch właścicieli, co zostało odzwierciedlone w kompozycji elewacji frontowej, która (tak jak cały budynek) stanowiła jednak architektonicznie całość. Po II wojnie światowej kilkakrotnie remontowany i przebudowany. Obie części budynku otrzymały oddzielne numery. Budynek służył celom handlowo-usługowym i mieszkalnym. Obecnie w kondygnacji parteru części frontowej budynku nr 33 znajduje się lokal handlowy pn. *BSM Budowlane Systemy Montażowe*. Piętra obu budynku pełnią funkcję mieszkalną. W części frontowej budynku 34 znajduje się zakład pogrzebowy pn. *OLIMP*.

[35] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 15, a dom nr 9. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 3; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).
[36] AP Prz., zesp. 67, s. 11

Fotografie archiwalne

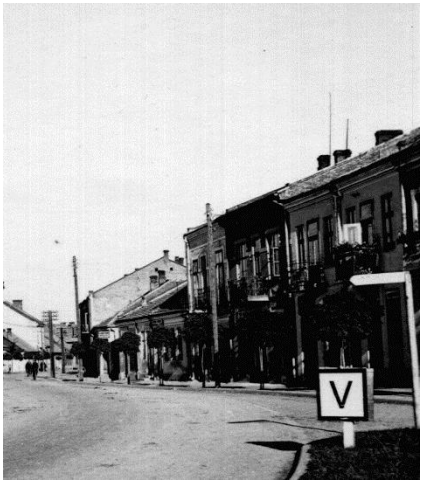

Okres II wojny światowej

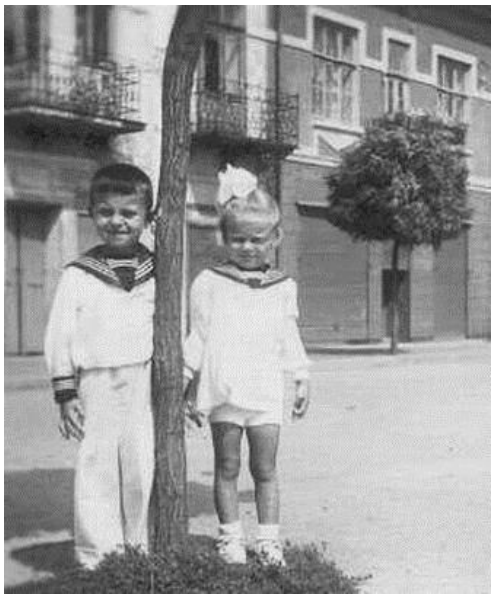

Lata 50.lub 60. XX w.

Lata 70. lub 80. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynki dwukondygnacyjne, murowane, kryte dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Budynek nr 33
Elewacja dwuosiowa, z drzwiami wejściowymi i witryną w parterze oraz drzwiami balkonowymi i oknem na piętrze. Elewacja frontowa zwieńczona profilowanym gzymsem.
Budynek nr 34
Elewacja jednoosiowa, z drzwiami wejściowymi i witryną w parterze oraz drzwiami balkonowymi na piętrze. Elewacja frontowa zwieńczona profilowanym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Budynek nr 33
Witryny i stolarka okienna i drzwiowa współczesne z PCV w kolorze popielatym w parterze i białym na piętrze. Drzwi w parterze jednoskrzydłowe. Drzwi balkonowe jednoskrzydłowe z dużym, nieotwieranym nadświetlem bez podziałów. Okno na piętrze wąskie, dwuskrzydłowe, bez podziałów poprzecznych. Od zewnątrz witryna i drzwi wejściowe zaopatrzone są w aluminiowe żaluzje rozwijane z kaset umieszczonych od zewnątrz powyżej górnej krawędzi witryny. Prowadnice żaluzji zamocowane do krawędzi otworów witryny i drzwi. Żaluzje w kolorze białym.
Budynek nr 34
Witryna i stolarka drzwiowa współczesne. Na parterze witryna z jednoskrzydłowymi drzwiami do lokalu z PCV w kolorze białym. Na piętrze drzwi balkonowe dwuskrzydłowe z dużym, nieotwieranym nadświetlem bez podziałów wykonane z profili aluminiowych w kolorze ciemnobrązowym.

Balkony
W obu częściach elewacji znajduje się po jednym balkonie o konstrukcji płytowej z zachowanymi oryginalnymi, kutymi balustradami. W balkonie budynku nr 34 zachowały się 3 żeliwne, ozdobne wsporniki. W budynku nr 33 wsporniki te nie są zachowane.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Budynek nr 33
Tynk współczesny o fakturze ziarnistej w kolorze żółtym. W miejscu uszkodzenia tynku widoczny jest wcześniejszy tynk cementowo-wapienny w kolorze szarym. Cokół obłożony płytkami cementowymi imitującymi ciosy kamienne w kolorze popielato-brązowym.
Budynek nr 34
Górna część elewacji w trakcie prac tynkarskich. Dolna część do poziomu górnej krawędzi witryny obłożona płytkami cementowymi imitującymi łupek kamienny w kolorze jasnobeżowym.

Inne elementy
Budynek nr 33
W parterze po zach. stronie elewacji obok drzwi umieszczona jest skrzynka instalacyjna w kolorze białym. Powyżej zamocowana jest obudowa świetlnego sygnału instalacji alarmowej. Po prawej stronie drzwi znajduje się niewielka skrzynka tej instalacji w kolorze brązowym. Po

wsch. stronie elewacji, obok witryny znajduje się kolejna skrzynka instalacyjna w kolorze brązowym.
Na piętrze przy zach. krawędzi elewacji zachowana jest stalowa ankra spinająca ścianę poprzeczną w poziomie stropu nad piętrem. Nad drzwiami balkonowymi po lewej stronie umieszczony jest wspornik z izolatorami przyłącza energetycznego NN. Obok, po prawej stronie drzwi zamocowany jest talerz anteny satelitarnej.
Budynek nr 34
W parterze po wsch. stronie drzwi witryny brązowa skrzynka na listy z numerem budynku. Na piętrze nad drzwiami balkonowymi, po lewej stronie umieszczony jest wspornik z izolatorami przyłącza energetycznego NN.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Budynek nr 33
Duży szyld powyżej drzwi i witryny. Obok szyld semaforowy. Szyby drzwi i witryny oklejone folią z reklamami.
Budynek nr 34
Duży, czarny szyld powyżej witryny a wspornikami balkonu, o szerokości elewacji. Szyby drzwi i witryny oklejone folią z reklamami.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Budynek nr 33
Pokrycie dachu z blachy fałdowej. Jeden komin w pd. połaci dachowej obłożony blachą fałdową i 2 okrągłe kominki wentylacyjne zakończone deflektorami. Kolejny taki kominek zamocowany jest w górnej części połaci pn. W dolnej części połaci zamocowane są płaskie, blaszane płotki przeciwśnieżne. Rynna blaszana leżąca. Pokrycie dachowe i pozostałe elementy widoczne na dachu w kolorze jasno-popielatym. Rura spustowa z blachy stalowej ocynkowanej.
Budynek nr 34
Pokrycie dachu z blachy płaskiej. Jeden komin w pd. połaci dachowej na ścianie ogniowej, ceglany, ze stopniowaną czapą. Rynna wisząca i rura spustowa z blachy stalowej ocynkowanej, rura spustowa pomalowana na kolor brązowy.

Ściany boczne

Ściana boczna jedynie w budynku nr 33: ceglana, nieotynkowana, wysunięta powyżej połaci dachowych (ściana ogniowa). Korona ściany ogniowej obłożona jest obróbką blacharską.

Analiza przekazów ikonograficznych

Historyczną kompozycję elewacji ukazują fotografie z okresu II wojny światowej oraz z lat powojennych. W parterze były drzwi dwuskrzydłowe drewniane, płycinowe z prześwitami i nadświetlem. Witryna zasłaniana była stalową, zewnętrzną żaluzją. Balkon wsparty był na dwóch wspornikach, prawdopodobnie analogicznych do zachowanych w budynku nr 34. Drzwi balkonowe drewniane, dwuskrzydłowe, płycinowe z górną częścią oszkloną, z nadświetlem dwukwaterowym. Okno szersze niż obecne, drewniane, dwuskrzydłowe, skrzydła dwukwaterowe. Obie części budynku oddzielone były szeroką lizeną. Dekoracja architektoniczna elewacji w partii piętra złożona była z wąskiego płaskiego pasa założonego w poziomie ślemienia okna i ramiaka pomiędzy drzwiami i nadświetlem. Pas ten obramowywał górną część otworów okiennego i drzwiowego. W poziomie stropów nad parterem i nad piętrem przebiegał podobny wąski ciągły, poziomy pas. Nieco szerszą opaską otoczone były drzwi wejściowe. Pod okapem

elewację wieńczył profilowany gzyms. Widoczna jest gradacja kolorystyki elewacji – elementy wystroju architektonicznego w kolorze jaśniejszym od powierzchni elewacji. Na fotografii z okresu II wojny światowej zwraca uwagę obszerna kuczka zajmująca całą szerokość połaci dachowej budynku nr 33 i większą część jej wysokości. Kuczka obejmuje także komin z odsadzką i stopniowaną czapą. Dach nad obiema częściami ma pokrycie z blachy płaskiej.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła i gzyms wieńczący w elewacji frontowej, balkony z balustradami i w budynku nr 34 – ze wspornikami, a także w większości układ otworów drzwiowych i okiennych, lecz w większości ze zmienionymi ich wymiarami. Wystrój architektoniczny elewacji frontowej został zmieniony – nie zachowała się dekoracja pasowa, opaska drzwi wejściowych oraz ozdobne wsporniki balkonu w kamienicy nr 33. Pionowa lizena oddzielająca obie części budynku została znacznie zwężona. Stolarka, tynki i pokrycie dachowe zmienione. Nie zachowała się także kuczka.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować gzyms wieńczący,
- zachować balkony z balustradami, przywrócić ozdobne wsporniki balkonu w budynku nr 33, wzorując się formą wsporników zachowanych w kamienicy nr 34,
- elewacje i połać dachową należy scalić w taki sposób, by obecne dwa budynki zewnętrznie sprawiały wrażenie jednego. W tym celu należy przede wszystkim:
    - zlicować powierzchnie obydwu partii budynku (dopuszcza się docieplenie budynku nr 34),
    - ujednolicić kolorystykę obu elewacji, stosując tonację zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych, wyróżnić detal architektoniczny jaśniejszym kolorem,
    - przywrócić dekorację architektoniczną elewacji w postaci: lizeny dzielącej obecne dwa budynki, charakterystycznej dekoracji ramowej analogicznej do zachowanej na elewacji budynku nr 35,
    - zlikwidować okładziny z partii cokołu i elewacji na obydwu budynkach,
    - ujednolicić pokrycie dachowe – zastosować blachę płaską, dopuszcza się zastosowanie blachodachówki w kolorze ceglastym, ujednolicić materiał i kolorystykę rynien i rur spustowych,
- przenieść antenę satelitarną z budynku nr 33 na ścianę szczytową (zach.),
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- skrzynki instalacyjne scalić kolorystycznie z elewacją,
- zlikwidować istniejące reklamy, nowe zaprojektować zgodnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić wielkość otworów okiennych i drzwiowych w parterze widoczne na zachowanych fotografiach z okresu II wojny i PRL,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii,

- przywrócić historyczną formę komina.

Rynek 35

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w północnej pierzei Rynku. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu duży, drewniany budynek o funkcji mieszkalnej i gospodarczej. Jego właścicielem w tym czasie był Leib Maier Thonhausen[37]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Po pożarze budynek został prawdopodobnie odbudowany, być może w formie domu parterowego, murowanego (tak jak sąsiednie budynki nr 32 i narożny, ul. 3 Maja 2). W 1905 r. w budynku nr 9 funkcjonował zakład krawiecki Dawida Waksa[38]. Zapewne po I wojnie światowej na działce nr 15 wzniesiono dwie piętrowe kamienice. Kamienica od strony wsch., pod obecnym nr 35, przed, w czasie i po II wojnie światowej służyła celom handlowo-usługowym i mieszkalnym. W czasie wojny kamienica należała do rodziny Stobnickich. Od strony zach. na parterze znajdował się sklep z artkułami kolonialnymi należący do Feliksa Stobnickiego. Jogo żona prowadziła w lokalu od strony wsch. salon kosmetyczny. Ok. 1960 r. znajdował się tu sklep z artykułami gospodarstwa domowego. Po 1960 r., zapewne w ostatniej ćwierci XX w., kamienica została wyremontowana i

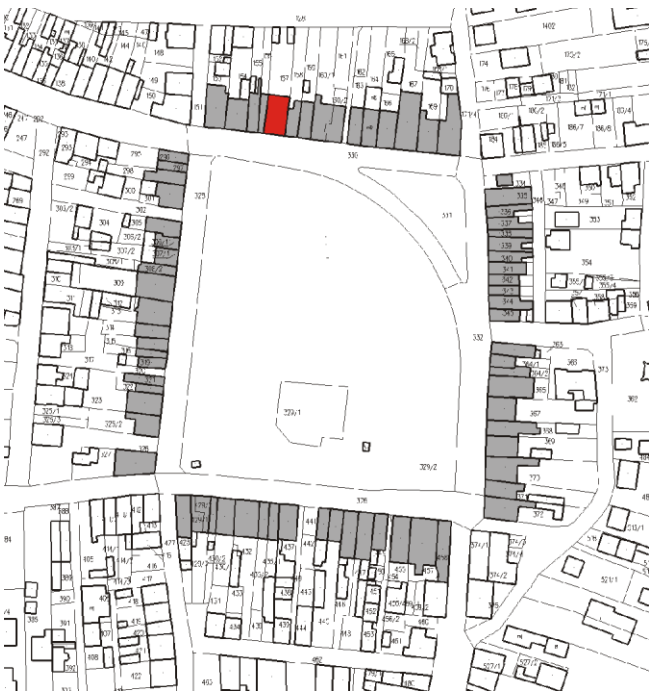

[37] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 15, a dom nr 9. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 3; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).
[38] AP Prz., zesp. 67, s. 11

przebudowana. W 2002 r. w lokalu od strony wsch. funkcjonował sklep spożywczy, a od strony zach. sklep monopolowy. Obecnie w lokalu od strony zach. znajduje się sklep wielobranżowy. Drugi sklep w chwili obecnej nie jest nieużytkowany. Piętro budynku pełni funkcję mieszkalną.

Fotografie archiwalne

Lata 30. XX w.

Okres II wojny światowej

Okres II wojny światowej

Lata 50. lub 60. XX w.

Ok. 1960 r.

Lata 70. lub 80. XX w.

2002 r.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja trzyosiowa, z witrynami i drzwiami do lokali, na piętrze oknami w osiach skrajnych oraz drzwiami wejściowymi do części mieszkalnej na parterze, balkonem i drzwiami balkonowymi na piętrze w osi środkowej. Elewacja frontowa zwieńczona profilowanym gzymsem. W

poziomie stropu nad parterem profilowany gzyms międzykondygnacyjny. W parterze bonie pozorne, na piętrze dekoracja złożona z 2 płaskich pasów. Pas górny przebiega w poziomie ramiaków rozdzielających kwatery okienne i otacza górne części okien i drzwi balkonowych. Dolny pas przylega od góry do gzymsu międzykondygnacyjnego, pod oknami prostopadle wygięty jest do podokienników, a pod nimi ukształtowanymi w formie trójkątów. Podokienniki w formie gzymsów uskokowych.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryny współczesne. W osi zach. parteru stalowa witryna z jednoskrzydłowymi oszklonymi drzwiami cofniętymi głąb, w kolorze kremowym. Od zewnątrz witryna i drzwi zaopatrzone są w aluminiowe żaluzje rozwijane z kaset umieszczonych od zewnątrz powyżej górnej krawędzi witryny. Żaluzje w kolorze ciemnobrązowym. W osi wsch. witryna i drzwi z profili aluminiowych w kolorze białym. W osi środkowej parteru zachowane są drzwi wejściowe do kamienicy. Są to drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe z prześwitami i nadświetlem oraz oryginalnym ślemieniem w kształcie łuku odcinkowego z uskokami. W ościeżach zamocowane są ościeżyny płycinowe. Od zewnątrz wejście zamykane jest dwuskrzydłową kratą stalową, w górnej części stałą. Na piętrze okna dwuskrzydłowe z dwuskrzydłowymi naświetlami oraz drzwi balkonowe jednoskrzydłowe z jednoskrzydłowym naświetlem wykonane z profili PCV w kolorze brązowym.

Balkony

Jeden balkon o konstrukcji płytowej z stalową balustradą. Przy bocznej, zach. części balustrady ustawiony jest klimatyzator.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Tynki w parterze oraz wklęsłe części płycin podokiennych gładkie, w kolorze ceglastym. Tynki na piętrze współczesne, typu „kornik" w kolorze popielatym. Wypukłe elementy zdobnicze elewacji gładkie, w kolorze białym. Dolna część do poziomu ok. 1 m nad chodnikiem obłożona płytkami cementowymi imitującymi ciosy kamienne w kolorze jasnopopielatym.

Inne elementy

W parterze po obu stronach drzwi do budynku oraz po prawej stronie witryny wsch. skrzynki instalacyjne w kolorze elewacji. Nad drzwiami wejściowymi do budynku latarenka z napisem i numerem adresowym. Po obu stronie górnej krawędzi tych drzwi oraz witryn 4 ukośne rurki do mocowania flag. Na piętrze nad drzwiami balkonowymi, po prawej stronie umieszczony jest wspornik z izolatorami przyłącza energetycznego NN. Po elewacji rozprowadzone są rurki i puszki instalacji elektrycznej.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Dwa żółte szyldy powyżej i obok witryny zach. Okrągła, świetlna reklama piwa zamontowana poprzecznie do ściany powyżej szyldu bocznego, obok szyldu nad witryną.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu z blachy płaskiej. Ślad po kominie w kalenicy budynku – zachowane obróbki blacharskie. Rynna i rura spustowa z blachy stalowej ocynkowanej, pomalowane na kolor jasno-popielaty.

Ściany boczne

Ściana ogniowa widoczna powyżej połaci dachowych domu nr 36 ceglana, nieotynkowana, z koroną osłoniętą obróbką blacharską.

Analiza przekazów ikonograficznych

Historyczną kompozycję i wystrój architektoniczny elewacji ukazują fotografie z okresu II wojny światowej i okresu PRL. Od tego czasu układ elewacji nie uległ zmianie, z wyjątkiem stolarki okiennej i drzwiowej oraz kolorystyki elewacji. W tamtym okresie okna na piętrze były trójdzielne (skrzydła dwukwaterowe) z trójdzielnym naświetlem. Drzwi balkonowe drewniane, dwuskrzydłowe ramowo-płycinowe, z prześwitem i nadświetlem. Witryna salonu kosmetycznego z oryginalnym podziałem na kwatery z charakterystycznym, zaokrąglonym ramiakiem. Drzwi i witryny zasłaniane były stalowymi, zewnętrznymi żaluzjami. Na fotografiach archiwalnych widoczne jest kolorystyczne zróżnicowanie elewacji, jasna dekoracja ramowa i ciemniejsze powierzchnie ścian. Widoczny jest także ceglany komin z odsadzką i czapą stopniowaną. Dach ma pokrycie z blachy płaskiej.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła i elementy zdobnicze elewacji frontowej w postaci: boniowania parteru, gzymsów (międzykondygnacyjnego i wieńczącego), podokienników i dekoracji ramowej nad oknami. Ponadto zachował się w większości układ otworów drzwiowych i okiennych oraz balkon z balustradą. Zachowane są oryginalne drzwi wejściowe do kamienicy. Po II wojnie światowej zmieniono stolarkę pozostałych drzwi i okien. Zmieniona została kolorystyka elewacji.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe:

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejące elementy architektoniczne: gzymsy, ramowe dekoracje, boniowanie w parterze,
- zachować drzwi wejściowe do budynku wraz z ościeżynami,
- zachować balkon z balustradą,
- zachować pokrycie dachu blachą płaską,
- zlikwidować okładzinę z płytek elewacyjnych,
- zastosować tynk gładki, odtworzyć boniowanie do poziomu chodnika,
- kolorystykę elewacji zmienić dostosowując do zasad określonych w wytycznych ogólnych, jednocześnie przywrócić układ kolorystyczny elewacji z wyraźnym zróżnicowaniem odcieni ściany i detali architektonicznych zgodnie z przekazami ikonograficznymi z okresu II wojny światowej,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować istniejące reklamy, ograniczyć ich ilość i wielkość, nowe wykonać zgodnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne:

- odtworzyć historyczną stolarkę wraz z żaluzjami na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii,
- przywrócić historyczną formę komina.

Rynek 36

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w północnej pierzei Rynku. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu duży, drewniany budynek o funkcji mieszkalnej (na jego obszarze znajdują się obecnie 2 budynki). Jego właścicielami w tym czasie byli Leisen Silber i Jakub Fluss[39]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Zapewne ok. 1930 r. działce nr 14 (widocznej na mapie katastralnej z 1853 r.) wzniesiono dwie piętrowe kamienice. Kamienica od strony zach., pod obecnym nr 36, służyła celom handlowym i mieszkalnym. W ten sposób budynek był wykorzystywany do czasów ostatniego remontu. Po II wojnie światowej budynek został częściowo przebudowany i wyremontowany. Obecnie prawdopodobnie w całości pełni funkcję mieszkalną.

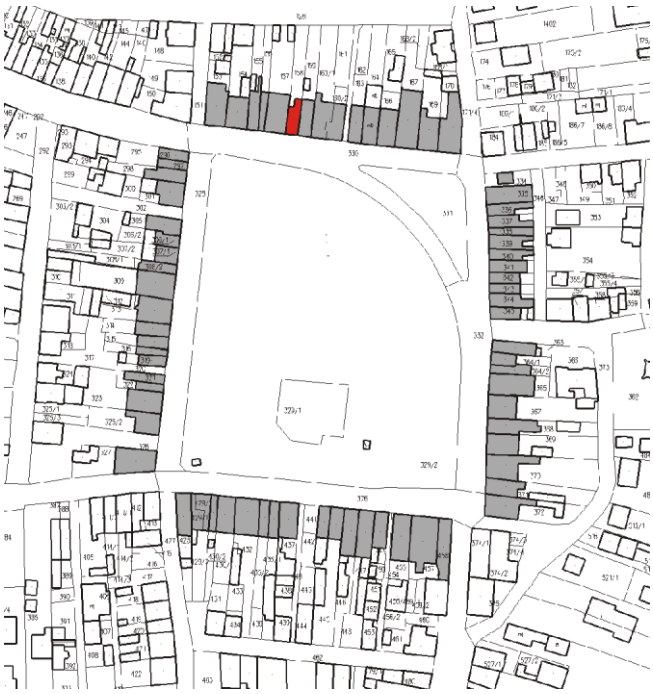

[39] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 14, a dom nr 8a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).

Fotografie archiwalne

Początek lat 30. XX w.

Koniec lat 30. XX w.

Okres II wojny światowej

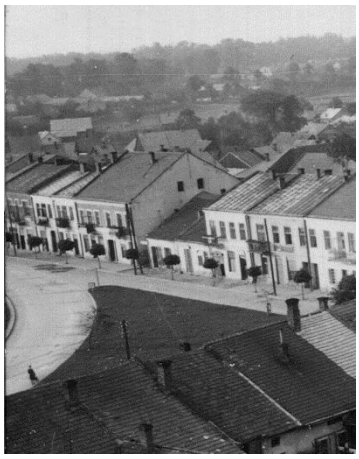

Okres II wojny światowej

Lata 50. lub 60. XX w.

Lata 70. lub 80. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja dwuosiowa na parterze i trójosiowa na piętrze, z drzwiami wejściowymi z niewielką witryną i oknem w parterze oraz dwoma oknami z podokiennikami (w osiach skrajnych) i drzwiami balkonowymi (w osi środkowej) na piętrze. Elewacja frontowa zwieńczona uskokowym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryna i stolarka drzwiowa współczesne. Na paterze witryna z jednoskrzydłowymi drzwiami oraz okno z PCV w kolorze białym. Na piętrze drzwi balkonowe dwuskrzydłowe z nadświetlem bez podziałów i dwa okna w tym samym układzie wykonane z PCV w kolorze ciemnobrązowym.

Balkony
Jeden balkon o konstrukcji płytowej z zachowaną oryginalną, metalową balustradą.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Elewacja otynkowana gładkim tynkiem w kolorze białym. Dolna część elewacji do poziomu ok. 1 m obłożona jest płytkami ceramicznymi w kolorze popielatozielonym.

Inne elementy
W parterze pod oknem witryny otwór wlotowy powietrza z osłoną metalową w kolorze srebrnym. Obok drzwi metalowa skrzynka na listy w kolorze brązowym, tabliczka z numerem domu i skrzynka instalacyjna telekomunikacyjna pod płytą balkonową. Po prawej stronie okna parteru skrzynka instalacyjna w kolorze białym. Na piętrze pod gzymsem, po prawej stronie umieszczony jest wspornik z izolatorami przyłącza energetycznego NN. Po elewacji rozprowadzone są przewody telekomunikacyjne w osłonach z rurek.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu z blachy trapezowej w kolorze ceglastym. Jeden szeroki komin w kalenicy ceglany, wtórnie skrócony, obłożony arkuszami blachodachówki. Rynna i rura spustowa z blachy stalowej ocynkowanej, rynna w kolorze jasnopopielatym, rura spustowa pomalowana na kolor brązowy.

Ściany boczne
Nie ma.

Analiza przekazów ikonograficznych

Historyczną kompozycję elewacji ukazują fotografie archiwalne z lat 30. XX w. i z okresu II wojny światowej. Po wojnie kompozycja ta została częściowo zmieniona. Pierwotnie w parterze w osi zach. była drewniana witryna z drzwiami płycinowymi z prześwitem. Witryna zasłaniana była stalową, zewnętrzną żaluzją. W osi wschodniej znajdowały się drzwi do części mieszkalnej, podwójne, wewnętrzne: dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, z prześwitem oraz nadświetlem oraz zewnętrzne: zapewne dwuskrzydłowe, pełne. Na piętrze drzwi balkonowe drewniane, dwuskrzydłowe, płycinowe z prześwitem i nadświetlem. Okna drewniane, dwuskrzydłowe. Budynek zwieńczony mocno wysuniętym gzymsem. Pokrycie dachu stanowi blacha płaska; komin szeroki, ceglany z odsadzką i czapą.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowana jest bryła i gzyms wieńczący, balkon z balustradą oraz częściowo układ otworów drzwiowych i okiennych. Po II wojnie światowej drzwi wejściowe w osi wsch. częściowo zamurowano i zastąpiono oknem. Stolarka okienna i drzwiowa wtórne. Pokrycie dachowe wtórne z blachy trapezowej.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować gzyms wieńczący,
- zachować balkon z balustradą,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych,
- zastosować tynk gładki, wprowadzić kolorystykę zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne.

Optymalne
- Odtworzyć układ kompozycyjny w parterze, zgodnie z przekazami ikonograficznymi,
- wprowadzić nową stolarkę drewnianą wraz z żaluzją w parterze w oparciu o przekazy ikonograficzne oraz analogie,
- zlikwidować blachę trapezową, zastosować pokrycie dachu z blachy płaskiej w kolorze szarym, dopuszcza się użycie blachodachówki w kolorze ceglastym,
- przywrócić historyczną formę komina.

Rynek 37

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w północnej pierzei Rynku. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu duży, drewniany budynek o funkcji mieszkalnej (na jego obszarze znajdują się obecnie 2 budynki). Jego właścicielami w tym czasie byli Leisen Silber i Jakub Fluss[40]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Zapewne ok. 1930 r. na działce nr 14 wzniesiono dwie piętrowe kamienice. Kamienica od strony wsch., pod obecnym nr 37, służyła celom handlowym i mieszkalnym. Ten sposób użytkowania kontynuowany jest do chwili obecnej. Po II wojnie światowej budynek został częściowo przebudowany i wyremontowany.

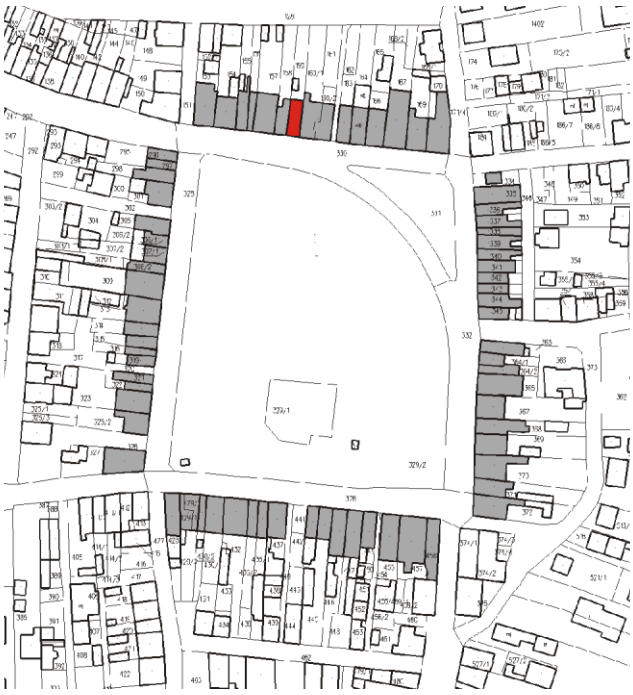

[40] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 14, a dom nr 8a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).

Fotografie archiwalne

Początek lat 30. XX w.

Koniec lat 30. XX w.

Okres II wojny światowej

Okres II wojny światowej

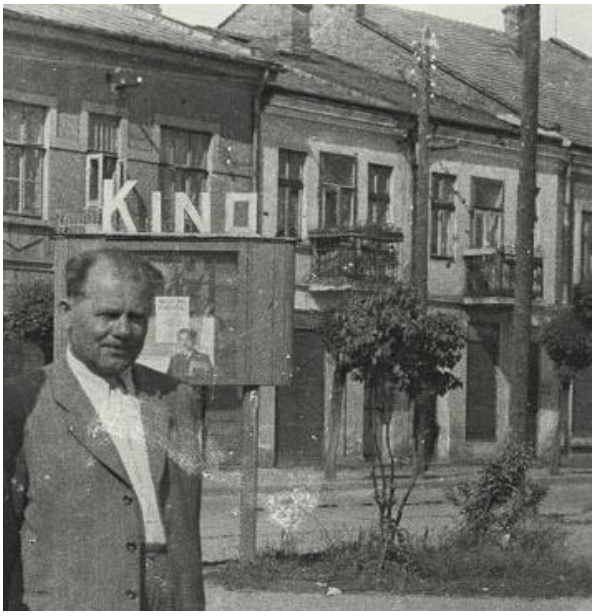

Lata 50. lub 60. XX w.

Lata 70. lub 80. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja trójosiowa. Na parterze w osiach skrajnych znajdują się drzwi wejściowe do części mieszkalnej oraz drzwi wejściowe do sklepu, w osi środkowej – okno witrynowe. Na piętrze w osiach skrajnych dwa okna, w osi środkowej - drzwi balkonowe. Skromną dekorację architektoniczną elewacji stanowi wąski profilowany gzyms międzypiętrowy oraz szeroki, także profilowany, gzyms podokapowy.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryna w parterze drewniana, prawdopodobnie wtórna. Górna część witryny osłonięta jest od zewnątrz współczesną, ozdobną kratą. Drzwi wejściowe do budynku w osi zach. oryginalne, ramowo-płycinowe, z nadświetlem dwuskrzydłowym. W oknach nadświetla zamontowane są współczesne kraty. Drzwi wejściowe do sklepu współczesne, półtoraskrzydłowe, ramowo-płycinowe, z prześwitem i nadświetlem, w dolnej części ozdobione małymi płycinkami. Od zewnątrz wejście zamykane jest dwuskrzydłową, ozdobną kratą. Na piętrze zapewne oryginalne drzwi balkonowe drewniane, dwuskrzydłowe płycinowe, z górną częścią oszkloną, z naświetlem bez podziałów. Okna wtórne, drewniane, dwuskrzydłowe skrzynkowe, z jednoskrzydłowymi naświetlami. Otwór okienny w osi wsch. ma nadproże odcinkowe, które na zdjęciach z okresu wojny jest niewidoczne. Stolarka okienna i drzwiowa na parterze w kolorze ciemnobrązowym, na piętrze w kolorze białym.

Balkony

Jeden balkon o konstrukcji płytowej z zachowaną oryginalną, kutą balustradą.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Elewacja otynkowana gładkim tynkiem, na parterze w kolorze żółtym z pomarańczowym obramowaniem, na piętrze w kolorze białym. Dolna część elewacji do poziomu ok. 1 m obłożona jest wtórnie drobnymi, prostokątnymi płytkami ceramicznymi w kolorze brązowym.

Inne elementy
W parterze nad oknem witryny i drzwiami wejściowymi do sklepu 3-spadowy daszek pokryty gontem bitumicznym. Pomiędzy tym daszkiem, a płytą balkonu zamocowany jest klimatyzator. Obok krawędzi otworu witryny zamocowane są zawiasy zdemontowanej otwieranej, dwuskrzydłowej części kraty. Pomiędzy oknem witryny a drzwiami wejściowymi do budynku zamocowany jest wspornik prawdopodobnie przygotowany do ustawienia klimatyzatora. Na drzwiach w osi zach. zamocowana jest skrzynka na listy w kolorze białym i tabliczka z numerem budynku. Na piętrze pod gzymsem, po lewej stronie umieszczony jest wspornik z izolatorami przyłącza energetycznego NN. Na ścianie elewacji powyżej górnej krawędzi otworów drzwiowych i witryny znajdują się przewody telekomunikacyjne w osłonach z rurek oraz kwadratowe natynkowe puszki instalacyjne. Na połaci daszku nad drzwiami wejściowymi do sklepu leżą przewody zasilające klimatyzator.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Tablica reklamowa sklepu zamocowana jest do szerszego skrzydła kraty zamykającej otwór wejściowy. Kolejna tablica o dużej wielkości zamocowana jest na połaci daszku nad witryną i drzwiami. Folią z reklamą oklejone jest okno witryny. Na balustradzie balkonu zawieszony jest duży baner reklamowy firmy geodezyjnej.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu z blachy trapezowej o rzadkim rozstawie profili w kolorze brązowym. Jeden szeroki komin w kalenicy ceglany, z odsadzką i stopniowaną czapą. Rynna i rura spustowa z blachy stalowej ocynkowanej, rynna w naturalnym kolorze blachy, rura spustowa pomalowana na kolor brązowy.

Ściany boczne
Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych
Historyczną kompozycję elewacji ukazują fotografie z okresu II wojny światowej i pierwszych lat powojennych. Pierwotnie wszystkie okna, witryna i drzwi miały konstrukcję drewnianą. W parterze witryna i drzwi do sklepu zabezpieczane były stalowymi, zewnętrznymi żaluzjami. Kasety żaluzji wbudowane były w nadproże, na kasetach umieszczone były reklamy sklepu. Na piętrze widoczne są okna drewniane ościeżnicowe, dwuskrzydłowe z dwuskrzydłowymi naświetlami, z płaskimi nadprożami. Stolarka w kolorze ciemnym. Dach ma pokrycie z blachy płaskiej, komin szeroki, ceglany z odsadzką i stopniowaną czapą.

Stan zachowania substancji
Zachowana jest bryła, gzymsy, balkon z balustradą oraz układ otworów drzwiowych i okiennych. Zachowane są także oryginalne drzwi wejściowe do budynku i drzwi balkonowe. Pozostała stolarka drzwiowa i okienna wtórne. Porycie dachu wtórne.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować gzymsy,
- zachować balkon z balustradą,
- zachować główne drzwi wejściowe,
- zachować historyczną formę komina,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych,
- zastosować tynk gładki,
- scalić kolorystycznie całą elewację zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować pokrycie z blachy trapezowej, zastosować blachę płaską, dopuszcza się użycie blachodachówki w kolorze ceglastym,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować wtórny daszek w parterze,
- klimatyzator zamontować na balkonie, ewentualnie w obrębie partii nadświetla witryny lub drzwi do sklepu,
- zlikwidować istniejące reklamy, nowe zaprojektować zgodnie z zasadami dołączonym do niniejszego opracowania.

Optymalne

- stolarkę okienną i drzwiową łącznie z żaluzjami w parterze odtworzyć w oparciu o przekazy ikonograficzne i analogie.

Rynek 38

Podstawowe dane historyczne

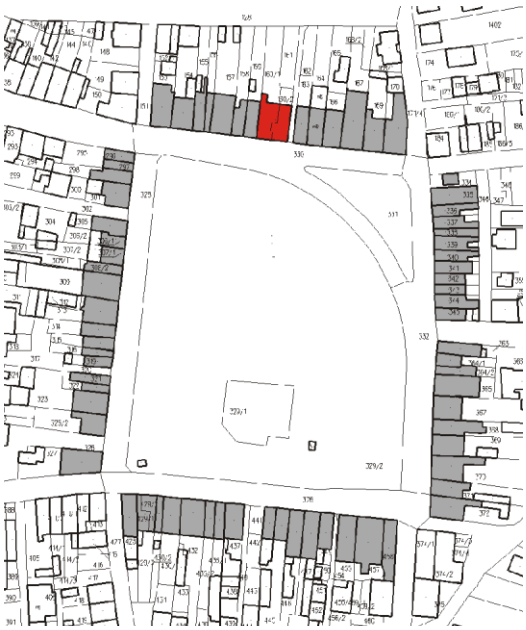

Budynek usytuowany w północnej pierzei Rynku. Od sąsiedniego budynku od strony wsch. oddzielony jest wąską uliczką. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczne są w tym miejscu dwa drewniane budynki o funkcji mieszkalnej: węższy nr 7a i szerszy nr 6 (częściowo). Ich właścicielami w tym czasie byli: Jakub Fluss[41] i Berl Zangen[42]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Prawdopodobnie pod koniec XIX lub na pocz. XX w. wzniesiono nowy, murowany budynek – widoczny częściowo w górnym narożniku fotografii z ok. 1915 r. Zapewne ok. 1930 r. budynek ten został przebudowany i nadbudowany. Nowa kamienica służyła celom handlowym i mieszkalnym. Ten sposób użytkowania kontynuowany jest do chwili obecnej. Po II wojnie światowej budynek został parokrotnie wyremontowany.

[41] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 10, a dom nr 7a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).

[42] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 9, a dom nr 6. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).

Fotografie archiwalne

Ok. 1915 r.

Początek lat 30. XX w.

Koniec lat 30. XX w.

Okres II wojny światowej

Lata 50. - 60. XX w.

Lata 70. lub 80. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja sześcioosiowa. Górna część elewacji ceglana, dolna gładko otynkowana. Na parterze w kolejnych osiach znajdują się drzwi wejściowe do lokali usługowych na zmianę z oknami witrynowymi. Na piętrze w osiach skrajnych znajdują się okna, w kolejnych osiach (2 i 5) balkony i drzwi balkonowe, w osiach środkowych - okna. Dekorację architektoniczną elewacji stanowią: wąski profilowany gzyms międzykondygnacyjny, szeroki, także profilowany, gzyms podokapowy, opaski okienne z kluczami i ceglane podokienniki, ozdobne, prawdopodobnie betonowe, wsporniki balkonu od strony wsch.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
W parterze wtórne okna witrynowe i drzwi do lokali usługowych o konstrukcji z profili aluminiowych w kolorze białym. Okno w 2 osi od strony wsch. bez podziałów, zasłaniane roletą aluminiową z białą kasetą umieszczoną w świetle otworu i tylko nieznacznie wysunięta na zewnątrz. Pozostałe witryny podzielone poziomym profilem na dolą dużą część i wąską część górną. Drzwi wejściowe do lokali jednoskrzydłowe: w osi 2 od strony zach. oszklone, z podziałem w linii odpowiadającej dolnym krawędziom witryn, z nadświetlem. Analogiczne drzwi, ale bez nadświetla w osi 4 i częściowo oszklone, bez nadświetla. Na piętrze wtórne drzwi balkonowe i okna z profili PCV w kolorze białym. Ich podziały nie są widoczne – piętro zasłonięte jest wielkoformatowym banerem.

Balkony
Dwa balkony o konstrukcji płytowej z zachowanymi oryginalnymi, kutymi balustradami. Balkon od strony wsch. podparty jest ozdobnymi, masywnymi wspornikami otynkowanymi w kolorze białym.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Elewacja w parterze oraz w pasie do podokienników pomiędzy balkonami i w skrajnej, wsch. części elewacji otynkowana gładkim tynkiem, w kolorze różowym. Pozostała część elewacji w naturalnej fakturze ceglanej. Gzyms międzykondygnacyjny i dolna część gzymsu podokapowego otynkowana w kolorze białym. Dolna część elewacji do poziomu ok. 1 m obłożona jest wtórnie dużymi, prostokątnymi płytkami ceramicznymi w kolorze ceglastym.

Inne elementy
Nad skrajnymi drzwiami od strony wsch. znajduje się łukowy daszek na 2 wspornikach o konstrukcji stalowej i wypełnieni z płyt z białego poliwęglanu. W parterze po prawej stronie okna witryny w osi 3 od strony zach., powyżej górnej krawędzi okna kwadratowa kratka wentylacyjna w kolorze białym. Kolejna taka kratka, lecz w kolorze brązowym przy krawędzi chodnika, po prawej stronie drzwi w osi 4. Przy wsch. krawędzi elewacji, na wysokości górnej krawędzi drzwi znajduje się podwójny uchwyt na flagi wykonany z rurek stalowych. Na balkonie od strony zach., przy bocznych balustradach ustawione są 2 klimatyzatory. Kolejny 1 lub 2 klimatyzatory ustawione są na balkonie wsch. (są niewidoczne, ponieważ balkon obudowany jest reklamami). Na balkonie od strony zach., pomiędzy balustradą a nadprożami drzwi i okien,

zamontowana została w bieżącym roku dużych rozmiarów płyta z panelami słonecznymi. Na ścianie elewacji powyżej górnej krawędzi otworów drzwiowych i witryn znajdują się przewody telekomunikacyjne w osłonach z rurek z kwadratowymi, natynkowe puszkami instalacyjnymi, przewody zasilające klimatyzatory oraz przewody zasilające świetlną reklamę. Na prawo od komina na długim wsporniku z rury stalowej zamocowanym w ścianie szczytowej zach. umieszczona jest antena satelitarna.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Cała górna część elewacji, od podokienników do poziomu ok. 25 cm poniżej gzymsu podokapowego przesłania wielkoformatowy baner reklamowy. Duże, prostokątne, świetlne reklamy umieszczone są nad środkowymi i skrajnymi od wsch. drzwiami do lokali usługowych. Mniejsze prostokątne tablice reklamowe umieszczone są po lewej stronie drzwi środkowych i prawej stronie drzwi wsch. Foliami z reklamami oklejone są okna witrynowe i drzwi (z wyjątkiem drzwi skrajnych od wsch.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu z blachy trapezowej w kolorze czerwonym. Przy okapie dachu zmocowane są ukośnie blaszane bariery przeciwśnieżne. W górnej części połaci dachowej widoczny jest wyłaz na dach. Jeden komin znajduje się na krawędzi połaci dachowej, nad zach. ścianą ogniową. Drugi, nieistniejący komin znajdował się w miejscu obecnego wyłazu dachowego. Rynna z PCV w kolorze brązowym. Rury spustowe z blachy stalowej ocynkowanej w naturalnym kolorze blachy, w dolnej części (poniżej gzymsu międzykondygnacyjnego) pomalowane na kolor jasnopopielaty. Farba złuszczona z dużymi ubytkami.

Ściany boczne

Ściana boczna wsch. (od strony wąskiej uliczki).
Ściana ceglana, w szczycie nieotynkowana, w poziomie I piętra obrzutka z prześwitującym wątkiem ceglanym, w poziomie piętra otynkowana na gładko w naturalnym kolorze tynku cementowo-wapiennego. Górne krawędzie szczytu obłożone są obróbką blacharską z blachy stalowej ocynkowanej. Elewacja dwuosiowa: w szczycie 2 okna, na I piętrze 1 okno w osi pn., poniżej w parterze pojedyncze, jednoskrzydłowe drzwi stalowe. Otwory okienne zakończone łukami odcinkowymi, okna wtórne z profili PCV. W szczycie dwie stalowe ankry, prawdopodobnie mocujące płatwie więźby dachowej. Po obu stronach okien okrągłe otwory wentylacji mechanicznej zamknięte żaluzjami. Poniżej, w pd. części elewacji 2 wsporniki z izolatorami przyłącza i sieci telekomunikacyjnej. W poziomie stropu nad piętrem 2 ankry: jedna spinająca frontową ścianę zewnętrzną, druga spinająca wewnętrzną ścianę podłużną. Obok okna na I piętrze klimatyzator na wsporniku stalowym z przewodem doprowadzonym od góry i zakończonym na wysokości górnej krawędzi otworu okiennego. W poziomie parteru w górnej części ściany otynkowanej na powierzchni ściany znajdują się przewody instalacyjne i natynkowa puszka. Przy pd. krawędzi elewacji znajduje się kwadratowa skrzynka instalacyjna w kolorze brązowym. W dolnej części ściany dwa otwory wentylacyjne z kratkami.
Ściana boczna zach.
Powyżej połaci dachowej sąsiedniej kamienicy nr 37 widoczna jest ceglana, nieotynkowana zach. ściana szczytowa. Górne krawędzie szczytu obłożone są obróbką blacharską z blachy stalowej ocynkowanej. Obróbką blacharską zakończona jest krawędź połaci dachowej budynku nr 37.

Analiza przekazów ikonograficznych

Pierwotną kompozycję elewacji ukazują fotografie z okresu międzywojennego i II wojny światowej. Elewacja z widocznym wątkiem ceglanym nieotynkowanej ściany w poziomie piętra. Jedyne otynkowane fragmenty ściany to szeroki, profilowany gzyms podokapowy, opaski otworów okiennych i drzwi balkonowych oraz pas pomiędzy balkonami poniżej podokienników. Elementy te utrzymane są w jasnym kolorze. Elewacja w partii parteru wraz z profilowanym gzymsem międzykondygnacyjnym otynkowana jest także jasnym tynkiem gładkim. W dolnej części elewacji widoczny jest niski, ciemniejszy cokół. Układ otworów okiennych i drzwiowych jak obecnie. Stolarka okienna i drzwiowa drewniana. Okna w poziomie piętra dwuskrzydłowe z dwuskrzydłowymi naświetlami, opaskami z kluczami i ceglanymi podokiennikami. Drzwi balkonowe dwuskrzydłowe, płycinowe z górną częścią oszkloną, dwukwaterowymi naświetlami i opaskami z kluczami. W części zach. parteru w 2 osi drzwi wejściowe do lokalu usługowego dwuskrzydłowe, płycinowe z górną częścią oszkloną i dwuskrzydłowym naświetlem. Po bokach okna witrynowe podzielone w pionie słupkiem na dwie połowy i w poziomie ślemieniem wydzielającym górne mniejsze kwatery, które dodatkowo są podzielone wąskimi słupkami na zewnętrzne kwatery kwadratowe i wąskie, wewnętrzne kwatery prostokątne. Drzwi i okna witrynowe obramowane są wąskimi opaskami, a okna zaopatrzone w wydatne, otynkowane podokienniki. W górnej części otworów obu okien oraz drzwi do lokalu umieszczone są kasety opuszczanych, stalowych żaluzji, na których umieszczone są szyldy reklamowe. W pasie nad otworami okiennymi i drzwiowymi na tynku umieszczony jest napis prawdopodobnie z nazwą lokalu. Dodatkowy prostokątny szyld reklamowy zamocowany jest do balustrady balkonu. W osi 4 (licząc od zach.) widoczny jest otwór głównych drzwi wejściowych do budynku obramowany szeroką opaską. Drzwi płycinowe, dwuskrzydłowe z górną częścią oszkloną i zapewne dwuskrzydłowym naświetlem. Od zewnątrz otwór zamykany był zewnętrznymi drzwiami zapewne o dwóch skrzydłach łamanych. W osi 5 parteru okno witrynowe z wąską opaską, lecz bez podokiennika, zamykane metalową żaluzją jak okna w 1 i 3 osi. W skrajnej 6 osi widoczne jest otwór drzwi wejściowych do lokalu z wąską opaską. Drzwi prawdopodobnie analogiczne do drzwi w osi 2, lecz bez zewnętrznej żaluzji. Na powojennej fotografii z 1966 r. widoczny jest niezmieniony układ elewacji w partii pietra i nieco zmieniony układ drzwi i okien w parterze. W części zach. w miejscu drzwi do lokalu widoczne jest okno z opaską i podokiennikiem jak w oknach sąsiednich. Otwory okienne od zewnątrz zamiast rolet zamykane były zapewne dwuczęściowymi składanymi, harmonijkowymi kratami. Drzwi do kamienicy i okno witrynowe w osi 5 jak na fotografiach z okresu 2 wojny światowej. Otwór drzwiowy w osi 6 jest zamurowany. Na zdjęciach z okresu wojny oraz na fotografii z 1966 r. widoczne jest pokrycie dachu dachówką zakładkową (zapewne ceramiczną) i dwa ceglane, nieotynkowane kominy – w połaci i ścianie szczytowej zach. - z odsadzką i stopniowaną czapą. Kompozycja elewacji została zmieniona prawdopodobnie w latach 90. XX w.

Stan zachowania substancji

Zachowana jest bryła, gzymsy, w kondygnacji piętra układ otworów, zapewne opaski okien i drzwi balkonowych (przysłonięte obecnie banerem reklamowym), ceglane podokienniki, balkony z balustradami, wsporniki balkonu wsch. W partii piętra otynkowano pas pomiędzy podokiennikiem, a gzymsem międzykondygnacyjnym. W parterze w części zach. przywrócono otwór drzwiowy do lokalu w osi 2, lecz o mniejszej wysokości. Okna witrynowe w osi 1 i 3 zamurowano od dołu i obniżono ich nadproża przez co zmieniły się proporcje otworów. Zwężono otwór drzwiowy w osi 4. Obniżono nadproże okna w osi 5. Wysokość tego okna została

dodatkowo zmniejszona optycznie poprzez zamontowanie w świetle otworu kasety zewnętrznej żaluzji. Stolarkę okienną i drzwiową zastąpiono nową z PCV. Zmieniono pokrycie dachowe na blachę trapezową, zlikwidowano komin w połaci, komin nad ścianą szczytową przebudowano pozbawiając go odsadzki i czapy oraz otynkowano.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować detal architektoniczny w formie gzymsów, opasek, podokienników na piętrze,
- zachować balkony z balustradami, wsporniki balkonu wsch.,
- zlikwidować wtórny tynk w części wsch. w partii piętra elewacji,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych, przywrócić niski cokół,
- zastosować tynk gładki, wprowadzić jasną kolorystykę w parterze i na detalu architektonicznym, zgodnie z przekazami ikonograficznymi i zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- ściany boczne otynkować, scalić kolorystycznie z parterem elewacji frontowej,
- rury spustowe pomalować w jednym kolorze (stalowym, szarym, lub brązowym),
- zlikwidować panele słoneczne (ewentualnie przenieść je na połać dachową),
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować wielkoformatowy baner reklamowy na piętrze,
- zlikwidować obecne reklamy i zaprojektować nowe, zgodnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne

- odtworzyć przedwojenny układ i wielkości otworów okiennych i drzwiowych w parterze wraz z opaskami i podokiennikami,
- odtworzyć stolarkę historyczną i żaluzje w oparciu o przekazy ikonograficzne i analogie,
- zastosować jako pokrycie dachu dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się użycie blachodachówki,
- odtworzyć formę historyczną komina nad ścianą szczytową wsch.

Rynek 39

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w północnej pierzei Rynku, po wsch. stronie wąskiej uliczki. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu duży, drewniany budynek o funkcji mieszkalnej. Jego właścicielem w tym czasie był Berl Zangen[43]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Prawdopodobnie pod koniec XIX w. wzniesiono mniejszy, drewniany budynek, widoczny na fotografii z ok. 1915 r. Istniała już wtedy wąska uliczka biegnąca wzdłuż jego zach. elewacji. Budynek murowany wzniesiono po wojnie, zapewne ok. 1920 r. W 1923 r. budynek należał do Schyfny Feier i mieścił sklep oraz mieszkanie[44]. Po II wojnie światowej był kilkakrotnie remontowany i przebudowany. Dach dwuspadowy został zmieniony na trzyspadowy. Przebudowana została także jego elewacja frontowa. Budynek służył celom handlowo-usługowym i mieszkalnym. Obecnie od strony rynku dwa lokale handlowe przystosowano zapewne do funkcji mieszkalnej. Funkcja mieszkalna zlokalizowana jest także w tylnej, pn. części budynku.

[43] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 9, a dom nr 6. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).
[44] AP Prz., zesp. 789, sygn. 376, s. 261, 264.

Fotografie archiwalne

Ok. 1915 r.

Początek lat 30. XX w.

Koniec lat 30. XX w.

Okres II wojny światowej

Lata 50. - 60. XX w.

Lata 70. lub 80. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem trzyspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja dwuosiowa, z dwiema witrynami różnej wielkości i wejściem do części mieszkalnej w elewacji zach. Elewacja pozbawiona jest wystroju architektonicznego. Zwieńczona jest prostym, wąskim gzymsem podokapowym.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryny współczesne połączone z drzwiami wejściowymi do lokalu, z profili aluminiowych w kolorze brązowym.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Elewacja otynkowana jest tynkiem „kornik" w kolorze jasnozielonym. W części zach. do poziomu ok. 1,3 m, pomiędzy witrynami oraz w części wsch. do górnej krawędzi witryn ściana obłożona jest wtórnie kwadratowymi płytkami ceramicznymi w kolorze jasnobeżowym i fakturze imitującej drobne cegiełki.

Inne elementy
Wejście do lokali po dwóch stopniach, wspólnych dla obu drzwi, obłożonych płytkami ceramicznymi. W pasie nad witrynami, w osi filarka pomiędzy drzwiami lampka i obudowa sygnału dźwiękowego systemu alarmowego. W połaci zach. dachu zamocowany jest maszt z izolatorami przyłącza telekomunikacyjnego.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Nad witryną wsch., pomiędzy nią a gzymsem podokapowym duży wyświetlacz reklamowy.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu z blachy fałdowej w kolorze ceglastym. Trzy kominy murowane, otynkowane, z odsadzkami i stopniowanymi czapami, osłoniętymi od góry blaszanymi daszkami znajdują się w połaci zach. Rynna i rura spustowa z blachy stalowej ocynkowanej w kolorze ciemnobrązowym.

Ściany boczne
Ściana boczna zach. (od strony wąskiej uliczki).
Elewacja trójosiowa, otynkowana jest tynkiem „kornik" w kolorze jasnozielonym. W dolnej części elewacji cokół obłożony jest wtórnie płytkami cementowymi imitującymi kamień w kolorze jasnobrązowym. Okładzina ta położona jest także w formie wąskiego paska przy pd. krawędzi elewacji, do wysokości okładziny płytkami elewacji pd. Elewacja zwieńczona jest prostym, wąskim gzymsem podokapowym.
Pośrodku elewacji znajdują się obok siebie dwoje drzwi – do zaplecza lokalu handlowego i do części mieszkalnej. Drzwi do lokalu połączone z oknem wykonane z profili PCV, zamykane są

żaluzją aluminiową z kasetą umieszczoną nad górną krawędzią drzwi. Drzwi do części mieszkalnej współczesne, drewniane, dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, z płycinami w formie pionowych deseczek. W pn. części elewacji znajduje się kwadratowa skrzynka instalacyjna. Mniejsza skrzynka instalacyjna znajduje się pomiędzy drzwiami. W górnej części elewacji, pomiędzy drzwiami, na dwóch wspornikach zamocowany jest drugi maszt przyłącza energetycznego NN.

Analiza przekazów ikonograficznych

Na fotografii z okresu I wojny światowej w miejscu obecnego budynku widoczny jest skromny, narożny, parterowy, drewniany dom o elewacji trójosiowej, z dwoma oknami i drzwiami w wsch. części elewacji frontowej. Kolejne fotografie – z okresu międzywojennego i II wojny światowej – ukazują obecny budynek, z trójosiową elewacją: drzwiami zlokalizowanymi w osi skrajnej (od zach.), wąskim oknem wystawowym oraz drzwiami wejściowymi dwuskrzydłowymi. Budynek miał wtedy dach dwuspadowy, kryty dachówką. Widoczne są także dwa kominy z odsadzkami i czapami – w kalenicy i przy ściance ogniowej budynku nr 40. Na powojennych zdjęciach widoczny jest przebudowany dom z nowym dachem trzyspadowym krytym blachą płaską i pojedynczym prostokątnym oknem w miejscu drzwi i witryny od strony zach. Dwie witryny z drzwiami oraz pokrycie dachu blachą fałdową wykonane zostały zapewne dopiero w końcu XX lub na pocz. XXI w.

Stan zachowania substancji

Budynek w okresie po 2 wojnie światowej został znacznie przekształcony. Częściowo zachowana bryła budynku, dach zmieniony (z dwuspadowego na niższy trójspadowy). Nie zachował się układ elewacji frontowej – wykonano nowe witryny z drzwiami do lokali.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych i elewacyjnych na elewacjach frontowej i bocznej,
- zastosować tynk gładki, kolorystykę elewacji frontowej i bocznej zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- odtworzyć profilowany gzyms wieńczący,
- zlikwidować obecny wyświetlacz reklamowy, ewentualne nowe reklamy zaprojektować zgodnie z zasadami załączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić układ elewacji widoczny na przekazach ikonograficznych,
- przywrócić historyczną formę dachu,
- zastosować jako pokrycie dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się zastosowanie blachodachówki,
- odtworzyć historyczną stolarkę w oparciu o przekazy ikonograficzne i analogie.

Rynek 40

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w części wsch. północnej pierzei Rynku. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu duży, drewniany budynek o funkcji mieszkalnej. Jego właścicielem w tym czasie był Dawid Rosenbluth[45]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Prawdopodobnie pod koniec XIX lub na pocz. XX w. wzniesiono murowany budynek, widoczny na fotografii z ok. 1915 r. W 1923 r. budynek należał do Leiba Mandla i mieścił sklep oraz mieszkanie[46]. Po II wojnie światowej był kilkakrotnie remontowany i przebudowany. Budynek pierwotnie służył celom handlowo-usługowym i mieszkalnym. Pod koniec XX lub na pocz. XXI w. elewacja frontowa została ocieplona, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, zmieniono pokrycie dachowe, wykonano nowe elementy zdobnicze. Obecnie od strony rynku znajduje się lokal usługowo-handlowy – „*Drew-Panel*”. Funkcja mieszkalną zlokalizowano w dobudowanej od tyłu, pn. części budynku.

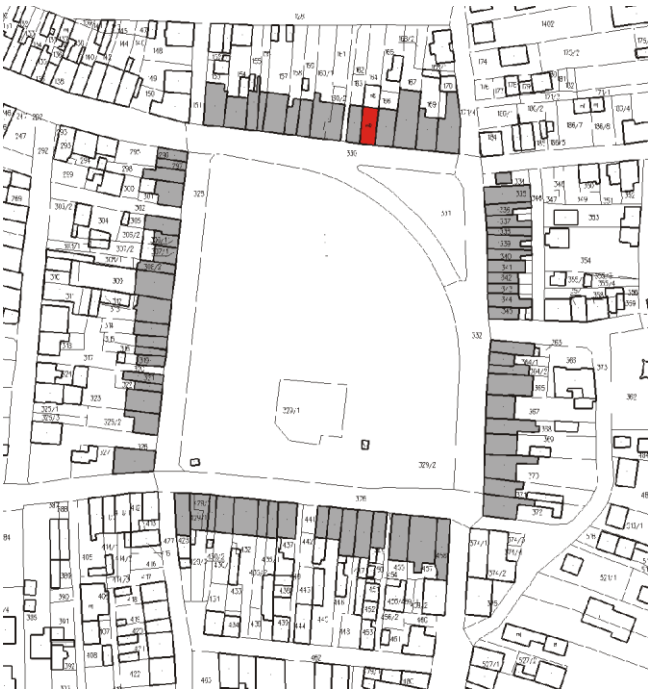

[45] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 6, a dom nr 5a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).
[46] AP Prz., zesp. 789, sygn. 376, s. 261, 264.

Fotografie archiwalne

Ok. 1915 r.

Początek lat 30. XX w.

Koniec lat 30. XX w.

Okres II wojny światowej

Lata 70. lub 80. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja dwuosiowa, z dwiema witrynami: od strony zach. witryna z drzwiami wejściowymi, od strony wsch. okno witrynowe. Elewacja pozbawiona jest wystroju architektonicznego, za wyjątkiem wtórnego, stopniowanego gzymsu. podokapowego.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryny współczesne z profili aluminiowych, powlekanych w kolorze brązowym. Witryna zach. złożona z dużego okna bez podziałów połączonego z oszklonymi drzwiami z podziałem na dwie kwatery w poziomie dolnego ramiaka okna i wąskim nadświetlem. Okno witrynowe od strony wsch. pozbawione podziałów.

Balkony

Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Elewacja jest ocieplona styropianem i otynkowana na gładko w kolorze białym. Niski cokół obłożony płytkami „cegiełkowymi” w kolorze ciemnobrązowym.

Inne elementy

Wejście do lokalu po dwóch stopniach obłożonych płytkami ceramicznymi w kolorze piaskowym. Czujnik ruchu powyżej rynny na wysokości ścianki ogniowej i kamera systemu alarmowego pod gzymsem pomiędzy drzwiami i oknem witrynowym. W wsch. skraju połaci dachu zamocowany jest maszt z izolatorami przyłącza telekomunikacyjnego.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Na połaci dachowej pośrodku elewacji duży wyświetlacz reklamowy. Wypukłe stylizowane, duże, czerwone litery z nazwą „*DREW-PANEL*" zamocowane do elewacji pomiędzy witrynami a gzymsem. Foliowe wyklejki z nazwami producentów okien i drzwi na szybach okna i drzwi witryny zach.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu z blachy trapezowej w kolorze szarobrązowym. Obróbki blacharskie komina, ścianki ogniowej i przy bocznej ścianie budynku nr 41 w kolorze jasno-brązowym. Komin murowany, otynkowany, z jednostopniową, nieotynkowaną czapą. Rynna, rura spustowa i obróbka okapowa z blachy w kolorze ciemnobrązowym.

Ściany boczne

Ściana szczytowa zach. powyżej połaci dachu domu nr 39 ceglana, nieotynkowana.

Analiza przekazów ikonograficznych

Pierwotną kompozycję elewacji ukazują fotografie z ok. 1915 r., okresu międzywojennego i z okresu II wojny światowej. Elewacja w tamtym czasie ujęta była po bokach boniami, trójosiowa, z podwójnymi drzwiami w osi zach. (od zewnątrz deskowo-szpungowymi) oraz dwoma oknami (dwuskrzydłowymi, z nadświetlem). Dach dwuspadowy kryty był dachówką.

Stan zachowania substancji

Zachowana bryła budynku. Elewacja frontowa w okresie po 2. wojnie światowej została znacznie przekształcona. Okna połączono w jedno okno witrynowe, zmniejszając jednocześnie ich wysokość. W miejscu drzwi wykonano witrynę z wejściem do sklepu. Okładzina cokołu wtórna. Pokrycie dachowe wtórne.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zlikwidować istniejący nośnik reklamowy z połaci dachowej, przy wymianie reklamy na elewacji dostosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania,
- ścianę boczną otynkować i scalić kolorystycznie z elewacją frontową.

Optymalne

- zalecane jest przywrócenie historycznego układu otworów okiennych i drzwi oraz odtworzenie boniowania po bokach elewacji,
- zalecane jest przywrócenie pokrycia dachu z dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym, dopuszcza się zastosowanie blachodachówki w kolorze ceglastym.

Rynek 41

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w części wsch. północnej pierzei Rynku. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu duży, drewniany budynek o funkcji mieszkalnej. Jego właścicielem w tym czasie był Dawid Rosenbluth[47]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Prawdopodobnie pod koniec XIX lub na pocz. XX w. wzniesiono parterowy, murowany budynek, widoczny na fotografii z ok. 1915 r. W 1923 r. budynek należał do Mozesa Kleina Weisela i miał funkcję mieszkalną[48]. W następnych latach budynek został nadbudowany o jedno piętro. Po II wojnie budynek nie był remontowany. Przebudowano jedynie sklep w parterze. Budynek od momentu swego powstania służy celom handlowo-usługowym i mieszkalnym. Obecnie od strony rynku znajdują się lokal usługowo-handlowy – *„KOMINKI Ciepły Dom”*. Funkcja mieszkalna zlokalizowana jest na piętrze budynku. Piętro w chwili obecnej sprawia wrażenie nieużytkowanego.

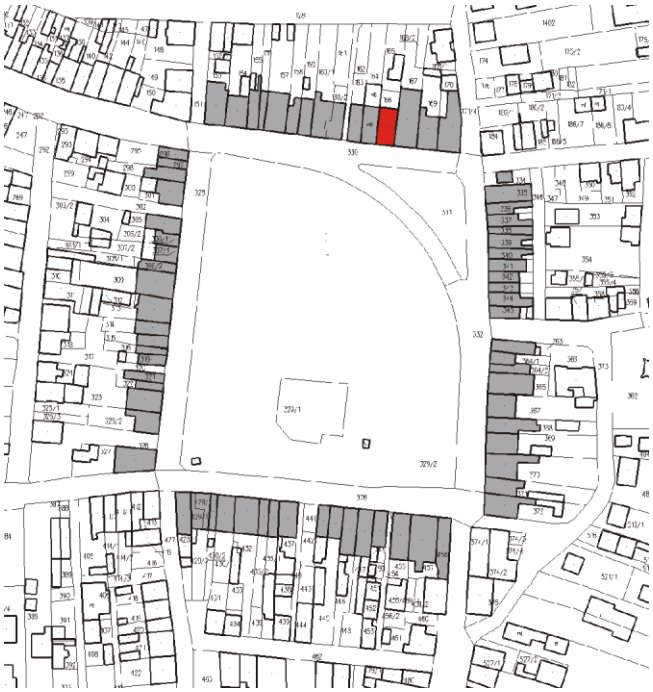

[47] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 6, a dom nr 5a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).
[48] AP Prz., zesp. 789, sygn. 376, s. 261, 264.

Fotografie archiwalne

Ok. 1915 r.

Początek lat 30. XX w.

Koniec lat 30. XX w.

Okres II wojny światowej

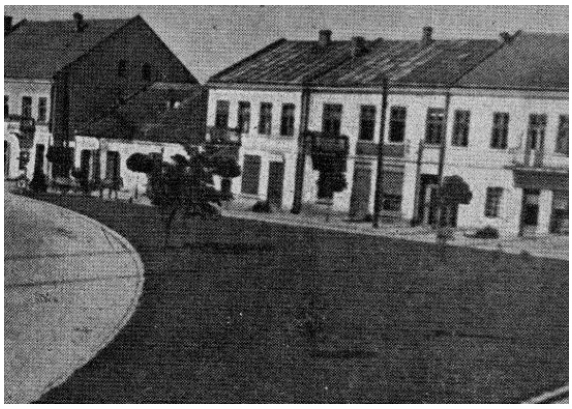

Okres II wojny światowej

Lata 70. lub 80. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja w parterze trzyosiowa, z bramą przejazdową do sieni w osi zach., oknem witrynowym w osi środkowej i drzwiami do lokalu w osi wsch. W parterze niski cokół, w poziomie stropu nad parterem płaski gzyms międzykondygnacyjny, nad bramą balkon. Piętro czteroosiowe, w osi zach. drzwi balkonowe, w osiach pozostałych okna z podokiennikami. Elewacja zwieńczona jest profilowanym gzymsem podokapowym, obecnie w większości zatynkowanym na gładko zaprawą.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryna i oszklone drzwi do lokalu współczesne z profili PCV w kolorze brązowym. Na piętrze stolarka okienna i drzwiowa oryginalna, drewniana. Drzwi balkonowe ościeżnicowe, dwuskrzydłowe, płycinowe, w górnej części oszklone, z dwuskrzydłowym naświetlem.

Balkony

Balkon o konstrukcji płytowej, z ozdobną balustradą.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Na piętrze i nad bramą zniszczony tynk wapienny pierwotnie w kolorze żółto-szarym. Ściany sklepu na parterze – nowy, gładki tynk żółto-piaskowy.

Inne elementy

Do komina zamocowana antena telekomunikacyjna. Przewody położone luźno na połaci dachowej i poprowadzone po elewacji, jeden z nich do puszki umieszczonej powyżej gzymsu międzykondygnacyjnego. Poniżej gzymsu podokapowego wspornik z izolatorami sieci telekomunikacyjnej.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Dwa duże szyldy reklamowe wypełniające szczelnie przestrzeń pomiędzy górną częścią otworów witryny i drzwi do lokalu (przesłaniają część tych otworów), a gzymsem międzykondygnacyjnym. Dwa pionowe szyldy po obu stronach okna witrynowego.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu z blachy trapezowej w kolorze ciemnobrązowym. Blachą kształtową w tym samym kolorze obłożony jest komin w kalenicy wraz z czapą oraz płaską blachą obróbki ścianek ogniowych. Rynna i rura spustowa z blachy w kolorze ciemnobrązowym.

Ściany boczne

Ściana szczytowa zach. powyżej połaci dachu domu nr 40 ceglana, nieotynkowana.

Analiza przekazów ikonograficznych

Najstarsza znana fotografia z ok. 1915 r. ukazuje dom parterowy, murowany, z bramą wjazdową od zach. wejściem do domu od wsch. oraz oknem wystawowym pomiędzy nimi. Na fotografiach z okresu międzywojennego i okresu II wojny światowej widoczny jest już budynek nadbudowany o piętro, z dachem krytym blachą płaską i obecnym układem elewacji frontowej. Elewacja w jasnym kolorze. W bramie widoczne są dwuskrzydłowe wrota, z furtką w skrzydle wsch. Okno w osi środkowej drewniane, dwuskrzydłowe, z nadświetlem. W osi wsch. w głębi otworu drzwi dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, z prześwitem i z nadświetlem. Okno i drzwi od zewnątrz zamykane były stalowymi roletami rozwijanymi z kaset umieszczonych w nadprożach. Na kasecie drzwi zamocowany jest szyld reklamowy. Na piętrze balkon z drzwiami oraz okna, które są zachowane do dzisiaj.

Stan zachowania substancji

Zachowana bryła budynku, forma dachu, układ otworów okiennych i drzwiowych z otworem bramy do sieni przejazdowej. Stolarka okienna i drzwiowa z podokiennikami i balkon z balustradą na piętrze zachowane. Stolarka okienna i drzwiowa w parterze wtórne. Pokrycie dachowe wtórne, komin obłożony blachą.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować historyczną stolarkę okienną i drzwiową oraz balkon z balustradą na piętrze, w przypadku konieczności wymiany stolarki odtworzyć jej formę,
- elewacje frontową i boczną otynkować, zastosować tynk gładki,

- wprowadzić jednolitą kolorystykę na elewacji frontowej i bocznej, zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- odtworzyć gzyms podokapowy i zachować gzyms międzykondygnacyjny,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować obecne reklamy, zaprojektować nowe zgodnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne

- odtworzyć stolarkę historyczną w parterze, łącznie z żaluzjami, w oparciu o przekazy ikonograficzne i analogie,
- przywrócić pokrycie dachu z blachy płaskiej.

Rynek 42

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wsch. krańcu północnej pierzei Rynku. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu drewniany budynek o funkcji mieszkalnej. Jego właścicielem w tym czasie był Simeon Rosenbaum[49]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Prawdopodobnie pod koniec XIX lub na pocz. XX w. wzniesiono parterowy, murowany budynek, widoczny na fotografii z ok. 1915 r. W 1923 r. budynek ten należał do nieznanego z imienia Wagschala i mieścił sklep, trafikę oraz mieszkanie[50]. W następnych latach został podzielony na dwie części, dawną bramę zastąpiono dwoma drzwiami prowadzącymi do każdej z części. Całość nadbudowano o jedno piętro. Obecna kamienica nr 42 stanowi część od strony zach. Podczas II wojny światowej, a prawdopodobnie także w okresie międzywojennym i po wojnie, w parterze budynku mieściła się restauracja. Piętro pełniło i pełni nadal funkcję mieszkalną. Pod koniec XX lub na pocz. XXI w. elewacja frontowa została ocieplona, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, zmieniono pokrycie dachowe, wykonano nowe elementy zdobnicze. Obecnie od strony rynku znajduje się sklep z artykułami fryzjersko-kosmetycznymi „*AMA*”.

[49] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 5, a dom nr 4. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).
[50] AP Prz., zesp. 789, sygn. 376, s. 261, 264.

Fotografie archiwalne

Ok. 1915 r.

Początek lat 30. XX w.

Koniec lat 30. XX w.

Okres II wojny światowej

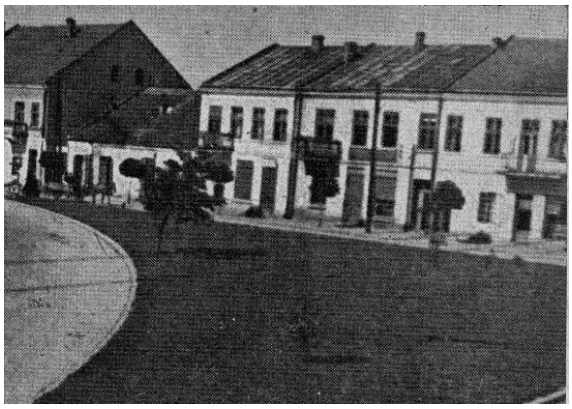

Okres II wojny światowej

Lata 50. lub 60. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja czteroosiowa, w parterze z 2 oknami witrynowymi w osiach 1 i 3 (licząc od zach.), drzwiami do sklepu w osi 2 i drzwiami wejściowymi do kamienicy w osi 4 (wsch.). Na piętrze w osi wsch. balkon z drzwiami, w pozostałych osiach okna. Otwory drzwi balkonowych i okienne z wtórnymi opaskami z kluczami, pod oknami wtórne podokienniki. W poziomie stropu nad parterem wtórnie wykonany gzyms międzykondygnacyjny, kamienicę wieńczy częściowo zachowany gzyms podokapowy.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryna i oszklone drzwi do lokalu współczesne z profili PCV w kolorze brązowym. Drzwi wejściowe do kamienicy z płyty MDF z imitacją płycin, z nadświetlem. Na piętrze drzwi balkonowe dwuskrzydłowe oszklone, z jednoskrzydłowym nadświetlem, okna dwuskrzydłowe z jednoskrzydłowymi nadświetlami z profili PCV w kolorze brązowym. Drzwi, okna i nadświetla z podziałami nawiązującymi do podziałów historycznych.

Balkony
Balkon o konstrukcji płytowej, z ozdobną balustradą.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Elewacja ocieplona prawdopodobnie styropianem i otynkowana na gładko w kolorze jasnobeżowym. Detale wystroju architektonicznego wtórne, z profili styropianowych otynkowane na gładko w kolorze białym.

Inne elementy
Poniżej gzymsu podokapowego w wsch. części elewacji wspornik z izolatorami sieci i przyłącza energetycznego NN. Na balkonie ustawione niskie klimatyzatory. Po lewej stronie balkonu, pod gzymsem lampka sygnalizacji alarmowej, nad drzwiami wejściowymi wsch. numer budynku, po lewej stronie tych drzwi biała skrzynka instalacyjna, przy chodniku otwór wentylacyjny z srebrną kratką. W połaci dachu wyłaz i zakończenie pionu kanalizacyjnego.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Szyld reklamowy wypełniający szczelnie przestrzeń pomiędzy górną częścią otworów witryny wsch. i drzwi do lokalu, a gzymsem międzykondygnacyjnym o szerokości łącznej obu otworów i słupka pomiędzy nimi.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu z blachy trapezowej w kolorze stalowym. Blachą kształtową w tym samym kolorze obłożone są oba kominy znajdujące się przy ściankach ogniowych. Rynna i dwie rury spustowe z blachy w kolorze ciemnostalowym.

Ściany boczne
Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych

Na fotografii z okresu I wojny światowej widoczny jest jeszcze duży, parterowy budynek, siedmioosiowy, z szeroką, przejazdową bramą w osi 4 (środkowej), drzwiami wejściowymi w osiach 2 i 6 oraz z prostokątnymi oknami w osiach 1, 3, 5 i 7. Budynek posiadał wysoki, dwuspadowy dach o pokryciu z dachówki ceramicznej lub z gontu. Na fotografiach z okresu międzywojennego i II wojny światowej widoczny jest już budynek nadbudowany o piętro, z dachem krytym blachą płaską, trzema kominami z odsadzkami i czapami. Elewacja jest w jasnym kolorze. W jej dolnej części widoczny jest niski cokół, w poziomie stropu nad parterem wąski, profilowany gzyms miedzykondygnacyjny, a w zwieńczeniu szeroki profilowany gzyms podokapowy. W parterze w pierwszej osi od zach. prostokątne dwuskrzydłowe okno z nadświetlem i płaskim podokiennikiem, w drugiej osi drzwi do lokalu (dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, z prześwitem i nadświetlem), w trzeciej osi okno wystawowe (węższe niż obecnie, z podokiennikiem przylegającym do cokołu i podziałem na małe kwatery), w czwartej osi drzwi wejściowe do kamienicy (dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe z nadświetlem). Okno wystawowe i drzwi do lokalu od zewnątrz zamykane były stalowymi roletami rozwijanymi z kaset umieszczonych w nadprożach. Na piętrze w osi wsch. balkon z balustradą i drzwiami dwuskrzydłowymi, ramowo-płycinowymi, z prześwitem i z nadświetlem oraz trzy okna z podokiennikami (dwuskrzydłowe, z nadświetlami). Okna i drzwi nie były obramowane opaskami.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła budynku, balkon z balustradą oraz rozmieszczenie otworów okiennych i drzwiowych na piętrze. Cokół, gzyms międzykondygnacyjny i oryginalne podokienniki niezachowane, gzyms podokapowy zachowany częściowo (częściowo zasłonięty ociepleniem). W parterze okno i witryna znacznie poszerzone, nadproża okien i drzwi do lokalu obniżone. Stolarka okienna i drzwiowa niezachowane zastąpiona nową z PCV (na piętrze z podziałem nawiązującym do stolarki oryginalnej). Pokrycie dachu zmienione, komin w kalenicy niezachowany, pozostałe kominy obłożone blachą.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku
- zachować balkon z balustradą,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej kolorystyki elewacji,
- zlikwidować wspornik z izolatorami sieci i przyłącza energetycznego.

Optymalne

- odtworzyć kompozycje elewacji w parterze zgodnie z przekazami ikonograficznymi,
- odtworzyć detal architektoniczny w postaci gzymsów,
- odtworzyć stolarkę okienną i drzwiową zgodnie z przekazami ikonograficznymi i analogiami,
- przywrócić pokrycie dachu z blachy płaskiej w kolorze szarym,
- docelowo przy remoncie elewacji zlikwidować współczesne, ahistoryczne obramienia na piętrze.

Rynek 43

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany w wsch. krańcu północnej pierzei Rynku. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu drewniany budynek o funkcji mieszkalnej. Jego właścicielem w tym czasie był Flaum Pinkas[51]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Prawdopodobnie pod koniec XIX lub na pocz. XX w. wzniesiono parterowy, murowany budynek, widoczny na fotografii z ok. 1915 r. W 1923 r. budynek ten należał do nieznanego z imienia Wagschala i mieścił sklep, trafikę oraz mieszkanie[52]. W następnych latach został podzielony na dwie części, dawną bramę zastąpiono dwoma drzwiami prowadzącymi do każdej z części. Całość nadbudowano o jedno piętro. Obecna kamienica nr 43 stanowi część od strony wsch. Podczas II wojny światowej, a prawdopodobnie także w okresie międzywojennym, w parterze budynku mieścił się skład papieru i sklep z przyborami szkolnymi i kancelaryjnymi. Piętro pełniło i pełni nadal funkcję mieszkalną. Pod koniec XX lub na pocz. XXI w. elewacja frontowa została ocieplona, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, wykonano nowe elementy zdobnicze. Obecnie od strony rynku, we wsch. części parteru znajduje się piekarnia i cukiernia. Lokal od strony zach. obecnie nie jest wykorzystywany.

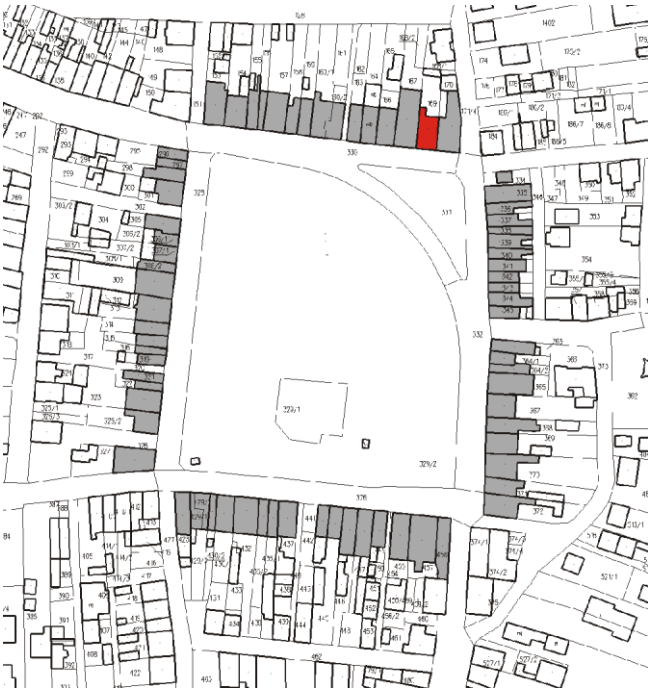

[51] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 4, a dom nr 3b. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).
[52] AP Prz., zesp. 789, sygn. 376, s. 261, 264.

Fotografie archiwalne

Ok. 1915 r.

Początek lat 30. XX w.

Koniec lat 30. XX w.

Okres II wojny światowej

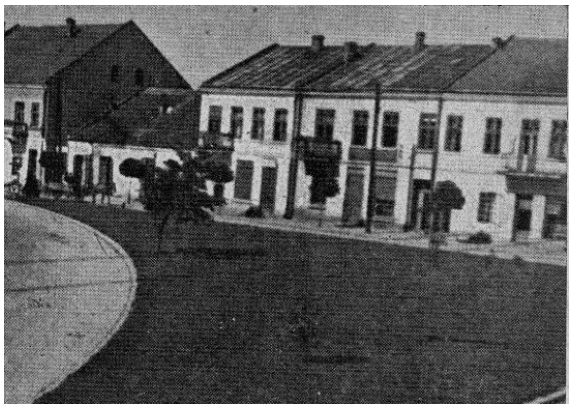

Okres II wojny światowej

Lata 50. lub 60. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja w parterze trzyosiowa z drzwiami wejściowymi do kamienicy w osi 1 (zach.) i 2 witrynami z drzwiami do lokali w osiach 2 i 3. Piętro czteroosiowe z balkonem obejmującym osie 3 i 4 (licząc od strony zach.), drzwiami balkonowymi w osi 3 oraz oknami w pozostałych osiach. Otwory drzwi balkonowych i okienne z wtórnymi opaskami i podokiennikami. Kamienicę wieńczy częściowo zachowany profilowany gzyms podokapowy.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryny z oszklonymi drzwiami do lokali, okna i drzwi balkonowe współczesne z profili PCV w kolorze białym. Drzwi wejściowe do kamienicy drewniane, dwuskrzydłowe, płycinowe, z nadświetlem, w kolorze ciemnobrązowym. Na piętrze drzwi balkonowe dwuskrzydłowe oszklone, z jednoskrzydłowym nadświetlem, okna dwuskrzydłowe z jednoskrzydłowymi nadświetlami. Drzwi, okna i nadświetla z podziałami nawiązującymi do podziałów historycznych.

Balkony

Balkon o konstrukcji płytowej, z ozdobną balustradą.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Elewacja ocieplona prawdopodobnie styropianem i otynkowana na gładko w kolorze popielatym w parterze i w kolorze różu weneckiego na piętrze. Opaski okienne i drzwiowe wtórne, z profili styropianowych, otynkowane na gładko w kolorze ściany.

Inne elementy

Poniżej gzymsu podokapowego w zach. części elewacji wspornik z izolatorami sieci i przyłącza energetycznego NN. Obok okna piętra w osi 2 zamocowana jest antena satelitarna. Poniżej balkonu w wsch. skraju elewacji zmocowany jest klimatyzator. Pomiędzy drzwiami wejściowymi do kamienicy i witryną zach. znajduje się kwadratowa, brązowa skrzynka instalacyjna z doprowadzonym od góry po elewacji przewodem w otulinie z rurki w kolorze białym. Po wierzchu elewacji doprowadzony jest także przewód do świetlnego szyldu reklamowego. Na drzwiach wejściowych do kamienicy zmocowana jest metalowa skrzynka na listy i numer budynku.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Pod balkonem prostokątny świetlny szyld reklamowy w kolorze żółtym, o szerokości balkonu. Nadświetla drzwi i witryny wsch. olejone folią z reklamą także w kolorze żółtym.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu z blachy płaskiej w kolorze ceglastym. Nad okapem w dwóch rzędach zamocowane są liczne, niewielkie prostokątne łapacze śniegu. Obróbką blaszaną w tym samym kolorze obłożone są obie ścianki ogniowe. W kalenicy i przy wsch. ściance ogniowej 2 kominy ceglane z odsadzkami i stopniowanymi czapami. Komin przy ściance ogniowej jest otynkowany w naturalnym kolorze tynku. Widoczny jest także kolejny, otynkowany komin przy wsch. ściance połaci pn. dachu. Rynna i dwie rury spustowe z blachy w kolorze brązowym.

Ściany boczne

Niewielkie fragmenty ścianek ogniowych widoczne powyżej pokrycia dachowego sąsiednich budynków, obłożone obróbkami blacharskimi.

Analiza przekazów ikonograficznych

Na fotografii z okresu I wojny światowej widoczny jest jeszcze duży, parterowy budynek, siedmioosiowy, z szeroką, przejazdową bramą w osi 4 (środkowej), drzwiami wejściowymi w osiach 2 i 6 oraz z prostokątnymi oknami w osiach 1, 3, 5 i 7. Budynek posiadał wysoki, dwuspadowy dach o pokryciu z dachówki ceramicznej lub z gontu. Na fotografiach z okresu 2 wojny światowej widoczny jest już budynek piętrowy z dachem krytym blachą płaską, i kominami. Elewacja w jasnym kolorze. W poziomie stropu nad parterem wąski, profilowany gzyms międzykondygnacyjny, elewacja zwieńczona jest szerokim profilowanym gzymsem podokapowym. W parterze w osi 1 (zach.) dwuskrzydłowe, płycinowe drzwi do kamienicy z nadświetlem. W osi 2 prostokątne dwuskrzydłowe okno z jednoskrzydłowym naświetlem, bez podokiennika. W osi 3 drzwi do lokalu dwuskrzydłowe, płycinowe, w górnej części oszklone, z dwuskrzydłowym naświetlem i zewnętrznymi drzwiami dwuskrzydłowymi, deskowymi, z namalowanymi od wewnątrz skośnymi jasnymi (żółtymi ?) pasami. W osi 4 duże okno witrynowe z podziałem na małe kwatery. Okno witrynowe od zewnątrz zamykane było stalową roletą rozwijaną z kasety umieszczonej w nadprożu. Nad drzwiami do lokalu umieszczony był prostokątny, biały szyld składu papieru z czarnymi napisami. Na piętrze balkon z balustradą i drzwiami dwuskrzydłowymi, płycinowymi z górną częścią oszkloną i dwuskrzydłowym naświetlem oraz 3 okna z podokiennikami, dwuskrzydłowe, z dwuskrzydłowymi naświetlami. Okna i drzwi nie były obramowane opaskami.

Stan zachowania substancji

Zachowały się bryła budynku, kompozycja elewacji na piętrze, forma i pokrycie dachu, kominy, balkon z balustradą. Gzyms międzykondygnacyjny i oryginalne podokienniki niezachowane, gzyms podokapowy zachowany częściowo (częściowo zasłonięty ociepleniem). W parterze prawdopodobnie zachowane lub odtworzone są drzwi wejściowe do kamienicy z nadświetlem. Okno w drugiej osi zostało znacznie poszerzone i zamienione w witrynę z drzwiami. Otwór drzwiowy do lokalu został połączony z otworem witryny, częściowo zamurowanym od dołu. Stolarka okienna i drzwiowa (z wyjątkiem drzwi głównych) współczesna, z PCV (na piętrze z podziałem nawiązującym do stolarki oryginalnej).

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę, formę i pokrycie dachu, kominy oraz balkon z balustradą na piętrze,
- zlikwidować tynk mozaikowy w parterze,
- zastosować tynk gładki, kolorystycznie parter scalić z górną kondygnacją,
- odtworzyć gzyms międzykondygnacyjny,
- klimatyzator przenieść na tylną elewację lub ustawić na balkonie,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne, przewód w otulinie z rurki scalić kolorystycznie z elewacją,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na bocznych ściankach płyty balkonowej, otynkować lub zabezpieczyć obróbką blacharską,

- zlikwidować istniejące reklamy, zaprojektować nowe z godnie z zasadami dołączonymi do niniejszego opracowania.

Optymalne

- podczas remontu elewacji zlikwidować opaski i odtworzyć podokienniki,
- przeprojektować witryny,
- ujednolicić kolorystykę elewacji z zastosowaniem jasnego koloru.

Matejki 1A

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wsch. krańcu północnej pierzei Rynku, w narożniku Rynku i ulicy Matejki. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na mapie katastralnej z 1853 r. widoczny jest w tym miejscu drewniany budynek o funkcji mieszkalnej. Jego właścicielem w tym czasie był Chaim Brand[53]. W 1882 r. północną pierzeję Rynku strawił pożar. Prawdopodobnie pod koniec XIX lub na pocz. XX w. wzniesiono parterowy, murowany budynek, widoczny na fotografii z ok. 1915 r. W 1923 r. budynek należał do Naftalego Berglassa i mieścił zakład wyrobu wódek słodzonych i likierów[54]. Pod koniec lat 30-tych XX w. budynek został nadbudowany w stylu modernistycznym o dwa piętra. Podczas II wojny światowej, a prawdopodobnie także w okresie międzywojennym, w parterze budynku mieścił się m.in. sklep obuwniczy „*Bata*". Piętro prawdopodobnie pełniło i pełni nadal funkcję mieszkalną. W końcowym okresie wojny dobudowano 1-piętrowe skrzydło pn. Pod koniec XX lub na pocz. XXI w. elewacja została ocieplona, wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, wykonano nowe witryny i elementy zdobnicze. Obecnie od strony rynku, w parterze znajdują się *Delikatesy Mięsne*.

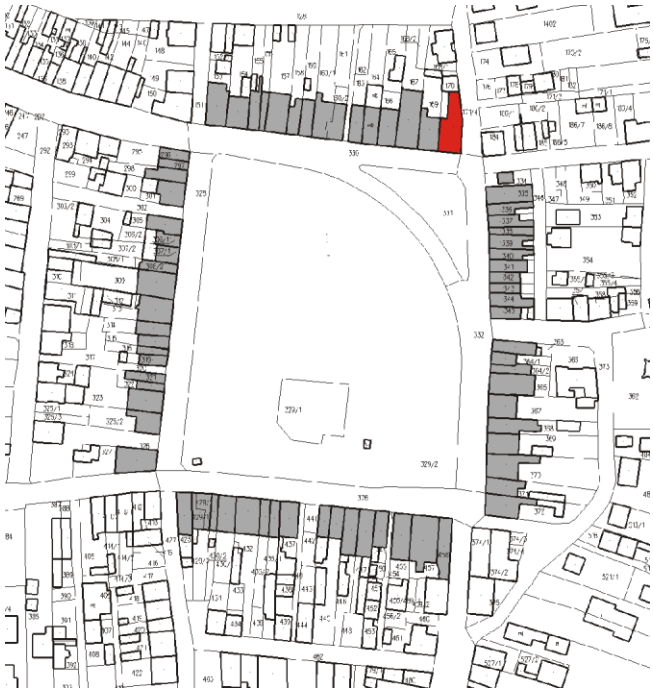

[53] W 1853 r. działka budowlana posiadała numer 3, a dom nr 3a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 2; AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 37v).
[54] AP Prz., zesp. 789, sygn. 376, s. 260, 261, 264.

Fotografie archiwalne

Ok. 1915 r.

Początek lat 30. XX w.

Początkowy okres II wojny światowej

Początkowy okres II wojny światowej

Końcowy okres II wojny światowej

Lata 50. lub 60. XX w.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek trzykondygnacyjny wzniesiony na rzucie litery „L", murowany, z 3 kondygnacją o mniejszym obrysie, prostokątną, nad skrzydłem od strony Rynku. Nad niższą częścią daszki dwu- i jednospadowe, nad wyższą dach 3-spadowy. Skrzydło od strony ul. Matejki, 2-kondygnacyjne, nieznacznie załamane, kryte dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja od strony Rynku trzyosiowa z parterem obłożonym wtórnie okładziną z płytek ceramicznych „cegiełkowych" w układzie poziomym, z szerokimi, dwuskrzydłowymi drzwiami wejściowymi do sklepu w osi środkowej i 2 witrynami w osiach bocznych. Piętro otynkowane z balkonem i dwuskrzydłowym oknem w osi środkowej oraz 2 dwuskrzydłowe okna w osiach bocznych. Otwory drzwi balkonowych i okienne z wtórnymi obramieniami bocznych krawędzi okładziną z płytek ceramicznych „cegiełkowych".

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Witryny z profili aluminiowych w kolorze ciemnobrązowym, okna i drzwi z profili PCV w tym samym kolorze. Witryny podzielone są ślemieniami na dwie części – dolne duże i górne mniejsze, prostokątne. Dolna część witryny wsch. dodatkowo podzielona słupkiem. Drzwi wejściowe do sklepu umieszczone w podcieniu, oszklone, jednoskrzydłowe, z bocznym oknem stałym o wysokości drzwi i prostokątnym nadświetlem. Na piętrze drzwi balkonowe jednoskrzydłowe oszklone, zespolone z oknem dwuskrzydłowym. Okna dwuskrzydłowe. Drzwi i okna z cienkimi pozornymi wewnątrzszybowymi ramiakami dzielące optycznie każde ze skrzydeł na 6 kwater. Na 2 piętrze dwa prostokątne, szerokie i niskie, dwuskrzydłowe okna.

Balkony
Balkon o konstrukcji płytowej, z wtórną balustradą metalową.

Tynki, Okładziny, Kolorystyka
Elewacja ocieplona prawdopodobnie styropianem i otynkowana w górnej części tynkiem strukturalnym w kolorze jasnożółtym. W parterze oraz obok otworów na piętrze i w ich szpaletach okładzina z płytek ceramicznych „cegiełkowych" w kolorze brązowym.

Inne elementy
Po prawej stronie reklamy świetlnej poniżej balkonu obudowa sygnału świetlnego instalacji alarmowej. Przed drzwiami wejściowymi w świetle muru jeden stopień obłożony płytkami ceramicznymi w kolorze brązowym.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Pod balkonem prostokątny świetlny szyld reklamowy w kolorze białym, o szerokości balkonu. Naświetla drzwi i witryn oraz boczna kwatera witryny wsch. oklejone folią z reklamami. Na pozostałych szybach umieszczone są mniejsze naklejki reklamowe.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu z blachy płaskiej w kolorze ceglastym. W miejscu zbiegu kalenicy głównej i kalenic skośnych 1 komin ceglany, otynkowany w kolorze naturalnym, z czapą betonową. Lewy przewód kominowy osłonięty jest okrągłym metalowym daszkiem. Rynny i rura spustowa główna oraz rura spustowa z dachu nadbudowy z blachy w kolorze brązowym.

Ściany boczne

Ściana boczna od strony ul. Matejki podzielona załamaniem na dwie części: pd. stanowiące boczną ścianę skrzydła głównego i pn. ściana skrzydła pn. W części pd. nadbudowa oddzielona wąskim daszkiem od głównego korpusu budynku. Wzdłuż całej elewacji okładzina z płytek ceramicznych „cegiełkowych" w kolorze brązowym tworząca wysoki cokół. Okładzina ta znajduje się także wzdłuż krawędzi pd. elewacji (na wysokości okładziny parteru w elewacji rynkowej) oraz wzdłuż bocznych krawędzi i szpalet otworów okien i drzwi, za wyjątkiem otworów w nadbudowie (w kondygnacji 3). Powyżej parteru elewacje otynkowane są jak w elewacji rynkowej. Rynna i rury spustowe z blachy w kolorze brązowym.
Część pd. trzyosiowa z jednoskrzydłowymi drzwiami z płyty MDF z półkolistym oszkleniem w części górnej, osłoniętymi jednospadowym daszkiem z blachodachówki. Nad drzwiami dwa duże okna doświetlające schody w obrębie 1 i 2 kondygnacji i jedno niewielkie okienko w nadbudowie. W osi pd. dwuskrzydłowe okna w poziomie piętra i w nadbudowie. W poziomie parteru zmocowane są 2 klimatyzatory. W osi pn. dwuskrzydłowe okna w poziomie parteru i piętra. W nadbudowie portfenetr. Po pd. stronie drzwi 3 duże skrzynki instalacyjne w kolorze białym. W cokole przy chodniku, po prawej stronie drzwi dwa okienka piwniczne. Po pn. stronie drzwi i okien w osi środkowej znajduje się rura spustowa. Po prawej stronie rury znajduje się skrzynka instalacyjna zamykana drzwiczkami z PCV w kolorze brązowym.
Część pn. trzyosiowa. W osi skrajnej (pn.) drzwi i daszek analogiczne jak w części pd. W poziomie piętra wąskie prostokątne okienko. Po lewej stronie drzwi skrzynka analogiczna do skrzynki w części pd. Po prawej stronie drzwi skrzynka na listy, nad nią latarenka. Obok, na skraju elewacji druga rura spustowa. W pozostałych osiach w obu kondygnacjach okna jak w części pd. Okna w osi pn. części pd. i okna we wszystkich trzech osiach części pn. osłaniane są od zewnątrz metalowymi roletami rozwijanymi z kaset umieszczonych w nadprożach. W cokole w osi skrajnej, pd., przy chodniku, jedno okienko piwniczne.
Przedłużeniem elewacji części pn. w kierunku pn. jest elewacja parterowego podwójnego garażu. W elewacji znajdują się dwie bramy garażowe z blachy trapezowej w kolorze brązowym. Brama od strony pn. w głębokim podcieniu. Elewacja garażu do poziomu stropu obłożona jest płytami jak w pozostałych częściach elewacji. Nad garażem znajduje się taras osłonięty od strony ulicy wysokim murem otynkowanym jak górna część elewacji. Z poziomu tarasu, p[o prawej stronie bramy pd., wyprowadzona jest rura spustowa z blach w kolorze brązowym. Pn. część ściany tarasu jest podwyższona. W części tej zlokalizowane jest prostokątne, pionowe okno z luksferów. Po przeciwnej stronie ściany, na styku z elewacją skrzydła pn. znajduje się boczna ścianka łukowego zadaszenia, w dolnej części wypełniona drewnianym trejażem, w części górnej z płyty poliwęglanowej.

Analiza przekazów ikonograficznych

Na fotografii z okresu 1 wojny światowej widoczny jest jeszcze budynek parterowy, z elewacją frontową czteroosiową, z drzwiami w osiach skrajnych i prostokątnymi oknami w osiach środkowych. Budynek posiadał wysoki, dwuspadowy dach o pokryciu z dachówki ceramicznej lub z gontu, w połaci pd. z kominem ceglanym z odsadzką i czapą. Elewacja szczytowa (wsch.) o

układzie ramowym, z dwoma drzwiami (lub oknami) w parterze i dwoma prostokątnymi oknami w szczycie. Na fotografii z ok. 1930 r. widoczny jest jeszcze budynek parterowy. Na fotografii nieco późniejszej oraz na fotografiach z początkowego okresu 2 wojny światowej widoczny jest już obecny budynek. Budynek w tym czasie nie miał jeszcze skrzydła pn. Elewacje pd. i wsch. była otynkowana w jasnym kolorze, za wyjątkiem elewacji frontowej w partii parteru, która obłożona była typową dla budynków modernistycznych okładziną z wąskich płytek ceramicznych w układzie pionowym. W poziomie parteru w osi zach. i środkowej znajdowały się duże witryny z oszklonymi drzwiami do lokali handlowych. W osi wsch. duże okno witrynowe. W górnej części okien witrynowych zamocowane były szyldy reklamowe. Na piętrze w osi środkowej znajdował się balkon z pełną balustradą z prześwitami pomiędzy wypełnianiem, a płytą balkonu oraz pomiędzy wypełnieniem i poręczą. Drzwi balkonowe jednoskrzydłowe, z górną częścią oszkloną, zespolone z oknem dwuskrzydłowym. W osi zach. trójdzielne okno „weneckie", w osi wsch. okno dwuskrzydłowe. W nadbudowie dwa podłużne, trzykwaterowe okna. Pokrycie dachów z blachy płaskiej. W połaci pd. dachu nadbudowy widoczne są trzy otynkowane kominy z czapami betonowymi. Kolejne dwa kominy znajdowały się w połaci pn. Układ okien i drzwi elewacji wsch. analogiczny do obecnego. Nad drzwiami płaski daszek żelbetowy. Okna dwu- i trójdzielne jak w elewacji frontowej. Okładzina cokołu jak w elewacji frontowej. Okładzina ta wyprowadzona była także wąskimi pasami wzdłuż bocznych krawędzi drzwi. Na fotografii wykonanej z wieży kościelnej pod koniec wojny widoczne jest już 1-piętrowe skrzydło pn. z nieotynkowaną elewacją.

Stan zachowania substancji

Zachowane są: bryła budynku, forma i pokrycie dachu, balkon oraz rozmieszczenie otworów okiennych i drzwiowych z wyjątkiem partii parteru elewacji frontowej. Witryny w tej części zostały przekształcone. Stolarka okienna i drzwiowa wtórne, z PCV (na piętrze elewacji pd. i w elewacji wsch. z podziałami nawiązującymi do stolarki oryginalnej lecz z dodatkowymi międzyszybowymi pozornymi szczeblinami w kolorze złotym).

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę, formę i pokrycie dachu, kominy oraz balkon na piętrze,
- zlikwidować reklamy w obrębie dolnej kondygnacji (w witrynach i we wsch. narożu),
- dopuszcza się zachowanie obecnego układu elewacji,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej okładziny ceramicznej,
- wprowadzić okładzinę płyty balkonowej z płytek ceramicznych „cegiełkowych" lub zabezpieczyć obróbką blacharską,
- w elewacji bocznej scalić kolorystycznie z elewacją skrzynki instalacyjne.

Optymalne

- odtworzyć historyczną stolarkę na piętrze zgodnie z przekazami ikonograficznymi,
- zlikwidować wtórne okładziny z płytek przy oknach i drzwiach balkonowych na piętrze w elewacji frontowej i bocznej,
- odtworzyć w parterze okładzinę ceramiczną charakterystyczną dla zabudowy modernistycznej, zgodnie z zachowaną ikonografią, zarówno w elewacji frontowej jak i bocznej,
- odtworzyć balustradę balkonu widoczną na przekazach ikonograficznych.

Rynek 44

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wschodniej pierzei Rynku, jako drugi od północy. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu tym istniał wówczas budynek drewniany. Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Moses Burger[55]. Został zatem wzniesiony w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. Mocno zniszczony w czasie działań I wojny światowej. Odbudowany w okresie międzywojennym. W 1923 r. dom był własnością Izaaka Borgera alias Burgera. Był budynkiem murowanym, krytym dachówką; mieścił się w nim sklep i mieszkanie[56]. Przekształcony zapewne w 2. połowie XX w. (lub w początkach XXI w.) w związku z adaptacją strychu do funkcji użytkowych – podwyższony o ściankę kolankową oraz wbudowanie w połaci dachu zdwojonych lukarn. Przekształceniom uległa też w bliżej nieokreślonym czasie (w okresie po II wojnie światowej) elewacja frontowa w zakresie kompozycji – zmiana wielkości i układu otworów okiennych i drzwiowych. Elewację częściowo obłożono okładziną z płytek ceramicznych. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się sklepy pn. „natura DROGERIE” oraz „AMA Artykuły Fryzjerskie”.

[55] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 47, a dom nr 40 b. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 6).
[56] AP Prz, zesp. 789, sygn. 367, s. 261, 364.

Fotografie archiwalne

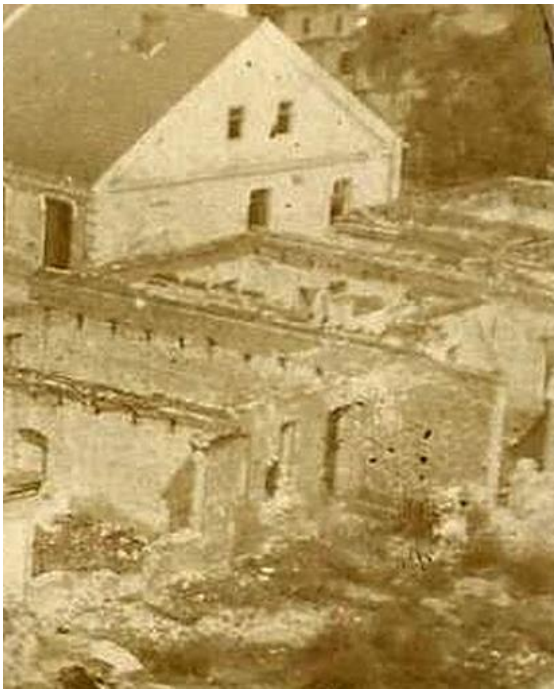

Zniszczenia I wojny światowej

Okres II wojny światowej

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem, murowany, kryty dachem dwuspadowym. Od frontu w połaci dachu zdwojona lukarna, kryta odrębnymi daszkami dwuspadowymi.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja dwuosiowa, z dużą witryną z wejściem w osi południowej i wydłużonym prostokątnym otworem okiennym w osi północnej. Wejście poprzedzone dwoma stopniami schodów.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Otwór okienny i drzwiowy oraz witryna zabezpieczone zewnętrznymi roletami w kolorze białym (stolarka niewidoczna). W lukarnach dwa okna z PCV w kolorze białym, w połaci dachu dwa okna połaciowe, drewniane w kolorze brązowym.

Balkony

Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Elewacja ocieplona, tynki gładkie w kolorze jasnoniebieskim; okładziny ze współczesnych płytek ceramicznych, kwadratowych, w intensywnym kolorze niebieskim, do wysokości ok. 1.70 m, siding w kolorze białym na ściance kolankowej, ściankach lukarn oraz podsiębitce okapów daszków lukarn.

Inne elementy

Pomiędzy narożem budynku a otworem okiennym skrzynka instalacyjna w kolorze białym; nad wejściem czujnik instalacji alarmowej; nad jednym z szyldów oświetlenie zamocowane na dwóch wspornikach; w ścianie południowej – urządzenie klimatyzatora, w połaci dachu - antena.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Dwa szyldy - dużych rozmiarów nad otworem okiennym, informujący o nazwie sklepu i rodzaju działalności, drugi powyżej witryny. Ponadto tablica informująca o przeniesieniu sklepu.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Blachodachówka w kolorze ceglastym, rynna i rura spustowa z PCV w kolorze ciemnobrązowym.

Ściany boczne

Elewacja boczna północna, ślepa, z mocno wysuniętym niskim cokołem, tynk gładki w kolorze jasnoszarym, cokół w kolorze brązowym. Fragment ściany szczytowej południowej obity sidingiem w kolorze białym.

Analiza przekazów ikonograficznych

Zachowane fotografie archiwalne obrazują ogromne zniszczenia całej pierzei wschodniej w wyniku działań I wojny światowej oraz widok budynku od frontu w okresie II wojny światowej. Elewacja frontowa posiadała odmienny układ otworów okiennych i drzwiowych. W osi północnej były to zapewne drewniane jednoskrzydłowe drzwi płycinowe z prześwitem połączone z wąskim oknem witrynowym. Kolejne drzwi – także drewniane, były dwuskrzydłowe, płycinowe z nadświetlem. Były one zabezpieczone drewnianymi zewnętrznymi drzwiami, zapewne o konstrukcji deskowo-szpungowej. W miejscu obecnej witryny znajdowało się znacznie mniejsze prostokątne okno. Zwieńczenie elewacji stanowił prosty gzyms. Elewacja była tynkowana w jasnym kolorze. Pokrycie dachu stanowiła dachówka. (Fotografie nie ujmują elewacji bocznej budynku).

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zmieniona bryła budynku – podwyższenie ścian, w dachu zdwojona lukarna (zmiany związane z adaptacją poddasza do celów użytkowych). Otwór wejściowy połączony z obecną witryną usytuowany w miejscu widocznym na fotografiach z okresu II wojny. W miejscu okna – duża witryna o znacznie większych od okna rozmiarach. W miejscu drzwi w osi północnej obecnie znajduje się okno. Pokrycie dachowe z blachodachówki – wtórne. Okładzina z płytek ceramicznych – wtórna. Prosty gzyms wieńczący być może częściowo ukryty pod ociepleniem.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- przeprojektować zadaszenie lukarny na dwuspadowe, a w miejscu dwóch niewielkich okien wstawić jedno większe o symetrycznym podziale,
- zlikwidować istniejącą okładzinę ceramiczną,

- w obu elewacjach – frontowej i bocznej północnej zastosować tynki gładkie w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować siding w ściance kolankowej, fragmencie szczytowej ściany południowej i ściankach lukarny i zastosować tynki identyczne jak na elewacjach; w przypadku ścian lukarny dopuszcza się zastosowanie drewnianego szalunku,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- dopuszcza się zachowanie istniejącego pokrycia z blachodachówki,
- zlikwidować wsporniki oświetleniowe nad szyldem,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować istniejące reklamy, zaprojektować nowe, o znacznie mniejszych rozmiarach i ujednoliconej formie, z uwzględnieniem zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- zlikwidować ściankę kolankową, powrócić do historycznej bryły budynku (wysokości ścian i kąta nachylenia dachu),
- odtworzyć kompozycję elewacji zgodnie z przekazami ikonograficznymi,
- jako pokrycie dachu zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się pokrycie z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym oraz blachodachówki w kolorze ceglastym
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową zgodnie z przekazami ikonograficznymi i analogiami,
- klimatyzator przenieść na elewację tylną lub boczną.

Rynek 45

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wschodniej pierzei Rynku, w jego północnej części. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu tym istniał wówczas budynek drewniany, zajmujący obszar obecnych dwóch domów (Rynek 45 i 46). Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Scheindel Theil[57]. Budynek wzniesiony został zatem w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. Mocno zniszczony w czasie działań I wojny światowej. Odbudowany w okresie międzywojennym. W 1923 r. budynek był własnością Samuela Anchizigera. Był budynkiem murowanym, krytym dachówką; mieścił się w nim sklep i mieszkanie[58]. Kilkakrotnie przekształcany i remontowany po II wojnie światowej. Ostanie zmiany dokonane zapewne po 2000 r. w związku z adaptacją strychu do funkcji użytkowych – wbudowanie w połaci dachu znacznych rozmiarów lukarny. Przekształceniom ulegała też elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji – zmiana wielkości i układu otworów okiennych i drzwiowych, jak i wystroju – zmiana wydatnego, profilowanego gzymsu wieńczącego. W ostatnich latach elewacja pokryta została tynkiem mozaikowym. Obecnie budynek pełni funkcje mieszkalne.

[57] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 48, a dom nr 39 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 5).

[58] AP Prz, zesp. 789, sygn. 367, s. 261, 364

Fotografie archiwalne

Zniszczenia I wojny światowej

Okres międzywojenny

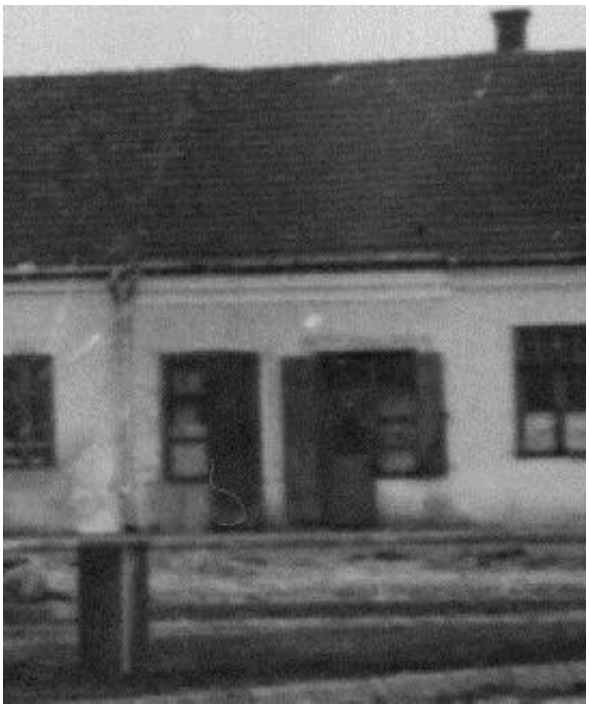
Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem, murowany, kryty dachem dwuspadowym. Od frontu w połaci dachu duża lukarna, kryta daszkiem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja jednoosiowa, z dużą witryną z wejściem od południa i schodkowym gzymsem wieńczącym.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Większa część elewacji przepruta dużą witryną, połączoną z otworem drzwiowym usytuowanym w części południowej. Witryna i drzwi współczesne, z PCV w kolorze szarym. W lukarnie okno z PCV w kolorze białym.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Na elewacji frontowej tynk mozaikowy (melanż czarno-beżowy); frontowa ściana lukarny i podsiębitki obłożone sidingiem w kolorze białym, ścianki boczne lukarny obłożone blachą trapezową w kolorze brązowym, gzyms w kolorze białym.

Inne elementy
Dwa schodki obłożone płytkami ceramicznymi w kolorze szarym prowadzące do wejścia; skrzynka na listy w kolorze szarym umieszczona przy drzwiach, latarenka z numerem domu, w połaci dachowej metalowe płotki przeciwśnieżne w kolorze czerwonym i metalowy kwietnik w kolorze czarnym.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blachodachówka w kolorze ugru, rynna i rura spustowa z blachy ocynkowanej pomalowana w kolorze brązowym. Komin w kalenicy dachu obity blachą trapezową w kolorze brązowym.

Ściany boczne
Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zachowane fotografie archiwalne obrazują ogromne zniszczenia całej pierzei wschodniej w wyniku działań I wojny światowej, widok budynku od frontu w okresie międzywojennym, w czasie II wojny światowej oraz w okresie PRL. Od czasu II wojny światowej kompozycja elewacji frontowej co najmniej dwukrotnie uległa przekształceniom w zakresie kompozycji. Na zdjęciach z okresu międzywojennego i z czasów wojny elewacja frontowa była dwuosiowa z symetrycznymi lub niemal symetrycznymi dwoma niewielkimi oknami witrynowymi połączonymi z drzwiami. Stolarka okienna zapewne drewniana. Okna dzielone poziomo szczeblinami. Okno w osi południowej posiadało drewnianą okiennicę, a drzwi dodatkowo zabezpieczane były zewnętrznym drewnianym skrzydłem. Elewację wieńczył wydatny, profilowany gzyms. Pokrycie dachowe stanowiła dachówka. Elewacja w kolorze jasnym, stolarka ciemna (w kolorze drewna?), profilowany gzyms w jaśniejszej tonacji kolorystycznej. Fotografia z okresu PRL pokazuje zaistniałe zmiany – zlikwidowano drzwi, poszerzając otwór okienny w osi północnej.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Generalnie zachowana bryła. Istotną zmianą było wbudowanie dużej lukarny w połać dachową, w związku z adaptacją strychu do celów użytkowych. Przekształcona elewacja o ahistorycznej kompozycji – zamiast dwóch osi z dwoma symetrycznymi wejściami połączonymi z wąskimi oknami obecnie duża witryna z wejściem. Wtórna stolarka okienna i drzwiowa; wtórne pokrycie dachowe z blachy. Zmieniona forma gzymsu wieńczącego. Nowy tynk mozaikowy.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zlikwidować siding w ściance frontowej lukarny oraz blachę w ściankach bocznych, z zastosowaniem tynków gładkich; w przypadku ścian lukarny dopuszcza się także zastosowanie drewnianego szalunku,
- przy wymianie okna lukarny zmniejszyć otwór okienny oraz wprowadzić symetryczny podział stolarki,
- przy okazji najbliższego remontu zlikwidować tynk mozaikowy jako ahistoryczny, niedostosowany do zabytkowego wnętrza placu rynkowego, zastosować tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- dopuszcza się zachowanie istniejącego pokrycia z blachodachówki,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- odtworzyć kompozycję elewacji zgodnie z przekazami ikonograficznymi z okresu międzywojennego i z czasów II wojny światowej,
- zastosować tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych oraz z uwzględnieniem gradacji barw – jaśniejsza kolorystyka gzymsu wieńczącego (zgodnie z przekazem ikonograficznym),
- jako pokrycie dachowe zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się pokrycie z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym oraz blachodachówki w kolorze ceglastym,
- odtworzyć drewnianą stolarkę okienną i drzwiową zgodnie z przekazami ikonograficznymi i analogiami.

Rynek 46

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wschodniej pierzei Rynku. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu tym istniał wówczas budynek drewniany, zajmujący obszar obecnych dwóch domów (Rynek 45 i 46). Był to dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Scheindel Theil[59]. Budynek wzniesiony został zatem w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. Mocno zniszczony w czasie działań I wojny światowej. Odbudowany w okresie międzywojennym. Zapewne wielokrotnie remontowany. Przekształcony po wojnie (lata 60.70. XX w.?) w zakresie kompozycji elewacji. Przebudowany też w okresie późniejszym, w związku z adaptacją strychu do funkcji użytkowych – wbudowanie w połaci dachu znacznych rozmiarów lukarny nakrytej dachem połaciowym. Obecnie budynek służy funkcjom mieszkalnym.

[59] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 48, a dom nr 39 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 5).

Fotografie archiwalne

Zniszczenia I wojny światowej

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny z użytkowym poddaszem, murowany, kryty dachem dwuspadowym. W dachu lukarna kryta dachem pulpitowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja jednoosiowa, z dużą witryną, połączoną z wejściem od południa. Elewacja zwieńczona profilowanym gzymsem (najprawdopodobniej oryginalnym). W lukarnie dwa prostokątne okna o kształcie leżącego prostokąta.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Większa część elewacji przepruta dużą prostokątną, dwukwaterową witryną, połączoną z otworem drzwiowym usytuowanym w części południowej. Stolarka witryny z PCV w kolorze ciemnobrązowym. Drzwi podwójne drewniane w kolorze brązowym: wewnętrzne jednoskrzydłowe, pełne z nadświetlem, ramowo-płycinowe; zewnętrzne: jednoskrzydłowe, deskowo-szpungowe, łamane. Pomiędzy drzwiami drewniane ramowo-płycinowe ościeżyny w kolorze brązowym. W lukarnie dwa drewniane okna w kolorze białym.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Okładzina z płytek ceramicznych (płytki beżowo-brązowe). Tynk w kolorze jasnoróżowym, frontowa ściana lukarny szalowana deskami w kolorze ciemnobrązowym, boczne ścianki obite blachą trapezową identyczną jak pokrycie dachu. Gzyms tynkowany gładko w kolorze białym.

Inne elementy
Dwa schodki z okładziną płytkami ceramicznymi – identycznymi jak w elewacji, prowadzące do wejścia; skrzynka na listy w kolorze fioletowym umieszczona przy drzwiach, tabliczka z numerem i adresem domu umieszczona w prawym górnym rogu elewacji, w połaci dachowej metalowe płotki przeciwśnieżne w kolorze stalowym. W przyziemiu, poniżej okna – metalowa, ażurowa kratka wentylacyjna, o charakterystycznej formie z drobnymi, okrągłymi otworkami (zapewne historyczna).

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha trapezowa w kolorze czerwonym , rynna i rura spustowa z blachy ocynkowanej malowana w kolorze brązowym. Rynna i rura spustowa przy lukarnie w kolorze brązowym. Komin oryginalny, o charakterystycznej formie, z odsadzką i „dzwonowatą" górną partią, otynkowany w kolorze naturalnego tynku.

Ściany boczne
Brak – niewielki widoczny fragment ściany szczytowej południowej obity obróbką blacharską w kolorze brązowym.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zachowane fotografie archiwalne obrazują ogromne zniszczenia całej pierzei wschodniej w wyniku działań I wojny światowej oraz widok budynku od frontu w okresie międzywojennym i w czasie II wojny światowej. Elewacja frontowa posiadała odmienny od obecnego podział

elewacji. Była dwuosiowa z dużym, niemal kwadratowym otworem okiennym od północy i otworem drzwiowym blisko naroża południowego. Stolarka okienna zapewne drewniana, o wyraźnym podziale na sześć kwater. Forma stolarki drzwiowej – niewidoczna na fotografiach. Elewację wieńczył gzyms, prawdopodobnie zachowany do dzisiaj. Pokrycie dachowe stanowiła dachówka. Elewacja w kolorze jasnym, stolarka ciemna (w kolorze drewna?). Kolejna fotografia z okresu PRL obrazuje elewację po zmianach kompozycyjnych, istniejących obecnie.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Generalnie zachowana bryła. Niekorzystną zmianą jest wbudowanie dużej lukarny w połać dachową, w związku z adaptacją strychu do celów użytkowych. Przekształcona elewacja – zamiast dwóch osi z oknem i wejściem obecnie duża witryna usytuowana w innym miejscu i połączona z wejściem. Stolarka witryny współczesna; drzwiowa zachowana z okresu powojennego; pokrycie dachowe z blachy – wtórne. Nowy tynk i nowa ahistoryczna okładzina z płytek ceramicznych.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- przeprojektować lukarnę na węższą, krytą dachem dwuspadowym,
- zachować zewnętrzne skrzydło drzwiowe i ramowo-płycinowe ościeżyny; w przypadku wymiany drzwi wewnętrznych zastąpić je drzwiami ramowo-płycinowymi,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych jako wtórną, ahistoryczną,
- zastosować tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- w przypadku wymiany okna zastąpić je nowym, drewnianym o podziałach widocznych na fotografiach z okresu międzywojennego i z okresu II wojny światowej,
- w przypadku zmiany pokrycia dachu – zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym lub blachę płaską w kolorze szarym lub ceglastym,
- zachować formę istniejącego komina, nie stosować na nim żadnej okładziny, otynkować w kolorze naturalnego tynku,
- zachować istniejącą kratkę wentylacyjną,
- w przypadku ewentualnego sytuowania szyldów lub reklam stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić kompozycję elewacji z okresu międzywojennego,
- odtworzyć stolarkę okienną i drzwiową zgodnie z archiwalnymi fotografiami.

Rynek 47

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wschodniej pierzei Rynku, w jej północnej części. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu tym istniał wówczas budynek drewniany, zajmujący obszar obecnych dwóch domów (Rynek 47 i 48). Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Jakub Diamant[60]. Budynek wzniesiony został zatem w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. Obiekt mocno ucierpiał w czasie działań I wojny światowej. Odbudowany w okresie międzywojennym. W tym czasie mieściła się w nim piekarnia (także w czasie wojny funkcjonowała w nim piekarnia, co obrazują fotografie z tego czasu). Istotne zmiany nastąpiły w 2. połowie XX w. (lata 50-70?). Przekształceniom kompozycyjnym uległa wówczas elewacja frontowa – zmiana wielkości i umiejscowienia otworu okiennego i taki stan dotrwał generalnie do dnia dzisiejszego. Obecnie w budynku znajduje się sklep motoryzacyjny.

[60] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 49, a dom nr 38 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 5).

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Niewielki jednokondygnacyjny budynek, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja jednoosiowa, z wejściem osadzonym we wnęce od północy, połączonym z dużą prostokątną witryną od południa. Do wejścia prowadzą dwustopniowe schody betonowe. Witryna i wejście zajmuje większą część elewacji frontowej. Elewacja zwieńczona prostym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Stolarka drzwi i witryny metalowa pomalowana w kolorze szarym. Drzwi jednoskrzydłowe z nadświetlem, w górnej części przeszklone, okratowane.

Balkony

Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Całość elewacji (poza gzymsem wieńczącym) obłożona płytkami elewacyjnymi o odmiennym typie i kolorystyce. Na ścianie poniżej witryny płytki ceramiczne w kolorze brązowym, o charakterystycznym wydłużonym prostokątnym kształcie, ułożone pionowo w trzech rzędach. Na

pozostałej części elewacji – płytki betonowe, o zróżnicowanej wielkości, niejednolitej, chropowatej fakturze w kolorze złamanej bieli. Gzyms wieńczący otynkowany w kolorze szarym, częściowo z ubytkami i widoczną cegłą.

Inne elementy
Tabliczka z numerem i adresem domu umieszczona nad witryną, pośrodku elewacji. Na dachu wysoki metalowy maszt podtrzymujący kabel sieciowy.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Dużych rozmiarów, nieestetyczny, zniszczony szyld informujący o rodzaju prowadzonej działalności (sklep z artykułami motoryzacyjnymi), umieszczony nad wejściem i częściowo nad witryną. W górnym prawym rogu elewacji szyld semaforowy. Kolejna reklama umieszczona w nadświetlu drzwi. Powierzchnia witryny pokryta dużą liczbą naklejonych napisów – nieestetycznych, zniszczonych.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Blacha trapezowa w kolorze ceglastym, rynna i rura spustowa z blachy ocynkowanej, częściowo malowana w kolorze szarym. Prowizoryczne zabezpieczenie szerokim kołnierzem z blachy na styku dachu z dachem budynku nr 48. Ceglany, nieotynkowany komin.

Ściany boczne
Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zachowane fotografie archiwalne obrazują ogromne zniszczenia całej pierzei wschodniej w wyniku działań I wojny światowej oraz widok budynku od frontu – zapewne w okresie międzywojennym oraz w okresie II wojny światowej. Elewacja frontowa posiadała odmienny od obecnego podział elewacji. Posiadała w osi środkowej jeden otwór – zapewne drzwiowy z podwójnymi drewnianymi drzwiami. Forma stolarki drzwiowej wewnętrznej – niewidoczna na fotografiach. Drzwi zewnętrzne drewniane, dwuskrzydłowe. Elewację wieńczył gzyms, prawdopodobnie zachowany do dzisiaj. Pokrycie dachowe stanowiła dachówka. Elewacja w kolorze jasnym, stolarka ciemna. Na fotografii z okresu międzywojennego widoczny jest umieszczony nad wejściem duży napis: „PIEKARNIA”. Taki układ i wystrój elewacji obrazuje też fotografia z okresu II wojny światowej. Widoczna jest na niej forma drzwi wewnętrznych – dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe z prześwitem i nadświetlem. Zmienił się tylko szyld nad wejściem (o nieczytelnym napisie). Fotografia z okresu PRL obrazuje zaistniałe zmiany w układzie kompozycji elewacji, które przetrwały do dnia dzisiejszego.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Generalnie zachowana bryła. Przekształcona elewacja w zakresie jej kompozycji. Wtórna stolarka – drzwiowa oraz witryna. Wtórne pokrycie dachowe z blachy. Współczesna, ahistoryczna okładzina z płytek elewacyjnych.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,

- zlikwidować okładzinę z płytek elewacyjnych jako materiał wtórny, ahistoryczny, niezharmonizowany z zabytkowym charakterem budynku i wnętrza architektonicznego,
- elewację otynkować - tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- wykonać nowe schody przed wejściem z betonu architektonicznego,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej metalowej stolarki,
- zlikwidować istniejące pokrycie dachowe, zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym; dopuszcza się blachę płaską w kolorze szarym lub ceglastym oraz blachodachówkę w kolorze ceglastym. Zlikwidować prowizoryczną obróbkę blacharską na styku z połacią dachową sąsiedniego budynku i zastąpić profesjonalną obrzeżem,
- zlikwidować maszt i zewnętrzne okablowanie,
- rurę spustową pomalować w jednym kolorze,
- zlikwidować istniejące szyldy oraz szyld semaforowy. Zlikwidować istniejące napisy w oknie witrynowym. W przypadku sytuowania nowych nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić kompozycję elewacji i stolarkę drzwiową widoczną na fotografiach z okresu międzywojennego i II wojny światowej.

Rynek 48 i 49

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wschodniej pierzei Rynku. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu budynku nr 48 istniał wówczas budynek drewniany, zajmujący obszar obecnych dwóch domów (Rynek 47 i 48). Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Jakub Diamant[61]. Natomiast na miejscu budynku 49 istniał drewniany dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Jakub Schmidt (znacznie szerszy od obecnego, obejmujący też miejsce obecnego budynku nr 50)[62]. Budynek wzniesiony został zatem w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. Budynek został mocno zniszczony w czasie działań I wojny światowej. Odbudowany w okresie międzywojennym. Przekształcony zapewne w latach 50-60. XX w. Przekształceniom uległa kompozycja elewacji frontowej – zmiana wielkości i umiejscowienia otworów okiennych i drzwiowych. Obecnie w budynku nr 48 znajduje się warsztat stolarski oferujący wyrób trumien, budynek nr 49 jest nieużytkowany.

[61] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 49, a dom nr 38 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 5).

[62] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 51, a dom nr 37 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 5).

Fotografie archiwalne

Zniszczenia I wojny światowej

Okres międzywojenny

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja trójosiowa, niesymetryczna z wejściami połączonymi z witrynami w skrajnych osiach – północnej i południowej oraz otworem okiennym usytuowanym pomiędzy nimi. Do wejść prowadzą dwustopniowe schodki. Elewację wieńczy prosty gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Stolarka zróżnicowana. W osi północnej (pod nr 48) witryna połączona z drzwiami oraz okno wystawowe, drewniane. Witryna podwójna, od zewnątrz rozdzielona wąskim ślemieniem oraz szczeblinami: dwiema w dolnej partii oraz jedną w górnej. Drzwi podwójne, jednoskrzydłowe; zewnętrzne: ramowo-płycinowe, pełne, wewnętrzne: ramowo-płycinowe z prześwitem i nadświetlem. Pomiędzy drzwiami ościeżyny konstrukcji ramowo płycinowej. Okno wystawowe prostokątne, o wysokości witryny, rozdzielone wąskimi szczeblinami na wysokości ślemienia oraz w dolnej partii (w osi pionowej). Stolarka pomalowana w kolorze szarym.
W osi południowej (pod nr 49) witryna połączona z drzwiami; wykonane z metalu, zabezpieczone kratą, pomalowane w kolorze szarym. Witryna o kształcie zbliżonym do kwadratu, ze ślemieniem. Drzwi jednoskrzydłowe, z prześwitem i nadświetlem.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Elewacja do wysokości ok. 1,50 m obłożona płytkami elewacyjnymi, klinkierowymi w kolorze brązowym. Powyżej tynk gładki w kolorze złamanej bieli (także na gzymsie wieńczącym).

Inne elementy
Tabliczka z numerem i adresem domu (48 Rynek), umieszczona pomiędzy otworem drzwiowym a otworem okiennym powyżej ich górnej krawędzi. Skrzynki instalacyjne, zabezpieczone metalowymi drzwiczkami w kolorze jasnoszarym. Kable sieciowe na elewacji – w górnym prawym rogu i pod gzymsem. Na dachu wysoki metalowy maszt podtrzymujący kable sieciowe. W przyziemiu dwie metalowe kratki wentylacyjne w kolorze ciemnobrązowym. Skrzynka na listy zawieszona na drewnianych drzwiach.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
W witrynie północnej (wewnątrz) szyld informujący o rodzaju prowadzonej działalności.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym, rynna i rury spustowe z blachy ocynkowanej, malowane w kolorze jasnoszarym. Komin o zachowanej historycznej formie z odsadzką i czapą, otynkowany w kolorze naturalnym. Od strony budynku nr 50 ściana ogniowa pokryta blachą, boczna ścianka ceglana, nieotynkowana.

Ściany boczne

Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych

Zachowane fotografie archiwalne z czasu I wojny światowej (lub tuż po zakończeniu działań) obrazują m.in. przedmiotowy obiekt jako jeden z niemal doszczętnie zniszczonych budynków pierzei wschodniej rozwadowskiego Rynku. Kolejna fotografia z okresu międzywojennego prezentuje wschodnią pierzeję po odbudowie. Przedmiotowy budynek posiadał elewację frontową o odmiennej od obecnej kompozycji. Elewacja była sześcioosiowa, najprawdopodobniej z czterema otworami drzwiowymi i dwoma okiennymi. Forma wewnętrznej stolarki drzwiowej – niewidoczna na fotografiach. Drzwi zewnętrzne, które dość powszechnie występowały w tym okresie w budynkach przyrynkowych były zapewne drewniane deskowo-szpungowe. Elewację wieńczył gzyms. Pokrycie dachowe stanowiła dachówka. Elewacja w kolorze jasnym, stolarka ciemna. Widoczne są także dwa szyldy – mniejszy nad drzwiami w skrajnej osi północnej i większy – nad otworem w czwartej osi od północy. Fotografie z okresu powojennego – lata 50-60? XX w. obrazują elewację po zmianie kompozycji, która zachowała się do dnia dzisiejszego.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła budynku. Przekształcona elewacja w zakresie jej kompozycji. Stolarka drewniana – drzwiowa, witryna oraz okno być może z lat 50-60. XX w. Zachowane pokrycie z dachówki ceramicznej. Współczesna okładzina z płytek elewacyjnych.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący układ elewacji jako nawarstwienie historyczne,
- zachować istniejącą drewnianą stolarkę witryny i drzwi w osi północnej lub zrekonstruować na wzór istniejącej w przypadku stwierdzenia bardzo złego stanu technicznego,
- metalową witrynę i drzwi w osi południowej zastąpić drewnianą wykonaną na wzór istniejącej w osi północnej,
- zlikwidować okładzinę z płytek elewacyjnych klinkierowych,
- elewację otynkować - tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- zachować istniejące pokrycie z dachówki, w przypadku konieczności zmiany pokrycia ze względu na zły stan techniczny – zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się pokrycie z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym,
- zachować istniejącą historyczną formę i materiał komina,
- w przypadku sytuowania nowych nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Rynek 50

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wschodniej pierzei Rynku. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu budynku nr 50 istniał wówczas budynek drewniany, zajmujący obszar obecnych dwóch domów (Rynek 49 i 50). Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Jakub Schmidt[63]. Budynek wzniesiony został zatem w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. W 1905 r. właścicielem budynku był Kamer Schmidt i mieścił się w nim kram towarów bławatnych, z uprawnieniem do odbywania targów i jarmarków[64]. Budynek został mocno zniszczony w czasie działań I wojny światowej. Odbudowany w okresie międzywojennym. Przekształcony zapewne w latach 50-60. XX w. Przekształceniom uległa kompozycja elewacji frontowej – zmiana wielkości i umiejscowienia otworów okiennych i drzwiowych. Obecnie budynek użytkowany jest jako zakład krawiecki.

[63] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 51, a dom nr 37 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 5).

[64] AP Prz., zesp. 789, sygn. 67, s. 39.

Fotografie archiwalne

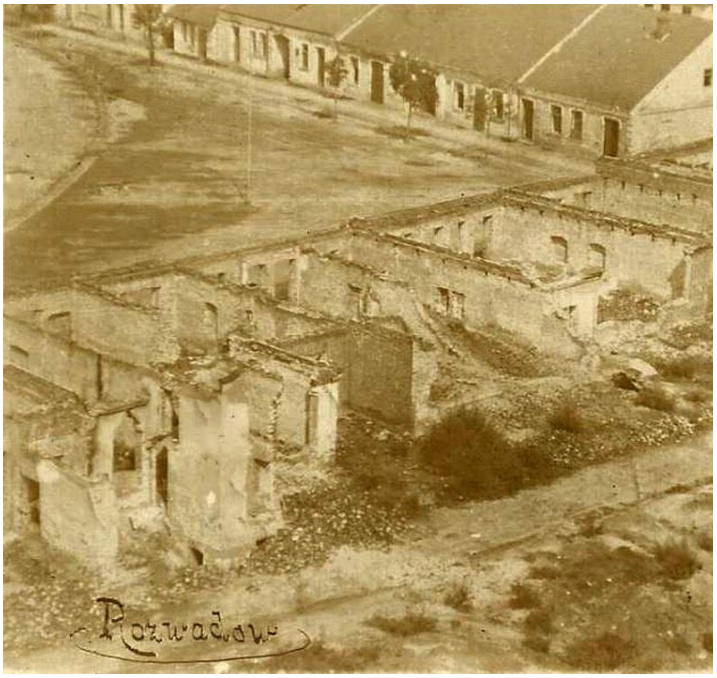

Zniszczenia I wojny światowej

Okres międzywojenny

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja jednoosiowa z dużą witryną połączoną z wejściem. Do wejścia prowadzą dwustopniowe schodki. Elewację wieńczy wydatny, profilowany gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Stolarka witryny i drzwi drewniana, pomalowana w kolorze ciemnoniebieskim. Drzwi jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe, z prześwitem oraz z nadświetlem. Witryna podzielona na sześć prostokątnych kwater. Witryna i nadświetle zabezpieczone wewnątrz kratą o jednolitej formie, pomalowaną w kolorze białym. Drzwi zabezpieczone kratą zewnętrzną o charakterystycznej formie „słoneczka".

Balkony

Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Tynk gładki, bardzo zniszczony, w kolorze jasnoszarym. W miejscach ubytków tynków widocznych kilka wcześniejszych warstw kolorystycznych elewacji.

Inne elementy

Dwie skrzynki instalacyjne oraz okablowanie sieciowe – w górnej części elewacji, pod gzymsem.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

W witrynie (wewnątrz) dwa szyldy - informujący o rodzaju prowadzonej działalności oraz godzinach otwarcia.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu stanowi eternit. Rynna i rura spustowa z blachy cynkowej (rura spustowa tylko do połowy wysokości elewacji). Dwa ceglane kominy (od strony południowej – uszkodzony). Połączenia pokrycia z sąsiednimi budynkami zabezpieczone blachą.

Ściany boczne

Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych

Zachowane fotografie archiwalne z czasu I wojny światowej (lub tuż po zakończeniu działań) obrazują m.in. przedmiotowy obiekt jako jeden z niemal doszczętnie zniszczonych budynków pierzei wschodniej rozwadowskiego Rynku. Kolejna fotografia z okresu międzywojennego prezentuje wschodnią pierzeję po odbudowie. Przedmiotowy budynek posiadał elewację frontową o odmiennej od obecnej kompozycji. Elewacja była dwuosiowa, być może zaakcentowana w narożach lizenami. Na fotografii z okresu powojennego – lata 50-60. XX w.? – elewację częściowo przesłania usytuowany na Rynku niewielki budynek. Wyraźnie widać, drewniane podwójne drzwi, z których zewnętrzne deskowo-szpungowe. Pokrycie dachowe stanowiła dachówka. Na kolejnej fotografii z okresu PRL widoczny jest już podział kompozycji istniejący obecnie oraz zmienione pokrycie dachowe (być może blacha płaska).

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła. Przekształcona elewacja w zakresie jej kompozycji. Stolarka drewniana – drzwiowa oraz witryna być może z lat 60. (70.?) XX w. Zachowany oryginalny profilowany gzyms wieńczący. Pokrycie wtórne – z eternitu.

Wytyczne konserwatorskie

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący układ elewacji jako nawarstwienie historyczne,
- zachować istniejącą drewnianą stolarkę witryny i drzwi lub zrekonstruować na wzór istniejącej w przypadku stwierdzenia bardzo złego stanu technicznego,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej kolorystyki stolarki,
- zachować istniejącą kratę zabezpieczającą wejście,
- elewację otynkować - tynk gładki w kolorze jasnym – zgodnie z zasadami określonymi w wytycznych ogólnych,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- zlikwidować istniejące pokrycie dachowe z eternitu, zastosować blachę płaską w kolorze szarym lub dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym,
- zachować istniejącą formę i materiał komina, komin uszkodzony – odbudować jako ceglany,
- w przypadku sytuowania nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Rynek 51 i 52

Podstawowe dane historyczne

Dwa budynki usytuowane we wschodniej pierzei Rynku. Wybudowane w 4 ćw. XX w. (?) na miejscu dwóch historycznych parterowych budynków, prawdopodobnie z wykorzystaniem części murów wcześniejszych budynków historycznych. Obecnie budynki w części parteru użytkowane są jako piekarnia, na piętrze funkcje mieszkalne[65].

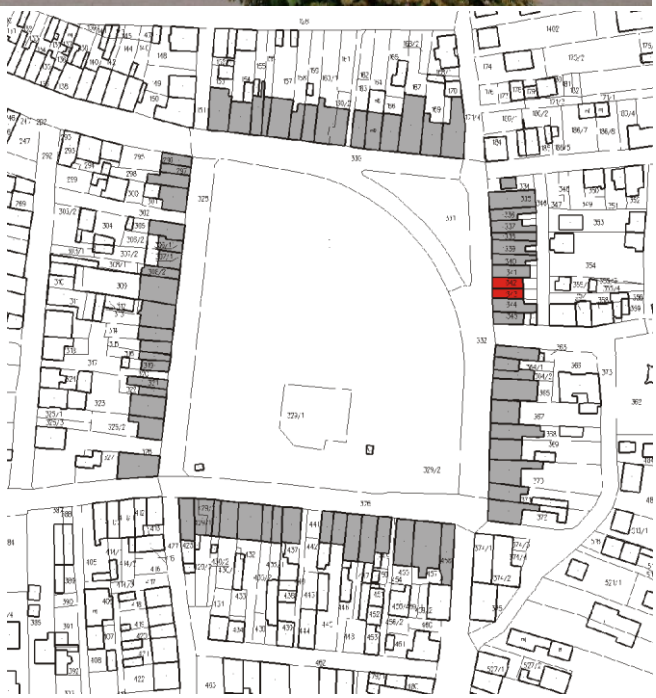

[65] W 1853 r. w miejscu tych obiektów istniał jeden budynek drewniany, na działce budowlanej 52 (numer domu: 36) Ówczesną właścicielką nieruchomości była Martha Ausübel (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 5)

Fotografie archiwalne

Zniszczenia I wojny światowej

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Dwa dwukondygnacyjne murowane budynki, kryte dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacje obu budynków niemal bliźniacze, jednoosiowe z dużą witryną połączoną z wejściem w parterze i po jednym otworze okiennym na piętrze. Elewacje ujęte w narożach lizenami. Lizena pośrodku wydziela też optycznie elewacje tych dwóch budynków. Do wejścia prowadzą dwustopniowe schody.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Stolarka witryn i drzwi współczesna z PCV, w kolorze ciemnobrązowym. Drzwi jednoskrzydłowe, przeszklone, z nadświetlem. Na piętrze stolarka okienna współczesna z PCV w kolorze ciemnobrązowym.

Balkony

Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Tynk w kolorze jasnokremowym. W parterze do wys. ok. 1 m okładzina z klinkierowych płytek elewacyjnych w kolorze ciemnobrązowym.

Inne elementy
Dwie skrzynki instalacyjne – jedna na powierzchni elewacji, druga we wnęce w północnym skraju elewacji. Wspornikowy uchwyt sieciowy w górnej części elewacji od strony północnej. Okablowanie instalacji w osłonce, poprowadzone wzdłuż rury spustowej.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu stanowi blacha trapezowa w kolorze szarym. Rynna i rury spustowe z PCV w kolorze ciemnobrązowym. Dwa kominy w północnej i południowej części połaci dachowej, otynkowane w kolorze szarym. W połaci trzy płotki przeciwśnieżne w kolorze brązowym.

Ściany boczne
Ślepa ściana od strony północnej, tynkowana w kolorze szarym; na ok. 1/3 wysokości ściany – obróbka blacharska z kapinosem.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zachowane fotografie archiwalne z czasu I wojny światowej (lub tuż po zakończeniu działań wojennych) obrazują m.in. przedmiotowe obiekty jako jedne z niemal doszczętnie zniszczonych budynków pierzei wschodniej rozwadowskiego Rynku. Na kolejnych fotografiach z okresu międzywojennego, z czasów II wojny światowej oraz z okresu PRL widoczne są w miejscu obecnych budynków 51 i 52 dwa parterowe budynki o odmiennym podziale elewacji. Naroża budynków akcentowane były wydatnym boniowaniem. Budynki kryte były dachówką. Nie wiadomo czy obecne obiekty zostały wzniesione z wykorzystaniem murów budynków historycznych czy wybudowane od nowa.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Niezachowane żadne elementy historycznej elewacji.

Wytyczne konserwatorskie
W związku z całkowitym przekształceniem i nadbudową zabytkowych budynków, powrót do formy historycznej jest nierealny.

- zachować w obecnej formie,
- scalić kolorystycznie ścianę boczną z kolorystyką elewacji frontowej,
- w przypadku wymiany pokrycia dachowego zastosować blachę płaską w kolorze szarym lub ceglastym lub dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym. Dopuszczalna jest także blachodachówka.

Rynek 53

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wschodniej pierzei Rynku (jako drugi na północ, licząc od ulicy Ściegiennego). Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu tym istniał wówczas budynek drewniany, zajmujący obszar obecnych dwóch domów (Rynek 53 i ul. Ściegiennego 32). Był to dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Salomon Zwetschkonbaum[66]. Budynek wzniesiony został zatem w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. Mocno zniszczony w czasie działań I wojny światowej. Odbudowany w okresie międzywojennym i być może dopiero wówczas nadbudowany o II kondygnację. Zapewne wielokrotnie remontowany. Przekształcony w zakresie kompozycji parteru oraz wystroju elewacji jeszcze przed wybuchem II wojny światowej. Znaczącym zmianom (na poziomie parteru i piętra) elewacja budynku uległa prawdopodobnie w k. XX w. Obecnie budynek w parterze użytkowany jest jako sklep z artykułami kosmetycznymi i fryzjerskimi, na piętrze funkcja mieszkalna.

[66] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 55, a dom nr 147 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 13).

Fotografie archiwalne

Zniszczenia I wojny światowej

Okres międzywojenny

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja niesymetryczna, dwuosiowa na parterze z dużą witryną połączoną z wejściem oraz otworem drzwiowym w osi południowej; na piętrze symetryczna, trzyosiowa z drzwiami balkonowymi pośrodku i dwoma oknami po bokach. Elewację wieńczy profilowany gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Witryna metalowa w kolorze ciemnobrązowym. Drzwi skrajne od południa współczesne drewniane, jednoskrzydłowe, płycinowe, w kolorze ciemnobrązowym. Witryna oraz wszystkie otwory na piętrze zabezpieczone zewnętrznymi roletami w kolorze ciemnobrązowym.

Balkony

Balkon wtórny, z lat 60-80? XX w., z balustradą ze stalowych spawanych kształtowników, częściowo wypełnionych szklanymi „przęsłami" ze szkła zbrojonego. Płyta z okładziną z płytek ceramicznych w kolorze jasnobrązowym. W ościeżach partii cokołu przy wejściu połączonym z witryną okładzina terakotowa w kolorze brązowym.

Tynki, okładziny, kolorystyka

Tynk gładki, w kolorze białym. Parter do wysokości ok. 1 m oblicowany klinkierowymi płytkami elewacyjnymi w kolorze brązowym.

Inne elementy
Metalowy wysięgnik (wspornik) instalacji elektrycznej i okablowanie w prawym górnym rogu elewacji

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Szyld semaforowy na wysokości parteru w pobliżu witryny, w kolorze czerwonym, zamocowany na prostych metalowych wysięgnikach. W witrynie liczne kartki z wydrukami, informujące o produktach i promocjach.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu stanowi blacha płaska w kolorze brązowym. Rynna i rura spustowa z PCV w kolorze ciemnobrązowym. Komin o historycznej formie, z odsadzką i czapą. Płotki przeciwśnieżne o charakterystycznej formie. W połaci dachu niewielki przeszklony właz.

Ściany boczne
Fragment ściany szczytowej od północy, tynk gładki w kolorze jasnoszarym.

Analiza przekazów ikonograficznych
Zachowane fotografie archiwalne z czasu I wojny światowej (lub tuż po zakończeniu działań) obrazują m.in. przedmiotowy obiekt jako jeden z niemal doszczętnie zniszczonych budynków pierzei wschodniej rozwadowskiego Rynku. Kolejna fotografia z okresu międzywojennego prezentuje wschodnią pierzeję po odbudowie i nadbudowie. Przedmiotowy budynek posiadał elewację frontową o odmiennej od obecnej kompozycji i wystroju. Elewacja była symetryczna w parterze i na piętrze z drzwiami w osi środkowej i oknami po bokach. Charakterystyczna i wyróżniająca się wśród zabudowy przyrynkowej była balustrada – prawdopodobnie drewniana, o prostych, pionowych „tralkach" (słupkach). Stolarka okienna była drewniana o ujednoliconej formie. Drzwi w parterze ramowo-płycinowe, pełne, z nadświetlem. Na kolejnej fotografii z okresu II wojny światowej widoczne są zmiany kompozycyjne w partii parteru z utratą wcześniejszej symetrii – północny otwór okienny został powiększony i utworzono w nim witrynę drewnianą o dobrze widocznym podziale na dziewięć kwater; otwór drzwiowy i okno od północy zostały przesunięte. Kamienica posiadała detal architektoniczny – narożne lizeny – w parterze lizena od północy – z wydatnym boniowaniem, proste opaski okienne i drzwiowe oraz profilowany gzyms wieńczący. Widoczne jest także zróżnicowanie kolorystyczne elewacji – ciemniejszy tynk, jaśniejsze elementy artykulacji – lizeny, gzyms wieńczący, opaski. Pokrycie dachowe stanowiła dachówka. Na jednej z fotografii z okresu PRL (lata 60-70.XX w.?) zachowany jest opisany powyżej układ kompozycyjny. Widoczny jest brak balustrady balkonu oraz istniejące jeszcze wówczas boniowane lizeny.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Generalnie zachowana bryła. Całkowicie przekształcona elewacja w zakresie jej kompozycji. Brak historycznego wystroju elewacji (boniowane lizeny, opaski okienne, kolorystyczne zróżnicowanie elewacji). Częściowo zachowany profilowany gzyms wieńczący (częściowo prawdopodobnie ukryty pod ociepleniem). Stolarka – wtórna. Balustrada balkonu – wtórna (z lat 70. XX w.?) Pokrycie wtórne – z blachy. Zachowany fragment historycznej okładziny terakotowej.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- dopuszcza się zachowanie obecnych tynków i ich kolorystyki, ścianę boczną scalić kolorystycznie z elewacją frontową,
- dopuszcza się zachowanie obecnego pokrycia dachowego,
- zachować istniejącą formę i materiał komina,
- zachować fragment okładziny terakotowej jako świadek historycznej okładziny,
- w przypadku sytuowania nowych nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- odtworzyć układ kompozycyjny, wystrój, stolarkę okienną i drzwiową oraz balustradę balkonu wg stanu z okresu II wojny światowej, zgodnie z zachowanymi fotografiami archiwalnymi,
- jako pokrycie dachowe zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się pokrycie z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym.

Ul. Ściegiennego 32

Podstawowe dane historyczne

Budynek o adresie Ściegiennego 32, usytuowany jako narożny we wschodniej pierzei Rynku i ulicy Ściegiennego. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu tym istniał wówczas budynek drewniany, zajmujący obszar obecnych dwóch domów (Rynek 53 i ul. Ściegiennego 32). Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Salomon Zwetschkonbaum[67]. Budynek wzniesiony został zatem w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. Mocno zniszczony w czasie działań I wojny światowej. Odbudowany w okresie międzywojennym i być może dopiero wówczas nadbudowany o II kondygnację. Zapewne wielokrotnie remontowany. Przekształcony w zakresie kompozycji parteru oraz wystroju elewacji jeszcze przed wybuchem II wojny światowej. Przekształcony w zakresie kompozycji i wystroju elewacji parteru po II wojnie światowej. Obecnie budynek w parterze użytkowany jest jako księgarnia, na piętrze zapewne funkcja mieszkalna.

[67] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 55, a dom nr 147 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 13).

Fotografie archiwalne

Zniszczenia I wojny światowej

Okres międzywojenny

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja dwuosiowa na parterze z dużą witryną i drzwiami w osi południowej; na piętrze także dwuosiowa z drzwiami balkonowymi w osi południowej i oknem od północy. Elewację wieńczy profilowany gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Stolarka witryny i drzwi niewidoczna. Witryna oraz drzwi na parterze zabezpieczone zewnętrznymi roletami w kolorze beżowym. Na piętrze stolarka okienna i drzwiowa współczesne, drewniane, w kolorze jasnobrązowym.

Balkony
Balkon wtórny z lat 60-70? XX w., z balustradą ze stalowych spawanych kształtowników, częściowo wypełnioną szklanymi „przęsłami" ze szkła zbrojonego. Płyta z okładziną z klinkierowych płytek elewacyjnych w kolorze ciemnobrązowym.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk w kolorze ugru. Parter do wysokości ok. 1 m oblicowany klinkierowymi płytkami elewacyjnymi w kolorze brązowym.

Inne elementy
Brak.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Dużych rozmiarów prostokątny szyld wypełniający niemal całą powierzchnię ściany między górną linią otworów (okiennego i drzwiowego) parteru a płytą balkonu, z przewagą koloru błękit paryski (tło) z napisem Księgarnia (w kolorze białym). Ponadto dodatkowy szyld zamocowany na ścianie pomiędzy drzwiami parteru a narożem elewacji z informacją o oferowanych produktach, w zbliżonej kolorystyce do szyldu głównego.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu stanowi blachodachówka w kolorze ceglastym. Rynna i rura spustowa z blachy pomalowanej w kolorze brązowym. Komin zabezpieczony blachą w kolorze pokrycia dachowego.

Ściany boczne
Elewacja południowa (od strony ulicy Ściegiennego), szczytowa, dwuosiowa, niesymetryczna. W parterze okno i drzwi, na piętrze dwa okna. W szczycie, wydzielonym gzymsem, dwa niewielkie okna. Stolarka okienna i drzwiowa współczesna, drewniana w kolorze jasnobrązowym. Okienko piwniczne zabezpieczone metalową ażurową kratką.

Analiza przekazów ikonograficznych

Zachowane fotografie archiwalne z czasu I wojny światowej (lub tuż po zakończeniu działań) obrazują m.in. przedmiotowy obiekt jako jeden z niemal doszczętnie zniszczonych budynków pierzei wschodniej rozwadowskiego Rynku. Kolejna fotografia z okresu międzywojennego prezentuje wschodnią pierzeję po odbudowie. Przedmiotowy budynek dwukondygnacyjny, posiadał elewację frontową o odmiennej od obecnej kompozycji i wystroju. Elewacja była trójosiowa w parterze z dwoma otworami drzwiowymi i oknem w osi południowej; na piętrze dwuosiowa z drzwiami balkonowymi w osi południowej i oknem w osi północnej. Okno w parterze posiadało prawdopodobnie drewnianą okiennicę, a drzwi - zewnętrzne drewniane skrzydła. Na piętrze otwór okienny miał dużo mniejsze wymiary. Prawdopodobnie kondygnacje wydzielone były gzymsem kordonowym. Balkon był znacznie krótszy niż obecnie – obejmował tylko oś południową. Forma balustrady zbliżona była do balustrady balkonu sąsiedniej kamienicy (obecnie Rynek 53). Pokrycie dachu najprawdopodobniej stanowiła dachówka. Fotografie z okresu II wojny światowej obrazują stan podobny do wyżej opisanego. Być może inna jest balustrada balkonu – prawdopodobnie metalowa. Na fotografiach z okresu PRL elewacja widoczna jest tylko częściowo – zauważalne są zmiany w kompozycji parteru – pojawia się duża, niemal kwadratowa, wielokwaterowa witryna połączona z drzwiami. Pokrycie dachu nadal stanowi dachówka. Na kolejnej (późniejszej) fotografii z okresu PRL (być może z lat 60-70.XX w. ?) dobrze widoczna jest elewacja boczna budynku; widać też drewniane okiennice i drzwi zewnętrzne w parterze elewacji frontowej oraz balustradę balkonu – prawdopodobnie metalową. Kondygnacje elewacji frontowej i bocznej wydzielone były profilowanym gzymsem kordonowym. Zwieńczenie też stanowił profilowany gzyms. W elewacji bocznej istniały trzy osie, w parterze w osi od zachodu istniała zaakcentowana opaskowym obramieniem blenda. Interesującym rozwiązaniem była dużych rozmiarów prostokątna płycina wydzielona obramieniem – miejsce na reklamy i ogłoszenia.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła. Całkowicie przekształcona elewacja w zakresie jej kompozycji (zarówno w odniesieniu do okresu międzywojennego, czasów wojny i PRL). Rozmiary i podziały witryny oraz otworu okiennego na piętrze są odmienne od historycznych. Wtórne elementy to: balkon wraz z balustradą, stolarka okienna i drzwiowa, pokrycie dachu z blachodachówki. Likwidacji uległ też gzyms międzykondygnacyjny w elewacji frontowej i bocznej. W elewacji od strony ul. Ściegiennego zmieniona kompozycja poprzez zlikwidowanie blendy na parterze, zamurowanie okna na piętrze oraz pewne zmiany wielkości pozostałych otworów. Gzyms wieńczący o zmienionej formie.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- dopuszcza się zachowanie obecnych tynków i ich kolorystyki,
- dopuszcza się zachowanie istniejącego pokrycia dachu z blachodachówki,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodku przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowy schodek w całości z betonu architektonicznego,
- zlikwidować istniejące szyldy jako niespełniające określonych zasad, zwłaszcza w zakresie ilości, rozmiarów, kolorystyki,

- w przypadku sytuowania nowych nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- odtworzyć układ kompozycyjny, wystrój architektoniczny oraz stolarkę zgodnie z fotografiami z okresu II wojny światowej,
- jako pokrycie dachowe zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym, dopuszcza się pokrycie z blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym.

Ul. Ściegiennego 9

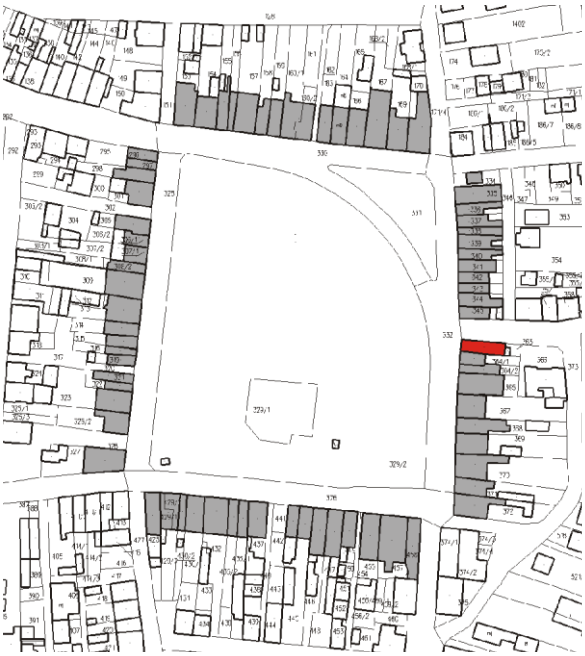

Podstawowe dane historyczne

Budynek o adresie Ściegiennego 9, usytuowany jest jako narożny we wschodniej pierzei Rynku i ulicy Ściegiennego. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu tym istniał wówczas budynek drewniany. Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Benjamin Silberstein[68]. Budynek wzniesiono zatem w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. W czasie I wojny światowej budynek prawdopodobnie nie ucierpiał tak bardzo jak domy północnej części pierzei wschodniej (na zachowanej archiwalnej fotografii obrazującej zniszczenia zabudowy przyrynkowej z I wojny światowej obiekt posiada dach). Przekształcony w zakresie kompozycji i wystroju elewacji (od strony Rynku i od strony ul. Ściegiennego) w okresie powojennym. Obecnie funkcja budynku związana jest z usługami medycznymi.

[68] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 59, a dom nr 39 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 5).

Fotografie archiwalne

Zniszczenia I wojny światowej

Okres międzywojenny

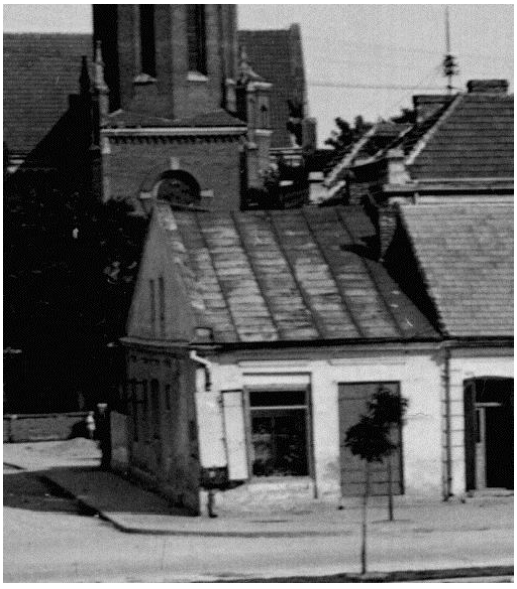

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja jednoosiowa z dużą niemal kwadratową witryną połączoną z drzwiami. Otwór witryny i drzwi dekorowany prostym nadokiennikiem w formie odcinka gzymsu z tzw. kluczem pośrodku. Podokiennik pod witryną także w formie odcinka prostego gzymsu. Elewacja ozdobiona narożnym pilastrem o uproszczonej formie, złożonego z wysokiego cokołu, gładkiego trzonu i głowicy kostkowej. Elewacja zwieńczona profilowanym gzymsem.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Stolarka witryny i drzwi z PCV w kolorze ciemnobrązowym.

Balkony

Brak.

Tynki, Okładziny, Kolorystyka

Tynk w kolorze jasnobeżowym, elementy wystroju – obramowania okienne, pilaster, gzyms w kolorze jaśniejszym. Schodek prowadzący do drzwi z okładziną z płytek ceramicznych w kolorze beżowym.

Inne elementy

Niewielka skrzynka instalacyjna telekomunikacyjna, numer domu przymocowany do pilastra.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Urządzenie reklamowe umieszczone nad witryną i drzwiami. Niemal całą szklaną powierzchnię drzwi wypełniają napisy informujące o wykonywanych badaniach i godzinach otwarcia.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Dach kryty blachą trapezową w kolorze ceglastym. Rynna i rura spustowa z blachy ocynkowanej pomalowana w kolorze ciemnobrązowym. Komin niski, ceglany, nieotynkowany. Zabezpieczenie połączenia z dachem sąsiedniego obiektu z obróbek blacharskich w kolorze szarym.

Ściany boczne

Elewacja północna (od strony ulicy Ściegiennego), szczytowa, pięcioosiowa, niesymetryczna, z: oknem, witryną połączoną z drzwiami, drzwiami i dwoma małymi oknami (w kolejności od zachodu). Wszystkie otwory zaakcentowane prostymi podokiennikami i odcinkami gzymsu nad otworami. Szczyt, wydzielony profilowanym gzymsem, bez otworów. Elewacja ujęta w narożach – narożnym pilastrem od zachodu i lizeną od wschodu. Stolarka z PCV w kolorze ciemnobrązowym. Schodki przed wejściami oblicowane płytkami ceramicznymi w kolorze beżowym. Skrzynki instalacyjne w pobliżu narożnej lizeny wpuszczone w ścianę.

Analiza przekazów ikonograficznych

Fotografie pochodzące z czasu I wojny światowej oraz z okresu międzywojennego prezentują przedmiotowy budynek o takiej samej jak obecnie bryle, ale nieco odmiennie ukształtowanych elewacjach oraz wystroju architektonicznym. Elewacja frontowa była dwuosiowa z prostokątnym otworem okiennym w osi północnej i drzwiowym w osi południowej. Naroże budynku prawdopodobnie akcentowane było boniowaniem. Elewacja boczna była czteroosiowa, z trzema równej wielkości prostokątnymi otworami okiennymi i jednym otworem drzwiowym (być może połączonym z oknem). Szczyt wydzielony był mocno wysuniętym profilowanym gzymsem, a w ścianie szczytowej znajdowały się dwa prostokątne otwory okienne. W elewacji frontowej okno posiadało drewniane okiennice, a drzwi zabezpieczone były drewnianymi skrzydłami zewnętrznymi. Pokrycie dachu stanowiła blacha płaska (jakość fotografii z okresu I wojny nie pozwala na ustalenie ówczesnego materiału pokrycia). Fotografie z okresu II wojny obrazują budynek w podobnej formie, przy czym otwór okienny w elewacji frontowej został powiększony. Wyraźniej widoczne są także elementy wystroju – nadokienniki w formie odcinków gzymsu, jednak ich forma jest odmienna od obecnej. Nadal widoczne są okna w szczycie

elewacji bocznej i pokrycie dachu z blachy płaskiej. W okresie PRL otwór okienny od frontu został pomniejszony, a następnie powiększony (co widoczne jest na zachowanych fotografiach z okresu PRL) i ponownie przekształcony w bliżej nieokreślonym czasie (lata 90. XX?) do obecnej formy.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła. Całkowicie przekształcona elewacja frontowa w zakresie jej kompozycji (zarówno w odniesieniu do okresu międzywojennego, czasów wojny i PRL). Rozmiary i podziały otworu okiennego i witryny są odmienne od historycznych. Wtórne elementy to: stolarka okienna i drzwiowa, pokrycie dachu z blachy trapezowej, obecna forma obramień okiennych i drzwiowych. W elewacji bocznej zmieniono ilość i kształt otworów okiennych i drzwiowych, ich obramienia. Zlikwidowano okna w szczycie. Wtórne pokrycie dachu.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- dopuszcza się zachowanie obecnej kolorystyki elewacji,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściami, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- zastosować pokrycie dachu z blachy płaskiej w kolorze szarym, dopuszcza się zastosowanie pokrycia z dachówki w kolorze ceglastym oraz blachodachówki w kolorze ceglastym,
- zlikwidować istniejące nośniki informacji wizualnej jako niespełniające określonych zasad, zwłaszcza w zakresie ilości, rozmiarów, kolorystyki,
- w przypadku sytuowania nowych nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić układ kompozycyjny i podziały elewacji,
- odtworzyć drewnianą stolarkę drzwiową na podstawie przekazów ikonograficznych i analogii,
- odtworzyć wystrój architektoniczny elewacji w postaci gzymsów nad oknami i drzwiami.

Rynek 54 i 54a

Podstawowe dane historyczne

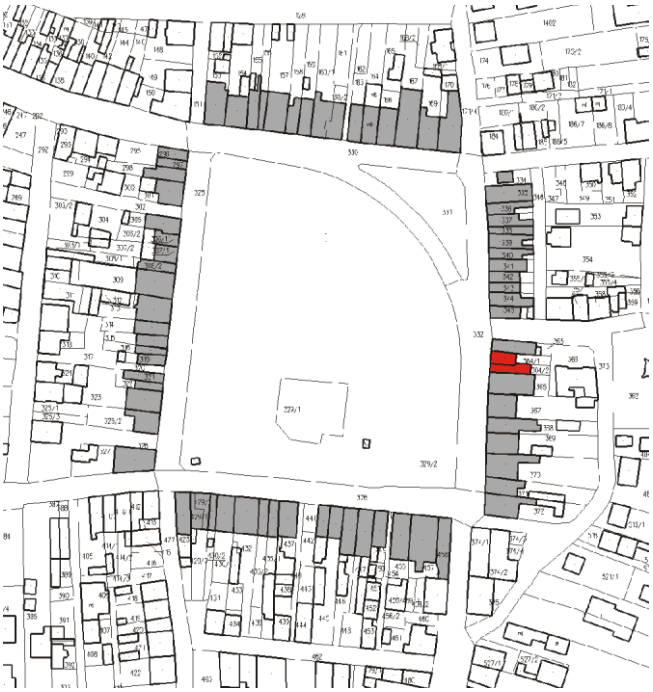

Budynki Rynek 54 i Rynek 54a, usytuowane w południowej części pierzei wschodniej – obecnie stanowiące dwa odrębne obiekty historycznie stanowiły jeden obiekt – o ujednoliconej elewacji i wspólnym dachu. Nie jest znana dokładna data budowy. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu tym istniał wówczas budynek drewniany, zajmujący obszar obecnych dwóch domów (Rynek 54 i 54a). Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Dawid Bernstein[69]. Budynki wybudowano zatem w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. W czasie I wojny światowej budynek prawdopodobnie nie ucierpiał tak bardzo jak domy północnej części pierzei wschodniej. Kilkukrotnie przekształcany w zakresie kompozycji i wystroju elewacji w okresie powojennym (przy czym na fotografiach z okresu PRL jest to jeszcze jeden budynek). Obecnie w budynku Rynek 54 znajduje się cukiernia, budynek Rynek 54 a pełni funkcje mieszkalne.

[69] W 1853 r. przedmiotowa działka budowlana oznakowana była numerem 60, a dom nr 34b. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 39v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 5).

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

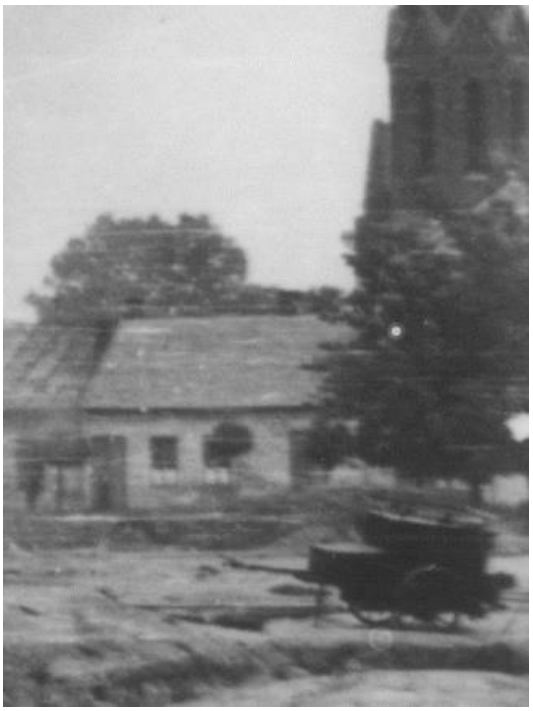

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Budynek Rynek 54 - elewacja dwuosiowa z dużym otworem w osi południowej – drzwi ramowane dwoma wąskimi oknami witrynowymi. W osi północnej niewielkie kwadratowe okienko umieszczone w większej prostokątnej wnęce (prawdopodobnie zamurowany otwór drzwiowy). Elewację wieńczy prosty gzyms.
Budynek Rynek 54 a – elewacja jednoosiowa, z bardzo dużą witryną połączoną z drzwiami, umieszczoną we wnęce, obejmującą niemal całą szerokość elewacji. Wnęka i witryna ujęte górą łukiem odcinkowym. Elewację wieńczy prosty gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
W budynku Rynek 54 – stolarka drewniana współczesna w kolorze brązowym.
W budynku Rynek 54 a – stolarka z PCV w kolorze białym.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
W budynku Rynek 54 – tynk w kolorze żółtym, cokół z tynku mozaikowego w kolorze brązowym do wysokości dolnej krawędzi okien witrynowych; we wnęce schodek z okładziną z płytek ceramicznych w kolorze brązowym.
W budynku Rynek 54a – tynk w kolorze jasnoniebieskim z elementami w kolorze białym (m.in. odcinkowy łuk, gzyms wieńczący), cokół z tynku mozaikowego w kolorze ciemnobrązowym, do wysokości dolnej krawędzi witryny. Schodek przed drzwiami oblicowany płytkami ceramicznymi w kolorze beżowym.

Inne elementy
Rynek 54 – skrzynka instalacyjna zabezpieczona drzwiczkami w kolorze białym, w północnym skraju elewacji, wpuszczona w lico ściany.
Rynek 54 a – kabel biegnący z dachu budynku Rynek 54 do wnętrza ściany budynku Rynek 54a; pozostałości elementów mocujących szyld w kolorze białym.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Rynek 54 – prostokątny szyld (brązowe tło, białe liternictwo, białe elementy graficzne) informujący o prowadzonej działalności.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Rynek 54 – blacha trapezowa w kolorze jasnoszarym (srebrnym); niewielki metalowy komin. Na dachu metalowy maszt podtrzymujący kable linii energetycznej. Rynna i rura spustowa z PCV w kolorze ciemnobrązowym.
Rynek 54 a – blacha ryflowana w kolorze jasnoszarym (srebrnym). Ceglany komin pomalowany (nie otynkowany) w kolorze białym. Rynna z blachy cynkowej pomalowana w kolorze jasnoniebieskim. Rura spustowa z blachy cynkowej (niemalowana).

Ściany boczne

Fragment ściany szczytowej budynku nr 54 od strony północnej ceglany, nieotynkowany.

Analiza przekazów ikonograficznych

Fotografie pochodzące z okresu międzywojennego oraz z czasu PRL stanowią potwierdzenie, że przedstawione powyżej dwa budynki stanowiły pierwotnie jeden obiekt. Zachowany materiał ikonograficzny wskazuje na całkowite przekształcenie elewacji. Obecne dwa budynki posiadały wspólną elewację – czteroosiową z drzwiami w osiach skrajnych i dwoma prostokątnymi oknami pomiędzy nimi. Wystrój architektoniczny elewacji stanowiły: boniowane lizeny w narożach, otwory okienne ujęte w opaski, ponad drzwiami i oknami profilowane odcinki gzymsu oraz profilowany gzyms wieńczący. Pokrycie dachu stanowiła dachówka. Otwory drzwiowe były szerokie, zamknięte łukiem odcinkowym. Na fotografiach z okresu II wojny światowej dość dobrze widoczna jest stolarka okienna i drzwiowa. Okna były drewniane, dwuskrzydłowe z nadświetlem (uchylnym na zewnątrz); drzwi – drewniane, podwójne: wewnętrzne dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe z prześwitami i z nadświetlami; zewnętrzne deskowo-szpungowe. Kolorystyka elewacji – jasna. Pokrycie dachu stanowiła dachówka. Na fotografiach z okresu powojennego zarejestrowane są zmiany w układzie kompozycji polegające przede wszystkim na powiększeniu otworów okiennych.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła. Całkowicie przekształcona elewacja frontowa w zakresie jej kompozycji. Nie istnieje opisany powyżej, historyczny, stosunkowo bogaty wystrój. Wtórne wydzielenie elewacji, sugerujące dwa odrębne budynki. Wtórne elementy to także: stolarka okienna i drzwiowa, pokrycie dachu z blachy trapezowej, obecna forma dekoracji budynku Rynek 54 a, kolorystyka elewacji, tynk mozaikowy cokołów.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- elewacje i połać dachową należy scalić w taki sposób, by obecne dwa budynki zewnętrznie sprawiały wrażenie jednego. W tym celu należy przede wszystkim:
    - ujednolicić kolorystykę obu elewacji – proponuje się na elewacji budynku 54a zastosować obecną kolorystykę budynku 54; najlepiej zastosować tynki gładkie,
    - ujednolicić materiał i wysokość cokołu; zlikwidować tynk mozaikowy,
    - zlikwidować udziwniony wystrój w budynku 54 a – odcinkowy łuk akcentujący witrynę z drzwiami,
    - ujednolicić pokrycie dachowe – zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym lub blachy płaskiej w kolorze szarym lub ceglastym; dopuszcza się użycie blachodachówki w kolorze ceglastym,
    - ujednolicić materiał i kolorystykę rynien i rur spustowych – usunąć rynnę i rurę spustową w budynku 54 a i zastosować takie jak w budynku 54,
    - ujednolicić stolarkę w zakresie materiału i kolorystyki – zastosować stolarkę okienną i drzwiową – drewnianą, w kolorze naturalnego drewna jak w budynku 54,

- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściem budynku 54a, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- scalić kolorystycznie z elewacją skrzynkę instalacyjną,
- zlikwidować okablowanie zewnętrzne,
- zlikwidować pozostałości elementów mocujących szyld w budynku nr 54a,
- dopuszcza się utrzymanie obecnego szyldu na elewacji budynku nr 54,
- w przypadku sytuowania nowych nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- przywrócić kompozycję elewacji widoczną na zachowanych fotografiach (otwory okienne i drzwiowe) z okresu II wojny światowej,
- przywrócić opisany i widoczny na fotografiach wystrój elewacji.

Rynek 55

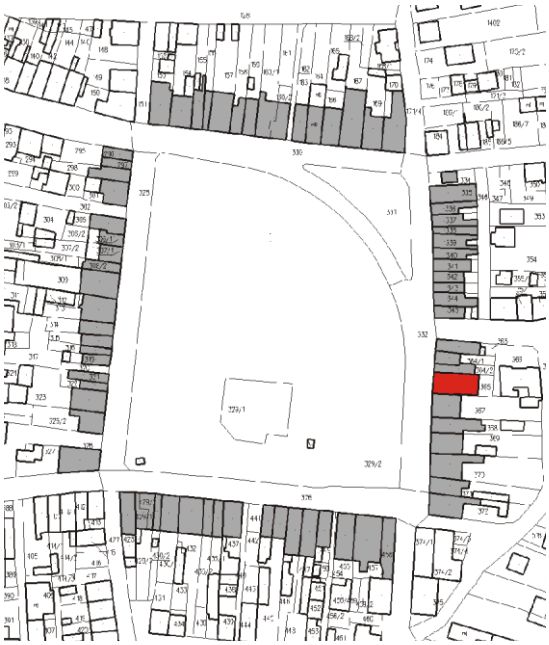

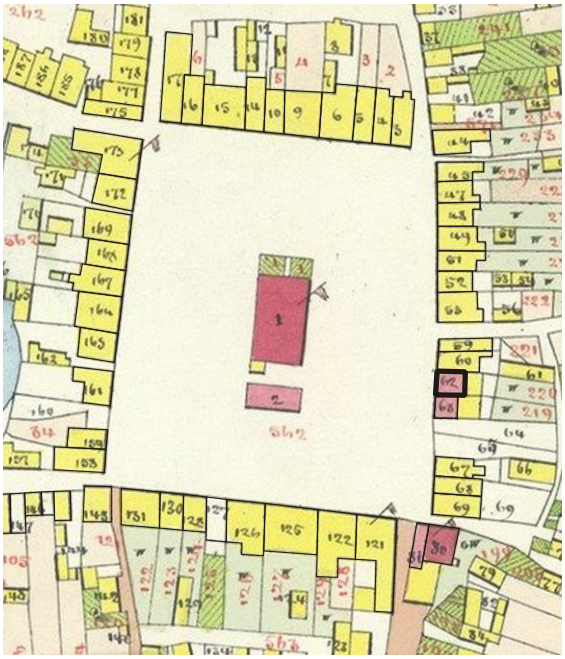

Podstawowe dane historyczne

Budynek Rynek 55 znajdujący się w południowej części wschodniej pierzei to jedyny obiekt na Rynku usytuowany szczytowo. Jest to także jeden z dwóch budynków na rozwadowskim Rynku oznaczony jako murowany na mapie katastralnej Rozwadowa z 1853 roku. Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Leib Garten[70]. Nie wiadomo jaką formę posiadał ten obiekt w momencie powstania – czy był parterowy, czy piętrowy? Obecną bryłę na pewno otrzymał przed I wojną światową, gdyż w takiej postaci widnieje na zachowanych fotografiach z tego okresu. W czasie działań wojennych I wojny światowej zapewne nie został zniszczony. Nie odnaleziono informacji kiedy i jakim przekształceniom ulegał obiekt, a zachowane archiwalne zdjęcia są na tyle słabej jakości, że trudno na ich podstawie wysuwać jakieś konkretniejsze przypuszczenia. W przypadku tego budynku ustalone zostały i opublikowane informacje o jego kolejnych właścicielach i funkcji jaką pełnił. Warto przytoczyć tę historię: „Pod koniec XIX w. aptekę prowadził tu Wincenty Grabowski, potem Emilia i Stanisław Czerneccy, a przed I wojną Dawid Tobias. W okresie międzywojennym medykamenty sprzedawał w swej aptece w rynku Leon

[70] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 62, a dom nr 155 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 40v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 14).

Sigall, z czasem przekazując interes swej przybranej córce Etel Sigall-Traunstein, która prowadziła go jeszcze po wojnie. Swoje i rodziny dzieje opisała, pod nazwiskiem Ewa Turzyńska, w interesującej książce wspomnieniowej[71].” Budynek został w ostatnich latach gruntownie wyremontowany z dodaniem współczesnych form dekoracji architektonicznej w elewacji frontowej. Obecnie część parteru użytkowana jest jako sklep, pozostała pełni funkcje mieszkalne.

Fotografie archiwalne

Okres I wojny światowej (?)

Okres międzywojenny

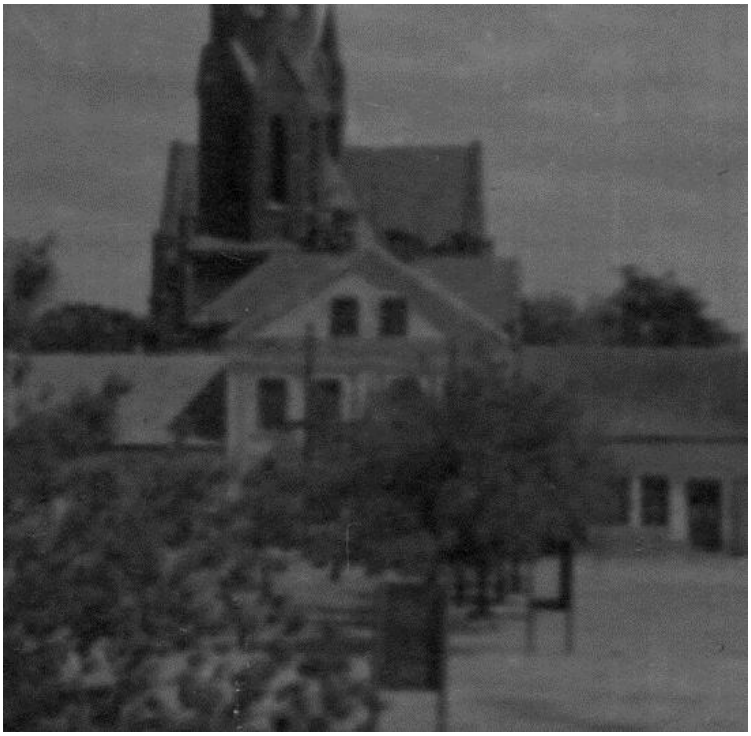
Okres II wojny światowej

[71] *Przewodnik po dawnym Rozwadowie*, red. M. Wiatrowicz, wyd. Muzeum Regionalne w Stalowej Woli, s. 28. Wspomniana książka Ewy tyrzyńskiej – E. Turzyńska, *Sądzonym mi było żyć…,* Warszawa 2009

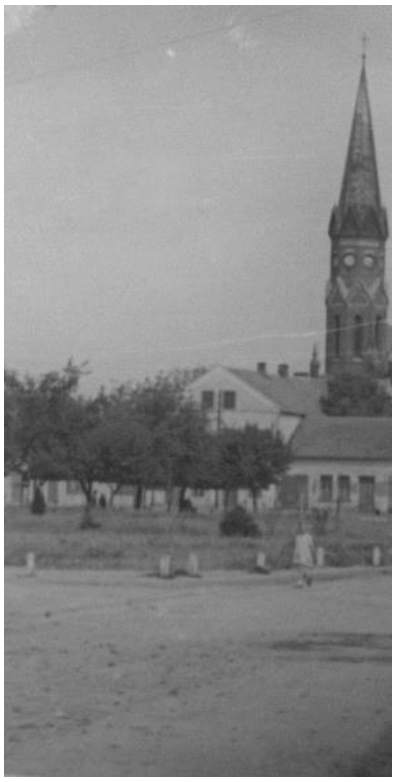

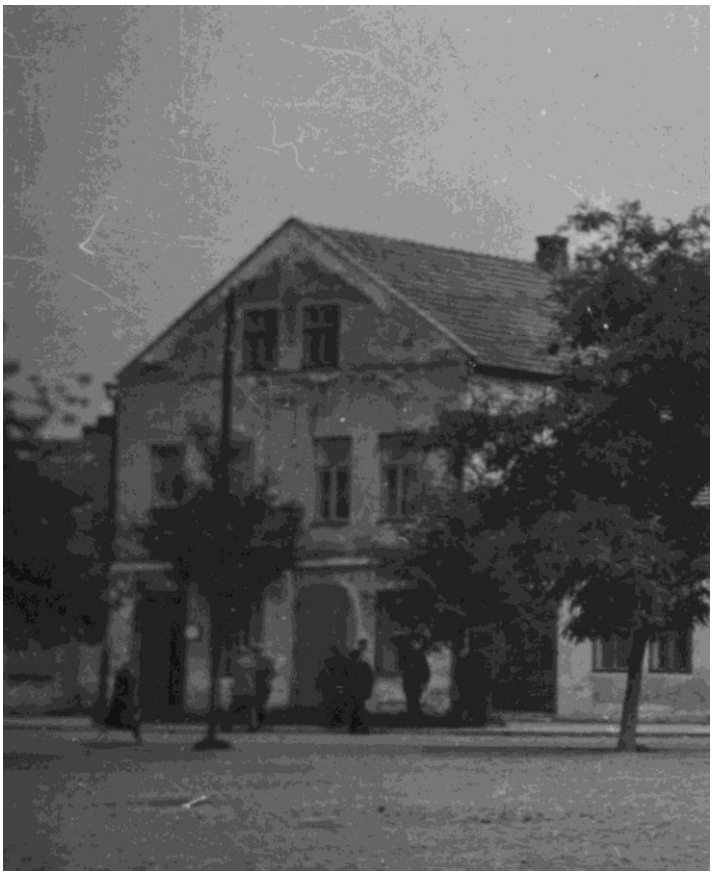

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek dwukondygnacyjny, z użytkowym poddaszem, murowany, kryty dachem dwuspadowym, ustawiony szczytowo do placu Rynku.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja czteroosiowa w parterze i na piętrze, w trójkątnym szczycie dwa okna. W parterze naprzemiennie (licząc od północy) prostokątne: drzwi – okno – drzwi, następnie okno o kształcie zbliżonym do kwadratu o górnej krawędzi znajdującej się znacznie niżej niż krawędzie pozostałych otworów. Na piętrze trzy prostokątne okna oraz prostokątne drzwi balkonowe (w drugiej osi od północy). Przeważają podziały wertykalne w postaci narożnych lizen w obu kondygnacjach (zaakcentowanych kolorystycznie) oraz lizeny pośrodku elewacji – tylko w kondygnacji parteru. Szczyt wydzielony obróbką blacharską nad uskokiem. Wystrój w postaci prostych opasek okiennych i drzwiowych wyodrębnionych kolorystycznie – podobnie jak narożne lizeny. Mocnym akcentem jest okładzina z płytek ceramicznych w kolorze stalowym w partii cokołu i po bokach otworów drzwiowych (o schodkowej formie). Szczyt wydzielony obróbka blacharską.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Stolarka okienna i drzwiowa współczesna z PCV o zróżnicowanej formie; okna i drzwi balkonowe w kolorze białym, drzwi na parterze w kolorze ciemnobrązowym.

Balkony
Usytuowany niesymetrycznie na elewacji, z metalową, ażurową, dekoracyjnie opracowaną balustradą złożoną z esownicowych „ornamentów”.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk w kolorze jasnego ugru, lizeny i opaski otworów w kolorze ciemnego różu. W parterze okładzina z płytek ceramicznych w kolorze stalowym, tworząca formę cokołu i schodkowych obramień drzwiowych.

Inne elementy
Przy drzwiach od strony północnej zabezpieczona drzwiczkami w kolorze brązowym skrzynka instalacyjna; okablowanie na środkowej lizenie. Metalowy wspornik z przyłączem w górnej części narożnej lizeny północnej.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Dużych rozmiarów prostokątny szyld nad drzwiami i oknem części południowej, wypełniający niemal całą powierzchnię ściany między górną linią otworu drzwiowego parteru a wydzieleniem linii piętra; informujący o nazwie firmy i oferowanych towarach.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu stanowi blachodachówka w kolorze czerwonym. Rynna i rura spustowa z PCV w kolorze ciemnobrązowym. Kominy zabezpieczone blachą w kolorze pokrycia dachowego.

Ściany boczne

Dwie elewacje od południa i od północy – bez otworów, tynk w kolorze elewacji frontowej z narożną lizeną wyodrębnioną kolorystycznie.

Analiza przekazów ikonograficznych

Na zachowanych fotografiach archiwalnych z okresu międzywojennego, z czasu II wojny światowej oraz z okresu PRL budynek nie jest w całości widoczny, a jakość fotografii nie pozwala na głębszą analizę. Najprawdopodobniej zachowały się historyczne otwory okienne i drzwiowe (za wyjątkiem otworu okiennego w południowej osi parteru, które raczej posiadał inny kształt). Być może środkowa lizena dzieliła także elewację na piętrze. Parter był wydzielony gzymsem kordonowym. Szczyt był prawdopodobnie zaakcentowany gzymsem. Na fotografii z okresu PRL widoczne są też dużych rozmiarów otwory drzwiowe w parterze z podwójnymi drewnianymi drzwiami. Dach kryty był dachówką, następnie po remoncie w okresie PRL jako pokrycie zastosowano blachę płaską.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła. W dużym stopniu zachowana kompozycja elewacji. Zapewne wtórny otwór okienny parteru (oś południowa). Wtórna stolarka okienna i drzwiowa. Współczesna okładzina i kolorystyka elewacji. Wtórna kolorystyka stolarki okiennej (pierwotnie ciemniejsza od elewacji).

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zlikwidować współczesną okładzinę z płytek ceramicznych,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodkach przed wejściami, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- dopuszcza się zachowanie obecnych tynków i ich kolorystyki,
- zachować i zakonserwować istniejącą balustradę balkonu,
- zlikwidować zewnętrzne okablowanie,
- zlikwidować istniejący szyld jako niespełniający określonych zasad, zwłaszcza w zakresie rozmiaru i kolorystyki,
- w przypadku sytuowania nowych nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne

- zmienić wielkość i kształt otworu okiennego parteru w osi południowej na analogiczny do okna w osi północnej oraz dokonać wymiany stolarki okiennej i drzwiowej na drewnianą o podziałach i formie charakterystycznej dla Rozwadowa,
- przywrócić elementy wystroju architektonicznego widoczne na ikonografii, tj.: bonio-wanie na lizenach, bardziej wyrazisty gzyms międzykondygnacyjny i gzymsy nado-kienne.

Rynek 56

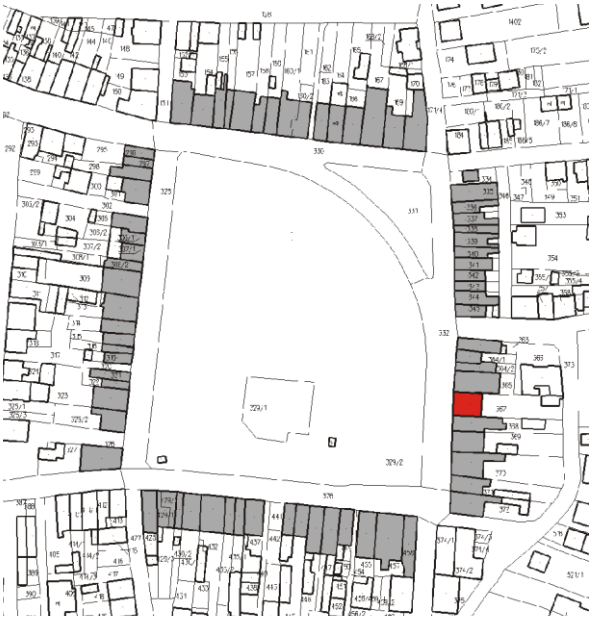

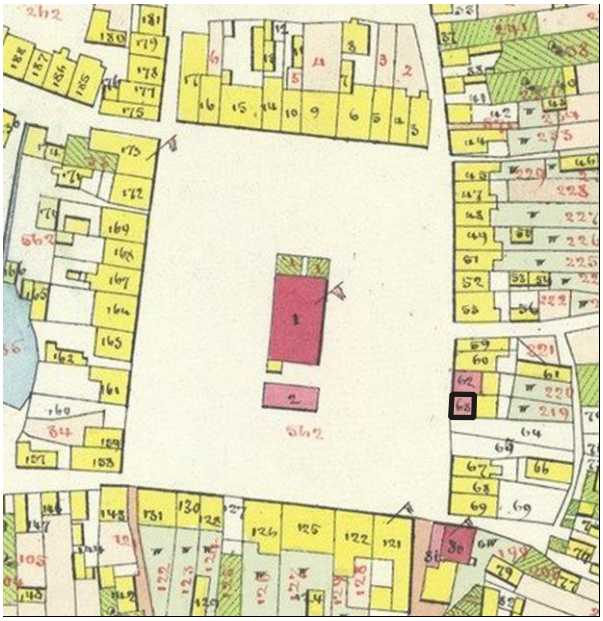

Podstawowe dane historyczne

Budynek Rynek 56 znajdujący się w południowej części wschodniej pierzei jest jednym z dwóch budynków na rozwadowskim Rynku, które oznaczone były jako murowane na mapie katastralnej Rozwadowa z 1853 roku. Był to wówczas dom o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem była Haje Silber [72]. Nie wiadomo jaką formę posiadał ten obiekt w momencie powstania. Obecną bryłę na pewno otrzymał przed I wojną światową, gdyż w takiej postaci widnieje na

[72] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 63, a dom nr 33 (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, *Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow*, 1853, k. 40v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, *Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow*, s. 5).

zachowanych fotografiach z tego okresu. W czasie działań wojennych I wojny światowej zapewne nie został doszczętnie zniszczony. Analiza zachowanych fotografii pozwala na stwierdzenie, że budynek zachował bryłę, a zmianom w trakcie kilkakrotnych remontów w okresie po II wojnie światowej, uległa przede wszystkim kompozycja i wystrój elewacji frontowej. Obecnie budynek pełni funkcje handlowe – sklep firmy „Oknoplast".

Fotografie archiwalne

Okres międzywojenny

Okres II wojny światowej

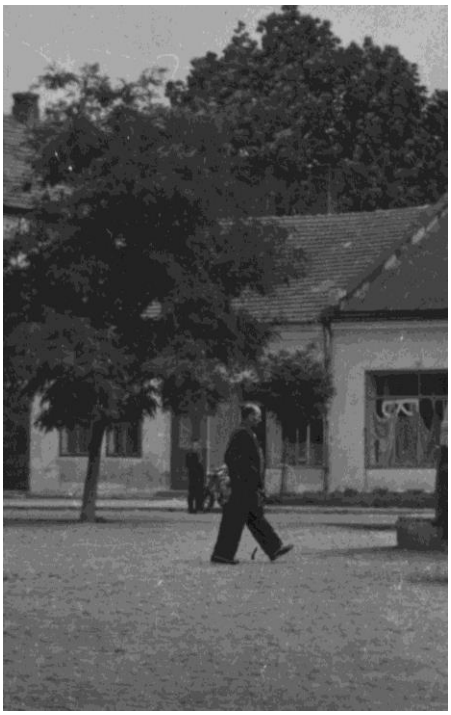

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja czteroosiowa. W parterze naprzemiennie (licząc od północy): dwie duże witryny o kształcie zbliżonym do kwadratu; prostokątny, zamknięty łukiem odcinkowym otwór drzwiowy i witryna połączona z drzwiami. W partii podokapowej skośny fragment ściany.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Stolarka witryn i drzwiowa z PCV w kolorze białym. Drzwi środkowe jednoskrzydłowe, z PCV przeszklone z nadświetlem. Drzwi połączone z witryną jednoskrzydłowe, częściowo przeszklone z naświetlem.

Balkony

Brak.

Tynki, Okładziny, Kolorystyka

Tynk fakturowy w kolorze szarym. Okładzina z płytek ceramicznych – różnych gatunków i o różnej kolorystyce (zielonkawa, kremowa, brązowa) występująca na różnej wysokości (do ok. 1,5 m i wyżej). Zielonkawa okładzina schodka prowadzącego do drzwi w osi południowej.

Inne elementy

W narożu powyżej witryny północnej urządzenie klimatyzatora, okablowanie biegnące poziomo nad witryną oraz rurka instalacyjna pomiędzy witrynami biegnąca pionowo niemal do górnej krawędzi witryn, pomalowana w kolorze szarym i białym. Przy niej skrzynka instalacyjna zabezpieczona drzwiczkami w kolorze szarym.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy

Bardzo dużych rozmiarów dwa szyldy powyżej witryn oraz drzwi i witryny, zajmujący niemal całą powierzchnię ściany powyżej otworów, poniżej ściany skośnej. Jeden szyld informuje o nazwie firmy, drugi – o rodzaju oferowanych produktów (zróżnicowany kolorystycznie z elementami graficznymi w postaci wielobarwnych fotografii). Poza tym w witrynach liczne naklejki z napisami (niektóre dużych rozmiarów).

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie

Pokrycie dachu stanowi blacha trapezowa w kolorze jasnoszarym, częściowo przerdzewiała. Widoczny stalowy komin i antena telewizyjna (umieszczone w połaci od strony podwórza). Rynna i rury spustowe z PCV w kolorze ciemnobrązowym.

Ściany boczne

Brak.

Analiza przekazów ikonograficznych

Zachowane fotografie z okresu międzywojennego, z okresu II wojny i z czasu PRL są na tyle słabej jakości, że ewentualny wystrój elewacji nie jest widoczny. Natomiast można z całą pew-

nością stwierdzić, że całkowitej zmianie uległa kompozycja elewacji – pierwotnie pięcioosiowa, z trzema otworami drzwiowymi i dwoma prostokątnymi otworami okiennymi pomiędzy nimi. Drzwi w osi skrajnej, południowej na pewno posiadały zewnętrzne, drewniane skrzydła. Obecna forma witryn i okien pochodzi z okresu po 1989 r.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowana bryła. Całkowicie przekształcona kompozycja elewacji. Zachowany charakterystyczny „wykrój" otworu drzwiowego z łukiem odcinkowym. Niewidoczny gzyms wieńczący – wtórnie przysłonięty skośnie umocowaną otynkowaną płytą? Wtórna stolarka witryn i drzwi. Współczesna okładzina i kolorystyka elewacji. Zachowane pokrycie z blachy wtórne.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- przywrócić gzyms wieńczący, usunąć obecne przysłonięcie gzymsu i w zależności od stanu gzymsu – zakonserwować zachowany, częściowo odtworzyć lub wykonać nowy stosując analogię do zachowanych profilowanych gzymsów w innych budynkach przyrynkowych,
- przeprojektować obecne witryny – ujednolicić wysokość nadproży i wprowadzić podziały,
- zlikwidować współczesną okładzinę z płytek ceramicznych,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- dopuszcza się zachowanie obecnych tynków i ich kolorystyki,
- zlikwidować urządzenie klimatyzatora, zewnętrzne okablowanie i instalacje,
- istniejące pokrycie dachowe – zniszczone, nieestetyczne należy wymienić. Jako materiał nowego pokrycia zastosować dachówkę ceramiczną w kolorze ceglastym; ewentualnie blachę płaską w kolorze szarym lub ceglastym, dopuszcza się zastosowanie blachodachówki w kolorze cegalstym,
- zlikwidować istniejące szyldy jako przeskalowane oraz niespełniające określonych zasad, zwłaszcza w zakresie ilości i kolorystyki. Napisy w witrynach – ograniczyć ilość i wielkość,
- w przypadku sytuowania nowych nośników informacji wizualnej stosować się do zasad dołączonych do niniejszego opracowania.

Optymalne
Jest to prawdopodobnie jeden z najstarszych budynków rozwadowskiego Rynku. Obecne witryny mają wielkość i formy ahistoryczne i negatywnie wpływające na zabytkowy charakter obiektu. W związku z tym docelowo należy dążyć do:
- odtworzenia kompozycji elewacji widocznej na fotografii z okresu PRL,
- zaprojektowania drewnianej stolarki okiennej i drzwiowej charakterystycznej dla Rozwadowa (słaba jakość zachowanych fotografii archiwalnych nie daje podstaw do ich rekonstrukcji).

Rynek 57 i 58

Podstawowe dane historyczne
Budynki Rynek 57 i Rynek 58, usytuowane w południowej części pierzei wschodniej – obecnie stanowiące dwa odrębne obiekty, historycznie stanowiły jeden obiekt – o ujednoliconej elewacji i wspólnym dachu. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku, w miejscu tym istniały wówczas dwie niezabudowane parcele. Ich właścicielami byli: Moses Blasbalg (działki budowlanej nr 64) oraz Dawid Brodt (działki budowlanej nr 65) .

Budynki wzniesione zatem zostały w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. W czasie I wojny światowej budynek prawdopodobnie nie ucierpiał tak bardzo jak domy północnej części pierzei wschodniej. Przekształcony w zakresie kompozycji i wystroju elewacji w okresie PRL. Wielokrotnie remontowany. Obecnie oba budynki użytkowane są jako mieszkalne.

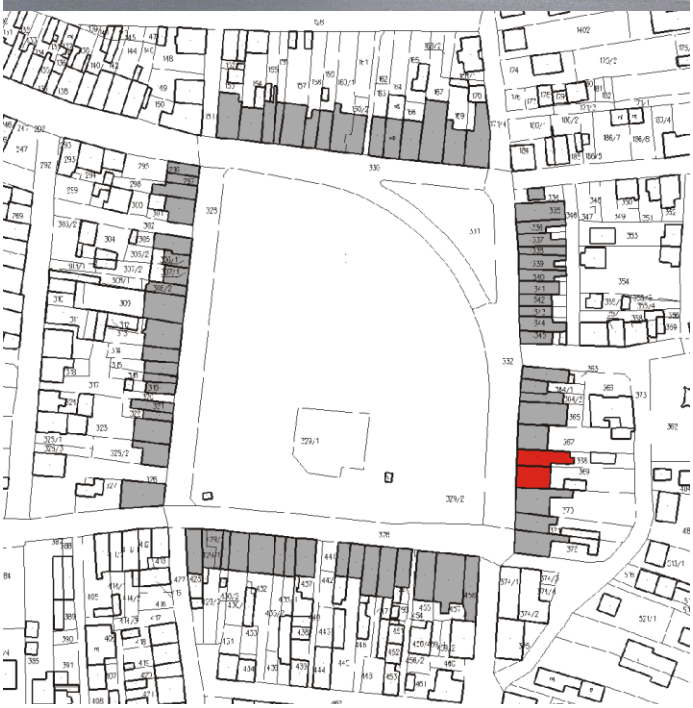

Fotografie archiwalne

Okres II wojny światowej

Okres PRL

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Oba budynki jednokondygnacyjne, murowane, kryte dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Budynek Rynek 57 - elewacja dwuoosiowa, z dużym oknem witrynowym połączonym z drzwiami oraz szerokim i wysokim prostokątnym otworem drzwiowym w osi od południa. W partii podokapowej skośny fragment ściany.

Budynek Rynek 58 – elewacja trzyosiowa, z drzwiami i witryną od północy oraz drzwiami i witryną od południa. Witryny i drzwi różnej wielkości. Elewację wieńczy wydatny, profilowany gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Budynek Rynek 57 – stolarka okna witrynowego i połączonych z nią drzwi współczesna z PCV w kolorze białym. Drzwi w osi południowej drewniane, dwuskrzydłowe płycinowe, pełne, z nadświetlem.

Budynek Rynek 58 – stolarka zróżnicowana pod względem materiału i formy. Drzwi w osi północnej metalowe z nadświetlem, witryna metalowa, podzielona ramiakami na 4 pola w kolorze ciemnobrązowym. Witryna i nadświetle drzwi zabezpieczone jednolitą kratą w kolorze ciemnobrązowym. W osiach od południa drzwi i witryna współczesne, z PCV w kolorze białym.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Budynek Rynek 57 – tynk w kolorze jasnokremowym, okładzina z kwadratowych płytek ceramicznych w kolorze beżowym, sięgająca ok. 1,5 m wysokości. Schodki do drzwi w takiej samej okładzinie.
Budynek Rynek 58 – całość elewacji w specyficzny sposób pokryta okładziną wykonaną z różnorodnych płytek elewacyjnych – klinkierowych i betonowych w różnych kształtach i kolorach (z przewagą ugru i jasnego brązu). Sposób ułożenia okładziny sugerować ma podziały elewacji oraz elementy wystroju architektonicznego. Schodki do wejść także oblicowane płytkami ceramicznymi. Gzyms otynkowany w kolorze białym.

Inne elementy
Budynek Rynek 57 – Na drzwiach w osi południowej metalowa skrzynka na listy w kolorze ciemnobrązowym. Cyfry z numerem domu naklejone na ścianę pomiędzy otworami drzwiowymi.
Budynek Rynek 58 – Kabel instalacji biegnący poniżej gzymsu. Cyfry z numerem domu naklejone na ścianę obok witryny metalowej. Skrzynka instalacyjna zabezpieczona drzwiczkami w kolorze brązowym.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Budynek Rynek 57 – pokrycie z papy. Dwa ceglane nieotynkowane kominy oraz metalowy maszt. Rynna z blachy ocynkowej, niemalowana, rynna spustowa z PCV w kolorze grafitowym.
Budynek Rynek 58 – pokrycie z blachy płaskiej. Dwa kominy – jeden pokryty blachą stalową, drugi ceglany, nieotynkowany, metalowy maszt na linię energetyczną. Rynna i rura spustowa z blachy ocynkowej, pomalowana w kolorze brązowym.

Ściany boczne
Budynek Rynek 57 – fragment ściany szczytowej częściowo zabezpieczony obróbką blacharską.
Budynek Rynek 58 – brak.

Analiza przekazów ikonograficznych
Fotografie pochodzące z okresu międzywojennego oraz z czasu PRL stanowią potwierdzenie, że przedstawione powyżej dwa budynki stanowiły pierwotnie jeden obiekt. Zachowany materiał ikonograficzny wskazuje na całkowite przekształcenie elewacji. Obecne dwa budynki posiadały wspólną elewację – siedmioosiową. Jakość fotografii nie pozwala na dokładny opis wszystkich okien i drzwi oraz zastosowanych form wystroju architektonicznego. Dwa okna w

skrajnych osiach od północy były drewniane, dwuskrzydłowe z naświetlem. Wystrój elewacji na pewno stanowiły m.in: boniowane naroże północne oraz profilowany gzyms wieńczący (zapewne o formie zachowanej na budynku nr 58). W okresie PRL (lata 70. XX w.?) dokonano pewnych przekształceń w kompozycji elewacji, przebijając duże okno witrynowe połączone z drzwiami w miejscu wcześniejszych dwóch otworów okiennych (w skrajnych osiach północnych). Na fotografii tej widoczna jest też blenda oraz interesująca forma stolarki okiennej w jednym oknie - o łukowo wygiętych ramiakach. Pokrycie dachu stanowiła blacha. Kolorystyka elewacji była jasna, stolarka ciemniejsza.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Budynek Rynek 57 – zachowana bryła, częściowo przekształcona kompozycja brak wystroju, zachowane pokrycie dachowe - być może z okresu międzywojennego. Wtórna stolarka. Stolarka dwuskrzydłowych drzwi historyczna.

Budynek Rynek 58 – zachowana bryła, przekształcona kompozycja elewacji, z wystroju zachowany gzyms wieńczący, zachowane pokrycie dachowe - być może z okresu międzywojennego. Stolarka wtórna (stolarka metalowa być może z lat 50.-60. XX w.)

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- elewacje należy scalić w taki sposób, by obecne dwa budynki zewnętrznie sprawiały wrażenie jednego. W tym celu należy przede wszystkim:
    - zlikwidować współczesne okładziny z płytek ceramicznych elewacji budynków nr 57 i 58,
    - przywrócić gzyms na budynku nr 57 w identycznej formie jak istniejący w budynku nr 58,
    - ujednolicić kolorystykę obu elewacji – np. poprzez zastosowanie na budynku nr 58 tynków identycznych jak istniejące na budynku nr 57,
    - ujednolicić materiał i kolorystykę rynien i rur spustowych,
    - zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- istniejące pokrycie dachowe – zniszczone, nieestetyczne należy wymienić. Jako materiał nowego pokrycia zastosować blachę płaską,
- zachować i zakonserwować istniejące drewniane drzwi w budynku nr 57, w przypadku konieczności wymiany ze względu na stan techniczny, odtworzyć według oryginału,
- zlikwidować zewnętrzne okablowanie.

Optymalne

- odtworzyć kompozycję elewacji w zakresie rytmu otworów okiennych i drzwiowych, ich wielkości i kształtów w formie widocznej na fotografii z okresu II wojny światowej,
- odtworzyć wystrój elewacji – blenda, boniowanie, profilowany gzyms wieńczący,
- odtworzyć historyczną stolarkę zgodnie z przekazami na fotografiach archiwalnych.

Rynek 59

Podstawowe dane historyczne

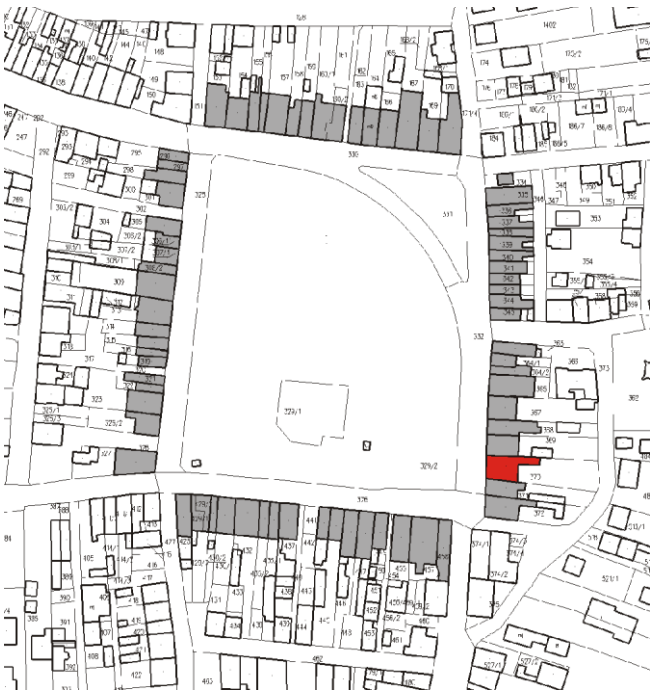

Budynek Rynek 59, usytuowany w południowej części pierzei wschodniej. Na planie katastralnym z 1853 r. widnieje jako drewniany. Jego właścicielem był wówczas Abraham Alter, a budynek pełnił funkcje mieszkalne.[73] Wzniesiony prawdopodobnie w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. W czasie I wojny światowej budynek prawdopodobnie nie ucierpiał tak bardzo jak domy północnej części pierzei wschodniej. Jest jednym z niewielu budynków wschodniej pierzei, w którym nie dokonano całkowitego przekształcenia kompozycyjnego elewacji. Zachowany jest także w znacznej części oryginalny historyczny detal i wystrój elewacji. Obecnie budynek pełni funkcje mieszkalne.

[73] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 67, a dom nr 30. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 40v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 5).

Fotografie archiwalne

Okres II wojny

Okres PRL

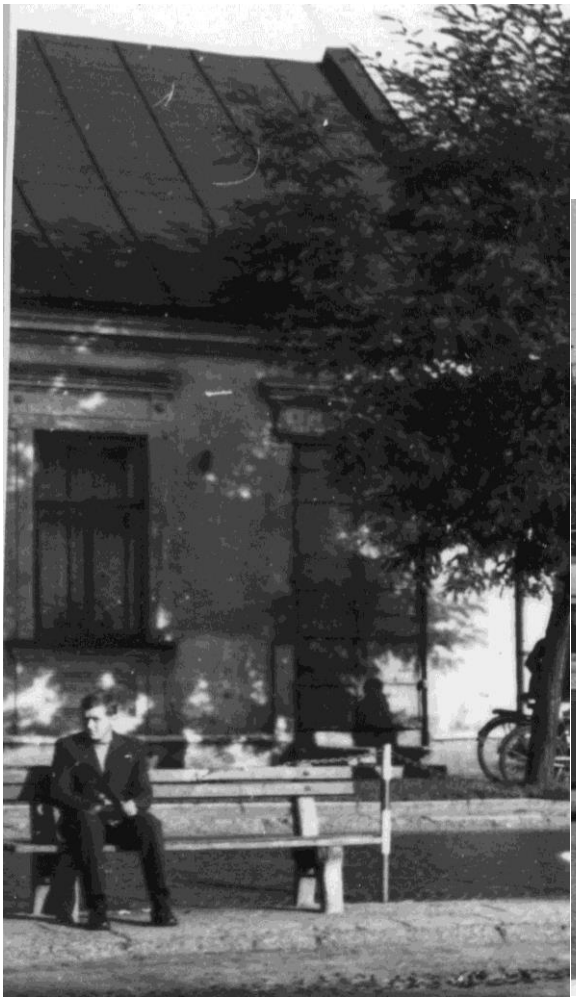

Okres PRL

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Budynek o czteroosiowej elewacji, z dużym otworem drzwiowym w osi północnej, dwoma prostokątnymi otworami okiennymi w dwóch osiach środkowych oraz witryną z drzwiami w skrajnej osi południowej. Elewacja na cokole z odsadzką. Zachowany częściowo wystrój architektoniczny, na który składa się przede wszystkim dekoracja otworów okiennych i drzwiowych. Otwory okienne z płycinowo-ramowymi podokiennikami, flankowanymi formą pilastrów podpierających gzyms oraz nadokienniki w formie odcinków profilowanego gzymsu. Takimi samymi odcinkami gzymsu zaakcentowane są otwory drzwiowe. Elewację wieńczy wydatny, bogato profilowany gzyms.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Stolarka zróżnicowana pod względem materiału i formy. Drzwi w osi północnej dwuskrzydłowe, drewniane z naświetlem, pomalowane w kolorze szarym; okna z PCV, dwudzielne z naświetlem, w kolorze białym. Witryna z drzwiami w osi południowej metalowe, w kolorze brązowym. Okno witrynowe jednodzielne z naświetlem, drzwi jednoskrzydłowe, częściowo przeszklone, z naświetlem.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk gładki w kolorze kremowym, odcinki gzymsów nad otworami drzwiowymi i okiennymi oraz gzyms wieńczący w kolorze białym.

Inne elementy
Obok drzwi północnych – metalowa skrzynka urządzenia instalacji elektrycznej; na drzwiach - cyfry z numerem domu; we wnęce przy drzwiach południowych metalowa skrzynka na listy w kolorze brązowym. Nad witryną z drzwiami – duża metalowa rama z wypełnieniem z sidingu w kolorze białym (prawdopodobnie pozostałość po szyldzie). Ponadto widoczne kable i puszki instalacji elektrycznej. Antena satelitarna zamocowana do południowej ściany szczytowej.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu stanowi papa. Komin o charakterystycznej dwuczłonowej formie, ceglany, otynkowany w kolorze szarym. Rynna z blachy cynkowej, niemalowana, przerdzewiała, dwie rynny spustowe blaszane – jedna niemalowana, druga pomalowana w kolorze tynku elewacji.

Ściany boczne
Fragment południowej ściany szczytowej z tynkiem w kolorze elewacji frontowej. Do ściany przymocowana antena satelitarna.

Analiza przekazów ikonograficznych
Fotografia pochodząca z okresu II wojny światowej jest słabo czytelne, natomiast na kilku fotografiach z okresu PRL (prawdopodobnie lata 50., 60. XX w.) uwidoczniony jest obiekt sprzed remontu, w trakcie którego zmieniono częściowo układ kompozycyjny elewacji oraz zlikwidowano częściowo interesujący wystrój architektoniczny. Zasadniczą i bardzo niekorzystnie oddziałującą zmianą jest forma, kształt i wielkość witryny połączonej z drzwiami w osi południowej. Pierwotnie, co da się odczytać z fotografii z okresu II wojny światowej elewacja była symetryczna, w miejscu obecnej witryny były drzwi nieco szersze od obecnych, o wielkości odpowiadającej drzwiom w osi północnej elewacji. Nie da się z całą pewnością stwierdzić czy pokrycie dachowe stanowiła blacha czy papa – jak obecnie.

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowana bryła, zachowany częściowo stosunkowo bogaty wystrój elewacji (dekoracja otworów okiennych i drzwiowych, profilowany gzyms wieńczący). Częściowo przekształcona kompozycja – całkowicie zmieniona forma, kształt, wielkość otworu w osi południowej. Stolarka okienna wtórna z zachowanymi podziałami; stolarka witryny z drzwiami – wtórna.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący wystrój elewacji,

- przywrócić nieistniejące obecnie elementy wystroju elewacji zgodnie z przekazami ikonograficznymi – tj. obramowanie opaskowe z uszakami otworów okiennych i drzwiowych oraz widoczną na fotografiach formę „fryzu" nad oknami i drzwiami z charakterystycznymi guzami,
- przywrócić pierwotną symetryczną kompozycję elewacji. W tym celu należy zlikwidować witrynę z drzwiami w osi południowej, odtworzyć w tym miejscu drzwi o wymiarach i formie jak drzwi w osi północnej elewacji,
- istniejące pokrycie dachowe – zniszczone, nieestetyczne należy wymienić. Jako materiał nowego pokrycia zastosować blachę płaską; dopuszcza się też zastosowanie dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym,
- zachować formę istniejącego komina,
- wymienić istniejące rynny i rury spustowe,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej kolorystyki elewacji,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej stolarki okiennej i drzwiowej; przy wymianie okien sugeruje się zastosowanie stolarki drewnianej
- w miejsce witryny w osi południowej zastosować drzwi dwuskrzydłowe o formie istniejących drzwi w osi północnej,
- zlikwidować ramę nad witryną,
- zlikwidować okładzinę z płytek elewacyjnych w narożniku północnym,
- zlikwidować antenę satelitarną w ścianie bocznej.

Rynek 60

Podstawowe dane historyczne

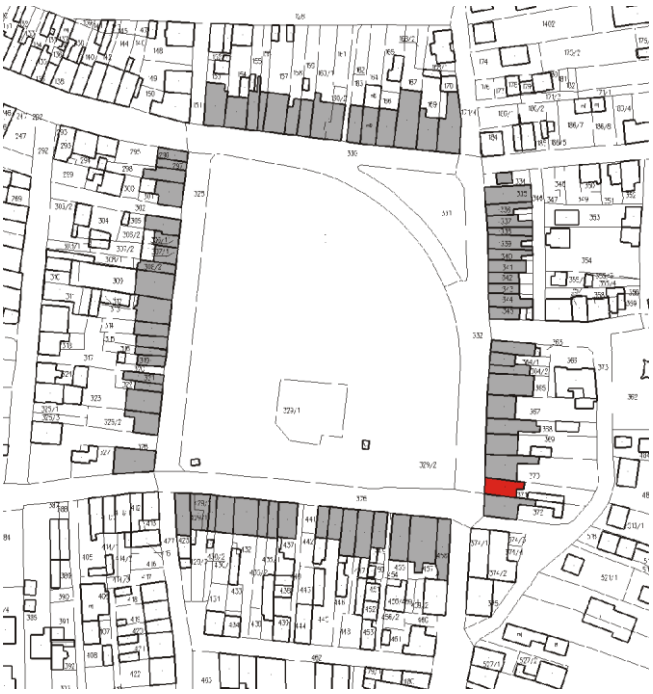

Budynek Rynek 60, usytuowany jest w południowej części pierzei wschodniej. Wzniesiony w 2 poł. XIX w. lub początkach XX w. Na planie katastralnym z 1853 r. widnieje jako drewniany. Jego właścicielem był wówczas Salomon Katz, a budynek pełnił funkcje mieszkalne[74]. W czasie I wojny światowej budynek prawdopodobnie nie ucierpiał tak bardzo jak domy północnej części pierzei wschodniej. Po II wojnie światowej (być może w latach 60. XX w.?) nastąpiły zmiany w układzie kompozycyjnym elewacji, w związku z poszerzeniem otworów okiennych, przy równoczesnej likwidacji jednego otworu drzwiowego. Zapewne podczas tego remontu wykonano wysoki cokół z okładziną z płytek elewacyjnych (odmiennych od obecnych). W ostatnich latach wykonano nowe pokrycie dachu z blachodachówki oraz przeprowadzono remont elewacji – nieco

[74] W 1853 r. działka budowlana posiadała nr 68, a dom nr 29 a. (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 40v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 4).

zmniejszając wielkość otworu okiennego w skrajnej osi od północy, wymieniając stolarkę okienną oraz wymieniając okładzinę cokołu na współczesne płytki elewacyjne. Obecnie budynek pełni funkcje mieszkalne.

Fotografie archiwalne

Okres II wojny światowej

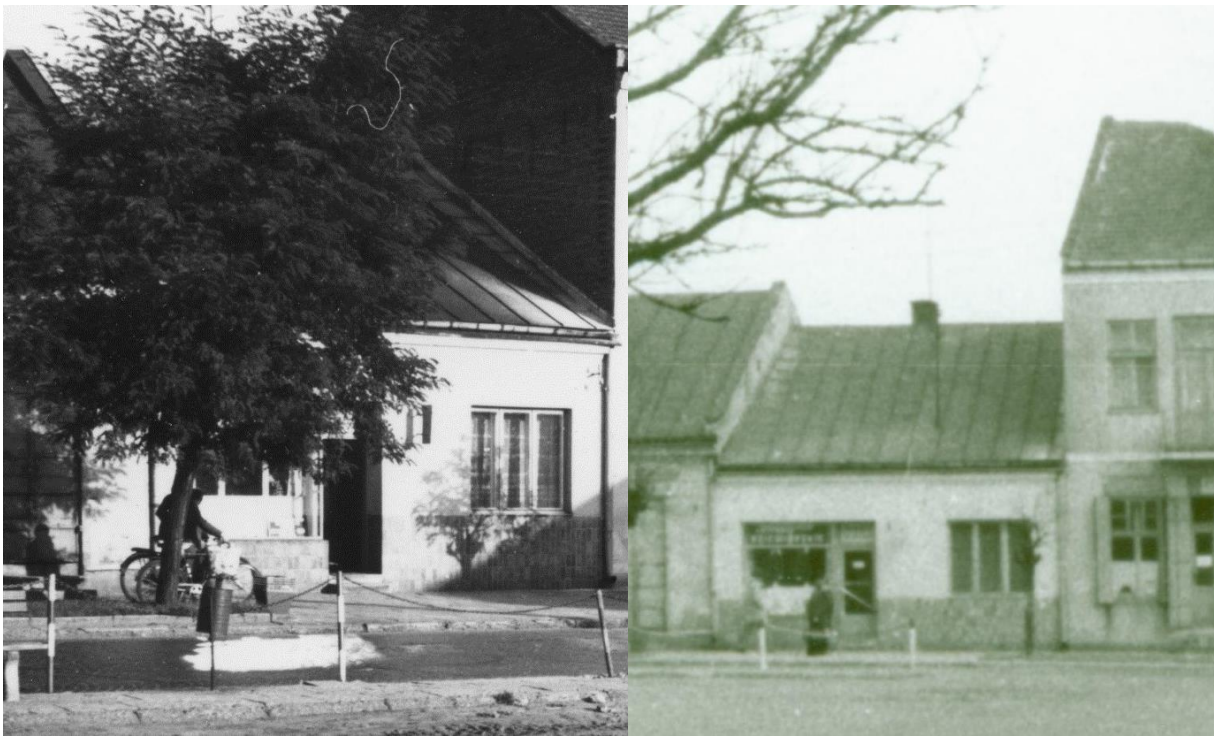

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła
Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji
Elewacja dwuosiowa z witryną połączoną z drzwiami od północy i dużym oknem od południa. Jedynym elementem wystroju jest profilowany gzyms wieńczący.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa
Stolarka współczesna z PCV z okleiną imitującą drewno.

Balkony
Brak.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk w kolorze beżowym, wysoki cokół z okładziną z płytek elewacyjnych w kolorze brązowym.

Inne elementy
Obok drzwi północnych – metalowa skrzynka instalacyjna zabezpieczona drzwiczkami w kolorze żółtym oraz metalowa skrzynka na listy w kolorze brązowym. Metalowy uchwyt na maszt w kolorze żółtym. Współczesne rolety zewnętrzne w kolorze kremowym z kasetą w kolorze brązowym. W połaci dachowej metalowe płotki przeciwśnieżne w kolorze ciemnobrązowym. Na dachu wysoki metalowy maszt. Numer domu z cyfr przymocowanych do elewacji w górnym prawym rogu.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu stanowi blachodachówka w kolorze ciemnobrązowym. Kominy ceglane w połaci tylnej i niewielki stalowy w połaci od frontu. Rynna i rura spustowa z blachy ocynkowanej pomalowana w kolorze ciemnobrązowym.

Ściany boczne
Brak

Analiza przekazów ikonograficznych
Ubogie przekazy ikonograficzne – dostępna jest jedna fotografia pochodząca z okresu II wojny światowej (słabo czytelna) oraz dwie fotografie z okresu PRL (lata 60. XX w.?) Na podstawie fotografii z okresu II wojny światowej, pomimo jej słabej jakości, da się stwierdzić odmienny od obecnego układ kompozycyjny elewacji. Była ona symetryczna – czteroosiowa z wejściami w osiach środkowych i prostokątnymi oknami w osiach skrajnych. Elewacja była w jasnym kolorze. Nie da się stwierdzić na podstawie fotografii, jaki materiał stanowił pokrycie dachu. Fo-

tografie z okresu PRL obrazuje stan obiektu po przekształceniu układu kompozycyjnego elewacji do formy zbliżonej do istniejącej obecnie. Widoczne jest oblicowanie cokołu płytkami elewacyjnymi. Pokrycie dachu stanowiła blacha płaska łączona na rąbek.

Stan zachowania substancji zabytkowej

Zachowana bryła, zachowany profilowany gzyms. Wtórne przeprucie elewacji otworami okiennymi. Z pierwotnych otworów zachowane najprawdopodobniej usytuowanie obecnych drzwi wejściowych. Okładzina z płytek elewacyjnych stolarka okienna i drzwiowa oraz pokrycie dachu – wtórne.

Wytyczne konserwatorskie

Podstawowe

- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący profilowany gzyms,
- zlikwidować okładzinę z płytek elewacyjnych,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodku przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowy schodek w całości z betonu architektonicznego,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej kolorystyki elewacji,
- dopuszcza się zachowanie istniejącego pokrycia dachowego,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej stolarki okiennej i drzwiowej,
- kolorystykę żółtych drzwiczek skrzynki instalacyjnej scalić z elewacją,

Optymalne

- docelowo przywrócić historyczną symetryczną kompozycję elewacji widoczną na fotografii z okresu II wojny światowej,
- zaprojektować stolarkę okienną i drzwiową w oparciu o historyczne formy występujące w Rozwadowie, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kształtowania stolarki (słaba jakość archiwalnych fotografii nie pozwala na ich odtworzenie),
- docelowo – przy okazji kolejnego remontu wymienić pokrycie na blachę płaską.

Ul. Ściegiennego 5

Podstawowe dane historyczne

Budynek przy ul. Ściegiennego 5, usytuowany jest jako narożny, u zbiegu ul. Ściegiennego i wschodniej pierzei Rynku. Nie jest znana dokładna data jego budowy. Na pewno wzniesiony został po 1853 r., gdyż na mapie katastralnej z tego roku w miejscu tym istniał wówczas budynek drewniany. Był to wówczas budynek o funkcji mieszkalnej, a jego właścicielem był Perl Spergel[75]. Mógł zatem zostać wybudowany w 2 poł. XIX w., lecz jego forma architektoniczna (widoczna na fotografiach z okresu PRL) sugeruje raczej, że budynek powstał w wieku XX (być może przed I wojną światową lub w okresie międzywojennym).

Według informacji zawartych w publikacji „Przewodnik po dawnym Rozwadowie" w okresie międzywojennym w budynku funkcjonowała jedna w wielu rozwadowskich piekarni. W okresie powojennym budynek był kilkakrotnie remontowany oraz przekształcony w zakresie kompozycji elewacji frontowej w partii parteru. Zapewne w okresie po 1989 r. budynek został ocieplony z zewnątrz grubą warstwą styropianu, a wystrój w postaci obramień okiennych z kluczem dodany jako forma stylizacji. Obecnie budynek pełni funkcje mieszkalne.

[75] W 1853 r. działka budowlana miała nr 69, a dom nr 29 b (AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 4, Vermessungs- und Classirungs- Protocoll Grund- und Bauparzellen Steuergemeinde Rozwadow, 1853, k. 40v AP Prz., AG, sygn. 1124, nr 3, Hauser Verzeichniss der Gemeinde Rozwadow, s. 4).

Fotografie archiwalne

Okres PRL

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek dwukondygnacyjny, murowany, kryty dachem trójspadowym. Bryła prosta, zwarta, wzbogacona od strony podwórza dwukondygnacyjną oficyną.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja frontowa czteroosiowa z symetrycznie rozmieszczonymi otworami drzwiowymi i okiennymi w obu kondygnacjach. Na parterze w osiach wewnętrznych drzwi, w osiach zewnętrznych otwory okienne. Ten układ powtórzony został w partii piętra – nad drzwiami zlokalizowane są drzwi balkonowe poprzedzone balkonami. Okno parteru w osi południowej szersze i krótsze od pozostałych. Wystrój elewacji tworzą proste obramienia z tzw. kluczem wszystkich otworów, profilowany gzyms międzykondygnacyjny i prosty gzyms wieńczący elewację.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Stolarka okienna współczesna z PCV w kolorze białym.

Balkony

Dwa balkony na piętrze elewacji frontowej z metalowymi balustradami pomalowanymi w kolorze brązowym. Balustrada w osi północnej z prostych prętów połączonych kołami, balustrada w osi południowej bardziej dekoracyjna.

Tynki, okładziny, kolorystyka
Tynk w kolorze beżowo-różowym, elementy wystroju w kolorze białym, wysoki cokół z okładziną z płytek elewacyjnych w kolorze brązowym, okładzina schodów do drzwi wejściowych z tego samego materiału.

Inne elementy
Współczesne zewnętrzne rolety zabezpieczające drzwi i okna w parterze – rolety w kolorze kremowym, kasety w kolorze ciemnobrązowym. Antena satelitarna na balkonie południowym oraz metalowy uchwyt do linii energetycznej przymocowany w górnej części elewacji, bisko południowego narożnika. Płotki przeciwśnieżne na połaciach dachowych – metalowe w kolorze blachy. Maszt z anteną telewizyjną na dachu. Tabliczka z adresem na elewacji od ul. Ściegiennego.

Nośniki informacji wizualnej i reklamy
Brak.

Pokrycie dachu, kominy, orynnowanie
Pokrycie dachu stanowi blacha płaska malowana w kolorze brązowym. Kominy otynkowane w kolorze zbliżonym do pokrycia dachowego. Rynna i rura spustowa z blachy pomalowana w kolorze brązowym.

Ściany boczne
Elewacja od strony ul. Ściegiennego – dwuosiowa w parterze, trójosiowa na piętrze z zastosowaniem identycznych elementów wystroju architektonicznego jak elewacja od strony Rynku. Stolarka współczesna: okienna drewniana w kolorze białym, drzwi z PCV w kolorze ciemnobrązowym.

Analiza przekazów ikonograficznych
Na fotografiach z okresu PRL widoczna jest elewacja frontowa budynku (od strony Rynku). Układ kompozycyjny elewacji w partii parteru uległ pewnym zmianom w dwóch osiach południowych – otwór drzwiowy i okienny były bardziej wydłużone i sięgały blisko płyty balkonu. Okna i drzwi parteru posiadały zabezpieczenia w formie drewnianej okiennicy (okno w skrajnej osi północnej), drewnianych drzwi zewnętrznych deskowo-szpungowych oraz prawdopodobnie metalowej rolety (okno w skrajnej osi południowej). W bliżej nieokreślonym czasie w okresie powojennym nastąpiła zmiana pokrycia dachowego – prawdopodobnie z dachówki ceramicznej (widocznej na jednym zdjęciu) na blachę (zapewne zachowaną do dnia dzisiejszego).

Stan zachowania substancji zabytkowej
Zachowana bryła, układ kompozycyjny elewacji zmieniony w partii parteru. Wystrój otworów okiennych i drzwiowych wtórny – wykonany w styropianie. Zachowany profilowany gzyms międzykondygnacyjny i wieńczący. Stolarka okienna i drzwiowa wtórna. Pokrycie dachowe wtórne.

Wytyczne konserwatorskie
Podstawowe
- zachować bryłę budynku,
- zachować istniejący gzyms międzykondygnacyjny i wieńczący,

- zachować istniejące balustrady balkonów,
- zachować istniejącą formę kominów,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej kolorystyki elewacji,
- dopuszcza się zachowanie istniejącego pokrycia dachowego – należy poddać je pracom konserwacyjnym,
- dopuszcza się zachowanie istniejącej stolarki okiennej i drzwiowej,
- zlikwidować okładzinę cokołu z płytek elewacyjnych,
- zlikwidować okładzinę z płytek ceramicznych na schodach przed wejściem, jako okładzinę zastosować beton architektoniczny albo wykonać nowe schody w całości z betonu architektonicznego,
- usunąć antenę satelitarną z balkonu.

Optymalne

- docelowo (przy kolejnym remoncie) zlikwidować wtórne obramienia otworów okiennych i drzwiowych – jest to współczesna stylizacja niezgodna z przekazami ikonograficznymi,
- w parterze zaprojektować stolarkę okienną i drzwiową w oparciu o historyczne formy występujące w Rozwadowie, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kształtowania stolarki,
- na piętrze odtworzyć stolarkę zgodnie z przekazami na fotografiach archiwalnych,
- przywrócić pokrycie z dachówki ceramicznej w kolorze ceglastym.